AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială

editată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“ Galați

Anul VII, Nr. 25, decembrie 2014

ROMÂNIA

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

2014 - Anul Vasile Alexandrescu Urechia

Vasile Alexandrescu Urechia

(n. 15/27 februarie 1834, Piatra Neamţ – d. 22 noiembrie 1901, Bucureşti)

180 de ani de la naştere

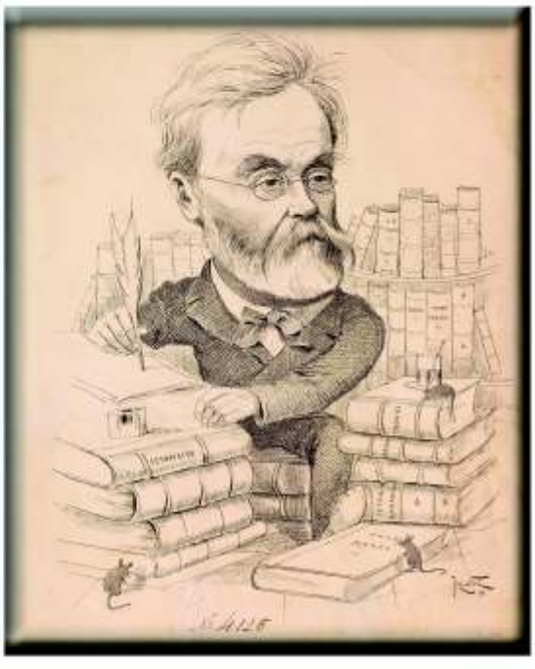

„Cele mai multe instituţiuni culturale la noi se datorează direct sau indirect lui Urechia."

(B.P. Hasdeu)

„Militând pentru dezvoltarea şcolii de toate gradele, pentru crearea unor instituţii culturale ca Ateneul Român, Societatea Literară (transformată în Societatea Academică şi ulterior în Academia Română) şi altele, V. A. Urechia s-a afirmat ca un continuator al directivelor paşoptiste..."

(Şt. Cazimir)

„Din anii Unirii şi până la începutul veacului douăzeci, va scrie aproape an de an, manuale pentru şcoli săteşti, îndrumări pedagogice, programe didactice, cursuri universitare. A fost literalmente contopit cu şcoala, nici una din preocupări netrecând înaintea învăţământului."

(Titu Georgescu)

„Romantic prin structură, lipsit de unitate şi statornicie în preocupări, mai întotdeauna însă mistuit de aspiraţii de-a dreptul enciclopedice, Urechia era un întârziat în epoca marilor clasici. Personalitatea lui nu e reductibilă unei singure manifestări, nu poate fi considerat numai memorialist, numai istoric sau numai pedagog, cu atât mai puţin dramaturg, ori romancier. În epoca marilor noştri creatori V.A. Urechia reprezintă tipul cărturarului luminat din secolul al 18-lea sau de la începutul veacului următor, care nu-şi limita investigaţia la un singur domeniu."

(Vistian Goia)

„Istoric prin preocupările de căpetenie, Urechia rămâne însă unul din cei mai entuziaşti şi activi animatori şi organizatori ai vieţii culturale din epocă... Interesul civic şi pedagogic predomină în acţiunile acestui înflăcărat partizan al propăşirii prin cultură."

(Gabriela Drăgoi)

„Prin operele spiritului şi ale inimii sale, el aparţine României, aparţine Românimei şi nobilei cauze ce o viaţă întreagă a apărat."

(Gr. Tocilescu)

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoiţă

Editorial

Zbor de iarnă deasupra bibliotecii

Prof. dr. ***Zanfir Ilie***
Manager,
Biblioteca Județeană
„V.A.Urechia” Galați

Iarna vine întotdeauna pe neașteptate, te trezești dintr-o dată cu ea pe străzi, în aer, printre clădiri, pe crengile golașe ale copacilor, pe aleile parcurilor și mai ales pe Faleză, acolo unde Galaţiul întâmpină cum știe el mai bine și mai special decât oriunde fiecare schimbare de anotimp. Când strigătul *pescărușilor* capătă un ton de neliniște acută, când albul lor argintiu care străfulgeră cerul lăptos aproape se confundă cu primele ninsori, înseamnă că la Galați a venit, iar, iarna... Nu înainte însă, cu adevărat și temeinic, de a se petrece ziua Sfântului Apostol Andrei, cel dintâi chemat de Mântuitor, cel ai cărui pași ar fi străbătut, acum două mii de ani vatra istorică a Galaţilor. Fie că ar fi venit spre aceste meleaguri pe ape, într-o modestă ambarcaţiune, fie că ar fi sosit aici „per pedes apostolorum”, străbătând cu toiagul în mână pământurile aride ale Scitiei Minor, tot prin Dunăre ar fi intrat spre noi, fie purtat în amonte de forţa anonimilor vâslași, fie traversând fluviul de pe malul drept pe cel stâng, aici unde nu se știe exact ce se afla atunci, dar orice așezare ar fi dăinuit pe acele vremuri, ea ar fi fost vegheată de ochii deprinși cu depărtările ale soldaţilor romani de veghe în Castrul de pe dealul Bărboșilor...

Pe toată Dunărea și până acolo sus, urmând firul Siretului, strigătul *pescărușului* conferă Galaţiului acea identitate aparte de cetate a apelor, de străveche așezare de pescari urcați din preistorie și de navigatori pentru care lumea adevărată începea cu Marea Neagră, despre care se spune că odată, demult, ar fi avut falezele cele mai nord-vestice tocmai pe aici, pe la noi. Atunci, ca și acum, *pescărușul* își marca teritoriul prin zborul lui de săgeată vie și albă, prin anvergura impresionantă a aripilor și mai ales prin strigătul său inconfundabil, care, alături de cel al sirenelor tuturor navelor care ne-au străbătut vreodată partea noastră de fluviu, ne definește ca așezare și ca mod de a fi. Iarna, *pescărușii* rămân aici, nu pornesc spre ţări mai calde, s-au obișnuit cu viscolele noastre și s-au adaptat atât de bine la condiţiile vitrege ale iernilor gălățene, încât se poate spune că s-au domesticit un pic, s-au învățat cu agitaţia marilor orașe, unii își fac cuiburi pe clădirile înalte, plutesc fără teamă deasupra orașului și deasupra Dunării, iar atunci când apele își ascund bogăţiile de pește sub pojghiţa protectoare a gheţurilor, se mulţumesc și cu un coltuc de pâine rămas de la masa noastră și, de aceea, uneori, pot fi zăriţi planând deasupra containerelor de gunoi, în căutarea salvării. E lupta lor pentru existență, e dreptul speciei la supraviețuire și trebuie să le

mulţumim *pescăruşilor* că au învăţat să se lupte cu iarna şi să ducă strigătul lor de libertate mai departe în infinita succesiune a anotimpurilor. Mult mai urban şi parcă mai „corupt" de civilizaţia societăţii de consum, *pescărușul de Galaţi* tinde să devină o pasăre comunitară, prinsă şi ea dramatic, alături de alte fiinţe lipsite de protecţie, în lupta pentru existenţă.

Dar cine ştie să asculte strigătul *pescărușului*, uneori discret, ca un zvon de pace, alteori voit parcă mai strident, ca un semnal de alarmă, poate să descopere în tonalităţile sale nuanţe de aleasă subtilitate. Vara, sub cerul albastru, *pescărușul* pare a introduce în repertoriul său acorduri din nemuritorul vals al lui Iosif Ivanovici, fostul copil de trupă de la Regimentul 6 Infanterie Galaţi, devenit mare maestru în muzici militare, virtuos interpret şi inegalabil compozitor. „Barca pe valuri pluteşte uşor/ Dar cine îngână un cântec de dor?/ Nu, nu e vântul, nici Dunărea nu-i/ E lopătarul cu cântecul lui" spune poetul Aurel Felea pe acordurile nemuritoare ale valsului lui Ivanovici, devenit atât de cunoscut în toată lumea, atât de apreciat şi atât de ascultat, încât mulţi l-au considerat a fi o creaţie a maestrului absolut al valsului, Johann Strauss - fiul... Ca şi cum nimeni altul n-ar putea compune aşa ceva, ca şi cum Galaţiul, la mare distanţă de Viena, dar tot la mal de Dunăre, n-ar putea scoate din neant acorduri atât de sublime... „Dunărea albastră", la ei, „Valurile Dunării", la noi. Iată însă că valsul lui Ivanovici, orchestrat prima dată la Expoziţia Universală de la Paris, din 1889, anul morţii lui Eminescu, dar şi întreaga spiritualitate gălăţeană de dinainte şi de după, marcată de mari personalităţi, poeţi, prozatori, muzicieni, pictori, actori, artişti într-un cuvânt, alcătuiesc acum acel „cântec" care însoţeşte etern apele Dunării, dând un nume şi un renume oraşului.

Iarna, *pescărușul* devine şi el mai închis în sine şi parcă mai grav în acorduri, iar strigătul lui prin viscol ar putea trimite la celebra piesă de teatru a lui Cehov, acolo însă pasărea argintie aciuată pe lângă fluviile marii Rusii apărea ca un simbol al sufletelor sfâşiate de întortocheate tragedii existenţiale produse de o societate în prefacere. La noi însă, la Dunăre, el zboară ca un simbol al seninătăţii, al stabilităţii şi al continuităţii, strigătul lui e aici la fel ca acela de acum două mii de ani, aşa cum l-a putut auzi Sfântul Apostol Andrei şi totuşi mereu altfel, mereu înnobiliat de amprentele vremurilor care vin şi tot vin. De aceea, la Galaţi, nimic nu poate fi mai simbolic şi mai plin de taine decât strigătul unui *pescăruş* deasupra Bibliotecii, deasupra acoperişului înzăpezit dincolo de care s-au strâns la adăpost toate poveştile lumii, şi acelea ale începuturilor primordiale, şi acelea care tocmai prind a se înfiripa, şi povestea paşilor Sfântului Apostol Andrei pe aceste meleaguri, şi povestea *pescărușului* împuşcat din piesa lui Cehov, şi povestea naşterii Mântuitorului din aceste sfinte sărbători de iarnă, în care ne cufundăm cu toţii, încă o dată, ca într-o magie mântuitoare şi fără seamăn...

În anotimpul în care ziua se strânge în sine, iar noaptea aproape că acoperă întreaga fire, cartea are o tresărire la viaţă, ea intră parcă mai mult decât oricând în atenţia generală, până şi Moş Crăciun vine cu sacul plin cu poveşti scrise sau înregistrate, asprimea gerului şi ascuţişul viscolului îl refugiază pe scriitor la căldura mesei sale de scris, iar cititorul, vindecat de frenezia şi zburdălnicia lungilor vacanţe de vară, caută şi găseşte mai mare şi mai prielnic răgaz de a extrage din rafturile de acasă sau din acelea ale bibliotecilor publice conturul inegalabil al copertelor dincolo de care se pot isca lungile ceasuri de lectură. „Nu, nu e vântul, nici Dunărea nu-i/ E lopătarul cu cântecul lui...", spune valsul Dunării, ceea ce ar putea să însemne că nu e importantă fiinţarea, natura în sine, important este omul, „lopătarul" veşnic îndrăgostit şi povestea lui, „cântecul lui", pentru că numai prin cunoaştere şi prin creaţie universul în care trăim devine semnificativ şi plin de sensuri.

Căci cine altcineva decât cei trei magi de la Răsărit au urmat neabătut steaua care anunţa naşterea Mântuitorului şi au venit de departe cu daruri de preţ pentru prunc şi cu vestea cea mare a împlinirii sfintei profeţii? Şi cine erau magii, altcineva decât trei învăţaţi, trei cunoscători de carte, trei cititori în manuscrise şi stele, trei înţelepţi care numai prin decriptarea tainelor puteau să prevadă şi să urmeze pas cu pas săvârşirea celei mai mari minuni a omenirii creştine, naşterea, în ieslele de la Bethleem, a Domnului nostru, Iisus? De aceea, la ceas de iarnă gălăţeană, de sfintele sărbători ale Naşterii Mântuitorului, se cuvine să aducem, cu modestie şi sinceritate, şi un mic omagiu cărţii. Căci numai aşa strigătul de iarnă al *pescărușului de Dunăre*, de la Galaţi, ţâşnit deasupra Bibliotecii va fi fost înţeles...

Din Colecţiile Bibliotecii

Donaţia Schwartz (scrisori, fotografii, autografe) O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (IV)

Violeta Ionescu
scriitoare

Ferdinnand Edouard Buissem (1841 - 1932), academician francez, politician. În 1927 a primit, împreună cu politicianul german Ludwig Quidde, Premiului Nobel pentru Pace. În 1905, a fost preşedintele comisiei parlamentare care a scris textul legii de separare a bisericii de stat. În 1898, ca apărător al lui Dreyfus, a participat la crearea Ligii Franceze pentru Drepturile Omului, căreia i-a fost preşedinte 1913 - 1926. A fost un puternic susţinător al învăţământului profesional obligatoriu şi al dreptului de a vota pentru femei.

A fost, de asemenea, iniţiatorul unui proiect editorial remarcabil, „Dicţionar de educaţie şi învăţământ primar”, care a adunat în jurul său nu mai mult de 350 de angajaţi pentru redactarea lui. Prima ediţie a fost publicată de Editura „Hachette” (1882 - 1887). Următoarea ediţie a apărut abia în 1912. Dicţionarul său este considerat „biblia” şcolii seculare şi republicane. El a introdus conceptul de „religie laică”.

La 6 septembrie 1898, Ferdinand Buisson îi mulţumea Antoniei Schwartz pentru simpatia arătată, adăugând câteva consideraţii despre campania din Franţa în legătură cu procesul Dreyfus. (Ms I/255)

Agatha Bârsescu (1857-1939), actriţă română de talie internaţională. A urmat conservatorul la Bucureşti, apoi la Viena. A jucat ca primă tragediană la Burgiheater din Viena şi pe scenele multor teatre din Europa şi din America. Şi-a valorificat însuşirile de tragediană interpretându-şi rolurile cu patos romantic. Printre creaţiile sale se numără rolurile titulare din „Medeea” şi „Sapho”, de Franz Grillparzer, „Antigona” de Sofocle, „Maria Stuart” de Friedrich von Schiller, regina din „Ruy Blas” de Victor Hugo etc. Spre sfârşitul vieţii a fost profesoară la Conservatorul din Iaşi.

La 2 aprilie 1891, Agatha Bârsescu răspunde scrisorii Antoniei Schwartz, că „momentan” nu are posibilitatea să-i trimită o fotografie, dar îi va îndeplini dorinţa când va ajunge la Paris sau la Viena. (Ms 1/192)

Pierre Eugene Marcellin Berthelot (1827-1907), chimist francez, cunoscut îndeosebi pentru principiul Thomsen-Berthelot în termochimie. A sintetizat compuşi organici din mai multe substanţe anorganice, infirmând teoria vitalismului.

Antonia Schwartz, din Galaţi, i-a cerut lui Marcelin Berthelot, care era considerat unul dintre cei mai mari chimişti din toate timpurile, o fotografie şi un autograf. La 30 mai 1897, el i-a răspuns, oferindu-i un fragment dintr-o pagină autografă a lucrării „L’age du cuivre en Egypte”. (MS I/232)

Jules Barthélemy-Saint-Hilaire (1805-1895), filozof francez, jurnalist, om de stat, şi, posibil, fiul nelegitim al lui Napoleon I al Franţei. La începutul carierei sale, a lucrat pentru Ministerul de Finanţe (1825-1828) şi a fost un jurnalist activ. S-a dedicat istoriei filosofiei antice. A lucrat la o traducere din Aristotel, care i-a ocupat cea mai mare parte din viaţă şi a obţinut astfel catedra de filosofie antică la Collège de France (1838) şi un loc la Academia de Ştiinţe Morale şi Politice (1839). A murit la Paris în 1895. Lucrările sale principale, pe lângă cele legate de Aristotel, sunt: „Des Vede” (1854), „Du Bouddhisme” (1856) şi „Mahomed et le Coran” (1865).

Cu, câteva luni înainte de a muri, Jules Barthelemy-Saint-Hilaire i-a trimis Antoniei Schwartz două scrisori. Una, la 21 mai 1895 şi alta în 18 iunie, acelaşi an. În prima îi mulţumea pentru scrisoarea trimisă şi îi scria că el, la 90 de ani,

lucrează la o nouă ediție a operelor lui Platon. Ezita să-i trimită lucrarea sa despre Victor Cusin, „ea fiind accesibilă numai persoanelor care cunosc bine evenimentele" (Ms 1/109). Cu a doua scrisoare, i-a trimis și „Dialogurile" lui Platon, recomandându-i ca „la tinerețe să citească operele perfecte, singurul mod de formare a gustului literar" (Ms 1/111).

Georg Morris Cohen Bramdles (cunoscut sub pseudonimul Georg Brandes) (1842 - 1927) a fost un critic literar și estetician danez. Un cărturar cu o mare influență asupra literaturii scandinave și europene din 1870 până în secolului XX. Potrivit teoriei sale, scopul literaturii este de a fi „un promotor al marilor gânduri de libertate și progres ale umanității". Mulți scriitori i-au împărtășit ideile, printre care și dramaturgul norvegian Henrik Ibsen.

Reproducem aici articolul referitor la corespondența lui Georg Brandes cu familia Schwartz, publicat de lecor univ. Cristina Jung, de la Universitatea din Galați, în revista „Manuscriptum" XII, 1981, 2, p. 168-174, „Scriitori străini în arhive românești. Georg Brandes în arhive gălățene".

„În fondul bibliotecii „V.A. Urechia" din Galați se găsesc opt scrisori autografe ale lui Georg Brandes, critic și istoric literar danez, un „pionier al literaturii comparate".

Aceste scrisori particulare sunt adresate surorilor Antonie și Rovena Schwartz și fratelui lor, Solomon Schwartz. Cele mai multe - șase - au ca destinatară pe Antonie, o fire entuziastă, preocupată de educația tineretului.

Nu putem ști cu exactitate când Antonie Schwartz a luat cunoștință cu opera lui Georg Brandes. Cert este că ea deschide un dialog epistolar în anul 1897, dialog ce va dura aproximativ 15 ani, dar din care s-au păstrat doar scrisorile de față. Impulsul pare să fi fost un articol al lui Brandes dintr-o revistă franceză, articol publicat fără consimțământul scriitorului.

Antonie Schwartz comunică cu scriitorul danez în limba germană, o limbă pe care și criticul a învățat-o abia în timpul exilării sale la Berlin, dar pe care nu a cunoscut-o decât aproximativ.

Între anii 1897-1900, Brandes este deseori țintuit la pat. Boala îl obosește. Astfel, în cele două scrisori care provin din această perioadă, pare un om irascibil și extenuat. Chiar și greșelile de ortografie și de exprimare în limba germană sunt o mărturie a indispoziției sale (scrisorile au fost corectate pe alocuri în mod tacit). Nota dominantă rămâne însă optimismul.

Din scrisorile trimise în perioada septembrie 1903 - februarie 1904, reiese că Georg Brandes a depășit stadiul acut al bolii. Ceea ce îl torturează în continuare este criza permanentă de timp. De aceea este nevoit să se scuze mereu față de A. Schwartz pentru întârzierea cu care răspunde la scrisori. Pe lângă scuzele de rigoare, strecoară de fiecare dată o idee sau o scurtă observație, care permit să se întrevadă vitalitatea acestui om, o calitate pe care o sesizează și la alții și pentru care nutrește un respect adânc.

La prima vedere, pare o simplă curtoazie rugămintea lui Georg Brandes de a primi de la Antonie Schwartz o fotografie și la fel bucuria exprimată cu ocazia primirii ei. Dar preocuparea pentru fizionomia interlocutorului este pentru Georg Brandes profund serioasă, căci astfel se poate cunoaște „infinit mai bine orice om, având o idee asupra fizionomiei sale", concepție exprimată, negru pe alb, într-o scrisoare către Friederich Nietzsche.

Dialogul Brandes-Antonie Schwartz se încheie în anul 1912, cu o scrisoare adresată lui Solomon Schwartz, în care prezintă condoleanțe cu ocazia dispariției acesteia. În amintirea surorii sale, Rovena Schwartz reia în anul 1913 coresponența, dar în limba franceză.

Georg Brandes, care în anul 1897 se plânge că a scris 31 volume și mii de articole și primește zilnic 30 de scrisori și multe cărți, lucrând 10-12 ore, nu se îndură să întrerupă o corespondență care venea dintr-o țară a cărei literatură îl interesa foarte mult și despre istoria căreia spunea într-o scrisoare adresată primului său traducător în limba română, I. Hussar, că este atât de însemnată, încât nu numai romaniștii, ci toți oamenii culți ar trebui să se intereseze de ea.

Aceste scrisori au fost publicate atunci, 1981, cu bunăvoința conducerii Bibliotecii „V.A. Urechia" din Galați, pentru a „aduce astfel o contribuție la cunoașterea și întregirea corespondenței lui Brandes", după cum motiva autoarea articolului. Astăzi, le republicăm într-un alt context, cu dorința de a evidenția entuziasmul, cultura și perseverența surorilor Schwartz în desăvârșirea operei lor de caritate și de educație la Galați, prin școala pe care o înființaseră în 1901 și căreia și-au dedicat întreaga viață:

15 septembrie 1897

Mult stimată domnișoară.

Eu sunt danez și trăiesc în Copenhaga, nu în Christiania (un cartier autonom al capitale daneze

- n.n.). Acel articol nu a fost trimis de mine. El este unul din cele 50 sau 60 pe care le-am scris stând bolnav în pat și care a ajuns în traducere schimbat în presa franceză de nord. Eu îmi editez scrierile - numai în limba daneză am scris 31 volume și mii de articole.

Din păcate sunt încă bolnav, nu pot să stau, nici să merg, de aproape cinci luni sunt țintuit la pat. Dar acum o duc mai bine și se pare că într-un viitor nu prea îndepărtat voi fi iarăși sănătos. Vă mulțumesc pentru interesul Dumneavoastră. Șederea mea în pat este cauza scrisului prost.

Al Dumneavoastră supus, Georg Brandes.

(Carte poștală cu adresa: Fraulein Antonie Schwartz, 25 Spiridonstrasse, Galatz, Rumanien)

II

Kommunehospitahl, Copenhaga, 4 iunie 1900 Stimată domnișoară, îmi este imposibil să descifrez numele străzii. Cum este posibil, dragă domnișoară, să scrieți lucrul esențial, adresa, complet neclar? Și în afară de aceasta, folosiți mereu acele oribile litere gotice, pe care nimeni nu le poate citi, și doar nu sunteți de origine germană? De ce această barbarie? Sunt iarăși bolnav de aproximativ 10 săptămâni; acum însă sunt pe care de a mă însănătoși, până ce boala revine din nou. Astfel am pierdut mai mult de trei ani cu boală, însănătoșire și reconvalescență. Este foarte drăguț din partea Dumneavoastră că vă interesați de starea mea, dar eu primesc zilnic o jumătate de duzină de scrisori cu întrebări, la care nu pot să răspund pe larg. Sper că voi părăsi în curând spitalul, dar statul în pat de atâta vreme face imposibil orice lucru de mari proporții.

Cu cele mai cordiale salutări, al Dumneavoastră, Georg Brandes.

(Plic cu adresa: Fraulein Antonie Schwar(t)z, Domneasca Strasse, Galatz, Rumanien)

III

Sassnitz, (Rugen), 29 august 1903

Stimată și dragă prietenă,

Aici am ajuns în posesia scrisorii Dumneavoastră dragi, expediată de la coasta Mării Negre, și m-am bucurat din două motive: unul este că vă știu acum înconjurată de un peisaj frumos. Aici e, din păcate, numai frig, ploaie, furtună, iar marea e cenușie și cerul încărcat și greu ca plumbul. În toată Europa de Nord a fost o vară înfiorătoare.

Draga mea, cărțile poștale trimise mie s-au pierdut, în parte și din vina Dumneavoastră. Iar fotografia cu protejatele Dumneavoastră nu mi-a parvenit deloc, ceea ce este foarte regretabil, întrucât precis ați fost și Dumneavoastră în mijlocul lor, și astfel aș fi avut ocazia să știu cum arată corespondenta mea de mai mulți ani. Vă rog să-mi trimiteți poza Dumneavoastră.

Am mai făcut încă o greșeală mare (făcută și de alte persoane) trimițând scrisorile la adresa Hotelului de Jena. În acest an nu sunt cazat la Hotel de Jena. (Sînt rar doi ani consecutiv la aceiași hotel.) Chiar și ce mi s-a trimis din diferite părți corect adresat s-a pierdut. Fiind supărați că nu ne-am cazat la hotelul lor, nu ne-au mai trimis lucrurile înapoi. Astfel s-au pierdut atât lucruri oficiale, cât și știrile de la Dumneavoastră.

Am citit acum cu mult interes relatările Dumneavoastră în legătură cu succesul protejatelor Dumneavoastră la examene și mă bucur că străduaniile și munca Dumneavoastră dau roade.

La sfârșitul lunii mai mă voi întoarce de la Paris, toată vara o voi petrece la Copenhaga și pe la mijlocul lui septembrie voi fi din nou acolo. Următoarea mea adresă este: Castelul (indescifrabil) Silezia Austria.

Cu obișnuita supunere, al Dumneavoastră, Georg Brandes.

(Plic cu adresa: Fraulein Antonie Schwartz, D. Pomeranz, Rue Dorobantzu! Nr. 20, Constantza, Rumanien)

Copenhaga, 25 septembrie 1903

Stimată domnișoară,

Primiți mulțumirile cordiale pentru fotografia drăguță pe care mi-ați trimis-o și unde două domnișoare țin vâslele pe aceeași parte a bărcii; ceea ce nu s-a mai întâmplat de când a fost descoperită navigația.

Deci aceasta sunteți Dumneavoastră. V-am crezut mai în vârstă și cu totul altfel, totuși arătați mai lumească decât v-am putut aprecia după credința Dumneavoastră în Dumnezeu și după neobișnuitul sentiment de filantropie. Totuși poza nu poate fi considerată bună. M-ar bucura una mai bună.

Sînt cu toată stima al Dumneavoastră supus, Georg Brandes.

(Plic cu adresa: Fraulein Antonie Schwar(t)z, Domneasca Strasse, Galatz, Rumanien)

(Va urma)

Generoasa donaţie a acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu către Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia” Galaţi

Camelia Toporaş
şef serviciu, Referinţe, Biblioteca „V.A. Urechia”

Cunoscut atât în ţară, cât şi peste hotare prin amploarea activităţii desfăşurate, academicianul Constantin Gheorghe Marinescu a fost şi este în continuare legat de meleagurile copilăriei sale, de oraşul Galaţi, unde s-a născut acum 86 de ani, într-o zi de 8 martie. În Galaţi a urmat cursurile gimnaziale şi liceale, studiile la renumitul Liceu „Vasile Alecsandri” fiindu-i întrerupte de anii războiului. S-a îndreptat apoi spre Iaşi, unde a urmat Facultatea de Ştiinţe Juridice din cadrul Universităţii „Al. I. Cuza”, absolvită în anul 1953.

La Universitatea „Al. I. Cuza” din Iaşi şi-a început şi activitatea didactică, în calitate de asistent universitar (1953-1954), îndreptându-se apoi spre Galaţi, unde a urmat treptele carierei universitare în cadrul Institutului Pedagogic, de la lector (1954-1959), conferenţiar, decan, prorector, până la funcţia de rector în perioada 1959-1969.

Începând cu anul 1969 devine cadru didactic al Institutul Medico-Farmaceutic din Iaşi, unde ocupă funcţia de conferenţiar (1969-1980) şi apoi de profesor universitar (1980-1990), iar din 1990 devine profesor şi conducător de doctorat la Universitatea de Stat Bacău, în cadrul acesteia ocupând funcţia de profesor consultant începând cu anul 1998. Din anul 1991, îşi împarte activitatea didactică universitară între Galaţi, Tg. Mureş, Iaşi şi Bucureşti, ocupând funcţia de profesor universitar la Universitatea Ecologică „Dimitrie Cantemir” din Iaşi (1991-2004), profesor asociat la Universitatea Ecologică „Dimitrie Cantemir” din Târgu Mureş (1996-1998) şi la Universitatea „Danubius” din Galaţi (1993-1998), secretar ştiinţific şi rector al Universităţii „Ştefan cel Mare şi Sfânt” din Botoşani şi Focşani (1998-2002, respectiv 1998-2005). După 2008, îşi continuă proiectele ştiinţifice la Universitatea Apollonia din Iaşi, devenind director al Institutului de Cercetări Socio-Medicale „Acad. Ioan Hăulică” din cadrul acestei instituţii.

Oriunde şi-a desfăşurat activitatea, academicianul Constantin Gh. Marinescu a lăsat urme de neşters ale trecerii sale. Astfel, la Iaşi a fondat, în cadrul Institutului Medico-Farmaceutic, Cabinetul Pedagogic şi Cabinetului Metodologic al Absolventului, al cărui preşedinte a fost în perioada 1971-1990, ulterior, la Universitatea de Stat din Bacău instituind, de asemenea, în 1990, Cabinetul Absolventului, al cărui preşedinte a devenit.

Viaţa didactică şi ştiinţifică nu s-a rezumat doar la hotarele ţării, academicianul Constantin Gh. Marinescu devenind profesor emerit şi consultant academic al Universităţii Francofone Internaţionale din Bruxelles (1998), profesor asociat şi membru în Comitetul Internaţional de Onoare la Université du Temps Libre din Biarritz, conducând doctorate la Academia de Ştiinţe din Chişinău.

Activitatea publicistică ocupă o altă parte importantă a preocupărilor sale, demonstrată atât prin numeroasele colaborări la reviste de prestigiu, cât şi prin funcţiile ocupate la unele dintre aceste publicaţii: fondator şi membru în colegiul de redacţie al revistei „Europa XXI”, membru în colegiul de redacţie al Revistei de Filosofie a Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova, director onorific al ziarului „Realitatea” din Galaţi.

Numeroasele societăţi în cadrul cărora a fost sau este membru demonstrează, de asemenea, recunoaşterea de care se bucură academicianul Gheorghe C. Marinescu, printre acestea numărându-se: Societatea de Ştiinţe Istorice (1960) în cadrul căreia a ocupat funcţia de preşedinte al Filialei Regiunii Galaţi, Academia Oamenilor de Ştiinţă (1964), Societatea de Medicină Generală (1970), Societatea de Istoria Medicinii (1970), Societatea Română de Sociologia Medicinii şi Victimologie (1987), Liga Culturală pentru Unirea Românilor de Pretutindeni (1990) în cadrul căreia a ocupat funcţia de vicepreşedinte (1995) şi de preşedinte al Departamentului Moldova, Academia de Ştiinţe Medicale (1996), Societatea Internaţională de Istoria Medicinii (1972), Societatea Internaţională a Istoricilor (1980), Federaţia Internaţională de

Medicină Socială „Balint" (1985), în cadrul căreia a ocupat funcţia de preşedinte a Departamentului România. De asemenea, este membru al Societăţii Internaţionale de Medicină şi Victimologie (1988), al Societăţii Internaţionale de Medicină Generală (1988), membru al Uniunii Scriitorilor (1994), fondator şi vicepreşedinte al Academiei Ecologice din România (din 1997), membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe Ecologice din Republica Moldova (1999), membru fondator al Academiei Balcanice de Ştiinţe, Cultură Liberă şi Dezvoltare Durabilă „Denis Jersov" din Sofia, membru de onoare al Societăţii Cultural-Patriotice „Ginta Latină" Iaşi şi al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Doctor docent în politologie al Institutului de Filosofie, Sociologie şi Drept din cadrul Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (1996), doctor în filosofia istoriei cu teza „Contribuţia societăţilor Carpaţi şi Liga culturală la formarea conştiinţei unităţii naţionale, la lupta poporului român pentru făurirea statului naţional unitar" (1969), profesorul universitar doctor Constantin Gh. Marinescu este autorul a numeroase volume în diverse domenii, printre care remarcăm cele dedicate istoriei şi culturii judeţului Galaţi, cât şi cele dedicate istoriei moderne a României, rezultate în urma cercetării în arhivele şi bibliotecile din ţară. Multe dintre aceste lucrări au fost traduse şi publicate în Italia, Belgia şi Franţa.

Ampla activitate de cercetare şi aplecarea constantă spre lumea bibliotecilor, al căror rol în dezvoltarea personalităţii umane şi în munca de cercetare o înţelege pe deplin este demonstrată prin donaţia pe care a făcut-o în acest an Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" Galaţi.

Generoasa donaţie a academicianului Constantin Gh. Marinescu şi-a găsit locul pe rafturile încăperii care îi va purta numele şi care găzduieşte Oficiul de Informare Comunitară din cadrul Serviciului Referinţe al bibliotecii gălăţene. Donaţia include, alături de cărţile ce îl au ca autor, şi volume de valoare din biblioteca personală, dicţionare, enciclopedii, cărţi de specialitate din domeniile în care s-a afirmat de-a lungul timpului: istorie, ştiinţe sociale, filosofie, politică, pedagogie, drept, religie, cultură şi literatură. De asemenea, se regăsesc documente din arhiva personală a academicianului, ce ilustrează atât activitatea editorială prolifică a acestuia, cât şi cea didactică, în calitate de conducător de doctorat, de îndrumător în ceea ce priveşte activitatea de cercetare a celor care l-au avut ca mentor. Donaţia reflectă de asemenea intensa activitate publicistică, demonstrată de altfel şi în bogata sa bibliografie, cât şi aspecte din biografia şi viaţa sa profesională reflectată în note, referate, biografii şi alte documente din arhiva sa personală.

Astfel, legătura de suflet profundă pe care a avut-o dintotdeauna cu Galaţiul, demonstrată prin primirea titlului de Cetăţean de Onoare al municipiului Galaţi şi prin atribuirea numelui său Şcolii Gimnaziale Nr. 2 din Galaţi, este încă o dată marcată prin acest gest de recunoştinţă către omul de cultură Constantin Gh. Marinescu, care constituie un model pentru toţi cei care l-au cunoscut sau care i-au citit cărţile, prin pasiunea demonstrată în mod constant pentru istoria şi cultura română, pentru valorile poporului român, pentru cauza reintegrării românilor din afara ţării în spaţiul naţional, pentru spiritualitatea românească în general.

Personalitatea sa plurivalentă merită cu siguranţă cele mai profunde gesturi de recunoştinţă, iar amenajarea sălii Oficiului de Informare Comunitară în onoarea acestuia, spaţiu dedicat în genere comunităţii gălăţene, reprezintă cu siguranţă cea mai potrivită alegere pentru a omagia personalitatea celui care a ţinut întotdeauna aproape de inima sa oraşul Galaţi şi valorile spirituale pe care le-a dat ţării şi care a contribuit prin activitatea sa pedagogică la dezvoltarea vieţii universitare a Galaţiului. De altfel, în calitate de preşedinte al filialei gălăţene a Societăţii de Ştiinţe Filologice şi Istorice a întreprins numeroase gesturi reparatorii pentru gălăţeni, printre care amintim intervenţiile cu privire la amplasarea statuii lui Mihai Eminescu într-un spaţiu central, repunerea în drepturi a memoriei lui Costache Negri prin amplasarea statuii acestuia în Parcul Central la acea vreme, reorganizarea şi redeschiderea Casei Memoriale „Costache Negri" de la Mânjina, la care se adaugă vasta activitate de cercetare a istoriei locale, de elaborare a unor studii şi a unor monografii dedicate Galaţiului. Unul dintre întemeietorii Institutului Pedagogic din Galaţi şi ai Universităţii Populare din Galaţi, Constantin Gh. Marinescu s-a dăruit cu pasiune, în anii petrecuţi în Galaţi, dezvoltării şi promovării istoriei şi culturii oraşului natal şi a personalităţilor sale, numele său regăsindu-se, alături de cel al prof. Ioan Brezeanu, pe lucrările dedicate Galaţiului apărute la Editura Meridiane în 1964 şi 1967.

Sperăm ca acest spaţiu, dedicat informării şi cercetării, şi în mod special celor care păşesc pragul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" pentru a găsi un cadru propice studiului, să reprezinte o recunoaştere permanentă a valorii acad. Constantin Gh. Marinescu pentru comunitatea gălăţeană şi nu numai, şi, în acelaşi timp, o sursă de inspiraţie şi un exemplu de urmat pentru cei care vor frecventa sediul bibliotecii gălăţene.

Momente din timpul liber al gălățenilor la început de secol XX

Violeta Opaiț
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Ideea de „timp liber” a apărut în secolul XIV și vine din latinescul „licere” care înseamnă „a fi liber”, „a se permite”. Timpul liber era localizat în zilele de sărbători religioase și în zilele de odihnă. Treptat, cu schimbarea concepției despre viață, prin timp liber înțelegem timpul în care oamenii eliberați de obligațiile profesionale, familiale, sociale, se dedică activităților care le fac plăcere.

La început de secol XXI, în funcție de caracteristicile individuale, de apartenența la o anumită categorie socio – profesională, de sistemul de valori de viață, fiecare alege, conform stării de spirit de moment: odihna, distracția sau activitățile de dezvoltare personală.

Dar cum își petreceau timpul liber gălățenii în trecutul nu foarte îndepărtat, la începutul secolului XX?

Pentru a ne potoli această curiozitate am cercetat fotografiile de epocă din colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”. Observăm că oamenii se plimbau, citeau, se vizitau, mergeau la cinematograf, la teatru, la restaurant, la bal, la serbări...

Putem spune că modalitățile de petrecere a timpului liber variau în funcție de standardul social, de potențialul economic, de vârstă, sex și alte particularități individuale.

Spre exemplu această fotografie realizată la *Foto Leonard* e o ilustrare a unei întâlniri în spațiul privat și o dovadă că, din toate timpurile, oamenii doreau să imortalizeze clipele plăcute. Pe verso fotografiei este scris, probabil de către unul dintre domni: *„Amintire de la Calica, Dna și Preot I. Badancă, Dna și Dl. Valeriu Bratosin și Gicu, Dna și Dl. Dionise Theodosiu, 16 iunie 1924 Galați”*.

Un moment fericit din viața unui om este logodna. Îi putem admira pe tinerii logodnici împreună cu invitații lor, în curtea casei cu petunii și viță de vie. Doamnele sunt îmbrăcate frumos, împodobite cu bijuterii și chiar cu blăniță de vulpe albă, căreia i se văd ochișorii; domnii sunt sobri, în costume, cu pălării, medalii. Fotografia îi este adresată doamnei Tia Rădulescu: *„Luni dimineața după logodnă. Titina”*. E aplicată ștampila atelierului

fotografic *G. TRAINA GALATZ, Str. Domnească* și data de *25 iunie 1933.*

În altă fotografie aflată în colecțiile bibliotecii noastre, adresată tot doamnei Tia Rădulescu Bratosin, observăm un grup de doamne și domni eleganți, despre care putem bănui că mergeau într-o vizită. Unul dintre domnii din fotografie a simțit nevoia de a exprima starea de spirit a membrilor grupului și notează cu umor: *„Niște amărâți veseli”*; spre bucuria noastră, cei care simțim nevoia de a cunoaște fondul sufletesc al oamenilor care au trăit pe aceste meleaguri. Fotografia datată *sept. 933*

e realizată la același atelier fotografic *G. TRAINA*.

Sau pur și simplu voiau să imortalizeze pentru

eternitate, momente fericite în familie, și să le împărtășească cu apropiații, rude sau prieteni, precum această tânără familie de gălățeni: *„D-rei Lizica Vargheș. Ofer cu plăcere fotografia noastră și a puiului nostru scump în etate de un an și 11 luni. Mărioara, Sterica și Lenuta Galați 13/ IV/1937.”* Fotografia a fost realizată la *Foto „CONSTANTINOPOL” EM. DOLLAS*.

Dacă privim această fotografie, realizată la același atelier foto în anii ‘30, din care ne privește cu ochi mari un băiețel care a primit drept premiu o carte pe coperta căreia putem descifra *MICA BIBLIOTECĂ*, o medalie și o coroniță pe care poate din modestie nu și-a pus-o pe cap, putem spune că atunci, ca și acum, erau oameni care se preocupau de educația copiilor lor.

Gălățenii se întâlneau nu numai pentru plăcerea revederii, ci și pentru a citi împreună sau pentru a-și împărtăși impresiile asupra celor descoperite prin lectură; lectura era una din preocupările obișnuite ale oamenilor din anumite categorii sociale. Mărturie ne stau aceste câteva imagini surprinse de către fotografii vremii.

Pe verso putem citi: *„Drăguței Domnișoară Rânchița Nuța / Souvenir! De la a ta amică care te iubește. Balan Smaranda, cl IIa profesională Galați 1911 Decembrie 23”*.

Și domnul Mihai Mantu a dorit să fie fotografiat cu o carte. Fotografia este adresată

„Spre amintire, Familiei Rădulescu 1915/29 octomb.”, și este realizată la atelierul foto Victor Gross.

O altă dovadă în acest sens este și existența librăriilor, ale căror imagini le putem privi cu deosebită plăcere și nostalgie:

În spațiul public, activitățile din timpul liber erau mult mai diverse: plimbări pe jos, cu birja sau trăsura, cu mașina, barca sau cu vaporul; ieșirile la teatru, cinematograf, restaurante, cofetării, dar și participarea la conferințe, baluri, serbări, întruniri ale unor societăți culturale.

În numărul viitor vom ilustra aceste afirmații prezentându-vă imagini ale unor fotografii din colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”, care au rămas mărturie peste timp a bucuriilor și tristeților, preocupărilor, pasiunilor, iubirilor oamenilor care au viețuit pe aceste meleaguri.

Colectivităţi – aspecte generale

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Principiile de catalogare formulate în anul 1961 au tratat pentru prima oară problema alegerii punctelor de acces, mai exact s-au stabilit atunci principalele elemente bibliografice care determină ordinea fişelor în cataloagele tradiţionale ale bibliotecilor.

Noile principii de catalogare elaborate în 2009 înlocuiesc principiile din 1961 şi „lărgesc câmpul de aplicare a principiilor de la lucrarea tip text la toate tipurile de documente şi de la o singură opţiune şi formă a intrării la toate datele bibliografice şi de autoritate” utilizate în noile cataloage ale începutului de secol XXI, cataloagele online de bibliotecă.

Punctul de acces principal se bazează pe responsabilitatea primară asupra lucrării încorporate în resursa descrisă. Într-o înregistrare bibliografică poate fi ales ca punct de acces principal numele de persoană, familie, colectivitate, titlul propriu-zis sau titlul atribuit manifestării precum şi titlul preferat.

Principiile de la Paris din 1961 au introdus pentru prima oară în practica biblioteconomică internaţională noţiunea de colectivitate pentru organisme, instituţii ca autori ai unor anumite tipuri de resurse. Conform definiţiei din noile principii de catalogare din 2009, prin colectivitate se înţelege „organizaţie sau grup de persoane şi/sau de organizaţii care se identifică printr-o denumire şi care acţionează, sau care poate acţiona, ca o unitate [sursa: modificare din FRAD, FRBR].”[1]

Colectivităţile cu rol de creator devin puncte de acces principale în cazul „lucrărilor care sunt prin natura lor în mod necesar expresia gândirii sau activităţii colective a colectivităţii, chiar dacă este semnată de o persoană, în calitate de conducător sau angajat al acesteia, sau când formularea titlului conjugată cu natura lucrării, implică evident faptul că respectiva colectivitate este responsabilă pentru conţinutul lucrării.”[2]

Prin urmare, resursele pentru care se alege ca punct de acces principal o colectivitate sunt următoarele:

- constituţiile, legile, decretele, tratatele, convenţiile între state şi alte lucrări asemănătoare care sunt elaborate sau promulgate de un stat sau o autoritate administrativ-teritorială;
- programele partidelor politice, ale guvernelor, declaraţiile partidelor, manifestele, chemările şi alte documente politice;
- publicaţiile oficial-documentare şi de directive; ordinele, circularele, deciziile, hotărârile, dispoziţiile etc. (sunt excluse cele guvernamentale care se descriu la numele statului);
- statutele, tezele, programele şi planurile de activitate ale colectivităţilor, dările de seamă, procesele verbale şi alte documente;
- publicaţiile de instructaj, instrucţiunile, directivele de producţie şi tehnologice, documentele tehnice şi normative destinate pentru folosirea în limitele colectivităţii care le-a editat;
- publicaţiile informative şi de îndrumare: călăuzele, prospectele, cataloagele de biblioteci, de muzee, de expoziţii şi de edituri, cataloagele de firme comerciale etc.;
- înregistrările sonore, filmele, înregistrările video sau înregistrările scrise ale spectacolelor în care responsabilitatea grupului nu implică doar instrumentele sau execuţia unui scenariu, a unei partituri etc creat(-e) anterior (de exemplu jazz improvizat sau teatru);
- materialele cartografice elaborate de o colectivitate a cărei responsabilitate nu se

limitează doar la publicarea sau difuzarea acestora;

- comunicatele oficiale ale unui șef de stat, șef de guvern sau conducător al unei organizații internaționale (de exemplu un mesaj către o legislatură, o proclamație, un ordin executiv) ale unui papă, patriarh, episcop etc. (de exemplu un ordin, decret, scrisoare pastorală, bulă, enciclică, constituție sau un mesaj oficial către un conciliu, sinod etc.).

Din punct de vedere al duratei existenței, colectivitățile pot fi cu caracter permanent și cu caracter temporar.

Sunt considerate colectivități cu caracter permanent:

- autoritățile teritorial administrative, din care:

► **autorități centrale**: *președintele* (emite decrete ca acte juridice, mesaje adresate Parlamentului, declarații, apeluri, scrisori care prin efectul lor sunt acte politice), *guvernul* (adoptă hotărâri și ordonanțe, acte cu caracter normativ și individual), *parlamentul* (adoptă legi constituționale, organice și ordinare, hotărâri și moțiuni), *ministerele și alte autorități centrale de specialitate* (secretariate, agenții, autorități, comisii, oficii, institute, birouri etc. care emit ordine, instrucțiuni, norme metodologice), *autorități autonome ale administrației publice centrale* înființate direct prin Constituție (de exemplu: Curtea de Conturi, Serviciul Român de Informații etc.) sau constituite prin legi organice (de exemplu: Consiliul Național al Audiovizualului, Banca Națională etc.), *instituții centrale subordonate ministerelor sau autorităților autonome, regiilor autonome sau societăților comerciale de interes public național* (de exemplu Loteria Națională este subordonată Ministerului Finanțelor Publice)

Exemple de colectivități:

- România. Președintele;

- România. Parlamentul;

- România. Curtea de Conturi;

- România. Ministerul Finanțelor Publice. Loteria Națională;

- Agenția Română de Dezvoltare;

- Biroul Român de Metrologie Legală.

► **autorități teritoriale**: *prefectul* și *comisia județeană consultativă*, *serviciile publice deconcentrate în teritoriu ale ministerelor sau ale celorlalte autorități centrale* (de exemplu: direcțiile sanitare, direcțiile de statistică, inspectoratele școlare etc.).

Exemple de colectivități:

- Galați, Județ. Instituția Prefectului;

- București, Municipiu. Direcția de Sănătate Publică;

- Galați, Județ. Direcția Județeană pentru Cultură;

► **autorități locale**: *consiliul județean, consiliile locale (municipal, orășenesc și comunal)* (adoptă hotărâri cu caracter normativ sau individual), *primării (municipiului, orașului și comunei)* (emite dispoziții cu caracter normativ sau individual), *instituțiile bugetare, regiile autonome* (de construcții, transport, comunicații, salubritate) și *societățile comerciale subordonate autorităților locale* .

Exemple de colectivități:

- Galați, Județ. Consiliul Județului;

- Galați, Județ. Consiliul Județului. S.C. Consproiect S.A.;

- Scînteiești, Comună. Primăria;

- Galați, Municipiu. Primăria. Transurb S.A.;

► **autoritatea judecătorească** (instanțele judecătorești, Ministerul Public, Consiliul Suprem al Magistraturii);

- organizații politice: coaliții politice, organizații politice internaționale, partide politice

Exemple de colectivități:

- Alianța Creștin Liberală (România);

- ONU;

- Partidul Comunist Român.

- organizații obștești

Exemple de colectivități:

- Asociația de Întrajutorare Umanitară și Profesională a Personalului din Învățământ Galați.

- instituții și întreprinderi cu caracter economic, financiar, productiv, științific, de învățământ, cultural, educativ

Exemple de colectivități:

- Faur, Uzinele București;

- Institutul de Științe Spațiale Măgurele.

- societăți, asociații, academii

Exemple de colectivități:

- Asociația Editorilor din România;

- Liga Asociațiilor Producătorilor Agricoli din România.

Sunt considerate colectivități cu caracter temporar:

- congresele, conferințele, simpozioanele

Exemple de colectivități:

- Congresul Național de Cardiologie. 53. Sinaia. 2014. aug. 2-4;

- Societatea Română de Chirurgie Vasculară. Congres. 1. Sibiu. 2014. mart. 16-18;

- Implants Connected to Nature. Simpozion. 5. Timișoara. 2013. oct. 4-5.

- consfătuiri, worshopuri, colocvii, mese rotunde

Exemple de colectivități:

- Colocvii de politică monetară. 1-6. București. 2008-2013:

- Synchronie et diachronie dans l'étude du français. Colloque International. Craiova. 2007. mai. 2-5;

- Sticla fuzionată. Workshop. Brăila. 2014.

- festivaluri, târguri, expoziții etc.

Exemple de colectivități:

- Festivalul Internațional de Jazz. 1-... Miercurea Ciuc. 2009-...;

- Callatis Fest. Festival de muzică ușoară. Mangalia. 2014. august. 21-24;

- Zilele Sebeșului. Sebeș. 2014;

- Târgul Comercianților. Timișoara. 2014. august. 20-23;

- Aurul și argintul antic al României. Expoziție. Oradea. 2014. 16 iulie - 31 august.

Din punct de vedere al apartenenței, colectivitățile sunt:

- naționale (de exemplu: *Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare);*
- internaționale (de exemplu: Comisia Electrotehnică Internațională).

Bibliografie:

Constituția României 2003. Disponibil la: www.cdep.ro/pls/dic/site.page?id=339. Data: [2014/08/20];

Declarație de principii adoptată la Conferința Internațională asupra Principiilor de Catalogare Paris, octombrie 1961. Disponibil la: www.cimec.ro/Metodologice/Catalogare/PrincipiileParis-1961.pdf;

Ghid de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România. București: [S.n.], 1976, 475 p.;

Statement of principles adopted at the International Conference on Cataloguing Principles, Paris, October, 1961. Annotated edition with commentary and examples by Eva Verona. London: IFLA Committee on Cataloguing, 1971, 220 f.

Note:

1. Principii Internaționale de Catalogare (IFLA 2009). Disponibil la: www.bibnat.ro/dyn-doc/Declarația-de-principii.pdf Data: [2014/08/18];
2. Ibidem.

Declarația de la Lyon privind accesul la informare și dezvoltare

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea colecțiilor. Control de autoritate, Biblioteca „V.A. Urechia”

Având în vedere importanța pe care informația și accesul la aceasta o au în contextul actual al dezvoltării economico-sociale, precum și rolul lor în procesul de formare și educare a oamenilor, în cadrul **Congresului Mondial al Bibliotecilor și Informației** al IFLA (World Library and Information Congress), desfășurat între 16-22 august 2014, s-a lansat, **Declarația de la Lyon privind accesul la informare și dezvoltare** (Lyon Declaration on Access to Information and Development) cu al cărei proiect au fost de acord, încă înainte de a deveni un act public, în perioada ianuarie-mai 2014, peste 125 de organizații și instituții implicate în educare și formare: biblioteci, mass-media, asociații și agenții de dezvoltare, colegii, licee, universități etc. Printre instituțiile semnatare ale declarației, după lansarea acesteia, se numără și Biblioteca Națională a României și Asociația Bibliotecarilor din România.

Scopul semnării acestei *Declarații* este de a influența într-un mod pozitiv Agenda de dezvoltare a Organizației Națiunilor Unite pentru a include accesul la informație printre obiectivele care trebuie atinse în perioada 2016-2030, accesul la informație fiind văzut ca un drept fundamental, necesar îmbunătățirii vieții oamenilor și dezvoltării durabile a societăților.

Prin intermediul *Declarației*, semnatarii din instituțiile care oferă acces la informație sunt de

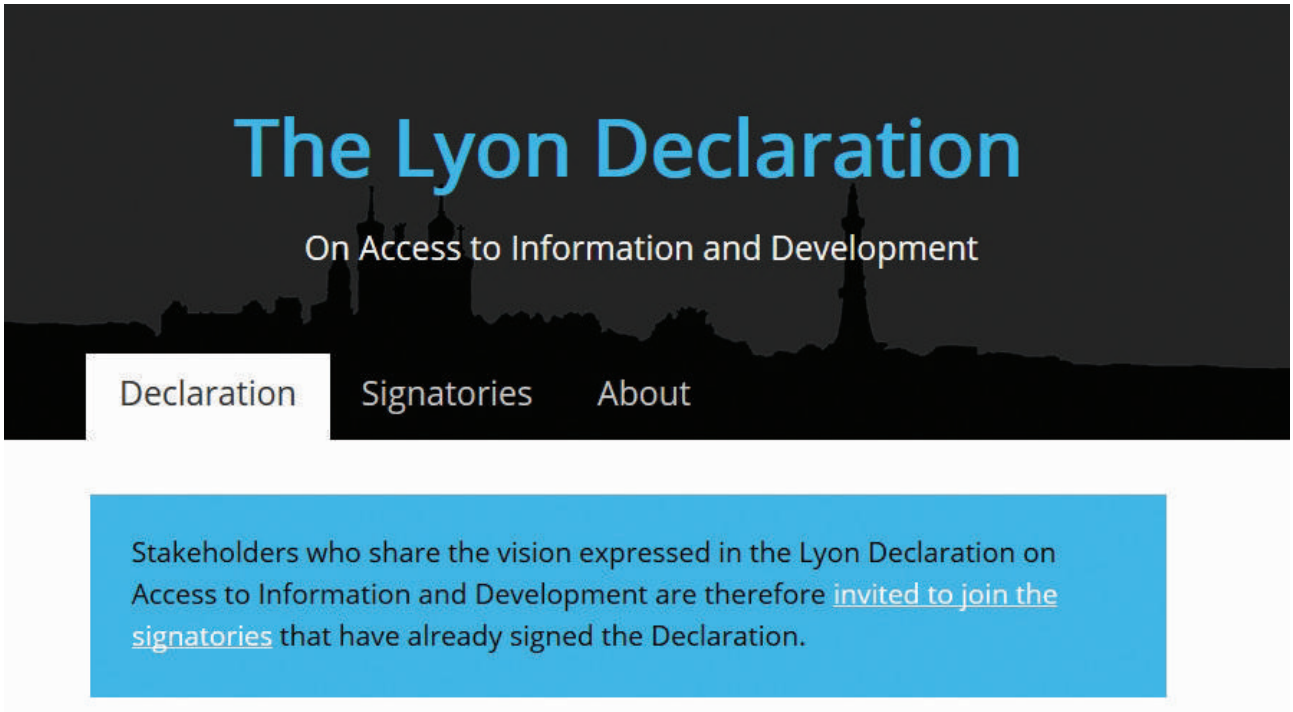

acord, printre altele, cu rolul pe care informația îl deține în dezvoltarea personală și socială. Plecând de la *concluziile Grupului de lucru la nivel înalt din cadrul Programului de Dezvoltare Post-2015, cu consultările post-2015 ale Programului Națiunilor Unite de Dezvoltare (UNDP) și cu Raportul Grupului de Lucru Deschis pe Domeniul de Intervenție, care au identificat rolul crucial al accesului la informație în susținerea dezvoltării*, semnatarii Declarației recunosc prin intermediul punctului 4) că: *Intermediarii informației, precum bibliotecile, arhivele, organizații ale societății civile și mijloace de comunicare au capacitatea și resursele pentru a susține guvernele, instituțiile și indivizii să transmită, să organizeze, să structureze și să înțeleagă informația care este importantă pentru dezvoltare.*

Acest lucru se poate obține:

a. oferind informație privind drepturile fundamentale, servicii publice, mediul înconjurător, sănătate, educație, oportunități pe piața muncii și cheltuieli publice care să sprijine persoanele și comunitățile locale pentru a orienta propria dezvoltare;

b. identificând și centrând atenția vizând necesitățile și problemele care ar fi relevante și urgente în rândul populației;

c. punând în relație părțile interesate dincolo de barierele regionale, culturale sau de alt tip pentru a facilita comunicarea și schimbul de soluții de dezvoltare care pot fi adaptate astfel încât să se obțină un impact mai mare;

d. prezervând și garantând accesul constant al publicului la patrimoniul cultural, la resursele guvernamentale și la informație prin intermediul bibliotecilor, al arhivelor naționale și al altor instituții patrimoniale;

e. punând la dispoziție forumuri și spații publice pentru o mai mare participare și responsabilizare a societății civile în procesul de luare a deciziilor.

f. oferind formare și dezvoltare de abilități care să ajute persoanele să consulte și să înțeleagă informația și serviciile care să le fie cu adevărat utile.

Semnatarii cer, prin intermediul punctului 6 al Declarației, *statelor membre ale Națiunilor Unite să recunoască faptul că accesul la informare și abilitățile de utilizare eficientă a acesteia sunt obligatorii pentru dezvoltarea sustenabilă și să garanteze recunoașterea lor în Agenda de Dezvoltare post 2015 prin:*

a. acceptarea dreptului de acces al persoanelor la informare și la date, respectând dreptul individual la viață privată;

b. recunoașterea rolului important pe care îl au autoritățile locale, intermediarii informației și infrastructura ca de exemplu TIC și un internet deschis ca mediu de execuție;

c. adoptarea de politici, norme și legi pentru a garanta finanțarea, integritatea, prezervarea și diseminarea informației continuată de către guverne și accesarea acesteia de către oameni;

d. dezvoltarea de obiective și indicatori care permit măsurarea impactului accesului la informație și la date și să ofere informații despre progresele realizate în fiecare an în cadrul obiectivelor stabilite printr-un raport despre Dezvoltarea și Accesul la informație (DA2I).

Declarația de la Lyon privind accesul la informare și dezvoltare va fi punctul de plecare pentru care în perioada septembrie 2014 - septembrie 2015, IFLA împreună cu membrii semnatari va organiza activități si evenimente pentru îmbunătățirea profilului *Declarației* la nivel național, regional și internațional, intenția IFLA fiind aceea de a se asigura că accesul la informație va fi recunoscut la sfârșitul anului 2015 de către Organizația Națiunilor Unite.

În final, se recomandă promovarea *Declarației de la Lyon* pentru a facilita accesul la informație tuturor persoanelor.

Bibliografie:

Biblioteca Națională a României a semnat, alături de peste 125 de instituții, Declarația de la Lyon privind accesul la informare și dezvoltare. Disponibil la: http://www.bibnat.ro/. Data consultării: 2014/09/10.

The Lyon Declaration. Disponibil la: http://www.lyondeclaration.org/. Data consultării: 2014/09/11.

Biblioteca în literatură (II)

Ada Tăbăcaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Nu numai scriitorii europeni aleg ca loc de acțiune a romanelor lor biblioteca. Astfel o întâmplare a anului 1988 în Spencer - statul Iowa, devine subiectul unui roman –bestseller, Dewey, scris de directoarea bibliotecar, **Vicki Myron**.

Un pisoi găsit într-o dimineață geroasă în cutia de colectare a cărților, aparținând unei biblioteci publice dintr-un orășel american, este iubit și adoptat de bibliotecari și este botezat Dewey (după sistemul zecimal de clasificare a cărților). Va trăi 19 ani și va schimba viața locuitorilor acestui orășel, iar biblioteca și Dewey vor deveni centru de interes al localității.

„Unii vizitatori veneau la bibliotecă având un scop precis: să împrumute o carte, să citească ziarul, să caute o revistă. Alți vizitatori considerau biblioteca o destinație. Le făcea plăcere să-și petreacă timpul acolo, se simțeau încurajați și îmbărbătați. Și, în fiecare lună, numărul acestor oameni creștea. Dewey nu mai era doar o găselniță, devenise un element de bază al comunității.”[1]

Scriitoarea canadiană **Alice Munro**, laureata premiului Nobel pentru literatură în 2013, în volumul de proză scurtă *Prea multă fericire*, de fapt singurul care a fost tradus în română și care cuprinde 10 povestiri, șochează prin dezvăluiri neașteptate asupra propriei persoane, pătrunzând în cele mai ascunse cotloane ale sufletului, scoțând la lumină cele mai nebănuite secrete, uneori neștiute chiar de personajele înseși, situații pline de neobișnuit, de forță și dramatism, personaje care merg înainte și care descoperă în final că există fericire, fericire pe lângă care au trecut, sau fericirea care ar putea să îi aștepte.

Câteodată acțiunea povestirilor se petrece în spațiul bibliotecii. Astfel, în povestirea „Pe culmea Wenlock”, tânăra studentă venită de la țară, ajunge în situația bizară de a lua cina dezbrăcată complet, discutând despre filozofii greci, în special Platon, continuând apoi într-o bibliotecă particulară, unde, în prezența unui bărbat în vârstă și îmbrăcat, să citească lungi și numeroase poezii, descoperind de-a lungul lecturii că îi place sunetul vocii sale si mătasea scaunului pe care se așezase.

Mai târziu, în biblioteca facultății de astă dată, scriind un eseu, s-a gândit la faptul că ea știe să scrie eseuri bune, că oamenii care acordau burse, care construiau universități și biblioteci vor continua să dea bani ca ea să poată scrie, însă, până la urmă, asta nu contează, nu te poate păzi de întinare, de fapte de care nici nu îți închipui că poți fi capabil să le săvârșești.

„Biblioteca facultății era o încăpere înaltă, superbă, proiectată, construită și plătită de oameni care credeau că aceia care ședeau la mesele lungi, în fața cărților deschise - chiar și cei care erau mahmuri, somnoroși, plini de resentimente și lipsiți de puterea de a înțelege - ar trebui să aibă spațiu deasupra lor, să fie înconjurați cu lambriuri de lemn negru, strălucitor, de ferestre înalte, bordate cu maxime latinești, ferestre prin care să privească cerul. Ar fi trebuit să privească spre cer vreo câțiva ani, înainte de a intra în învățământ ori să se apuce de afaceri, să aibă grijă de copii”.[2]

Brandon Sanderson, scriitor american născut în 1975, cu master în scriitura creativă, este autor de romane fanteziste pentru copii. *Alcatraz – Bibliotecarii malefici*,

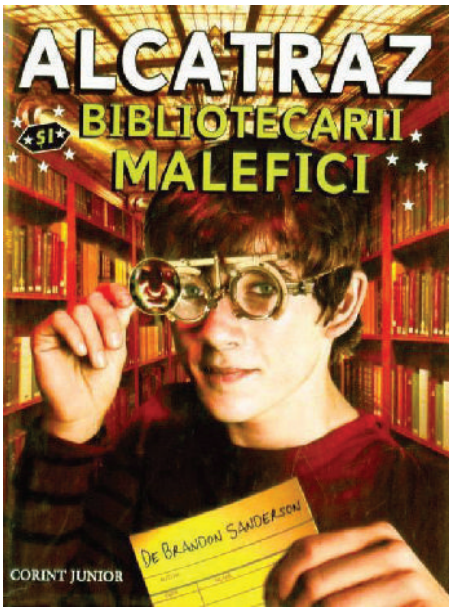

roman care poate fi citit de cei mici, dar și de cei mari, are ca personaj principal un băiat, care poartă numele celei mai infame închisori din istoria Statelor Unite. El are un talent extraordinar de a strica lucrurile. De ziua lui, primește prin poștă un colet care conține o pungulița cam de mărimea unui pumn, plină cu nisip de plajă. Acesta însă nu e un nisip oarecare, el le oferă librarilor malefici dominația planetară, cucerirea lumii. Pungulița dispare și Alcatraz, pentru a recupera nisipul de care avea nevoie pentru a-i opri pe malefici, se furișează în Bibliotecă.

„Presupun că nu sunt mulți cei care au trăit mareția pe deplin sufocantă a unei biblioteci adevărate. Locuitorii de pe Tărâmurile Tăcerii sunt obișnuiți cu bibliotecile locale, unde li se permite să frecventeze doar secțiile destinate publicului larg și unde rafturile sunt aranjate frumos și ordonat. Acestea sunt prezentate atractiv din același motiv pentru care pisicuțele arată foarte drăgălașe – astfel încât să vă atragă aproape și apoi să vă sfâșie cu ghearele. Bibliotecile publice sunt doar simple momeli. Bibliotecarii vor cu toții să le citim cărțile – indiferent că acestea sunt lucrări profunde și subtile sau opere cu fel și fel de subiecte despre pelerini, penicilină sau istoria Franței. Adevărul fie spus, cartea de față este singura carte pe care bibliotecarii doresc să n-o citească nimeni”.[3]

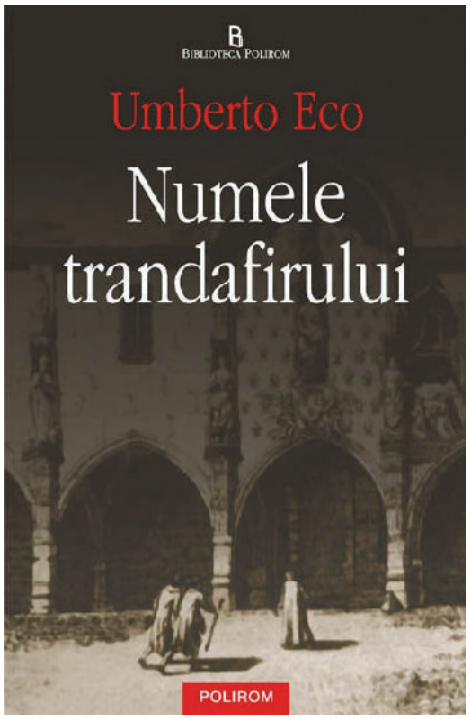

În final băiatul află că are un bunic, verișori, probabil chiar și tată, pe lângă toate cele 27 de familii adoptive, adică o familie de adevăratelea.

Numele trandafirului (*Il nome della rosa*), al scriitorului italian **Umberto Eco**, este un roman istoric, o anchetă pentru găsirea criminalului, având ca decor o mânăstire italiană din anul 1327. Umberto Eco alege biblioteca unei mânăstiri franciscane drept scenariu pentru o povestire tulburătoare de la sfârșitul evului mediu, perioadă în care conflictul dintre biserica Catolică și autoritatea civilă – Regalitatea, atinge apogeul. Autorul realizează o atmosferă magică prin contrastul accentuat între dorința legitimă a cercetătorilor, călugării, de a avea acces la documentele rare păstrate cu grijă în camerele ascunse ale bibliotecii și restricțiile impuse de Abate și acoliții săi, cu scopul de a fi singurii deținători ai informațiilor privilegiate. Biblioteca a fost construită după un plan care a rămas necunoscut tuturor de-a lungul secolelor și pe care niciunul din călugări nu este vrednic să-l cunoască.

„Numai bibliotecarului i s-a dezvăluit această taină, de către cel care i-a premers, și o dezvăluie, cât este în viață, ajutorului de bibliotecar, în așa fel încât moartea să nu-l surprindă.. Numai bibliotecarul știe, după așezarea volumului, după gradul în care este sau nu îngăduită citirea lui, ce fel de taine, de adevăruri sau de minciuni închide în el volumul cu pricina deoarece nu toate adevărurile sunt pentru toate urechile, nu toate minciunile pot fi recunoscute de un suflet credincios… pentru că trebuie să citească anumite cărți și nu altele, și nu ca să urmărească orice nebunească curiozitate care-i pălește, fie din puținătatea minții, fie din trufie, fie din gânduri venite de la necuratul.”[4]

Combinând acest conflict cu cel teologic pe care Biserica Catolică îl poartă cu ordinele schismatice, Umberto Eco desăvârșește o capodoperă

literară și totodată relevă umanității într-o manieră personală momente tulburătoare de istorie, de viață monahală cu limitările și disciplina dar și cu ambițiile ei.

„Nu mă miram că taina nelegiuirilor se învârtea în jurul bibliotecii. Pentru acești oameni devotați scripturilor, biblioteca era în același timp Ierusalimul ceresc și o lume la marginea dintre pământul necunoscut și tărâmul infernului. Ei erau dominați de bibliotecă, de făgăduințele ei și de opreliștile ei. Trăiau cu ea, pentru ea și poate împotriva ei, trăgând cu păcat nădejdea că într-o zi să-i rupă toate pecețile tainelor. De ce să nu fi vrut să înfrunte moartea pentru a-și satisface o curiozitate a minții lor, sau să ucidă pentru a împiedica pe altcineva să se apropie de un secret păstrat cu sfințenie?”[5]

Mikkel Birkegaard, scriitor danez, în romanul *Biblioteca umbrelor*, transpune cititorul într-o lume nebănuită și plină de vrajă a cărților, în care există organizații și societăți secrete și în care lectura cărților devine o forță ce poate genera în jur frumosul, dar poate fi folosită și în scopuri criminale, de la sinucideri la crimă.

Unui tânăr avocat de succes, Jon Campelli, îi moare tatăl și astfel devine proprietarul unui anticariat din Copenhaga: Libri di Luca. Povestea misterioasă se țese în jurul unei tenebroase Organizații a Umbrelor, trecând de pe continentul european în cel african, ajungând în vestitul oraș Alexandria:

„Alexandria a fost întemeiată de Alexandru cel Mare în jurul anului 330 înainte de Cristos și avea să devină cel mai important centru al științei și învățăturii din întreaga lume. De aceea a fost construită biblioteca cea mai faimoasă din lume: Bibliotheca din Alexandria. Pe lângă bibliotecă, aceasta era o Mecca pentru studii științifice și aprofundare intelectuală. Colecția de pergamente și codexuri a crescut constant, căci fiecare corabie care sosea în port avea obligația, prin lege, să lase o copie a tuturor materialelor scrise aflate la bord, ca un fel de vamă. Conform surselor, biblioteca avea cam șapte sute cincizeci de mii de volume, până când diferite războaie, jafuri și incendii au distrus această uriașă comoară de cărți.. Dar vreme de peste șapte sute de ani Biblioteca din Alexandria a continuat să fie centrul lumii pentru literatură și învățătură.”[6]

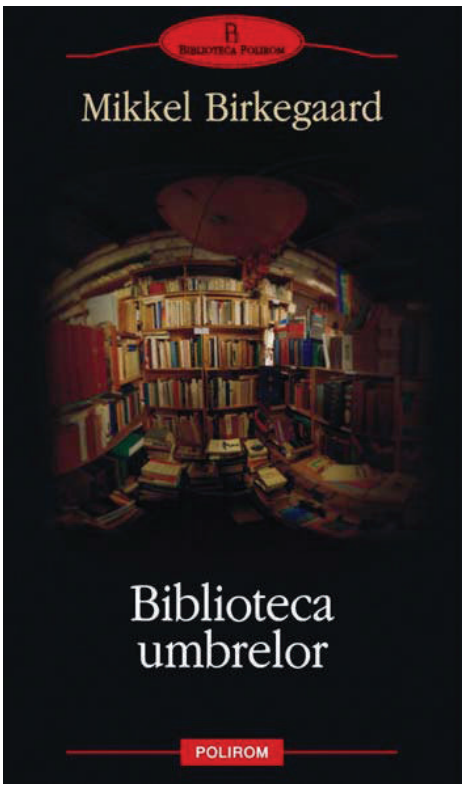

Atmosfera romanului amintește de abația din Numele Trandafirului, pe tema puterii de seducție a lecturii. Ce se întâmplă însă când această putere este folosită în scopuri malefice? Acesta este motivul pentru care personajul nostru renunță la a mai practica avocatură și totodată provocarea pe care ne-o lansează Birkegaard.

Bibliotecile nu sunt folosite de toată lumea. Cei mai mulți dintre noi însă, din fericire, nu evită literatura, deci cărțile. Intrăm în bibliotecă, ne plimbăm printre rafturile pline de cărți, mângâind cu privirea volumele așezate ordonat, și, ici colo, scoatem câte un volum, atrași de titlu sau de autor, de copertă sau de bănuiala că am putea găsi o poveste scrisă pentru noi, o poveste în care să ne pierdem.

Cutremurele, incendiile, inundațiile, trecerea timpului, cititorii neglijenți, toate, nu vor putea distruge viața cărților.

Biblioteca va supraviețui.

Note:

1. Myron, Vicki. Dewey, Ed. Humanitas Fiction, București, 2012, p. 70

2. Munro, Alice. Prea multă fericire, Ed. Litera, 2013, p. 118.

3. Sanderson, Brandon. Alcatraz – Bibliotecarii malefici, Ed. Corint Junior, București, 2009, p. 124.

4. Eco, Umberto. Numele trandafirului. Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p. 39

5. Eco, Umberto. Numele trandafirului. Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p. 169

6. Birkegaard, Mikkel. Biblioteca umbrelor. Ed. Polirom, Iași, 2011, p. 390.

Fluxul comunicării în biblioteca publică (III)

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Relaxarea tensiunilor interne

Ca urmare a faptului că oamenilor le este permis să se identifice ca persoane de valoare în cadrul colectivului profesional din Biblioteca Publică, funcționarea întregului complex de relații este simultan centrală și periferic-centralizatoare, atingându-se tot mai mult reciprocizarea avantajelor tuturor celor implicați. Deoarece specificitatea este termenul-cheie care creează acest balans dinamic-armonios, fiecare membru al personalului este automat în situația de a-și ajuta colegii prin reflexele cooperante ce trec de nivelul conștientului, spre profunzimile spiritual-umane. Prin urmare conflictele interpersonale sunt subminate de armonia funcțională a colectivului de lucru și, fără ca problemele să înceteze a mai avea importanță, ele intră pe făgașele de rezolvare automată a intersusținerilor promovate în specificitatea relațională.

Așa cum focul nu poate incendia dinafară o insulă înconjurată de apă, în același mod, problemele nu pot perturba funcționalitățile puse la adăpostul recunoașterilor specifice, valorificative. Ele se identifică și se rezolvă, sub toate aspectele, în situațiile avantajoase unor ameliorări susținute, deoarece colegii ajung să aibă încredere unii într-alții în măsura în care câmpurile lor de semnificative pot suporta acea încredere. Acest fapt se probează prin existența unui respect suficient, preventiv și restrângător față de factorii provocatori. Din nou – specificitatea relațională este termenul-cheie al normalizării circumstanțelor, întrucât ea comunică partea spre întreg după cum și întregul o cuprinde.

Relaxarea tensiunilor interne în specificitatea relațională înseamnă conștientizarea discretă că suntem interdependenți unii de alții și că soluționările problemelor personale și profesionale au condiții de realizare ușor-identificabile în fluența armonioasă a comunicărilor dintre noi, odată ce această fluență comunicativă este antrenată optim, la zi.

Bibliografie generală:

1. Andronache, Ștefan – *Proiectarea unui centru de informare în bibliotecă;*
2. Atanasiu, Pia – *Metode și tehnici de lucru pentru sisteme de informare științifică;*
3. Banciu, Doina – *Navigarea pe internet;*
4. Brăileanu, Eduard Claudiu – *Ludoteca: realitate europeană – perspectivă românească;*
5. Butuc, Liviu – *Servicii de Bibliotecă pentru utilizatori;*
6. Butuc, Liviu – *Computerul și rețeaua;*
7. Ciorcan, Marcel – *Bazele biblioteconomiei;*
8. Dumitrescu, Victoria – *O nouă paradigmă pentru biblioteca publică;*
9. Enache, Ionel – *Biblioteconomia – suport de curs;*
10. Georgescu, Tistu – *Cartea și bibliotecile;*
11. Ion, Alexandru – *Structuri, mecanisme și instituții administrative;*
12. Lupu, Atanasie – *Relațiile bibliotecii cu publicul;*
13. Marcu, Angela – *Tendințe noi în serviciile de referințe în biblioteci;*
14. Nicolescu, O – *Management;*
15. Niculescu, Zenovia – *Informare și comunicare bibliografică;*
16. Pop, Doru – *Introducere în teoria relațiilor publice;*
17. Porumbeanu, Octavia-Lucia – *Teoria și practica informației;*
18. Regneală, Mircea – *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării;*
19. Repanovici, Angela – *Tehnici de informare și documentare;*
20. Sfrangeu, Elena – *Aspecte ale bibliografiei naționale curente;*
21. Simionescu, Dan – *Teoria bibliografiei;*
22. Teodorescu, Barbu – *Istoria bibliografiei române;*
23. Târziman, Elena – *De la biblioteconomie la știința informării;*
24. Țurcan, Nelly – *Evaluarea serviciilor de referințe;*
25. Zănescu, Gabriel – *Marketingul de bibliotecă: o abordare din perspectiva marketingului serviciilor.*

Bilanţ la intrarea în cel de-al 6-lea an de activitate

Silvia Matei
şef serviciu, Săli de lectură, Biblioteca „V.A. Urechia”

Salonul Literar Axis Libri, parte a brandului cultural cu acelaşi nume, inaugurat pe 9 septembrie 2009, a intrat în toamna aceasta în cel de-al şaselea an de activitate. Gândită ca extensie culturală a revistei cu acelaşi nume, apărută sub redacţia Bibliotecii judeţene „V.A. Urechia”, această manifestare cultural-artistică îşi propune ca în fiecare zi de joi a săptămânii, la ora 17:00, să realizeze lansări de carte, dezbateri literare, recitaluri de muzică şi poezie într-un cadru prietenos şi o atmosferă caldă, creată la iniţiativa directorului general al Bibliotecii „V.A. Urechia”, dl Zanfir Ilie. Şi dacă, iniţial, acesta a fost considerat ca un loc de întâlnire pentru scriitorii gălăţeni, foarte repede, *Salonul Literar* s-a bucurat de aprecierea publicului gălăţean şi nu numai şi şi-a deschis porţile şi pentru scriitorii de pe alte meleaguri ale ţării care şi-au dorit să se lanseze în ambientul primitor creat de instituţia centenară Biblioteca „V.A. Urechia”.

Având în vedere numărul mare de participanţi la întâlnirile săptămânale ce au loc în cadrul bibliotecii putem spune cu certitudine că *Salonul* şi-a atins scopul. Scriitorii gălăţeni, oamenii iubitori de cultură şi frumos ai oraşului de la Dunăre apreciază eforturile Bibliotecii ca organizator şi se regăsesc ca identitate culturală şi spirituală în spaţiile ei.

Făcând un bilanţ al activităţilor desfăşurate în decursul celor cinci ani de activitate, cifrele sunt suficient de grăitoare pentru a sublinia notorietatea de care se bucură manifestările din fiecare joi. Astfel:

• În primul an de activitate (9 septembrie 2009-10 iunie 2010), au avut loc 35 de ediţii cu 63 de titluri de cărţi lansate, 55 de autori, 11 dezbateri pe diverse teme de interes cultural, şi peste 3500 de participanţi la evenimentele desfăşurate. Dintre autorii lansaţi în primul an îi putem amintim pe: Aurel Rău, Constantin Vremuleţ, Vasile Andru, Maximilian Popescu-Vella, Tudose Tatu, Aura Christi, Viorel Rotilă, Grigore Postelnicu, Cătălin Negoiţă, a.g. Secară, Violeta Ionescu, Dan Plăeşu, Diana Vrabie, Aurel Ştefanachi, Ivan Ivlampie, Viorel Dinescu, Ioan Todericiă, Sanda Panait, Adrian Georgescu, Ionel Marin, Valentin Bodea, Neculai Staicu-Buciumeni, Nicolae Dabija, Mihai Cimpoi, Daniel Corbu, Ioana Pârvulescu, Gabriel Liiceanu şi Mircea Cărtărescu.

• În cel de-al doilea an (16 sep. 2010 – 21 aprilie 2011) au avut loc: 26 ediţii, s-au lansat 64 cărţi ale celor 56 autori lansaţi, dezbateri şi vernisaje de expoziţii şi peste 2500 de participanţi. Dintre autorii lansaţi în cel de-al doilea an de activitate îi amintim pe: Coriolan Păunescu, Gheorghe Gurău, Doina Popescu-Brăila, Adrian Dinu-Rachieru, Mariana Păvăloiu,

Marian Sârbu, Apostol Gurău, Vasile Ghica, Cassian Maria-Spiridon, Gheorghe Andrei Neagu, Cătălin Bordeianu, Valeriu Stancu, Gheorghe Buzatu,Gelu Naum, Aura Christi, Vasile Andru, Katia Nanu, Teodor Parapiru, Violeta Craiu, Paul Sân-Petru, Ioan Fărcășanu, Petru Lificiu, Ioan Toderiță, Mariana Solomon Lazanu, Viorel Dinescu, Ionel Necula, Ioan Rusu, Gherghina Tofan, Ionel Jecu, Virgil Costiuc, Speranța Miron și Cezarina Adamescu.

• În cel de-al treilea an (6 oct. 2011 – iunie 2012): 24 ediții, 66 cărți lansate, 58 autori, 3 dezbateri pe diverse teme culturale, expoziții și aprox. 2400 de participanții. Dintre autorii lansați îi amintim pe: Ioan Rusu, Maximilan Popescu-Vella, Vasile Ghica, Dan Plăeșu, Gheorghe Gurău, Lidia Popița Stoicescu, Ion Moraru, Nicolae Busuioc, Valeriu Stancu, Mihai Vișoiu, Eliza Macadan, Neculai Mușbal, Lucreția Picui, Iulia Barbu, Ovidiu Bojor, Alexandru Mușat, Oma Stănescu, Aurel Stancu, Aurel Manole, Ileana Cudalb, a.g. Secară, Ion Manea, Andrei Velea, Sterian Vicol, Ana Călin Almășanu, Constantin Marinescu, Elena Stela Marinesu, Viorel Dinescu, Theodor Codeanu, Constantin Trandafir, Mihai Androne, Dan Berindei, Ioan Hudiță, Constantin Fântânaru, Dan Căpruciu, Ion Avram Dunăreanu, Rareș Strat și Silvia Urlih.

• Anul IV (oct. 2012 – mai 2013) a înregistrat: 21 ediții, 69 cărți, 56 autori, recitaluri artistice vocale și instrumentale și aprox. 2200 participanți. În această ediție au fost oaspeți de onoare: Grid Modorcea, George Arion, Ionel Necula, Tănase Dănăilă, Doru Parascan și Cristian Stănilă, Viorel Burlacu, Ion Grosu, Ion Zimbru, Ioan Toderiță, Săndel Stamate, Sterian Vicol, Speranța Miron, Apostol Gurău, Coriolan Păunescu, Geo Naum, Katia Nanu, Adrian Georgescu, Daniel Corbu, Cassian Maria Spiridon, Emilian Marcu, Ioan Mateiciuc, Ruxandra Beldiman, Vasile V. Popa, Oana Georgescu, Gheorghe Gurău, Ion Manea, Peter Sragher, Valeriu Valegvi, Livia Ciupercă, Coriolan Păunescu, Oana Dugan, Ionel Necula, Lina Codreanu, Gheorghe Chirtoc, Rareș Strat, Carmen Aldea Vlad, Gilda Monica Bularda,Valentin Popa, Melu State, Constantin Vremuleț, Constantin Oancă, Paul Sân-Petru, Adi Cristi, Aura Christi, Fabian Anton, Nicolae Grigore Mărășanu, Viorel Coman, Petre Manolache, Virgil Costiuc, Mircea Chelaru, Andrei Velea, Christian Coșeru, Sheridan Hough.

• Anul V (3 oct. 2013 – 17 aprilie 2014): 22 ediții, 62 autori, 83 cărți lansate, prelegeri, recitaluri artistice, vocale și instrumentale și aprox. 2300 de participanți. În acest an au fost invitați: Nicolae Melinescu, Ruxandra Anton , Victor Cilincă, Aura Christi, Ioan Gh. Tofan, Ion Topolog , Lucian Pricop, Valentin Ajder, Vasile Ghica, Ionel Necula, Petru Blaj Dinvale, Rareș Strat, Iulian Voicu, Neculai I. Staicu-Buciumeni, Cassian Maria Spiridon, Adi Cristi, Theodor Codreanu, Constantin Costache, Corneliu Stoica, Ioan Toderiță, Vasile V. Popa, Emil Străinu, Constantin Vremuleț, Adrian Georgescu, Ionel Jecu, Eleonora Stamate, Carmen Huzum, Paul Blaj, Vasile Burlui, Aurelia Grosu, Victor Cilincă, Violeta Ionescu, Ion Manea, Dan Plăeșu, Cătălina-Elena Dobre, Ionel Necula, Theodor Codreanu, Cezarina Adamescu, Lina Codreanu, Mariana Eftimie Kabbout, Georgeta Muscă-Oană, Gheorghe Burlacu-Niculițel, Ioan Toderiță, Constantin Trandafir, Sorin Preda, George Ene, Ion Zimbru, Doru Viorel Ursu, Margareta Cemârtan-Spânu, Alexandru Popa, Neculai I. Staicu-Buciumeni, Doina Popescu-Brăila, Adrian Buzdugan, Viorel Coman, Valentin Popa, Gheorghe A. Stroia, Culiță Ioan Ușurelu, Gheorghe Gurău, Constantin Lămureanu, Constantin Cristian.

Salonul literar *Axis Libri* și-a cucerit deja un public fidel care, săptămână de săptămână, umple până la refuz Sala Mihai Eminescu a Bibliotecii „V.A. Urechia". Acesta a remarcat evoluția Salonului și transformarea lui într-un solid punct de reper în viața culturală a gălățenilor iubitori de frumos. Întâlnirile de joi au intrat în obișnuința oamenilor de cultură, doritori să-și împărtășească unii altora trăirile creative diverse, de la poezie, proză sau epigramă până la filosofie, psihoterapie sau istorie. Ne bucură și ne onorează prezența săptămânală în spațiul Bibliotecii a elitei culturale gălățene încât vă lansăm invitația permanentă: *„Ne revedem joi, la ora 17.00"*.

Vă așteptăm!

Rogojan, Aurel I. *1989: Dintr-o iarnă în alta… România în resorturile secrete ale istoriei.*
Baia Mare: Proema, 2009

Violeta Moraru
șef serviciu, Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor, Biblioteca „V.A. Urechia”

Generalul în rezervă Aurel I. Rogojan, care a lucrat timp de peste 25 de ani în domeniul serviciilor secrete, a fost martor direct al unor evenimente care au schimbat cursul istoriei și au marcat profund societatea românească. Din această perspectivă, ne împărtășește, în cartea cu titlul *1989: Dintr-o iarna în alta… România în resorturile secrete ale istoriei,* adevărul despre Revoluția din 1989, precum și evenimente premergătoare ale acesteia - „conspirații și comploturi, măceluri și lupte fratricide, spionaj, diversiune și terorism, trădători de țară.”

Volumul reprezintă a 3-a ediție revizuită a lucrării și a apărut în anul 2009, la Editura Proema din Baia Mare. Plecând de la realitatea că „facem parte din generațiile care au șansa să poată înțelege mai bine prezentul, prin prisma experienței trecutului, iar asta înseamnă că viitorul mai depinde, încă, și de noi”, autorul ne oferă spre lectură o carte document în care sunt prezentate întâmplări, mărturii, amintiri ale celor care au trăit evenimentele din 1989 și au participat activ la ele, protagonistul principal fiind generalul Iulian Vlad, conducătorul Departamentului Securității Statului, cel care a salvat la vremea respectivă România de un posibil război civil.

Lucrarea este structurată pe 16 capitole, dintre care 10 sunt dedicate Revoluției din decembrie 1989 sau fac referire la acțiuni premergătoare căderii regimului comunist din România, cum ar fi: trădarea lui Liviu Turcu, *Scrisoarea celor șase,* momentul în care Ceaușescu declară că a fost achitată datoria externă a țării, realegerea acestuia în funcția de secretar general al P.C.R. la cel de-al XIV-lea Congres, manifestarea opoziției împotriva lui Ceaușescu. În celelalte capitole autorul prezintă starea de fapt de după 1990 a țării, având în vedere serviciile de informații și securitate, siguranța națională, relațiile cu Basarabia sau situația economică și politică.

La final, volumul cuprinde 12 anexe în care sunt detaliate momente tragice ale evenimentelor: masacrele de la Otopeni și Sibiu, atrocitățile extremiștilor unguri, mărturia înfiorătoare a ofițerului Mircea Buie din Covasna, care a scăpat cu viață ca prin minune după ce a fost spânzurat de extremiști unguri etc. Fotografiile prezentate sunt semnificative pentu evidențierea faptelor comise.

Volumul este o reală pledoarie pentru adevăr, cunoscut fiind faptul că, deși despre evenimentele de atunci s-a scris și s-a comentat an de an, această perioadă tulbure a istoriei țării noastre, marcată de proteste, demonstrații, lupte de stradă, rămâne învăluită în mister prin faptul că nici la momentul actual, la peste 20 de ani de la desfășurarea faptelor, populația nu știe dacă au existat cu adevărat teroriști, cine au fost ei, cum a fost implicată armata în prinderea lor, care a fost adevăratul rol al securității, dacă a fost lovitură de stat sau revoltă a maselor etc.

Chelariu, Şerban. *Gălbenuşul soare.*
Cluj-Napoca: Limes, 2014

Cătălina Şoltuz
şef birou, Biblioteca „V.A. Urechia”

Volumul de poeme *„Gălbenuşul soare”* apărut la editura Limes, anul acesta, este cel de-al şaselea volum publicat de domnul Şerban Chelariu, inginer, dar şi poet şi pictor, stabilit de mulţi ani în Statele Unite ale Americii.

Pe parcursul celor 133 de pagini, poemele au energii precum a unui arc, ce se comprimă sau se deschid energic, după voinţa şi starea artistului, capricios şi imprevizibil în relaţia sa cu structurile versului. Descoperim un poet sensibil plin de imaginaţie în arta mânuirii versurilor, poezia sa păstrând indiscutabil amprenta profesiei sale de bază, ingineria.

Prefaţa acestui recent volum este semnată de eseistul, traducătorul, criticul literar, profesorul Ştefan Stoenescu, care ne introduce cu migală în universul poetic al autorului, ce excelează printr-o lirică artistică şi muzicală. Grafica volumului de faţă, cât şi a celorlalte cărţi publicate, aparţine autorului, menită să atragă atenţia asupra unui poet original, singular în felul său.

Titlul volumului de poeme reflectă „metaforic” esenţa lucrurilor şi fiinţelor, regăsind „gălbenuşul” în toate formele de existenţă:

„gălbenuşuri există pretutindeni, de la
universuri până la atomi,
unele orbitoare altele nevăzute
şi toate revarsă cu albuşul eter
printre cojile sparte înţelesuri neîncă
pricepute...”

Poemele sale din acest volum sunt conturate printr-un lirism abstract, intelectualizat, rareori spart de accente ironice, nostalgice. Viziunile cosmice ale versurilor au o amploare halucinantă, iar speculaţiile pe tema timpului conferă o mare unitate a întregului volum.

Poemele lui Şerban Chelariu relevă punctual, numai din câteva cuvinte, faţa lumii şi a timpului, într-un limbaj plin de emoţie şi sensibilitate amestecat cu termeni abstracţi, uneori de maximă specializare inginerească.

Citind versurile ne putem da seama că poezia autorului are indiscutabil ştiinţa de a manevra geometria variabilă a versurilor, de a modela fiecare cuvânt artistic, astfel încât să fie înţeles de fiecare cititor al volumului.

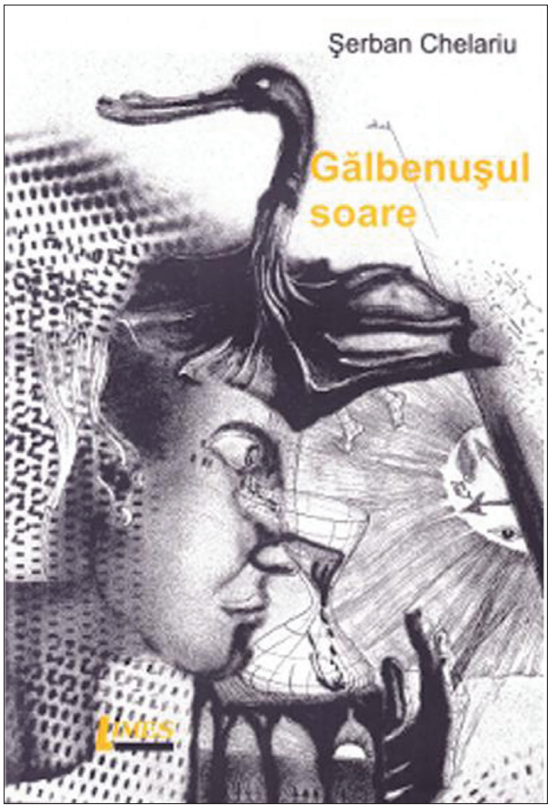

Kazan, Nicholas. *Under the Juggernaut of History and Religion.*
Cluj-Napoca: Limes, 2014

Luminița Obreja
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Este versiunea în limba engleză a cărții *„Sub tăvălugul istoriei și a religiei”*. Traducerea în limba engleză aparține scriitorului român Nicholas Kazan.

Autorul acestui volum de 400 de pagini a părăsit țara înainte de 1981, pe când era aviator, în condiții pe care le descrie în carte și s-a stabilit în Alaska, unde a început odiseea lui, într-o lume necunoscută, cu suișuri și coborâșuri, cu frământări, cu decizii, cu experiențe, cu aventuri, cu o puternică voință de a-și continua rostul, dar cu gândul permanent acasă, la Bistrița, de unde a pornit și unde se întoarce cu gândul de a schimba multe, de a fi ascultat, de a se face util obștii.

Impulsionat de curiozitate, dar și de simțul aventurilor aducătoare de cunoaștere, Nicholas Kazan își pune în exercițiu atât experiența trăită, cât și capacitățile reflexive pentru a servi astfel unui nou tip de iluminism. Se revendică drept urmaș al lui Tolstoi, cel care a „iluminat” lumea nu doar prin cărțile sale, ci și, la final de viață, prin practicile sale.

Pe parcursul istoriei, scrie Nicholas Kazan, gânditorii dotați au cugetat asupra aspectelor de durată și a principiilor. Alături au lucrat meșterii și inginerii temporalului. Eforturile cumulate au dezvoltat științele și tehnologiile. Oamenii de rând și cuceritorii, societățile, culturile și civilizațiile, evoluând sau dispărând, lucrând spre viitor fie pas cu pas, fie febril, organizați în structuri dezvoltate sau acționând la voia întâmplării- aceasta este povestea trecutului uman, mitic sau istoric, angrenat în jocul evoluției umane. Cine să spună povestea? Povestea o spune, cu multă savoare științifică și publicistică, chiar autorul.

Prin debutul său, Nicholas Kazan intră furtunos atât în lumea științei, cât și în cea a esteticii și religiei de factură culturală complexă.

O carte precum „Sub tăvăugul istoriei și al religiei” nu ne „vizitează” prea des pe traiectoriile de lectură.

Să ne bucurăm de acest dar și să-i savurăm conținuturile, căci pentru a ne înțelege viața cu adevărat este nevoie de foarte multă lectură, dar și de multe experiențe, fie fericite sau nu.

Vă invit la lectură!

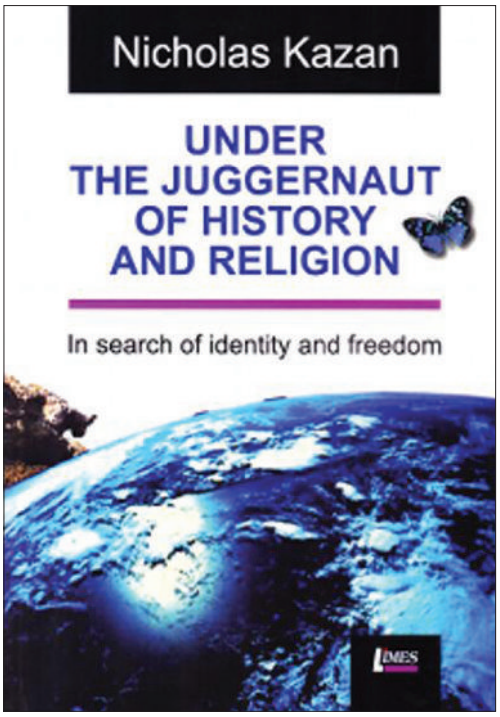

Udroiu, Neagu. *Mass-media și societatea.*
Iași: Tipo Moldova, 2014

Veronica Strungă
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

În ultimul timp, începând de la instaurarea televiziunii în masă, suntem martorii unei extraordinare prevalenţe a practicilor de comunicare în toate domeniile societăţii, precum şi la o dezvoltare exuberantă şi multivocă a tehnicilor şi tehnologiilor de comunicare. Cartea scriitorului şi publicistului Neagu Udroiu „Mass media şi societatea”, analizează o gamă largă de probleme cu care societatea contemporană se confruntă. Aceasta cuprinde cercetările autorului despre istoria, teoria şi practica presei.

În acest volum sunt grupate observaţiile şi reflecţiile autorului despre evoluţia comunicării în masă prin presa scrisă, precum şi crearea şi dezvoltarea mijloacelor audio-vizuale în speţă radioul şi televizorul. Studiul spune că milioanele de oameni obişnuiţi, ce au permanent nevoie de informaţii practice, referitoare la viaţa lor de zi cu zi, precum şi de prezentarea ultimelor evoluţii din politică, din economie sau cultură, de interpretarea unor evenimente sau tendinţe ale societăţii în care trăiesc, vor face apel zilnic la produsul mediatic ce conţine toate aceste date.

În aceeaşi perioadă, presa românească trăieşte evoluţia de la formele clasice ale secolului 20 la comunicarea internautică, telefoanele mobile şi accesul imediat şi nelimitat la informaţia brută, de la redacţiile improvizate, la sediile moderne. Tot atunci, se produce reinventarea profesiei de ziarist în condiţiile libertăţii subite a cuvântului, trăite de întreaga societate românească, dar şi a haosului social şi economic de după 1989.

Sistemul mondial compus de existenţa acestor entităţi inconfundabile în procesul de informare a publicului larg este explicat cu răbdare şi înfăţişat pe înţelesul tuturor. După o activitate considerabilă de cercetare a impactului mass-media asupra societăţii, s-a ajuns la concluzia potrivit căreia, media nu acţionează direct doar asupra indivizilor, ci are efect asupra culturii, volumului de cunoştinţe, valorilor şi normelor unei societăţi. Ele pun în circulaţie un set de imagini, idei şi evaluări, la care membrii audienţei apelează în momentul în care îşi construiesc propria linie de comportament.

Ceea ce rămâne constant şi evident pe tot parcursul lecturii este pasiunea autorului faţă de meserie, solidaritatea şi respectul faţă de colegii de breaslă. El caută să ofere informaţiei trimisă spre consumator precizie, rapiditate şi concizie. În opera sa regăsim elemente de diplomaţie, informaţii, uneori de interior, despre istoria şi rolul instituţiilor de presă, regulile şi activitatea agenţiilor de presă.

Lucrările sale sunt scrise atractiv, se simte ritmul jurnalistului care trăieşte şi simte presa. Neagu Udroiu este un profesionist care a făcut o presă onestă, deontologică, cărţile sale sunt scrise cu un anumit respect pentru cei care fac presă. Scriitorul afirmă că volumele sale sunt rezultatul unor cercetări în domeniul istoriei, teoriei şi practicii presei în diversele sale forme de existenţă: ziar, radio, agenţie de presă. Sunt născute dintr-o profesie cu experienţă şi nu sunt pentru lectorul obişnuit, sunt pentru ziarişti, studenţii la comunicare şi jurnalism, cadre didactice.

Dănacu, Viorel. *Francmasoneria așa cum a fost.*
București: Paco, 2014

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Până în prezent nu s-a mai scris nici o istorie a masoneriei române. Astfel, în lucrarea de față, domnul Viorel Dănacu încearcă să aducă lumină în haosul ce domnește asupra acestui subiect prin prezentarea unor documente necunoscute până în prezent, prin informațiile inedite pe care autorul le-a colecționat în cei peste 23 de ani de când masoneria a ieșit la Lumină, după Revoluția din 1989.

În capitolul intitulat *Masoneria, serviciile de securitate, mafia și implicațiile lor*, autorul ne dezvăluie o etapă întunecată prin care a trecut francmasoneria română: cei 45 de ani de oprimare comunistă. Dacă în 1945 liderii PCR au început să se infiltreze în Lojile masonice, doi ani mai târziu, în 1947, francmasoneria începe să nu mai fie pe placul PCR-ului.

La 18 iunie 1948, Ministerul de Interne cere „închiderea provizorie a Lojilor pentru a permite membrilor să-și îndeplinească obligațiile cetățenești în cadrul brigăzilor de muncă de folos obștesc”.[1] Averile, sediile, arhivele au fost confiscate, iar membrii masoneriei arestați sub acuzarea de înaltă trădare sau spionaj.

Au existat mai multe teorii în această epocă menite să justifice acțiunile Securității împotriva masoneriei. Astfel, prin 1956 circula teoria conform căreia Francmasoneria era o armă a imperialismului american ce folosea capitaliștilor burghezi reacționari, era deci o organizație de clasă a burgheziei.

În anii ’80, teoria oficială era aceea că masoneria era subordonată intereselor evreilor, aceasta fiind o organizație de inspirație evreiască.

Un episod interesant relatat în această carte este cel petrecul în anul 1969, când Constantin Bellu (eliberat din închisoare în anul 1964) reușește să trimită în Franța, prin ginerele său, Panait Stănescu Bellu, o parte din arhiva Lojilor din România și cererea semnată de el și alți 9 frați de gradul 33, adresată Supremului Consiliu al Franței de la Marea Lojă a Franței, pentru reînnoirea sigiliilor, luând astfel naștere Supremul Consiliu în Exil.

Instituțiile folosite de acești masoni din exterior împotriva regimului comunist, au fost: Institutul Internațional de Teatru, Academia Internațională de Artă, Club Rotarry, Clubul de la Roma.

După ’89, masoneria română a fost infiltrată de fosta Securitate, de cei care până în 1989 o contestau, o urmăreau, o oprimau. Acesta este și motivul pentru care Masoneria, în ultimii 23 de ani, nu a mai reușit să facă nimic pentru a ajuta această țară. „Când masoneria se va curăța de această pătură, altfel poate nu are nici o vină că a prins astfel de timpuri, dar trebuie să înțeleagă că omul cu 7 fețe, când securist, când credincios, când ateu, când mason, nu mai este o soluție pentru ziua de mâine (...)”.[2]

De altfel, pe parcursul cărții, autorul lansează un apel către francmasonii români, și anume: „Noi, francmasonii români, trebuie să gândim și să construim o masonerie pentru români, adică pe înțelesul românilor și în dependență directă cu cultura noastră milenară. (...) Noi suntem români spirituali, Fii ai dacilor, închinători la un Dumnezeu unic și nevăzut. Trebuie să ținem sus flacăra învățăturii masonice milenare[3], (...) trebuie să promovăm patrimoniul nostru cultural, tradițional, ancestral, începând cu Zamolxe, tradițiile, datinile, obiceiurile, doinele. Toate acestea să contribuie la definirea unei masonerii naționale de o aceeași ființă, cu aceeași limbă, țară și Domn.”[4]

Cartea invită cititorii să se inițieze în tainele francmasoneriei române, atât prin stilul plăcut al scriiturii, cât și prin ineditele informații furnizate.

Documentele prezentate integral denotă grija autorului pentru a nu distorsiona realitatea și pentru a lăsa cititorul să-și facă singur o părere cât mai obiectivă: „Documentele sunt toate originale, nu este nimic prezentat din spusele unora și altora, am evitat total ambiguitatea, incertitudinea sau reaua voință, ci am încercat să scot la Lumină Adevărul istoric, cartea rămânând un document istoric peste veacuri.” [5]

Autorul demonstrează că francmasoneria rămâne un subiect despre care se știe prea puțin, astfel că așteptăm cu nerăbdare următoarele dezvăluiri concretizate într-un nou volum.

Note:

1. Dănacu, Viorel. *Fancmasoneria așa cum a fost*. București: Paco, 2014, p. 403.
2. *Ibidem*, p. 414.
3. *Ibidem*, p. 32.
4. *Ibidem*, p. 63.
5. *Ibidem*, p. 12.

Ușurelu, Culiță Ioan. *Jurnalul unui singuratic.*
Odobești: Salonul Literar, 2013

Gabriela Istrate
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Apărut în anul 2013 la editura „Salonul literar” din Odobești, volumul prezentat astăzi în cadrul Salonului Literar „Axis Libri”, pare a fi inspirat din realitate și trecut prin prisma ficțiunii autorului pentru a căpăta astfel aspectul unui roman memorialistic.

„Jurnalul unui singuratic” tratează toate planurile existenței unui individ: personal, profesional, politic și scriitoricesc „am vrut să ajung inginer, am ajuns, am dorit să fiu director de fabrică, am devenit chiar director, am dorit să mă căsătoresc, am reușit s-o fac chiar cu femeia pe care o iubeam, Mihaela, ba am avut succes și în pasiunea vieții, literatura (...) Astăzi, în sfârșit, eu, un copil amărât, cu părinți săraci, dau lovitura vieții și pe plan politic: voi fi senator, ceea ce n-au visat nici moșii și nici strămoșii mei.”

Pe parcursul celor 324 de pagini descoperim în persoana naratorului protagonist Ion Georgescu, un om credincios, chiar evlavios, preocupat de problemele oamenilor din comunitatea în care trăiește, pasionat de literatură și de politică, muncitor și dedicat fabricii/întreprinderii pe care o conduce. Candidatura la funcția de senator avea însă să-i schimbe viața. Înlăturarea prin mijloace murdare din această cursă, atrage asupra lui Ion Georgescu o serie de evenimente care îl duc până în punctul în care sinuciderea sau evadarea la o mănăstire par a fi singurele variante care-i rămân. Pierderea susținerii politice atrage după ea pierderea postului de director, precum și abandonul soției, de meserie bibliotecar, care alege să-l părăsească și să înceapă o viață nouă în capitală alături de fiica lor Nely, într-un anturaj de „derbedei cu ceafa groasă”.

Totuși, viața îi deschide noi orizonturi iar lansarea revistei „Miorița” la care este co-fondator, deschiderea propriei afaceri, călătoria neașteptată la Muntele Athos și întâlnirea cu prima iubire din liceu par să-i redea încrederea într-un nou început, oricare ar fi acesta „Clar că voi ajunge și eu la vreo cununie... Cu vreo femeie, cu boala, cu moartea sau cu Biserica...Voi primi un semn de acolo, de sus.”

Expunerea la persoana I, singular, și detalierea unor acțiuni în care naratorul este prezent, „asta când eram director și scriam și la ziar” sau „plec spre Focșani, raiul și iadul meu”, ne întăresc convingerea că pe lângă un roman memorialistic, avem în față totodată și unul autobiografic.

Vă invit la lectură și-l felicit pe dl. Culiță Ioan Ușurelu pentru plusul de valoare pe care îl aduce comunității vrâncene!

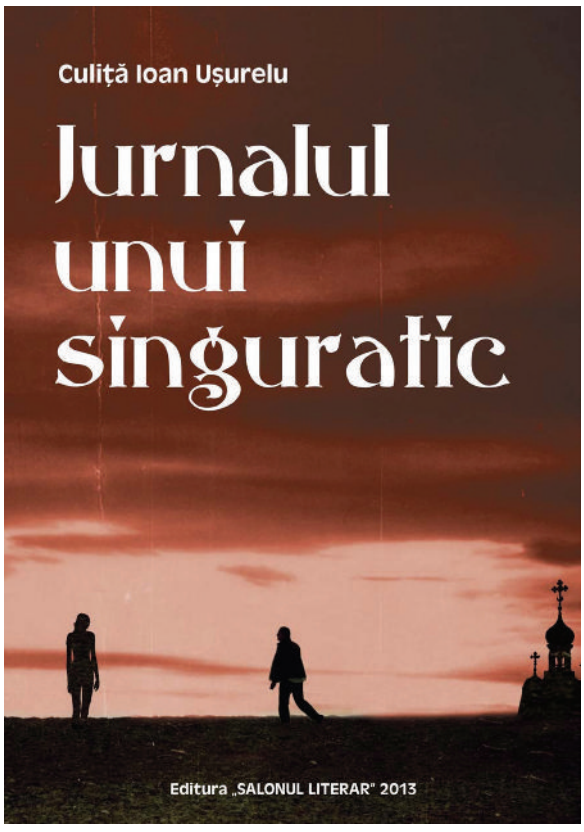

Grama, Marius. *Dresorul de duminici.*
Iași: Junimea, 2013

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Poetul și jurnalistul Marius Grama s-a născut la 5 noiembrie 1981 la Galați. Creațiile sale artistice au fost premiate în cadrul a numeroase concursuri de poezie și publicate în reviste ca „Școala Gălățeană”, „Akademia”, „Dunărea de Jos”, „Dominus”, „Antares”, „Axis Libri”, „Ateneu”, „Oglinda Literară”, „Dacia Literară” și altele, sau în volume colective publicate la Galați și Sibiu.

Cartea sa de debut *Dresorul de duminici* a apărut la începutul acestui an, la editura Junimea, cu o precuvântare semnată de un cunoscut poet gălățean, Mihail Gălățanu.

Volumul ce cuprinde șapte grupaje de poezii de o sensibilitate aparte, a fost premiat de editura Junimea la secțiunea Debut a Concursului Național de Poezie „Porni luceafărul…” la Botoșani în anul 2013.

Poetul Mihail Gălățanu afirma în precuvântarea volumului că: „Grama este un poet al cotidianului, al imediatului, gata să garnisească poemele sale citadine cu îndeajuns de mult umor pentru a fi digerate corespunzător. Spre deosebire de mulți ai săi congeneri, nu se sfiește de metaforă, încă are încredere în acest uzat mecanism al poeziei”.

Răsfoind paginile cărții ne vin în minte, insistent, unele titluri precum *Iubita, Versuri de vânzare, Țara unde soarele răsare pe furiș, Fata care strânge ploaia între dinți, De nepovestit,* și alte asemenea, înscrise toate în același gamă de sentimente și trăiri. De asemenea, ne vine obsedant în minte poemul *Dresorul de duminici*, poem ce a dat și titlul cărții – „Cassiop dresorul de duminici/ este cel mai renumit/ cel mai iubit/ cel mai respectat/ din breasla lui/…în jurul lui au fost plămădite legende/ odată/ cică/ s-ar fi supărat/ și aproape un an de zile/ nu ar mai fi deschis sacul de duminici”.

Surprindem alte versuri cu intenția de a forma o imagine cât mai clară a temelor care schițează spațiul liric al poemelor: „iubita mea este tot ce mi-am dorit/ e ca o odă cântată în ultima zi din viața unei virgine/ ca un delfin care mi-a pătruns în ecuatorul sufletului”, „am vrut să mă vând/ ce mare lucru/ n-aș fi nici primul/ nici ultimul/ care-și tatuează pe frunte un cod de bare”, „pe înserat/ Cassiop adună duminicile în sacul lui peticit/ și se lasă liniștea/ fiecare pleacă să-și caute rostul/ iar noaptea își despică pântecele de stele”, „țara mea a apărut în momentul în care s-a terminat/ atunci mi s-a spus că dincolo este țara altora/ străinii/ iar țara mea e acolo de unde vin eu/ acolo unde pâinea îți mângâie cerul gurii”.

Volumul de față merită toată atenția de care se poate bucura o carte de o adevărată valoare stilistică și estetică.

Stoica, Corneliu. *Dicţionarul artiştilor plastici gălăţeni.*
Galaţi: Axis Libri, 2013

Daniela Pruteanu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Acest volum este de fapt un dicţionar, şi nu un dicţionar oarecare, ci „Dicţionarul Artiştilor Plastici Gălăţeni”, scris de criticul şi poetul Corneliu Stoica.

El apare în anul 2013, la Editura „Axis Libri” şi este o ediţie revăzută şi întregită, cu informaţii exacte şi concise, cuprinzând un numar de 224 artişti plastici, critici de artă, scriitori. Sunt enumeraţi artişti care şi-au desfăşurat sau îşi desfăşoară activitatea în Galaţi, fie născându-se pe aceste meleaguri, fie stabiliţi, din alte centre culturale.

Sunt nume care ne fac cinste atât în ţară cât şi peste hotare, care s-au afirmat prin expoziţii personale, lucrări de artă monumentală, restaurări, numeroase expoziţii colective naţionale şi internaţionale, albume personale, ilustraţii de carte, designeri, caricaturişti, ceea ce înseamnă că oraşul nu a dus şi nici nu va duce lipsă de artişti vreodată.

Răsfoind şi citind acest dicţionar, vom găsi o mulţime de informaţii preţioase despre viaţa şi activitatea acestor artişti plastici, 222 ilustraţii color, date biografice complete culese de către autor nu numai din media, ci în primul rând de la artiştii în viaţă, iar la cei trecuţi în eternitate informaţiile au fost culese de la familie, rude şi prieteni.

Fiecare „fişă plastică” a însemnat o muncă istovitoare de documentare şi verificare a datelor, aceasta fiind o muncă extraordinară, ceea ce ne spune că autorul acestui dicţionar este un profesionist, care merge la expoziţii, fotografiază operele artiştilor consacraţi, afirmându-se şi prin cărţile pe care le publică periodic.

Am constatat cu plăcere că mare parte din cei prezenţi în aceste file şi-au făcut studiile medii la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” din Galaţi, fie au fost dascăli în domeniul picturii, sculpturii, desenului la acelaşi liceu şi este minunat că avem parte de asemenea informaţii.

Vă invităm să parcurgeţi filele acestui dicţionar artistic plin cu artişti care mai de care mai aranjat, mai original şi mai valoros.

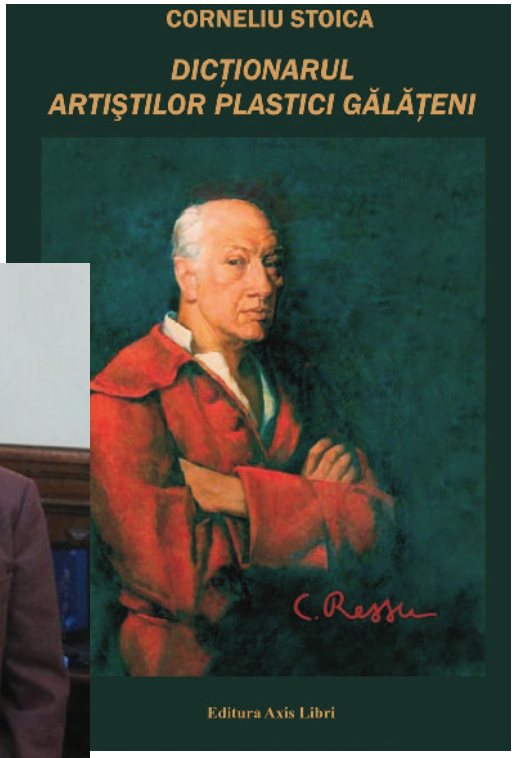

Cristian, Constantin. *Când muza mea o ia pe arătură.*
Galați: Axis Libri, 2013

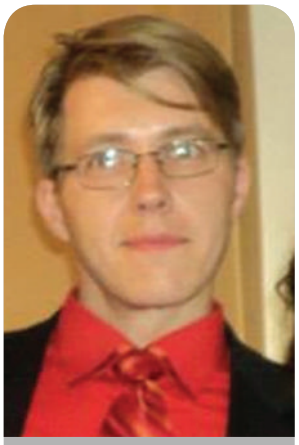

Lucian-Florin Pleșa
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

„Într-o inspirată zi a creației, nu se știe exact în a câta, Dumnezeu a pus *mila* pe pământ, și nu doar una singură ci mai multe, amintite în aceste rânduri în care ne vom referi, în primul rând, la una dintre ele, **Mila 80 a Galațiului**.” am citat din Mihail Sălcuțan, Buzău, februarie, 2012.

Aici, la mila 80, numită cu ironie de umoriștii locali „la Mila Domnului” ia naștere în februarie 1977 clubul umoristic VERVA, între ai cărui membri fondatori se numără și epigramistul Constantin Cristian. Născut la 13 februarie 1935, în localitatea Gănești a județului Galați, domnul Constantin Cristian se lansează ca adolescent, publicând epigrame, cronici rimate și poezii, semnând și cu pseudonimul Cri-Cri. Președinte VERVA între anii 1994-1998, devine membru al Uniunii Epigramiștilor din România fiind inclus în peste 70 de volume colective de epigramă și recunoscut astăzi ca parte a elitei umoristice gălățene.

Cartea domnului Constantin Cristian, intitulată cu mult aplomb și autoironie „Când muza mea o ia pe arătură”, lansată astăzi în cadrul Salonului Literar „Axis Libri”, reprezintă un grupaj interesant de epigrame și dueluri epigramistice încărcate de umor, tratate cu un haz desăvârșit. Volumul este structurat în trei secțiuni, prima, cea mai extinsă cuprinzând nu mai puțin de 584 de bijuterii ale genului, la care se adaugă un „*Scurt pe doi*”, conținând dueluri epigramistice cu membrii de elită ai breslei, urmate de câteva „*Incizii pe viu*”, cuprinzând dedicații unor confrați mai mult sau mai puțin celebri. Autorul abordează probleme și aspecte actuale ale societății (citez) „evenimente, personaje, fapte diverse, stări sau mofturi culese fie direct din realitatea cotidiană, fie din presa scrisă auzită sau văzută, țintuindu-le în patru ace, întocmai ca într-un insectar” (am încheiat citatul) sau confrați din breaslă, într-o manieră hazlie, îmbinând realitatea cu nota ironică și cu umorul desăvârșit, cititorul realizând o lectură deconectantă menită să surprindă și să creeze o stare de dependență pentru lectură.

Autorul se ia la trântă cu: politica, inflația, obiceiurile și datinile, speranțele deșarte, viața conjugală, treaba făcută pe jumătate și chiar Puterea Divină (pentru conformitate, dau citire unor epigrame care să întărească spusele anterioare): Viața ca o loterie – *Animat de reverie/ Tot gonești pe caii verzi,/ Viața da, e-o loterie,/ Tragi... speranțe... joci... și pierzi.* Oameni pe Marte în 2025 – *Către Marte-n nou tumult/ Viață vor căta mai bună/ Poate vor primi mai mult/ Nu doar cât primesc... pe lună!* Unui confrate de sărbătorirea Paștelui – *Bun amic, la vreme nouă,/ Procedând cum se cuvine,/ Ne-având bani pentru ouă/ M-a... încondeiat pe mine!* și nu în ultimul rând Dumnezeu are simțul umorului – *Nu caut la-ntrebări răspuns/ Și nu pretind că sunt ateu/ Da-n halu-n care am ajuns/ Ne-ar râde chiar... și Dumnezeu!*

După cum spunea Cincinat Pavelescu, „O bună epigramă are două părți, una care atâță curiozitatea, descriind în culori vii un subiect oarecare iar alta care printr-un vers neașteptat dă soluția acestui fel de problemă.” Cu precădere, la domnul Constantin Cristian ultimul vers chiar „biciuiește”, punctele de suspensie fiind des utilizate pentru a crea încordare și descătușare, deopotrivă. Măsurile de la 6-6 la 10-11 silabe pentru versuri, împreună cu rima încrucișată atât de îndrăgită de autor, constituie mijloace de prozodie, unelte/instrumente dacă doriți, cu ajutorul cărora acesta vânează defectele și starea actuală a națiunii, „înțepând-o” în fiecare epigramă. Vizând adevărurile sociale incontestabile din epoca actuală și dându-le o semnificație care ar putea scăpa celor mai mulți, autorul pune cu multă dibăcie punctul pe... „j”. Nouă ne rămâne să tragem învățămintele. Umorul, jocurile de cuvinte, ironia discretă, dar directă și cheia comică fac din domnul Constantin Cristian un epigramist desăvârșit ale cărui epigrame au o energie debordantă.

Volumul din această seară conține umor condensat în pastiluțe vitaminizante de spirit, sarcasm și ironie. Adesea, acesta este privit ca un leac, deopotrivă pentru trup, dar mai cu seamă pentru minte. De aceea, îmi permit o cugetare - omul ar trebui să-i frecventeze mai curând pe umoriști decât pe psiho-terapeuți!

În încheiere, recomand cu bucurie cartea domnului Constantin Cristian, volum în care scriitorul își expune gândurile, ideile, sentimentele și poziția față de problemele majore ale societății, pe care le împletește cu jocul de cuvinte și le condimentează cu mult umor făcând din această carte o lectură care cu siguranță vă va deconecta de la rutina și stresul zilnic.

Iamandi, Petru. *Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice.*

Galați: Axis Libri, 2014

Ioana Chicu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Ocolul pământului în 80 de schițe umoristice … o aluzie evidentă la cunoscutul roman de aventuri semnat de celebrul Jules Verne. Exact ca în *Ocolul Pământului în 80 zile*, antologia realizată de cunoscutul traducător Petru Iamandi ne provoacă zâmbete, mai mult sau mai puțin amare, în 80 de instanţe epice care reprezintă un periplu prin povestirile unor scriitori din diferite țări, dar care sunt uniți prin intermediul limbii engleze. Din SUA până în China, din Anglia până în Rusia, Germania, Țara Galilor, Australia sau Republica Sud-Africană, dar și alte țări, aceste schițe surprind aspecte ale vieții cotidiene, dar privite printr-o grilă umoristică.

Dominanta multora din aceste schițe este umorul sec, tipic englezesc, dar care se pare că a fost adoptat și de cei care folosesc ca mijloc de comunicare limba engleză, deși nu este limba lor maternă; alteori, acesta capătă puternice accente sarcastice. Nu în ultimul rând, unele dintre schițe conţin mostre de înţelepciune încapsulate în fraze foarte asemănătoare cu celebrele „legi ale lui Murphy” (*Misterele piramidei lui Keops*), altele vizează absurdul prin desfășurarea lor. Acesta cred că este motivul pentru care multe din aceste schițe stârnesc niște zâmbete amare, mai ales că reușesc să pună în evidenţă trăsături umane mai puțin agreabile, precum lăcomia (*Cum să faci un milion de dolari în concediu*), credulitatea sau chiar prostia. În altele, funcţionează perfect reţeta folosirii autopersiflării – vezi cazul englezilor și a felului în care ei proiectează orașele (*Cum să proiectezi un oraș*). Alteori, veșnicul conflict dintre generaţii este pus în evidenţă în schiţa *Ce este un părinte?*

Ceea ce uimește, uneori, este că subiectele abordate își găsesc un corespondent în realitatea cotidiană din țări aflate la mare distanţă geografică, destul de diferite din punct de vedere economic, social și cultural. Un exemplu în acest sens este schiţa *Idei trăsnite* (p. 53).– care dezvoltă tema tinerilor foarte bine calificaţi profesional, dar care sunt angajaţi în posturi care necesită o calificare inferioară.

Merită să amintim că dedicaţia acestei antologii este sugestivă - „În amintirea cenaclului Verva din Galaţi”, având în vedere că unul din membrii ei fondatori și un cunoscut participant la Salonul Literar Axis Libri – domnul Ion Grosu a trecut în eternitate în această vară.

Concluzia după lectura acestei antologii? Umorul este o modalitate foarte potrivită cu ajutorul căreia putem trece peste situaţii de viaţă mai puțin plăcute.

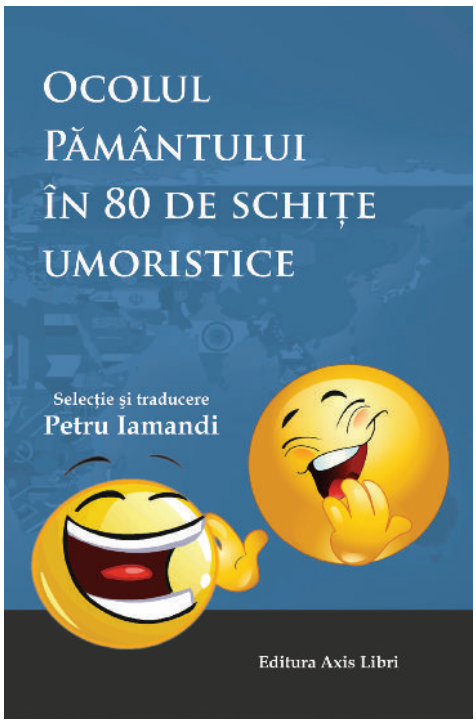

Drăgoi, Eugen. *Sfinţii Martiri Brâncoveni: 300 de ani de la mucenicie.*

Galaţi: Partener, 2014

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

La iniţiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în şedinţa de lucru din 29 octombrie 2012, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât proclamarea anului 2014 ca *Anul comemorativ al Sfinţilor Martiri Brâncoveni în Patriarhia Română*, deoarece în acest an se împlinesc 300 de ani de la martiriul Sfinţilor Brâncoveni.

În acest context, iată cum descrie cronicarul Gheorghe Şincai atât îndemnul voievodului către fiii săi de a-şi păstra credinţa strămoşească, cât şi sfârşitul lor mucenicesc: „«Fiii mei! fiii mei! iată, toate avuţiile şi orice am avut, am pierdut, să nu ne pierdem încai sufletele! Staţi tare şi bărbăteşte, dragii mei! şi nu băgaţi samă de moarte, priviţi la Hristos, mântuitorul nostru, câte a răbdat pentru noi şi cu ce moarte de ocară a murit; credeţi tare întru acesta şi nu vă mişcaţi, nici vă clătiţi din credinţa cea pravoslavnică, pentru viaţa şi lumea aceasta ş.c.» Acestea zicând el, porunci împăratul de le tăiară capetele, întâi ale feciorilor, începând de la cel mai tânăr, şi mai pre urmă au tăiat capul lui Constantin Brâncoveanul, şi-i aruncară în mare şi creştinii dup-aceea aflând trupurile lor, le-au astrucat la patriarcie. Iară moartea lor s-a întâmplat în 15 august din anul 1714.”[1]

Lucrarea părintelui Eugen Drăgoi, *Sfinţii Martiri Brâncoveni: 300 de ani de la mucenicie*, apărută în anul de graţie 2014, la editura Partener, este în primul rând un preţios instrument de lucru pentru cei care vor să studieze epoca brâncoveană, iar în al doilea rând este un omagiu adus domnitorului Brâncoveanu precum şi familiei sale. În acelaşi timp este o mărturisire a credinţei creştin-ortodoxe, credinţa străbună pentru care voievodul Constantin Brâncoveanu a sacrificat atât viaţa sa, cât şi pe cea a fiilor săi.

Volumul care se deschide cu o prefaţă semnată de conf. univ. dr. Constantin Ardeleanu este împărţit în două secţiuni.

Prima parte cuprinde un tabel cronologic bine structurat evocând cele mai importante momente din viaţa şi activitatea domnitorului Constantin Brâncoveanu, a epocii sale, dar şi a evenimentelor care au urmat – de la semnalarea diverselor comemorări (1914, 1934) la canonizarea Sfinţilor Brâncoveni (19 iunie 1992), până la menţionarea procesiunii cu sfintele lor moaşte (21 mai 2014).

A doua parte cuprinde o bogată bibliografie de aproximativ 400 de titluri referitoare atât la personalitatea principelui creştin-ortodox Brâncoveanu, cât şi la epoca brâncovenească.

Această lucrare de referinţă ne schiţează portretul unui mare conducător român – Constantin Vodă Brâncoveanu – un model de domnie şi pildă de vieţuire creştină, dar şi epoca în care a domnit – o perioadă de autentică viaţă culturală şi religioasă.

Pentru a aduce un omagiu Sfinţilor Martiri Brâncoveni, la împlinirea a 300 de ani de la mucenicie, permiteţi-mi să dau citire îndemnului primului condac din acatistul acestor sfinţi români:

„Veniţi, binecinstitorilor creştini, să aducem cuvioase laude şi cântare duhovnicească dreptcredinciosului voievod Constantin, căci pentru Împărăţia cerurilor şi pentru neam această moarte mucenicească a primit, dimpreună cu fiii săi: Constantin, Ştefan, Radu, Matei, şi cu sfetnicul Ianache. Pentru aceasta, din adâncul inimilor, cu veselitoare glasuri să le strigăm: Bucuraţi-vă, mult-pătimitorilor martiri Brâncoveni, care pentru dreapta credinţă mult v-aţi nevoit!”

Cu acest volum preacucernicul părinte Eugen Drăgoi, un erudit între eruditi, ne-a împrospătat memoria atât din punct de vedere religios precum şi din punct de vedere istoric şi patriotic.

Note:

1. Şincai, Gheorghe. *Cronica românilor : Vol. 3.* Bucureşti: Minerva, 1978, pp. 216-217

Vasile Manole
epigramist

MAREA…
Oaza mea de sănătate
Cuibușor de nebunii,
Unde dau femei pe spate
…cu diverse alifii.

UNDE DUCE CANICULA
O doamnă corpolentă tare
Făcându-și vânt cu evantaiul,
În pantă, într-o curbă mare
A deraiat din mers tramvaiul.

PE LITORAL
Cum a stat prea mult la soare
Și efectu-i pe măsură:
Burta i-a crescut mai mare,
Dilatată de căldură.

VARĂ TORIDĂ
Toți fugeau de-așa caldură
Și de mare năduşeală
Numai soața, ca măsură,
Mă trata tot cu răceală.

ROMÂNUL FRATE CU GRĂTARUL
Când vine ziua de Rusalii
La iarbă verde ies vandalii
Și după ce s-au stins cărbunii
Poți zice c-au trecut și hunii.

INSTANTANEU MARIN
Când marea fuse agitată
La mal aduse un delfin,
Ce s-a jucat frumos c-o fată
Că i-a plăcut al ei… bazin.

LA NUDISTE
Când mă duc pe litoral
Văd femei așa sărace,
Care stau mai mult pe mal
Că nu au ce să dezbrace.

REȚETARUL NURORII: SOACRA
Vara dacă pleci la mare
Soacra nu uita s-o iei,
Că pe plajă stând la soare
Fierbe bine-n sucul ei.

LUNA ÎN PARC
Cum procedează-ntotdeauna
Când tinerii se tot sărută,
Așa discretă este luna
Că-ntoarce fața nevăzută.

COD ROȘU PE DUNĂRE
Lipsa asta de vapoare
De mai ține-un an sau doi
Dunărea, nu-i de mirare
Să se-ntoarcă înapoi!

DUPĂ PODUL DE FLORI
Pe la noi pe la hotare
Și prin unele parcări,
Sunt la mare căutare
Podurile de țigări.

CORUPȚIA LA VÂRF
Și-a pierdut și caracterul
Iară toți i-au indicat,
Să întrebe ministerul
Poate-i dă un… duplicat.

Ioan Fărcășanu
epigramist

EMINESCU ȘI SALONUL AXIS-LIBRI
Mihai Eminescu, atent, ne privește
Și c-o voce caldă parcă ne vorbește:
„Salonul Junimii, știu, c-a fost faimos"
Dar nici Axis Libri nu e mai prejos!

UTILITATEA PILEI ÎN „DEMOCRAȚIEI".
În trecut se tot spunea:
„Pila e-o meteahnă rea!"
Astăzi, de n-ai pile, mari;
Chiar și din serviciu zbori ...

FALSUL VEDETISM
Poți deveni o vedetă
Indiferent de-al tău chip
Chiar de n-ai trup de egretă
Dac-apari pe sticlă-n slip ...

OPINIA UNUI ROM DESPRE NEAMUL SĂU
Geaba trăncăniți din gură,
Romul este băutură!
Eu nu sunt „rom", sunt țigan
Și sunt mândru de-al meu neam ...

IUBIRE NEÎMPĂRTĂȘITĂ
Prietena, plină de viață;
Când cu brațele-l cuprinde,
Pe loc inima-i îngheață:
Ar fugi de ea, dar unde?

AVENTURA BAHICĂ A UNOR VECINI
Niște vecini, prieteni, revin acasă-n zori,
Sunt beți cumplit, îs veseli și țin în mână flori;
Și ajunși lovesc zdravăn ușa unei neveste:
— Știți, v-am adus soțul, dar care din noi este?

REVEDERE
Dialog: judecător – inculpat în instanță
— Inculpat, te-am mai văzut?
— Și eu v-am recunoscut!
Ne-am întâlnit în vacanță
La casa de toleranță ...

PEDEAPSĂ PENTRU MĂRTURIE MINCINOASĂ
Declarație dintr-un dosar penal
Mi-a dat bani prietenul meu,
Să-l „ajut" într-un proces;
El primi trei ani, iar eu
Cu șase luni m-am ales ...

CONSECINȚĂ
Notarul și avocatul -
Oameni titrați - cum se știe,
Cu falsuri păgubind statul
Au ajuns la pușcărie ...

OCTOGENARUL CU APARAT AUDITIV.
Scrisoare către medicul ORL
Eu, doctore, cinstit nu mai speram,
Să-mi schimbe viața noul aparat;
Cât mă urăsc ai mei, nu bănuiam,
Că testamentu-n grabă l-am schimbat...

FENOMEN
Numărul minorelor care nasc copii la vârste de 12 - 14 ani este în creștere. Ziarele
Minorelor ce au copii mici
Care au devenit recent mămici,
Pe chip le poți citi mândria,
C-au ajutat demografia ....

Constantin Cristian
epigramist

CONCURS PENTRU POSTUL DE VĂCAR
De-analizăm domenii varii,
Avem și proximul răspuns:
Cu cât s-au înmulţit „văcarii”
De-ajung în posturi prin concurs.

CHIUITURI ȘI BUCURIE LA CAPUL MORTULUI
Românii, când un semen moare
Și scapă, pururea, de chin,
sunt bucuroși nevoie mare
Că au... o gură mai puțin.

GRAMATICA ROMÂNĂ
Un instrument cu vaste arii,
supus mereu la cazne mari,
Ce-l chinuiesc cumplit școlarii
Precum și unii... demnitari.

SFAT: NU VĂ SCĂRPINAŢI ÎN NAS
La câte zile ne-au rămas
Și mai sperăm în viaţă încă,
Noi nu ne scărpinăm în nas,
Ci doar... pe unde ne mănâncă.

ATENŢIE LA „BOALA OII NEBUNE”
Apelul nu l-aș recunoaște,
De-aceea nici nu mă supun
La prețul mielului de Paște,
Eu cred că... mielu-i mai nebun!

MINISTRU DUPĂ DESTITUIRE
Nu vă blestem că azi mă maziliţi,
De voi mă rup cu sincere emoţii,
Că las în urmă bine pricopsiţi
Doi fraţi, un văr, copiii și nepoţii.

UNUI CONFRATE DE SĂRBĂTOAREA PAȘTELUI
Bun amic, la vreme nouă,
Procedând cum se cuvine,
Neavând bani pentru ouă
M-a... încondeiat pe mine.

LĂSATUL SECULUI
Trag de fleici, ciocnesc pahare
Râd, cu glume se împung,
La bogaţi e Postul mare,
La săraci... e foarte lung.

DULCEA LIMBĂ ROMÂNEASCĂ
Când-e atâta greu în viaţă
Și nimica nu se schimbă,
Cum să mai simţim dulceaţă
Cu atât pelin pe limbă.

A DEPĂȘIT VITEZA LEGALĂ CU DRICUL
Amendat să deie „ortul”
s-a făcut dricarul foc,
Chiar de-a explicat că mortul
se grăbea... să prindă-un loc.

„NEAMURI PROASTE”
Simt că-mi crapă-n zece slova
Și că dau al popii ort,
Când la neamuri prin Moldova
Bat la porţi... cu pașaport.

Toader Buhăescu
epigramist

ALTERNATIVE
La unii succesiunea,
Se tranșa și prin cianură;
La români ascensiunea,
E pe bani și... dat din gură!

SCARA DE VALORI
Niște șmecheri sau inepți,
Scara au forțat să crape
Alungându-i pe deștepți
Hăt, departe, peste ape.

DRAGOSTE LA PRIMA VEDERE
Cupidon întinde arcul,
Ce-aprinde făcliile
Fiecare își pierde capul
Păstrând... scăfârliile.

INFIDELA
În ceruri, Domnul o iartă,
Judecând corect păcatul;
În viață, mai toți o ceartă,
Instigați de-ncornoratul.

MOTIVAȚIE
Când s-apucă să înșele
Și de alții nici nu-i pasă,
Chiar de intră în belele:
Ia ce nu găsește acasă.

RISC POSTUM
Cel ce cu înverșunare
Ține la al său hatâr
Va fi la reîncarnare,
În pielea unui... Catâr!

ÎNCREDERE
Drama oricărui bărbat,
Ce se-ncrede-n doamne,
Se vede cu-adevărat
Când îi apar... Coarne.

OPINII
Oamenii înțelepți
Nu de școală se-ndoiesc
Ci, de unii mai „deștepți”
Ce-o evită și-o hulesc.

TACTICĂ
Șmecherul n-are răbdare,
Pe la scoală să se-ncurce;
Cumpără vreo „atestare”
Peste alții să se urce.

UCENICIE
Cunoștințele se „fură”
Unde-ți faci ucenicia;
Unii, însă, n-o îndură
Și fură direct... Hârtia!

INTUIȚIE
Instruit sau fără carte,
Deșteptul e unul care,
Socotește de ce parte
Tagma e câștigătoare.

FETIȘ
Multă carte nu prea știe
E vocal, tare de gură
Diploma este-o hârtie
Ce atestă impostură.

Maria Dunavățu

Flora,
compoziție în tehnică mixtă, 21x29 cm

Eugen Holban

Somnoroase păsărele,
tehnică mixtă (acril, acuarelă, creion colorat)

Gina Hagiu-Popa, la 90 de ani

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

Distinsa doamnă Eugenia (Gina) Hagiu-Popa, pictoriţă şi graficiană de notorietate naţională şi internaţională, pornită pe drumul artei de pe meleagurile binecuvântate ale Covurluiului, împlineşte în această toamnă 90 de ani. O vârstă venerabilă, de la altitudinea căreia poate privi înapoi cu mândrie şi, refăcând traseul parcurs în viaţă şi în cariera artistică, poate să se bucure de ceea ce a realizat. Cu patru în urmă, în 2010, marea expoziţie retrospectivă deschisă la Galeria „Căminul Artei" din Bucureşti, cuprinzând peste 200 de lucrări create începând din 1940, a constituit expresia cea mai grăitoare a înaltului potenţial creativ al artistei şi a contribuţiei sale la îmbogăţirea cu noi valori a patrimoniului plasticii noastre. Iolanda Malamen, poetă şi cronicar plastic, scria atunci că pictoriţa „ne-a oferit o expoziţie cât foarte multe lecţii de viaţă, cum rareori ne este dat să vedem prin galerii", viaţă în cazul Ginei Hagiu însemnând şi „artă la cote înalte" („Luceafărul", nr. 22, 12 mai 2010). Cu acel prilej a fost editat la Tipografia „Everest" şi un substanţial catalog-album (format 26 x 18 cm, 154 pag., hârtie cretată), în posesia căruia am intrat şi noi graţie unui apropiat al autoarei, poetul Sterian Vicol. El cuprinde un bogat material iconografic (reproduceri după lucrări de pictură şi grafică, fotografii, scrisori), lista tablourilor din expoziţie cu toate datele muzeale şi o selecţie de texte critice din presa naţională şi internaţională.

Gina Hagiu

Sora mai mare a regretatului poet Grigore Hagiu, pictoriţa s-a născut la 11 noiembrie 1924, în oraşul Tg. Bujor. După studii la Institutul Ortodox din Galaţi, a absolvit Academia de Arte Frumoase din Bucureşti (1948), unde a studiat cu profesorii Jean Al. Steriadi, Nicolae Dărăscu şi Simion Iuca, iar între 1944-1949 a frecventat şi a absolvit şi Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică. Până în 1958 a lucrat ca actriţă la Teatrul Naţional şi Teatrul Tineretului din Bucureşti. A debutat în pictură la expoziţia anuală de stat din 1958, cu compoziţia „La moartea poetului Nicolae Labiş". Între 1960-1962 a trăit şi a lucrat în China, împreună cu soţul său, pictorul Eugen Popa, la Institutul de Artă din Hangzhow. În 1963, timp de şase luni, a lucrat la Paris, în atelierul pictoriţei Magdalena Rădulescu. A obţinut o bursă din partea Muzeului de Artă Modernă „Stedelijk" din Amsterdam şi la recomandarea acestuia a lucrat în stagii de câte trei luni, în anii 1975, 1977, 1979, 1990, în Olanda şi S.U.A. În 1987 şi 1988 a organizat, împreună cu soţul său, în localitatea de naştere a acestuia, Săvârşin (judeţul Arad), un Muzeu de Artă, realizat prin donaţiile sale, ale lui Eugen Popa şi ale învăţătorului Iosif Dohangie. După moartea lui Eugen Popa, întâmplată de în 1996, s-a ocupat de valorificarea operei acestuia prin organizarea unei expoziţii retrospective (2004, Palatul Parlamentului, sala Brâncuşi) şi a editării unui album de artă („Eugen Popa văzut de el însuşi şi de contemporani", R. A. „Monitorul Oficial", Bucureşti, 2004), iar în 2008, casa părintească a soţului, de la Săvârşin, a donat-o Consiliului Judeţean Arad şi transformată în Casă Memorială. De-a lungul anilor, şi-a organizat mai multe expoziţii personale la Hangzhow şi Pekin (China, 1962), Bucureşti (1962, 1973, 2010), Cluj (1963), Tg. Mureş (1963), Paris (Franţa, 1966), Padova, Abano-Terme (Italia, 1970), Olanda (1974, 1975, 1977, 1979, 1980, 1982, 1984, 1985, 1987, 1990, 1991), München (Germania, 1992), Denver (SUA, 1990) etc. Este autoarea unor lucrări de artă murală aflate la Bacău (Casa de Cultură a Sindicatelor, 1964, mozaic ceramic, 65

mp), Turnu-Severin (Fabrica de Industrializare a Lemnului, 1966, mozaic ceramic, 120 mp), Tg. Jiu (Consiliul Popular, 1968, mozaic ceramic, 16 mp), Buzău (Casa de Cultură, 1973, mozaic marmură, 76 mp) și Giurgiu (Fabrica Danubiana, 1978, mozaic ceramic). A fost onorată cu mai multe distincții: Premiul II la Festivalul Mondial al Tineretului de la Viena, Moscova, București pentru lucrarea de pictură „Cursa păcii"(1959); Diploma și Medalia Meritul Cultural Chinez (1962); Premiul II și titlul de laureat pentru lucrarea de artă murală de la Fabrica „Danubiana" din Giurgiu (1978); Premiul II pentru machete și schițe la concursul decorării Teatrului Național din București (1972); Titlul de Cetățean de Onoare al localității Săvârșin (2008); Titlul de Cetățean de Onoare al orașului Tg. Bujor (2011). Artista este și personaj în filmul „Biserica în Poezie" (1998, regia - Grid Modorcea), documentar închinat generației 1960, ale cărui filmări s-au făcut îndeosebi în biserica din Tg. Bujor, unde Grigore Hagiu a fost botezat și unde în fiecare toamnă poeților acestei generații (Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț, Marin Sorescu ș.a.) li se face o slujbă de pomenire în cadrul Festivalului „Grigore Hagiu".

Gina Hagiu, De-a lungul canalului (China)

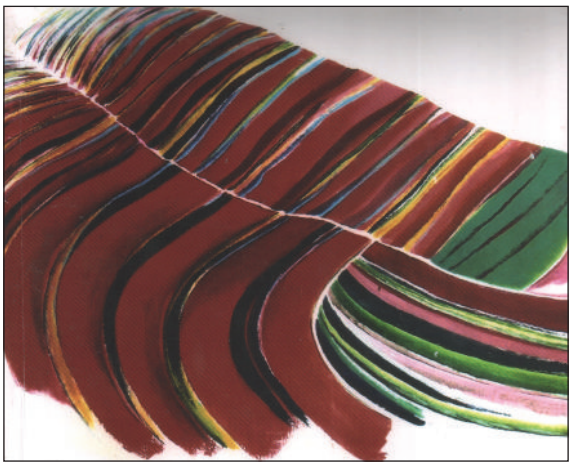

Gina Hagiu, Deal roșu

A realizat și ilustrație de carte, iar lucrări ale sale se află în muzee și colecții particulare din România, Franța, Italia, S.U.A, Belgia, Germania, Olanda etc. Despre creația sa au scris elogios Eugen Schileru, Petru Comarnescu, Ionel Jianu, Ion Frunzetti, Jack Brutaru, Mircea Popescu, Ion Brad, Bernard Blancotte, Dan Grigorescu, Marin Mihalache, Radu Bogdan, Gabriela Melinescu, Octavian Barbosa, Virgil Mocanu, Pop Simion ș.a. Nichita Stănescu i-a dedicat poezia „Ea": „Suavă, tu, de-a pururi îmbrăcată/ în bluza cea oranj/ când noi trăiam din altădată/ în cine știe ce oraș/ Ne desenai cu un cuvânt/ când surâdeai ca orizontul/ pe care-l vede un pământ/ pe care-l vede orbul/ când ținte de aramă noi băteam/ în tronul cel de piele/ din care Femios păream/ scăpând din trei măcele/ când zeul peste cântec ne stătea/ de-aceea însuși pe Ulise/ mai ne părea, mai apărea/ că plânsu-ni-se".

Pictura și grafica Ginei Hagiu au cunoscut de-a lungul anilor mai multe etape de evoluție, de la lucrările de început (perioada 1940 – 1960), strâns legate de peisajul și oamenii locurilor natale, păstrate ca o nestemată în memoria afectivă, perioada chineză, până la cele de transpunere în viziune folclorică a unor motive sau bazate pe un decorativism abstract (ciclurile „Păsări și fluturi", „Deal). Opera artistei cuprinde în repertoriul ei peisaje, naturi statice, portrete, nuduri, compoziții cu mai multe personaje. Ca tehnici, a cultivat pictura în ulei și acrilice pe suport de pânză, carton, placaj, sticlă, desenul în cerneală chinezească, tuș, cărbune, creioane colorate, tehnici mixte etc. Începuturile în pictură stau sub semnul unei nețărmurite iubiri pentru meleagurile natale de la Tg. Bujor, pentru casa părintească de pe dealul Chităroaia, pentru obiectele de utilitate gospodărească, pentru persoanele care i-au fost apropiate în anii frumoși ai copilăriei și adolescenței. Moara din Umbrărești, șoseaua care duce spre Vârlezi și Galați, lunca populată de sălcii, dealurile Bujorului, bucătăria și magazia casei părintești, scene ce țin de universul domestic sunt evocate cu căldură și vibrație poetică, în acorduri cromatice care strecoară în suflet nostalgie („Moara de la Umbrărești", „Furtună pe șes – Tg. Bujor", „Sălciile", „Șesul cu sălcii", „Lunca Bujorului", „Dealul Chităroaia", „Mamaia", „Eva, fetița cu părul roșu", „Oalele negre – Chităroaia", „Coșul de papură", „Gutuile", „Farfuria cu pește", „Bucătăria de la Chităroaia"). Aceste imagini, care apar în tablouri pictate între 1940 – 1957,

vor fi amplificate cu altele din desene realizate îndeosebi în 1963 („Tg. Bujor – Panorama", „Tg. Bujor – Biserica", „Casa de Cultură „Mihai Eminescu" Tg. Bujor", „Pe dealul de la Chităroaia", „Scaieţi pe deal la Bujor", „Păpuşoi", „Floarea soarelui", „Dealurile Bujorului I, II, III, IV" etc.). Sunt desene în tuş, executate cu dezinvoltură şi precizie, linia este energică şi are fluiditate, viguroasă sau suplă, elementele ce alcătuiesc ansamblurile sunt configurate sintetic, reduse la ceea ce este esenţial.

Gina Hagiu, Strada Haude Hu Lu (China)

Cei doi ani petrecuţi în sud-estul Chinei la Hangzhow i-au permis Ginei Gagiu să descopere o lume necunoscută şi miraculoasă, depozitară a unei culturi străvechi, pe care a căutat să o cunoască şi să o înţeleagă în profunzimea ei. Fină observatoare a realităţilor din jur, pictoriţa a reţinut peisaje şi oameni surprinşi în activităţile lor zilnice, chipuri de copii şi adulţi, case construite pe canale, străzi înguste, ambarcaţiuni caracteristice, poduri, temple, pagode, Marele Zid, feţele lui Budha, monumente, locuri care poartă amprenta specificului ţării respective. Atât în lucrările de pictură, cât şi în cele de grafică din această fertilă perioadă din activitatea sa, pictoriţa dovedeşte remarcabile calităţi de compoziţie, desen şi culoare, o matură abordare a subiectelor. Tablourile conţin o atmosferă tonică, lirismul este învăluitor, iar exprimarea sinceră şi directă. Totul contribuie la crearea unei impresii de autenticitate, de lucru bine gândit şi făcut, de cunoaştere a unui popor cu o străveche cultură.

Gina Hagiu, Bărci roşii

Lucrările conţinând impresii din călătoriile făcute de artistă prin ţară sau prin Italia, Olanda, Franţa, Rusia, Germania, Bulgaria etc., despre care Ion Frunzetti scria că „sunt recoltele trecerii prin zone de civilizaţie foarte diferite, surprinse fiecare cu caracteristicile ei, în desene nervoase, sintetice, de virtuozitate, unele, ori în adevărate broderii migăloase de tuş, îndelung elaborate" („Contemporanul", 30 martie 1973), ca şi cele din ciclurile „Păsări şi flori", „Capra", „Deal" sunt de notorietate în creaţia Ginei Hagiu. Dacă în ciclul „Păsări şi flori" (1970 – 1976), decorativismul abstract este preponderent, iar în „Capra" (1976 - 1980), artista explorează în tehnici diferite (pictură pe sticlă, acrilice, tuşuri, creion) motivul unui obicei atât de cunoscut în tradiţia populară românească, în „Deal" (început de prin 1980 şi continuat şi astăzi), ea dă viaţă, într-o manieră foarte personală, ce aminteşte de scoarţele şi lăicerele ţărăneşti, unei teme care a preocupat pe mulţi artişti, cea a dealului, formă de relief caracteristică pentru meleagurile copilăriei sale. „Dealurile" Ginei Hagiu sunt adevărate poeme cromatice, în care liniile ondulate şi curbe sugerează desfăşurări spaţiale domoale, specifice reliefului moldovenesc. Materia picturală este aşezată în tuşe expresive şi dense, în ritmuri ce conferă suprafeţei pictate sonorităţi muzicale. Titlurile sunt date în majoritate în funcţie de culoarea dominantă: „Deal roz", „Deal galben", „Deal verde", „Deal brun", „Deal negru", „Deal rioşu". Motivul dealului este prezent şi în „Dealurile Dobrogei", „Deal la Săvârşin (Cetăţuia)", „Deal la Temeşeşti I, II, III". Adesea, ansamblul colinar dă impresia unui spaţiu cosmic („Deal I – Peisaj cosmic").

Pictoriţă şi graficiană de o sensibilitate aparte, originală ca viziune şi expresie plastică, din stirpea celor hărăziţi să rămână, aparţinând familiei spirituale a marilor aristocraţi ai artei româneşti, Eugenia (Gina) Hagiu-Popa, personalitate complexă, cu un discurs inconfundabil, este o creatoare care în cei peste 65 de ani de activitate s-a dăruit cu sinceritate, pasiune şi responsabilitate artei, creând o operă vastă şi durabilă, fără de care istoria artei noastre plastice ar fi desigur mai săracă. La ceas aniversar, nu putem să-i urăm artistei decât încă mulţi ani cu sănătate, inspiraţie şi putere de creaţie, spre binele culturii româneşti şi al beneficiarilor ei!

Biserica „Sfântul Gheorghe” din Ivești (III)

Radu Moțoc
inginer, publicist

Catapeteasma din lemn are toate icoanele îmbrăcate în argint: Maica Domnului, Isus Hristos, Sf. Spiridon, Sf. Ioan Botezătorul și Sfinții Arhangheli,

Cina cea de Taină, Sf. Maramă, cei 12 Apostoli și 12 icoane Prasnicale. Sfânta Masă cu Evanghelia, Chivotul, Crucea și policandrele sunt din argint, frumos lucrate din perioada când s-a sfințit biserica. Mai sunt și alte

crucifixuri, pocale, sfeșnice, icoane vechi care au rămas de la vechea biserică, ctitorită de Panait Balș.

Cripta funerară a boierilor Balș –Gropnița

În partea dreaptă a bisericii, din exterior, se vede ușa de acces in cripta funerară a ctitorilor din familia boierilor Balș, care a fost păstrată intactă la reconstrucția din 1943 și inclusă în fundația solidă. Aici sunt înmormântați urmașii postelnicului Panaite Balș. În centru, pe o placă de marmură, apare heraldica familiei Balș.

Această criptă, destul de încăpătoare, adăpostește astăzi un mic muzeu, unde sunt păstrate mai multe obiecte vechi religioase, cu binecuvântarea Prea Sfințitului Episcop al Dunării de Jos, Dr. Casian Crăciun. Amintim trusa de împărtășanie a unui preot militar; o cutie din lemn de nuc, cu mâner,

în care se țineau trei sticluțe, una cu vin, una cu mir de la Sfântul Maslu si una cu împărtășania.

Atrag atenția și câteva cruci grecești (militare) brodate, care se prindeau pe veșmintele preoților militari.

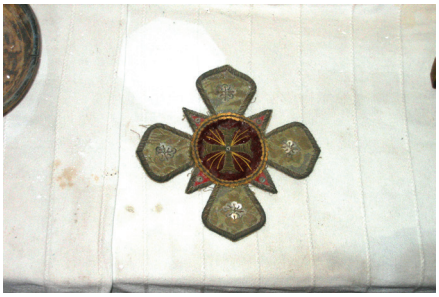

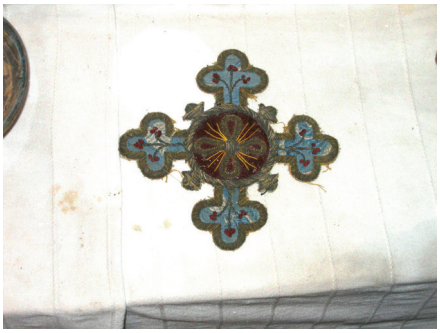

Odată terminată construcţia, la 19 septembrie 1943, (în termen record de 15 luni), cu capetele plecate, în dangăt de clopote şi fum de tămâie, sfânta slujbă a fost oficiată de: P.S Dr. Partenie Ciopron - Episcopul Armatei, înconjurat de alţi doi episcopi; P.S. Grigore Leu şi P.S. Policarp Moruşca. Din partea guvernului au fost prezenţi prof. Ioan Petrovici, ministrul Culturii şi al Cultelor şi Petre Strihan, ministru Subsecretar de Stat la Interne. Generalul Şova, care la aceea dată era ministru subsecretar de stat la Marină, spunea în discursul lui, referindu-se la biserica ctitorită la Iveşti; *„aceasta nu este numai un falnic locaş de închinăciune, este un prinos de recunoştinţă al camarazilor supravieţuitori, pentru camarazii jertfiţi pe altarul patriei... Aici vor învăţa copiii voştri şi urmaşii lor că numai popoarele care ştiu să moară atunci când ţara este în pericol, numai acelea au dreptul la viaţă onorabilă”* [1].

În curte, în partea dreaptă a bisericii, se afla **mormântul pr. Alexandru Cristea** care este străjuit de un frumos bust, lucru inedit pentru biserica ortodoxă. Postamentul este inscripţionat cu data naşterii 1870 şi perioada cât a fost parohul bisericii din Tg. Iveşti, 1905-1942. Data când a decedat, 1949, ne sugerează nouă faptul că el este cel care a salvat de la distrugere pisania şi plăcile de marmură cu înscrisul celor 2100 de eroi.

În imediata apropiere a acestui monument este amplasată **o cruce din piatră**, datată 1832, şi care are sculptată în centru, o cruce grecească care consfinţeşte pentru eternitate menirea bisericii alături de armată.

Călătorind pe drumul dintre Galaţi şi Tecuci, complexul arhitectonic al Bisericii Sf. Gheorghe din Târgul Iveştilor atrage atenţia prin eleganţa lui. Valoarea istorică a acestui locaş şi frumuseţea sa justifică din plin introducerea lui pe lista monumentelor istorice. Muzeul localităţii, deschis în casa scriitoarei Hortensia Papadat Bengescu şi amplasarea în imediata apropiere a bisericii, aduce dovezi despre istoria fascinantă a locurilor şi a oamenilor care au trăit pe aceste meleaguri.

Note:

1. Ibidem, pag. 56.

Biserica Mavromol
Mărturii inedite (II)

Eugen Drăgoi
preot

Mănăstirea Mavromol avea, în anul 1844 şi o mică enorie de „58 poporeni" cărora le acorda asistenţă religioasă preotul *Ştefan Pălade*[1].

În vara anului 1855, ierodiaconului *Gherontie,* fost slujitor la biserica Mănăstirii Mavromol, nu i se îngăduie să slujească la altă biserică din Galaţi, ci se dispune să se întoarcă la metania sa, care era Mavromolul[2].

Episcopul Meletie al Huşilor comunică protoiereului de Covurlui, Zaharia Rodocalat, la 18 august 1855, că mitropolitul a numit ca superior al Mănăstirii Mavromol pe *arhim. Ghenadie,* duhovnic în Episcopia Huşilor. Noul superior avea învoire să slujească nu numai la Mavromol, dar oriunde va fi chemat în eparhie[3].

Între slujitorii Mavromolului s-a aflat şi preotul *Alex. Ştefănescu;* acesta a slujit la altarul bisericii respective ca diacon între 1 septembrie 1883-1 ianuarie 1892 şi ca preot în intervalul 1 ianuarie 1892-1 ianuarie 1903[4].

La 1 noiembrie 1857, prin ordinul Ministerului din Lăuntru, Sfatul orăşenesc Galaţi a luat măsuri pentru închirierea abatorului situat pe moşia Mavromolului, la Ţiglina, pe timp de un an[5]. Anul următor, la ordinul Ministerului Cultului şi al Instrucţiunei Publice se întreprind măsuri privind restaurarea bisericii Mavromol. În acest sens se încheie un contract cu maistrul Varban Ivanciu, la propunerea arhitectului oraşului Galaţi, I. Rizer[6].

Mai multe modificări ale patrimoniului comun al mănăstirii intervin în anul 1863. Astfel, municipalitatea Galaţi ia în stăpânire moşia Ţiglina – 870 de fălci – fostă proprietatea Mănăstirii Mavromol, în schimbul a 1.500 fălci din Moşia Slobozia Conachi[7]; secularizarea averilor mănăstireşti va diminua substanţial bunurile Mănăstirii Mavromol care, după cum am menţionat anterior, devine biserică de mir.

Biserica fostei mănăstiri este reparată în dese rânduri, precum în anii: 1878[8], 1895[9], 1898[10], iar pictorul gălăţean A. C. Popovici este angajat să refacă icoana hramului de pe frontispiciul pridvorului[11]. După renovarea din anul 1937, biserica Mavromol este resfinţită de episcopul Cosma Petrovici la 8 noiembrie 1937. Evenimentul a fost relatat pe larg de către ziarul local „Acţiunea"[12].

Mănăstirea Mavromol a avut în patrimoniul său mai multe cărţi vechi, dintre care puţine s-au păstrat până astăzi. Potrivit preotului I. C. Beldie, biserica Mavromol avea o *Evanghelie* din 1638, dăruită de Petru Movilă, un *Antologhion,* 1644, dăruit de Matei Basarab „şi un preafrumos potir dăruit de marele metropolit Veniamin Costache"[13]. Trebuie să precizăm că exceptând potirul dăruit de mitropolitul Veniamin Costachi al Moldovei, cele două cărţi nu reprezintă donaţii directe, deoarece mănăstirea, cum am arătat, este ctitorită mai târziu. Important este că aceste bunuri bibliofile au biruit secolele şi se află actualmente în depozitul de carte veche al Arhiepisopiei Dunării de Jos.

În rândurile care urmează, vom reproduce câteva însemnări aflate pe unele din cărţile care se află astăzi în inventarul bisericii parohiale Mavromol şi pe care, prin bunăvoinţa preotului paroh Mihai Gherghe, le-am copiat în anul 2012.

Orologhion (limba greacă, ante 1774; lipsesc primele 50 de pagini de la început, f.nr. de inv.)[14].

P. 129 <limba greacă>. Panaghiotis Filas.

P. 335 <limba greacă> Cine nu are minte obosește degeaba (citat din opera lui Menandru)

P. 495 <limba română, caractere chirilice> 15 s-au fost frați Mosor (?)

P. 496 <limba greacă> 1793, iunie 2.

P. 636 <limba greacă> Crăciun.

P. 705<limba greacă> 1774, 10 ianuarie. Am dat preotului Teodor 850 de groși pentru impozite.

P. 757 <limba greacă> (1)794, 20 ianuarie, am primit groși 275 pentru impozite de la…(text tăiat).

P. 771 <limba greacă> Ianuarie 21. Acest Antologhion e al lui Panaiot, fiul lui (Georgis).

P. 817 <limba greacă> (1)798, iulie 7. Efendi (?) s-a născut Ianache, fiul lui H(agi) Angheli.

P. 869 <limba greacă> Am scris eu, Panaiotis, fiul lui H(agi) Gheorghe.

P. 870 <limba greacă>Panaioti H(agi), fiul lui H(agi) Gheoghi.

***Triodion,* Neamț, 1833** (inv. 432).

F. ultimă din Precuvântare (nenumerotată) <caractere chirilice>. *Acest Triod s-au afierosit de mine la Sfânta Mănăstire Mavromolu, ce este metoc Sfintei Mitropolii în Gălați, ca să fie neînstrăinat niciodenenoară spre vecinică pomenirea me și a părinților mei, în vreme ce am fost egumen acestui Sfânt locaș, ier(o)monah Ioasaf, Ioan, 1833, iunie 20. Ioasaf ieromonah, proin eg(umen) Mavromolului.*

***Psaltirea,* Iași, 1835 (inv. 435).**

Forzaț I <caractere latine>. *Preot Ioan Brudiu, str. Mazepa, nr. 69.* <caractere latine>. *Această Pisaltire este a Mănăstirii Mavromolu, orașul Galați. Știut să fii că o amu cumpăratu eu, Arhimandritu Ghenadi, la anu 1860 din restu (?) bisericii….<indescifrabil> și am scris eu, Ionu Neculai, 1860, avgustu în 24.*

Precuvântare (nenumerotată), f. 1-5 <caractere chirilice>. *Această Psaltire s-au dăruit de Pre(a) Sfințitul/mitropolit al Moldovei Kirio Kir Venamin/ Sf(intei) M(ă)n(ă)st(iri) Mavromolu, prin mijlocire(a) me(a) a/smeritului arhimandrit Iosif Răşcanu și egumen/acești monastiri.*

Foaie preliminară (între sfârșitul Precuvântării și începutul Psaltirii) <caractere latine>. *Nae N. Popescu, cântăreț I, biserica Mavromol, 1904, ianuarie 29.*

P. 43. <caractere latine>. *Munteanu Neculai.*

Forzaț II <caractere latine>. *Memorii las tuturor preoților și clericilor ai aceștii biserici, eu, mai jos iscălitul. V. Radu.*

Mineiul lunei lui septembrie, București, 1891 (f. n. inv.).

Foaia de gardă <caractere latine>. *Anul 1916, luna septembrie în 13 zile, am luat acest Minei de la biserica Cetățuia din Brașov împrumut și am făcut Sf(â)nta Liturg(h)ie în curtea Spitalului militar din acel oraș, în ziua de 14 septembrie, Sf(ân)ta Cruce, în presența tuturor ofițerilor și personalului spitalului, cum și a bolnavilor răniți, în calitate de preot mobilizat al acelui Spital de evacuare nr. 3, fiind ca șef dr. Ion Vercanu (Vereanu?), lt. Colonel. Spre amintirea am scris aceste rânduri, preot căpitan, parohul bisericei Mavromol din Galați. Econ. I. Ștefănescu. 1918, iunie 20, Galați.*

Note:

1. *Arhiva Protopopiatului Galați,* dosar nr. 10/1844 (nenumerotat).
2. *Idem,* dosar nr. 59/1855, f. 17. Adresă din 10 iulie 1855.
3. *Ibidem,* f. 15.
4. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos,* fond dosare parohiale, Parohia Precista, dosar nr. 160bis/1931-1935, f. 262.
5. *Societatea Județeană a Arhivelor Naționale Galați,* Fond Primăria orașului Galați, dosar nr. 42/1857.
6. *Idem*, dosar nr. 17/1858 (9 file).
7. *Idem,* dosar nr. 77/1863.
8. *Idem,* dosar nr. 29/1878.
9. *Idem,* dosar nr. 193/1895.
10. *Idem,* dosar nr. 155/1898.
11. *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos,* fond dosare generale, dosar nr. 1967/1897-1898, f. 341.
12. *Solemnitatea târnosirei bisericei Mavromol,* în „Acțiunea", an. VIII, nr. 2232, luni, 8 noiembrie 1937, p. 5; Idem, nr. din 10 noiembrie 1937, p. 4.
13. Econ. I. C. Beldie, *Schițe istorice asupra județului Covurlui. Contribuțiuni,* Galați, 1925, p. 6.
14. Traducrea din limba greacă a însemnărilor aparține dlui Florin Marinescu, cercetător la Institutul de Studii Neo-elenice din Atena, căruia îi mulțumim și pe această cale.

Flori creștine

Livia Ciupercă
scriitoare, jurnalistă

În pleiada scriitorilor creștini de secol al XX-lea, un loc și un rol distinct merită să-l acordăm lui Alexandru Lascarov-Moldovanu (Tecuci, 4/5 aprilie 1885 – 17/19 aprilie 1971, București), deopotrivă, publicist, eseist, memorialist, traducător, promotor al verticalității, cinstei și adevărului – în toate sferele activității sale, cunoscute și apreciate – în plan juridic, cultural sau didactic. În recenta monografie ce i-a fost dedicată (**Alexandru Lascarov-Moldovanu. Încorsetările unei vieți** (Editura „Doxologia", Iași, 2013) avem posibilitatea să cunoaștem, să reflectăm și să analizăm toate fațetele personalității acestui intelectual format la școala iubirii de neam și țară, care a știut prin toată contribuția ce a avut-o ca funcționar al statului, ca jurist, profesor, mentor sau promotor cultural (la radio, în presă, în vasta sa literatură) să cultive marile valori morale, pentru a ne călăuzi în toată viața noastră pământeană. Ca popor creștin-ortodox, cititorii – de toate vârstele – merită a-i cunoaște opera, începând cu acele scrieri pilduitoare și de o mare frumusețe morală.

Zeci de mini-texte literare, secvențe de viață, înfloresc în imaginarul său scriitoricesc întru înțelegerea frumuseții vieții, a armoniei între semeni, a lucrului bine chibzuit, a sporirii prin fuiorul faptelor bune, prin înțelegere și iertare, prin dăruire, simplitate și armonie. *Vocea* lui Alexandru Lascarov-Moldovanu este *vocea* bunului creștin, vocea care vorovește despre fapte reale, trăite, sentimente care i-au rănit sau i-au cristalizat ființa. Aceste mini-texte nu-s plăsmuiri fanteziste, ci stări vibrante ale unui suflet generos. Sunt *flori* ale sincerității, *flori* ale bucuriei de a recunoaște că în fiecare dintre noi există slăbiciuni, greșeli, mici sau mari răutăți, delăsare, rea-voință, lene, egoism, pulsații ale individualismului, pasivități, insensibilități. Toate acestea și câte multe altele compun pașii noștri depărtați de la cele sfinte. Lecturând aceste schițe în proză, ne vom regăsi, fiecare cu slăbiciunile noastre. Nu sunt texte pentru școlărei. Sunt texte pentru fiecare dintre noi, mari și mici. În toată simplitatea lor, merită să reținem, sunt și vor rămâne ***flori*** ale credinței, despre cum am putea fi mai buni decât suntem, prin gând și prin faptă. Și aceasta, pentru că fiecăruia dintre noi i s-a întâmplat (cel puțin o dată în viață), să regretăm că nu am miluit sau am trecut indiferenți pe lângă o ființă necăjită, încât ochii aceluia (aceleia) ne-au rămas impregnați în ființa noastră, parcă, mustrându-ne (**De ce nu m-am oprit**?) Posibil este să fim tentați a pune mâna pe un lucru care nu ne aparține și-atunci, avem a juca rolul omului care a intrat în sfânta biserică, a furat o pălărie, însă aceasta lipindu-se de capul său, îl va determina să-și recunoască păcatul (**Omul care a furat**).

Bine se știe (sau nu se știe) că și indiferența se cere corectată, ca în **Tăietorul de lemne**, prin scuturarea de lene. Multe nedumeriri (**Doi oameni, Hai cu mine, prietene!, Vatmanul S.T.B.1618**), multe ambiții ne pot otrăvi (**Ambiții**...), multe întrebări *rătăcite* își pot găsi răspunsul și reinstaura firescul (**Am găsit un copil**), dacă vom avea șansa ca „*degetul lui Dumnezeu să fiuiască cartea gândurilor*" noastre.

Multe petale din ***florile credinței*** ar putea înmiresma și însori firul vieții fiecăruia dintre noi, acceptând ecoul acestui glas:

„*fiule, oamenii dau cu pietre numai în pomii cu roade. Fii vesel că te asupresc oamenii, căci ești asemenea pomului cu roade...*" (**Pomul cu roade**);

„*Soarele coace spicul plin*", „*pe cel gol îl usucă*". Așa și Dumnezeu: „*îl ajută pe cel credincios, îl <coace> în vrednicie și în credință*", iar pe „*cel necredincios îl <usucă> în păcate, ajungând în nevrednicie...*" (**Cele două spice**);

Domnul i-a dat omului două urechi și numai o singură gură: „*ca să audă mai mult*" și să vorbească mai puțin (**Două urechi și numai o gură**):

„*Pe unde mergi, bagă bine de seamă să închizi întâi ușile urechilor tale la toate șoaptele ispititoare ale Satanei. Pe urmă să închizi ușile ochilor tăi: să nu citești cărți rele, pline de otravă, și să nu te duci nicăieri unde inima ta se poate otrăvi cu priveliștea ochilor. Tot așa cu ușa gurii. Adu-ți aminte de vorba veche: <Pune, Doamne, strajă gurii mele și ușă de îngrădire buzelor mele...> Și mai adu-ți aminte de ce-a*

spus Mântuitorul: pentru orice cuvânt nefolositor sau rău, omul va da socoteală în Ziua judecăţii... Să laşi deschise uşile inimii tale numai pentru Dumnezeu..." (**Să închidem uşile...**);

Dacă vrem să căpătăm mântuirea, trebuie „*să lepădăm sticla cu... păcate, pe care o purtăm în buzunarul sufletului nostru...*" (**Mai întâi sticla**);

S-avem în minte lăcomia ursului (care a mâncat mulţi faguri şi-a murit), pentru că poţi „*muri din otrava dulceţii păcatului*". Păcatul este „*dulce ca mierea*", iar apoi, „*amar ca fierea şi te ucide...*" (**Ursul, mierea şi păcatul**);

Dar focul clevetirii, al bârfei, al vrajbei? „*Despre limbă, Sfânta Scriptură zice: <Iată un foc mic ce mare pădure aprinde*!>" (**Focul limbii**);

„*Mă hrănesc cu cele ale duhului ca să pot cu cele ale trupului să hrănesc pe cei ce nu au ce mânca...*" (**Hrana duhului**);

„*Prieten îmi este cel ce-mi arată greşelile şi duşman cel ce mă laudă...*" (**Adevăratul prieten**);

„*Cuvântul lui Dumnezeu nu poate fi atins de foc, ci el e stăpân pe foc...*" (**Ceea ce nu poate arde**) etc.

Dacă vrem să nu păţim precum un semen al nostru, care se credea nedreptăţit, să ascultăm vocea conştiinţei şi-ndemnul: „*nu te vrei pe tine în genunchi în faţa lui Dumnezeu, cerându-i lucruri cuviincioase şi înţelepte*?..." (**Un cetitor de cărţi**)

Dacă vrem să fim „*învăluiţi în mantie de lumină cerească*", să ne-nsuşim toate cele deşarte ale lumii, ca şi cum „*le-am merita pe bună dreptate...*" (**Răbdare**...), străduindu-ne să nu rămânem un „*fruct fără roadă*" (**Cel ce numai pe sine se iubea...**)

Dacă vrem să luăm asupra-ne păcatele semenilor, putem rămâne un „*prost* (!) *asupra acestor mari deşertăciuni ale lumii...*" (**Prostul**) Doar astfel vom înţelege ce înseamnă „***iubirea iubirilor***" – iubirea lui Iisus, pentru că „*Fără El, mergem în întuneric, cu El toate se luminează*".

Dacă vrem să nu fim „*cotropiţi de răutate*" (**De ce-o baţi**?), dacă vrem să înţelegem cum o glumă nevinovată poate degenera (**Minciuni nevinovate**), dacă vrem să aflăm cât de firească poate fi compasiunea sau milostenia (**Comisionarul bătrân**, **Ţucherman**), să ne „*lepădăm de trufia nătângă...*"

Poate dorim să ne regăsim în chipul ***fariseului*** – cel cu ochi „*ca de erete...*" – întruchipare a „*trufaşului*", în sluga cea ***rea*** sau în cea credincioasă sau al ***mâniosului*** care nu-şi recunoaşte fapta, rostind, degajat: „*n'am fost eu acela*?!"

E posibil (cine ştie?!) a dori să facem cunoştinţă cu-acel ***călător cu asinul*** care-i tulbura pe cei din jur... (**Nu te nelinişti**!) Ar fi util să aflăm cât de „*rodnice*" sunt cuvintele unor ***atei*** (**Basme**), cum este „***a lucra cu Domnul...***", cum este a vinde „*tablouri mici*" unor creştini cu suflet mare (**Vânzătoarea de tablouri**), ce înseamnă a fi „*sclav cuvântului dat*" (**Ca şi cum m'ar aştepta Iisus**), ce trăiri duhovniceşti te pot îmbrăţişa într-o noapte cu cerul „*spuzit*" de stele (**Întâlnire**) sau cum va conştientiza un creştin rătăcit semnificaţia sfintei ***Icoane***.

Istorioarele concepute de scriitorul Alexandru Lascarov-Moldovanu ne poartă prin prezentul trăirii, pentru a conştientiza că nu de puţine ori în viaţă avem neşansa să fim nedreptăţiţi. Dintr-o pricină sau alta. Şi-aceasta, pentru că „*superiorii*" noştri se cred unici. Însă ei sunt doar semenii noştri, „*fraţii*" noştri. Şi-ar fi bine să-i ajutăm să conştientizeze aceasta (**Lacrima**) Tot aşa şi unui necredincios servitor care, la ivirea ***stelei „celei prevestitoare de prunc dumnezeiesc***", i se demonstrează că lemnele furate pot glăsui, dojenindu-l... (**Lemnele văduvei**)

Ce subtilă este povestioara prin care ni se descrie cum prăbuşirea unui zid de la o casă sărmană, asemenea omului ajuns la cărunţele, va renaşte, prin sprijinul mâinii divine (**Zidul dărâmat**), a mâinii divine care, uneori, „*ne biciuieşte iubirea, mărind-o*!" (**Bolnavul şi călugăriţa**)

Merită a înţelege cât de învăluitoare pot fi rătăcirile unui preot (**Minunea din Bărăgan**), ce înseamnă a pune la îndoială sfânta Cuminecătură (**Impostorul**), care este ***păcatul leneviei***, cum este a te amăgi că mergi „*pe scândura sigură a realităţilor*" (**Scândura care nu putrezeşte**), ce preţ are răbdarea, bunătatea şi iubirea (**Cine va răbda până la sfârşit**), cum arată „***goana după vânt***", care este sensul gândului îndumnezeit sau cum să dobândim – prin fapte – „***ai cui suntem...***"

O istorioară care are valoare documentară, nu doar literar-creştină, este **Alai împărătesc**. Aceasta confirmă că ritualul şi procesiunile săvârşite în ziua premergătoare şi de sfânta Zi a Cuvioasei Parascheva reprezintă o tradiţie.

Pline de miez didactic (prin recunoaşterea unei tehnici narative cunoscute încă de la Montesquieu) sunt şi-acele istorioare în care facem cunoştinţă cu omul care se crede „*desăvârşit*", rostind mereu, formula magică: „*Doamne, mila Ta*!", bineştiind că răzvrătirea aduce „*val păcătos de gânduri*" (**Tu samănă, lasă-mă pe mine să cresc**), iar ceea ce va triumfa întotdeauna este doar tăria credinţei. (**Roagă-te**!)

Lecturând bogata literatură creştină – semnată Alexandru Lascarov-Moldovanu, vom rosti (avem această convingere) împreună cu vocea sa harică: „*Eu am fost numai purtătorul... / Tămăduitorul este altul... / Ştim noi cine-i...*" Creatorul!...

O întâlnire de neuitat

Rodica Ţepeş Avram
jurnalistă

Chiar dacă au trecut mulţi ani de atunci, filmul întâlnirii de peste o oră şi jumătate, cu marele scriitor columbian Gabriel Garcia Marquez nu şi-a pierdut nici peste timp încărcătură emoţională. Când, în aprilie, lumea întreagă afla că autorul „Veacului de singurătate" a trecut în nefiinţă, primul gând a fost să scot din sertarul cu amintiri de neuitat imaginile şi autograful primit de la cel mai citit scriitor din istoria Americii Latine. „Rodica, transmite salutul meu României!" scrie pe autograful obţinut, aşa că îl transmit din nou acum, când Patriarhul literaturii latino-americane s-a întors pentru eternitate în miticul sau Macondo.

Era în august, 1993, la Bogota, în timpul vizitei oficiale a preşedintelui României, domnul Ion Iliescu, în Columbia. Întâlnirea, programată pentru o jumătate de oră în cursul serii, a fost aşteptată cu emoţie, cu sentimentul că urma să participăm la un moment unic. Ştiam cu toţii cine este Gabriel Garcia Marquez: laureat al Premiului Nobel pentru literatură, în 1982, autorul celebrului roman „Un veac de singurătate" (a doua operă literară majoră scrisă în limba spaniolă, după „Don Quijote" al lui Cervantes, vândut în peste 30 milioane de exemplare), al cunoscutelor „Cronica unei morţi anunţate", „Dragostea în vremea holerei", „Generalul în labirint" etc. Ştiam că Gabriel Garcia Marquez va rămâne în istoria literaturii universale deoarece, deşi ataşat de spaţiul legendar şi cultural columbian, a fost conectat în întreaga sa opera la marile teme ale umanităţii, punând pecetea sa inconfundabilă asupra realismului fantastic sud-american. Magia operei sale funcţiona, aşadar. Dar scriitorul, omul, cum vor fi oare?

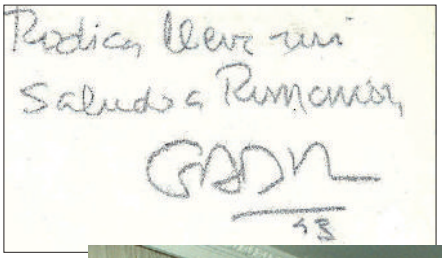

Punctual, a venit şi a rămas o oră şi jumătate! Elegant, distins, cu un zâmbet neforţat, a dat imediat tonul întâlnirii, ca între vechi prieteni, stabilind imediat o adevărată vrajă a comunicării. Cunoştea realităţile româneşti, nume de vârf ale literaturii, culturii din ţara noastră, sporind astfel şi mai mult emoţia singulară simţită atunci. Emoţie izvorâtă atât din conştiinţa faptului că te aflai în faţa unei personalităţi deosebite, cât şi din starea de spirit magică pe care o insufla cu fiecare cuvânt, mai ales când vorbea despre universul macondian. Atât de bine şi atât de măiestrit redat, încât macondienii au devenit existenţe universale. Întrebat cum ar defini acum Macondo (numele real al micii aşezări natale, imortalizate de scriitor, este Aracataca, dar cine-i mai spune aşa?) Marquez a răspuns: „Macondo reprezintă o stare de spirit. Ideea este că orice cititor, în orice limbă mi-ar citi cartea, va căpăta o anumită stare de spirit: aceasta este Macondo. Însă niciodată eu nu aş putea să scriu o carte care nu se petrece în Columbia, pentru că eu această stare de spirit o cunosc".

În încăperea în care ne aflăm se instalase vraja universului magic mutat în nemurire de talentul marelui scriitor, orice întrebare părând de prisos. Şi totuşi, mai mult şoptind, l-am întrebat: „Mai ploua şi acum în Macondo?", întrebare care l-a îndemnat să vorbească dumnezeieşte de frumos şi emoţionant, semn că i-a mers la inimă, că sensurile celebrului său roman sunt accesibile cititorilor romani. Întrebare răsplătită şi cu autograful primit, pe care este scris: „Rodica, lleva mi saludo a România". Semnat: Gabriel Garcia Marquez…

Secvențe biografice

Constantin Trandafir
critic literar

Grigore Hagiu a văzut lumina zilei la 27 septembrie 1933, în Târgu Bujor, localitate situată în sudul moldovenesc, despre care viitorul poet spunea că e un „peisaj de șes deluros, dar ferm în linii, cu suavităţi vegetale, deprinse să se dezvăluie pe de-a-ntregul numai sufletului plămădit și una cu el...” Târgul, ca multe alte târguri moldovenești, cu nume de floare sălbatecă:

„bujorii care umplea câmpurile cu mireasma lor dulceamară
numele lor mi-au adus aminte de satul meu
de-o fată în rochie albă mirosind a săpun
și de câmp
mai ales de câmp”.

Pictorița Eugenia Hagiu, sora poetului, va zugrăvi aceste imagini natale în culori de luminozitate solară: câmpuri cu grâu și porumb, salcâmii, sălciile luncii îmbogăţind panglica firavă a râului...

Din partea nordică a orașului Galaţi, unde pe vechea întindere virană se înalţă acum un Super Complex, cu alură occidentală, șerpuiește drumul judeţean, tot mai spre nord. Zi toridă, parcă ne îndreptăm spre sudul canicular, pe cuprinsul istoricului judeţ Covurlui. De-o parte și de alta a șoselei, străjuiesc plopi și nuci care, împreună cu micile oaze de crânguri, mai temperează vipia. Succesiunea deal-vale dă priveliștii o diversitate odihnitoare: porumbiști, vii, floarea soarelui, varză, sfeclă. Spre stânga, drumul duce la Pădurea Gârboavele, loc îndătinat de recreaţie a orășenilor de la Dunăre. Satele, mai mici sau mai întinse, se orânduiesc unele după altele: Vânători (s-a umplut de vile în ultima vreme), Tulucești, Frumușiţa, Șiviţa, Tătarca. Legenda spune că Ștefan cel Mare ar fi trecut pe aceste meleaguri și că numele satelor s-ar trage dintr-o apreciere făcută de domnitor, sensibil la frumuseţea unei tătăroaice: „Tătarco, tu lucești ca o șiviță!” („șuviță”?, „pârâiaș, fir de apă”?). Ijdileni, Tămăoani, Folteşti, Măstăcani, Chiraftei, Fârţănești, Umbrărești; în dreapta, Oancea, Murgeni; spre stânga - Curbăsari. Predomină arbuștii și tufișurile, pomii fructiferi, podgoriile... Grâul cel drag a fost secerat.

Târgu Bujor, după un parcurs de peste 50 km de la Galaţi. E o vorbă aici: „Și noi suntem în Ţară, / Ţara Moldovei de Jos”. Între cele trei dealuri, numite „dealurile Bujorului”, comuna este străbătută, în lung și în lat, de două căi de comunicaţie: Strada Mare și Drumul Gării, intersectate de uliţe și ulicioare ce urcă spre colinele din preajmă, prefirate cu case și căsuţe, cu livezi pline de pomi și de verdeaţă în curţile povârnite. Strada Mare, „inima pulsând a târgului”, plină de prăvălii, începe din dealul Morii și se termină la Dealul de Ceară, trecând prin faţa Liceului, singura clădire cu etaj, și prin faţa Spitalului...

Comuna Târgu Bujor a luat naștere în 1873, în locul fostei comune Umbrărești care devine sat component al Bujorului. „Cronica” spune că Lascăr Catargiu a fost ctitor al acestei localităţi. Cunoscutul om politic a devenit proprietarul moșiei Golașei, în 1852, prin căsătoria cu Eufrosina, fiica vornicului Alecu Ventura, bunicul actriţei Marioara Ventura. Împreună cu câţiva bujoreni inimoși, intelectuali, comercianţi și săteni, a întemeiat Școala (azi, Școala generală nr. 1), Biserica, Spitalul, calea ferată Galaţi-Golășei, sediul vechi al Primăriei etc. Alături de Primărie, gard în gard, pe Drumul Gării, se afla casa primarului Ionel Hagiu. Grigore era al treilea fiu, după Gina (n. 1924) și Ioan (n. 1925). Din monografia consacrată Târgului Bujor[1] se pot afla câteva date esenţiale despre familia Hagiu. Ion Hagiu, primar între 1933-1940, era fratele Măritei Ionescu, al cărei soţ era mare proprietar al moșiei de la Puţichioaia. Sora, Eugenia, a absolvit Academia de Arte Frumoase, clasa profesor Jean Al. Steriadi, și a Conservatorului de Muzică și Artă Dramatică din București. În 1947, se căsătorește cu pictorul Eugen Popa, locuiește în cunoscuta mansardă a Academiei din str. Iulia Hasdeu, 11 bis, angajată la Teatrul Naţional și apoi la Teatrul Tineretului din București. Ea, sora mai mare, a fost ocrotitoarea fratelui Grigore, grijă și devotament rarisim, și a rămas cea mai afectuoasă păstrătoare a memoriei lui.

Se spune că Guţă ar fi fost încă de mic un introvertit, „gândea mult și vorbea puţin”. Copilul se joacă și, cu voie fără voie, se exteriorizează. Locul preferat al zbenguielilor copilărești era chioșcul din curte, cu mingea, cu cercul și calul de lemn, în mijlocul

unei curți și grădini mari. În toamna anului 1940, Grigore devine școlar, în clasa doamnei învățătoare Sofia Frunză care confirmă și dânsa că elevul era taciturn („cuminte, inteligent, studios, deosebit de sensibil, dar tăcut"). Își continuă studiile la București prin grija surorii sale și cu spectrul unor opreliști în vremea când tot ce provenea din „putredul" regim burghezo-moșieresc trebuia marginalizat sau exterminat. Avea origine „nesănătoasă": tatăl, fost primar, a construit trotuare de piatră și a instalat felinare cu petrol, a întărit comerțul cu cereale. Agricultor cu mult pământ și cu rude moșieri și negustori, Ion S. Hagiu a fost nevoit să-și părăsească locuința în 1950, devenită sediu al partidului comunist (azi demolată). Se mută într-o altă zonă, la Chițăroaia, apoi la București, doar-doar și-o pierde urma. Grigore resimte presiunea vremurilor, nu numai prin îndepărtarea de casă, ci și prin neputința de a se mai putea reîntoarce vreodată aici. Scrie Gina Hagiu și știm și din amintirile, jurnalele, „visele" lui Grigore Hagiu: „Sufletul său va tresări cu candoare și nostalgie ori de câte ori va aminti în versuri, în jurnal sau în alte scrieri, despre localitatea cu dealurile ei, despre școala, cimitirul, gara sau casa noastră, deasupra pârâul și lunca, sălciile și salcâmii în floare: «mă bate vântul spre copilărie / spre târgul prăfuit și lenevos».[2]

Jurnalul de vise (1979-1984)[3] chiar înregistrează visele poetului, în sensul propriu de fenomene psihice (idei, imagini, reprezentări) care apar în timpul somnului. Poetul le înregistrează ca probe ale imaginarului, ca exercițiu de comunicare magică-primordială-creatoare. „Și visele sunt o încordare a spiritului", spune el. Pe această temă a visului a scris poezii și presupun că ar fi scris și o proză onirică. Ceea ce interesează acum e că, pe lângă întâmplările ciudate din vis, la confluența cu fantasticul, sunt imagini din realitate (transfigurată dar realitate), descrieri, familie, colegi, prieteni. Cele mai prezente în cartea lui de vise (în culori, uneori și mirosind!) sunt amintirile despre Bujorul de baștină, „acasa" lui: „Umblam pe strada principală din Bujor. Erau aceleași case, aceleași trotuare din piatră dreptunghiulară cioplită, văruire pe margini, deasupra prafului uliței"; „lunca din Bujor, în «sălcii», cum îi spuneam în copilărie, adică la câțiva pași de casă…"; „De la înălțimea școlii din Tg. Bujor (…), vedeam, sub panta grădinii, în valea adâncă, drumul, râul cu podul, lunca proaspăt înverzită cu sălcii"; „Dealul din dreapta spitalului din Tg. Bujor era curmat pieziș de un drum nu prea umblat, destul de abrupt". Figurile centrale de acum și de mai târziu sunt mama, tata („prezență luminos-măreață), sora Gina (Eugenia): „Visul se-ntâmpla în curtea casei părintești din Bujor. O trimisesem pe maică-mea să-mi aducă urgent, ceva trebuincios, probabil pentru boala lui taică-meu. Era grabă mare. Biata maică-mea, chinuindu-se să vină mai repede, făcea eforturi inutile, galbenă la față..."; „Poate această imagine se suprapune cu o alta: noi, toată familia, la masă, la Otopeni și maică-mea sculându-se de la locul ei, dând să iasă către coridor, ieșind chiar, tot mai măruntă și cu mers de «rățușcă», așa îi spuneam și glumeam râzând…" etc.

Nici vorbă de exagerare, Grigore Hagiu a fost, cu tot visul lui „leninist", una din victimele sistemului totalitar. La București, „Elevul Grigore" (desen de Florin Pucă) a reușit, totuși, să absolve liceul. Era înalt, voinic, mergea legănat; când se apropia sau se depărta părea ca un catarg de corabie, rememorează colegul Iulian Neacșu: „Deasupra, acolo unde se strigă «Pământ», era privirea lui. O privire blândă și caldă de elev îndrăgostit: «De-ale vieții, bătrâne», auzeai când ți se făcea frig și frică de icebergurile din jurul tău, de-ale vieții, nu? Că a fost un mare poet câți știu? «Într-o zi / cu un cuvânt vei numi casa / și ea / nu va mai fi / într-o zi / cu un cuvânt vei numi câmpul / și el nu va mai fi / el nu va mai fi / într-o zi / cu un cuvânt te vei numi pe tine însuți / și tu / nu vei mai fi»"[4]. Tot acest coleg și-l amintește în ultima clasă, în ultima. Tot acest coleg și-l amintește în ultima clasă, în ultima bancă, rândul de la perete. Hainele îi erau parcă mai scurte la mâneci (era el prea lung), șapca fără matricolă. Și avea parcă un aer boieresc, proteguitor, sigur prietenos. Blândețea ieșită din comun și sentimentul prieteniei - două trăsături de căpătâi ale firii sale. „Prietenia a jucat în viața mea un rol important", recunoaște poetul, cu oarecare discreție, pentru că prietenia a jucat cel mai important rol în viața lui. Tot acum a început să compună poezii, să le publice în *Tânărul scriitor*. Era nevoit să suporte și diverse servituți, a făcut figurație la Teatrul Național (sala de la Liceul „Sfântul Sava), în *Sânziana și Pepelea* de Alecsandri, în piesa *Înșir-te mărgărite* de Victor Eftimiu, unde purta tava unui servitor de la curte. Era membru al cenaclului Tineretului, alături de Nicolae Stoian, Florin Mugur, viitorul actor Ion Buleandră, sculptorul Vasile Gorduz, Gheorghe Mitroi, ultimii trei, elevi la Liceul „Sfântul Sava", Grigore elev tot în ultimul an la liceul „Aurel Vlaicu", coleg de bancă, o vreme, cu Dan Puican. Elevul este un admirator fervent, fără condiție, al lui Nicolae Labiș.

În 1955, s-a înscris la secția de critică literară a Facultății de Filologie din București. Atât i-a mai trebuit spiritului său critic consubstanțial. Mai târziu, din dorința de ordine critică și de reconsiderare estetică, a purces să alcătuiască o antologie critică, *Poezia luptei cu inerția*. A fost

nevoit, însă, din motive care nu pretind explicaţii, să frecventeze din 1957 secţia de germană la aceeaşi facultate. De acum încolo, nu s-a mai despărţit de volumul antologic al poeziei lui Rilke. Prima şi definitiva iubire - Eminescu. În tinereţea dintâi, când grupul de aspiranţi ai muzelor, abia ieşiţi din crisalidă, hălăduiau prin ţară şi fiecare îşi expunea producţiile poetice, Grigore Hagiu se ridica drept, cât era de înalt şi impunător, şi recita din Eminescu. Pe Rilke îl citea şi-l recita în singurătate. Căci, în fond, „boemul" şi „zgomotosul" poet era un singuratic. Tribulaţiile lui universitare continuă cu studiile Facultăţii de Cinematografie de la Institutul I.L. Caragiale, de unde este, pe neaşteptate, exmatriculat. Dar poezia pusese stăpânire absolută pe conştiinţa lui şi, de aceea, s-a îndrepta către lumea ademenitoare şi efervescentă a literaturii. Lucrează în mai multe redacţii, cel mai mult în cadrul secţiei de poezie de la *Luceafărul*. Ca membru al cenaclului „Nicolae Labiş", trubadurează la Ploieşti, Urlaţi, Tulcea, Bacău, împreună cu cenacliştii şi cu Silvia Popovici, Draga Olteanu, Margareta Pogonat, Dinu Sărau. La început de drum în literatură, dragostea faţă de poezie îi uneşte cu afabilitate pe tinerii Grigore Hagiu, Nichita Stănescu, Cezar Baltag. Modele în actualitate imediată nu aveau în afara lui Labiş, spiritul tutelar trecut atât de tânăr în lumea umbrelor. Cu toţii jurau pe steaua lui Nichita, aşa cum şi el jura pe steaua prietenilor, îşi aminteşte Cezar Baltag.[5] Toţi ştiau că va fi un mare poet, deşi nu scrisese *Elegiile*. Maeştrii încă în viaţă, Arghezi, Ion Barbu, Bacovia, Blaga erau citiţi pe ascuns. Nu-i puteau vizita, iar când Nichita a reuşit, în sfârşit să-l întâlnească pe Ion Barbu, prin 1958, întrevederea a fost un eşec. Tinerii artişti simţeau un semn de împrimăvărare. Se întruneau, undeva, deasupra Cişmigiului, pe strada Pictor Stahi, unde Grigore Hagiu avea o cămăruţă de subsol. Veneau acolo Lucian Pintilie, Vasile Niţulescu, Constantin Rauţki, Silvia şi Vasile Gorduz, Ion Băieşu, Fănuş Neagu, Petre Stoica. Cei mai frecvenţi erau Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Nicolae Velea, Nicolae Breban, Modest Morariu, Mircea Ivănescu, Florin Mugur, Constantin Piliuţă, Eugen Mihăescu, George Radu Chirovici. Amfitrionul, Grigore Hagiu, deşi la fel de pauper ca oricare dintre vizitatori, îi primea cu o caldă generozitate, mai ales că avea în custodie, în acel subsol o bucătărie care era de fapt a soţilor Eugenia Hagiu şi Eugen Popa. Aici, îşi aduce aminte Cezar Baltag, oaspeţii „îşi recuperau întârzierile la cantină". Cămăruţa de la subsol servea deopotrivă ca dormitor, bibliotecă şi cameră de primire. „Biblioteca" era, în realitate, câteva policioare deasupra patului şi lângă uşă, din care musafirii citeau în voie,aşezaţi care pe unde apucau, cei mai norocoşi pe „fotoliile Camil" (fuseseră ale lui Camil Petrescu). Lângă geam, pe o măsuţă şubredă, se găsea un primitiv aparat de radio, manevrat cu patos mai cu seamă de Chirovici, pasionat de muzica „decadentă" (jazz). Despre încăperea din strada Pictor Stahi pomeneşte şi Florin Mugur: „O pereche de tenişi, ziare aruncate pe pat, tot ziare şi pe pereţi: ediţia specială care anunţa primul zbor în cosmos. Erau, pe aceiaşi pereţi, şi desene: ale pictorului Eugen Popa şi ale prietenului nostru? care avea să devină mai târziu sculptor, Vasile Gorduz. Scrumierele, deşi se fuma mult, erau totdeauna curate. Totul era curat în camera de la subsol, de unde se puteau vedea picioarele fetelor care treceau pe stradă - şi nu aş jura că niciunul dintre noi nu se uita pe fereastră"[6]. Grigore Hagiu era unic prin aceea că putea fi „mare senior" într-un spaţiu proletarian. Cu toate că făcuse teatru, nu avea nimic histrionic, ostentativ şi artificial. Autenticitate perfectă şi firescul ca excepţie, să parafrazez: „O sinceritate profundă şi cordială, şi o demnitate înnăscută - şi le-a păstrat toată viaţa - care emoţionau şi impuneau în acelaşi timp".[7] Uriaşul cel blajin era un risipitor în sensul bun al cuvântului. Prezenţa în grupul dinamic al tinerilor scriitori, cu nevinovate „ospeţe" (molan sau căpşunică), asortate cu dispute înfocate şi binedispuse, alterna cu „dispariţiile" din „ceată". Se retrăgea din larma pe care o iubea şi o provoca el însuşi cu voluptate, în intimitate, la masa de scris, florentină, dar de cele mai multe ori în casa surorii sale din comuna Otopeni. Pentru a-şi „face mâna", mai întâi se năpustea asupra unei buturugi până îşi umplea palmele de bătături.[8] Îşi adora prietenii, se lăsa cucerit de „tehnica" unora, dar în sine avea de găsit ceea ce simţea că există: „Fără o asemenea cunoaştere de sine, spunea el, nu-ţi pune în valoare propria personalitate".

Note:

1. Flori Rodica Tighici-Iacomi, *Târgu Bujor. File de cronică*, Editura Athena, 2000.
2. Gina Hagiu, *Grigore, fratele meu*, prefaţă la volumul *Constelaţie ciudată*, Editura Porto-Franco, Galaţi, 1991.
3. Publicat postum, f. a., la editura Promotal, probabil în anul 2011.
4. Iulian Neacşu, *Elevul Grigore*, în *Luceafărul* nr. 8, 12 febr. 1986.
5. Cezar Baltag, *Grigore Hagiu, poetul, prietenul*, Cuvânt înainte în vol. *Zilele vârstele anii*, Editura Eminescu, 1985.
6. Florin Mugur, *Profesiunea de scriitor*, Editura Albatros, 1979, pp. 176-177.
7. Cezar Baltag, *loc. cit*.
8. Gheorghe Tomozei, *Bogăţiile risipitorului*, în *Luceafărul* nr. 39/1988.

Am fost și am rămas un cioranian prin temperament

Interviu cu Ionel Necula (II)

Ghiță Nazare
profesor, publicist

Ghiță Nazare: *Articolul 1 din Constituția României consemnează sintagma de stat național. Ce ne poți spune de dimensiunea națională a educației și a culturii românești din ultimii 25 de ani? De faptul că de mai multe ori, chiar și în prezent, în fruntea culturii românești nu se află un român?*

Ionel Necula: Ceea ce este stipulat în Constituție este sfânt și nu trebuie pus în discuție. Nu atât pentru că așa este prevăzut în actul fundamental, ci pentru că se certifică o realitate indiscutabilă. A renunța la această sintagmă înseamnă a renunța la unitatea organică a limbii românești, la ansamblul de datini, de cutume, de obiceiuri și tradiții înstructurate în specificul poporului nostru. Înseamnă, cum spunea Eminescu, a deveni o *Americă dunăreană*, sau, mai rău, un hotel pe care-l poate închiria oricine. Puține popoare se pot mândri cu o limbă așa de unitară și lipsită de dialecte ca limba română. La fel de unitară este cultura română, ortodoxia noastră și la fel de unitare trebui să fie educația românească, sistemul școlar și toată spiritualitatea zămislită din zbaterile noastre istorice. Naționalitatea reprezintă pașaportul cu care ne legitimăm în lume, în istorie și până la urmă în eternitate.

G.N.: *Din ceea ce am citit, foarte mulți îți recunosc merite deosebite în animarea vieții spirituale din Tecuci. Ce argumente crezi că îi determină să-ți facă un asemenea elogiu?*

I.N.: De obicei evit să vorbesc despre mine, dar fac o excepție pentru că sunt câteva lucruri de clarificat. Sunt, probabil, și confrați care îmi apreciază explorările prin istoria culturală a Tecuciului. Adevărul este că orașul de care suntem legați amândoi are o istorie culturală frumoasă și interesantă și chiar merită să fie cunoscută public.

Eu sunt partizanul cercetărilor de geografie culturală, în sensul prevăzut cândva, în perioada interbelică de bârlădeanul G. G. Ursu, dar și de alți istorici din generația sa. Plec de la premiza că o localitate furnizează țării și patrimoniului național de valori personalități de mai mare sau mai mică importanță culturală. Cele prodigioase și bine așezate în zestrea spirituală a țării figurează deja în tratate și-n istoriile consacrate, nu mai au nevoie de cercetările noastre. Dar în afara lor mai rămân încă mulți scriitori și oameni de cultură, să zicem de raft secund, (orice ierarhizare e relativă) care scapă autorilor de mari istorii literare, dar care au avut totuși importanța lor, contribuții sporitoare la afirmarea prestigiului cultural al localității. Marii istorici, să zicem Călinescu, Alex Ștefănescu, Marian Popa, George Rotaru îi trec cu vederea considerându-i prea neimportanți pentru proiectele lor și atunci rămân ai nimănui, anonimi și necunoscuți, deși, repet, au lucrat cu zel și cu bună credința la grădinăritul climatului cultural al locului. Statutul lor este ambiguu. Inaccesul lor în cuprinsul marilor istorii nu înseamnă că trebuie sortiți ignorării, uitării definitive sau trecerii cu vederea de către cercetătorii fenomenului cultural local. Priviți din provincie, lucrarea lor culturală capătă o altă importanță și semnificație. Nu spune nimeni că trebuie să le colosalizăm importanța, dar nici să-i condamnăm la uitare și indiferență. Aici este locul cercetătorului local și aici am încercat să-mi aduc o brumă de contribuție. Am publicat două volume despre **Spiritul vrâncean,** unul despre **Spiritul gălățean** și mai am în proiect abordări asemănătoare despre **Spiritul buzoian,** despre **Spiritul brăilean** și cel **basarabean.**

Am considerat Tecuciul o poartă a Moldovei și mi-a plăcut să fac de veghe, să fiu uricarul care dă

seama de ceea ce s-a pritocit cultural în interiorul acestui areal geografic. Pe confratele Vasile Ghica îl ţin de multă vreme în graţii şi preţuire şi-am scris despre izvodirile sale calofile. Volumul său **Nasc şi la Tecuci oameni** este cardinal pentru cei din Tecuci şi nu numai şi n-ar trebui să lipsească de pe masa de lectură a niciunui tecucean. Îi apreciez umorul sănătos şi subtil din panseuri şi-am dat seama despre el în multe cronici – adunate în cele din urmă în vol. III al seriei noastre de izvodiri adunate sub genericul **pagini de istorie şi cultură tecuceană** şi editate sub titlul **Uricar la poarta Moldovei de Jos** din care am publicat cinci volume, iar al 6-lea este aproape gata pentru tipar. Dar capitolul despre Vasile Ghica nu este nici pe departe închis, pentru că pehlivanul face încă de veghe la spectacolul cultural tecucean şi mai are încă multe de spus. Nu ştiu cum se vor rotunji poziţionările mele la izvodirile sale, dar ştiu sigur, cum spuneam, că nu sunt nici pe departe încheiate. Oricum, aprecierile sale asupra firavelor mele frământări îmi fac bine, le apreciez şi le simt ca o briză din pupa.

G.N.: *Cunoscutul scriitor european din Tecuci, Vasile Ghica, şi-a intitulat o carte Nasc şi la Tecuci oameni. Este un prilej să detaliezi şi să argumentezi. Te rog!*

I.N.: Pişicherule, ai simţit că n-am spus tot ce-aş fi dorit despre aforistul nostru tecucean. Este, într-adevăr, un intelectual rafinat. De unde am extras această apreciere? Firește, din lectura scrierilor sale, dar eu vreau să invoc aici şi alte temeiuri. Când i-a apărut cartea amintită de tine, am scris despre ea aşa cum am scris despre multe cărţi aparţinând confraţilor tecuceni. Am apreciat-o, desigur, cum era firesc şi cum merita, dar am semnalat la sfârşit şi câteva regretabile absenţe. Cum crezi c-a reacţionat? La prima noastră întâlnire după apariţia cronicii mi-a mulţumit în cuvinte calde şi sincere. Este singurul, pardon ar mai fi Petru şi Pavel Blaj, care nu s-a supărat pentru observaţiile făcute, ci, dimpotrivă mi-a mulţumit. Am apreciat mult atitudinea sa de intelectual rafinat. Nu ştiu de ce n-am rostit atunci expresia lui Napoleon după întâlnirea cu Goethe, dar o fac acum, cu întârziere, şi cu toată gratitudinea meritată: *Voila un homme!*

Am cronicat multe cărţi ale confraţilor tecuceni, pentru mulţi am făcut adevărate curse cu obstacole ca să pot încropi câteva aprecieri, toţi, cu excepţiile arătate mai sus, s-au supărat pe mine, nu pentru că n-aş fi scris pozitiv despre ei, ci pentru că n-am folosit destule superlative. E cumplit să vezi tractorişti, mecanici şi pretinşi intelectuali care au uitat să mai deschidă o carte, concurând cu divinitatea, când de fapt nu ştiu cum se formează pluralul substantivelor feminine sau flexiunea verbelor la mai mult ca perfectul, pretinzându-se geniali.

Cunosc deşănţările vanităţii, dar atunci când nu este susţinută faptic, concret şi convingător, devine extrem de greu de suportat.

G.N.: *Theodor Codreanu la Huşi, Constantin Trandafir la Câmpina, Ionel Necula la Tecuci, trei scriitori definitorii pentru cultura românească. Se poate trage o concluzie: se face mare cultură şi în oraşele mici. Ce părere ai?*

I.N.: Suntem în postmodernism, dragul meu, iar una dintre caracteristicile acestei noi orientări este, printre altele, asaltul periferiei împotriva centrului autocrat, a marginalizaţilor împotriva valorilor consacrate. Nu este un proces nou, ci numai întârziat la noi. În Germania, bunăoară, a

dispărut de mult diferența dintre centrul berlinez și, să zicem, Iena, Erlangen sau Tubingen. La fel în Polonia, Cracovia concurează cu Varșovia, sau, în Marea Britanie, unde centrul londonez este de mult depășit de alte orășele mai puțin importante. Iată ce nota Cioran în **Caietele** sale la 26 august 1970: *Sandală Stolojan îmi povestește că universitatea americană Bloomington, unde a petrecut un an, are patruzeci de mii de studenți, iar orașul cu același nume doar treizeci de mii de locuitori. O asemenea anomalie prevestește dezastre* (**Caiete, III, p. 200).** Suntem în domeniul absurdului și nu trebuie să ne intrigăm.

Văd că m-ai distribuit într-o companie care mă onorează, deși aș mai include în această grupare pe Luca Pițu de la Focșani, Adrian Alui Gheorghe de la Piatra Neamț și pe Adrian Dinu Rachieru de la Timișoara. Eu mai puțin, dar ceilalți menționați chiar fac o cultură autentică și augustă. Aștept vremea când Bucureștiul va fi depășit de Iași sau de Cluj și Chișinăul va deveni al doilea oraș al țării.

G.N.: *Participi adesea la Salonul Literar Axis Libri de la Biblioteca V.A. Urechia din Galați. Cum apreciezi cultura gălățeană la timpul prezent?*

I.N.: Într-adevăr**,** managerul bibliotecii, dnul Zanfir Ilie, îmi găsește totdeauna un loc în ansamblul reuniunilor de la Bibliotecă. Îți mărturisesc că de fiecare dată am un sentiment de culpabilitate, simt că uzurp un loc care aparține gălățenilor. Oricum, reuniunile de la Biblioteca Județeană din Galați sunt printre cele mai somptuoase și mai aristocrate din țară.

Despre spiritualitatea gălățeană ce să spun? Cred că și-a găsit oportunitățile și cadența. Galațiul are de toate, ba chiar la un nivel de afirmare competitiv. Poezia gălățeană, proza, genul epigramatic, chiar și eseistica prin Dumitru Tiutiuca și Viorel Ștefănescu ridică ștacheta spiritului gălățean cu cel puțin o octavă în comparație cu situația de acum trei decenii în urmă, când avea un singur membru al Uniunii Scriitorilor, pe poetul Ion Trandafir. Un oraș care are un salon literar de excepție, cinci reviste de cultură, trei teatre, două Universități și o filială a Uniunii Scriitorilor este, orice s-ar spune, un oraș cultural cu o puternică vibrație de spirit și cu mari perspective de a se afirma competitiv în viața culturală a țării. Și mai adaug, măcar telegrafic și fugos contribuția lui Dumitru Săndel care întocmește o istorie subiectivă a Galațiului, în care se va regăsi și această fierbere spirituală a orașului, cu artiștii și cu creatorii săi. Cred în viitorul culturii gălățene și mai cred în capacitatea de a contribui la afirmarea ei într-o perspectivă europeană.

G.N.: *Ce lucrezi în aceste zile? Ce pregătești pentru tipar? Mai ai ceva despre Cioran?*

I.N.: Cioran este deocamdată un subiect încheiat. Ultima carte **Cioran despre identitatea popoarelor** a apărut acum câteva zile în urmă la Editura **Amurg sentimental** din București. Am dat formă definitivă proiectului **Cronici și eseuri filosofice** și aștept o editură mai prosperă care să-l finalizeze editorial. Dacă reușesc să public cele 4-5 cărți gata pregătite pentru tipar, înseamnă că pot spera să mă ocup de ceva serios. Vreau să scriu o carte despre curentul tradiționalist, așa cum a fost activat de vicontele Du Bonald și de faimosul ambasador al Sardiniei la Sankt Petersburg, Joseph de Maistre.

G.N.: *Îți mulțumesc!*

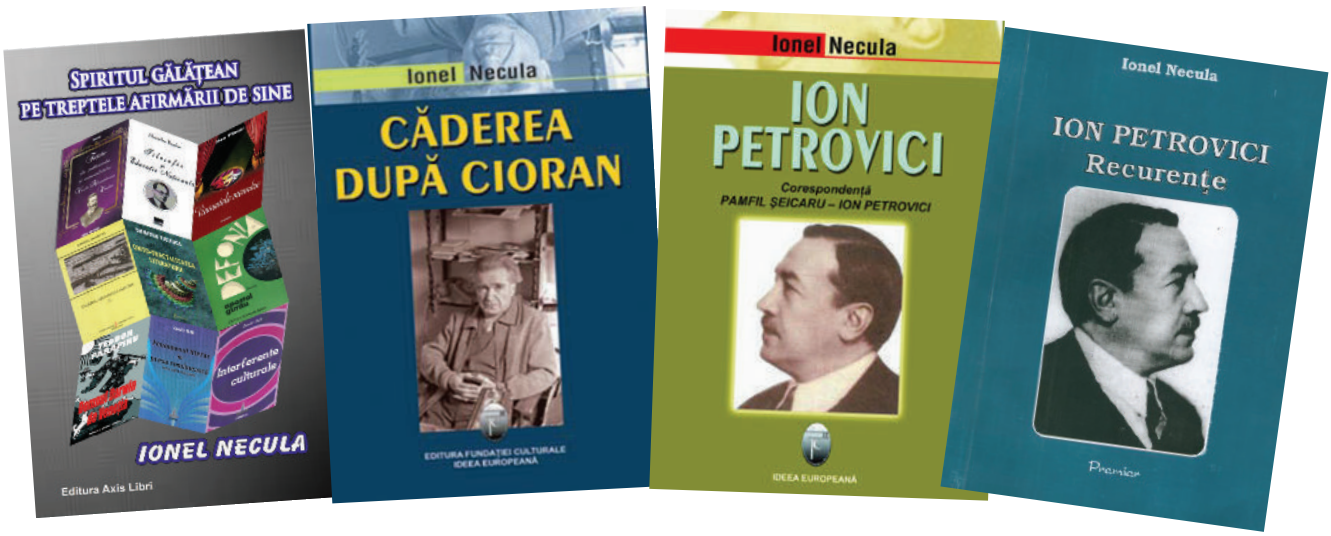

Leontina Văduva – Un Dar
Interviu (I)

Dana Vlad
publicist

„Muzica este un răspuns căruia nu i s-a pus nicio întrebare”
Nichita Stănescu

„Spectacolul poate fi un medicament și chiar este - am avut prieteni care au fost bolnavi grav și care-și programau chimioterapia, tratamentele, în funcţie de spectacolele mele pentru că îi încărcau cu energie.”

„Totdeauna numele meu va fi alăturat de cel al mamei pentru că este normal să fie așa, mama este un monument al folclorului nostru.”

„Am debutat cu rolul «Antonia» din «Povestirile Lui Hoffmann» de Jacques Offenbach, atunci s-a produs revelaţia vieţii mele”

„De la mama am învăţat modestia, corectitudinea, respectul faţă de cei din jur, asumarea responsabilităţii totale”

„Este un dar… omul. Dacă e un dar... menirea omului este… să facă bine!!!”

*Am întâlnit-o pe marea noastră soprană, **Leontina Văduvă, fiica Mariei Ciobanu**- „monument al folclorului românesc”, așa cum o numește Leontina Văduva pe mama sa, în România, în Ţara Haţegului, la Deva și Hunedoara, acolo unde se desfășoară vară, de câţiva ani buni încoace singurul festival de operă în aer liber, „Opera Nights”.*

De o sensibilitate și modestie care definesc oamenii aleși de Dumnezeu, Leontina Văduvă a împărţit din harul primit așa cum face de o viaţă în lumea largă, de astă dată, românilor ei dragi.

Interviul pe care mi l-a oferit marea noastră soprană poate fi considerat o lecţie de viaţă a unui om pentru care valorile și principiile după care și-a călăuzit existența, insuflate de mama, nu au lăsat-o să uite adevărată valoare pe care trebuie cu toţii să o avem și să o preţuim: omenia! Leontina Văduva nu s-a gândit niciodată la succes altfel decât că la o apreciere a ceea ce a făcut bine. „Sigur că succesul contează, dar succesul este o confirmare a valorii muncii și mie nu „mi s-a urcat la cap... Pentru mine a fost un cadou al vieţii să pot exprima sentimente”.

*În toamna aceasta, soprana va veni și în Galaţi, orașul de la Dunăre să ne dăruiască din sufletul său. Va fi prezentă pe scenă **Liricului gălăţean „Nae Leonard”** în **Festivalul „Leonard”** cu rolul **„Micaela” din opera „Carmen” de Georges Bizet,** dar și la malul Mării Negre, pentru un recital extraordinar din cadrul ediţiei jubiliare, cea de a 40-a (a XL-a) a **Festivalului Internaţional al Muzicii și Dansului al Teatrului Naţional de Opera și Balet „Oleg Danovski” din Constantă.***

*Am rugat-o pe **soprană Leontina Văduva** să definească ce înseamnă pentru domnia sa **„acasă”.***

„Cred că acasă este în suflet, pentru că acolo îi purtam pe cei dragi.”

Reporter Dana Vlad: *Pentru fiecare om este important să poată păstra viu, copilul din el, toată viaţa. Cum era copilul Leontina și care a fost momentul în care acest copil a început să cânte? Maria Ciobanu, mama, o ţinea în braţe pe micuţa Leontina și îi cânta?*

Soprană Leontina Văduva: Primele triluri le-am auzit din burta mamei. Copilul Leontina a fost un copil turmentat un pic, agitat, neîncrezător, cu multe semen de întrebare. Sigur că aș putea spune că muzica m-a dus pe un drum mai drept și mi-a dat o direcţie în viaţă. Am cântat de mică pentru că auzind-o pe mama mereu, m-am născut în cântec și am cântat de la cinci ani, cântăm la toate serbările, la grădiniţă, apoi la scoală, de exemplu pe Bianca Ionescu, soprană, mi-o aduc aminte, eram în corul școlii, în

clasa a VII-a și-mi ziceam: „ce frumos, e solista...". Am început să cânt alături de mama, pe scenă, muzica populară încă de la 12, 13 ani. Mai târziu am descoperit muzica clasica- de mică am iubit valsurile lui Strauss. Nu pot spune că am fost îndrăgostită de muzică clasică, nu am avut o tangentă directă, veneam dintr-o familie care avea muzica populară în sânge, dar ascultând Strauss mi s-a dezvoltat dorința de a cunoaște alt gen musical, muzica clasică în special. În jur de 17-18 ani, am început timid să iau ore de pian, dar nu eram foarte convinsă, iar după ce am terminat Liceul de Matematică Fizică „Matei Basarab" din București, m-am decis să trec pe muzica clasică și pot spune că asta mi-a fost revelația. Cu ani mai târziu după ce am terminat Conservatorul, am participat la concursuri de canto și am luat și premii, am debutat cu rolul „**Antonia"** din **„Povestirile Lui Hoffmann"**, de **Jacques Offenbach**, atunci s-a produs revelația vieții mele, de a juca un rol, de a încarna un personaj. A da viața unui personaj a fost de fapt o descoperire imensă, în primul rând descoperirea capacității mele de a întruchipa personajul și îmbinarea între teatru, muzică, scenografie, tot amalgamul ăsta de artă m-a încântat și m-a făcut să-mi dau seama că asta e drumul meu. Revenind la copilărie, nu pot spune că am fost o expansivă. Nimeni nu mă crede, dar opera m-a făcut să pot ieși din mine și să-mi înfrâng timiditatea, temerile, neîncrederea. Am fost destul de reținută ca personalitate și totuși în operă acum sunt foarte deschisă și abordez aceasta varietate infinită de sentimente pe care o oferă scenă.

D.V.: *Este adevărat că atunci când avem părinți celebri greutatea care apăsa asupra umerilor noștri, a întregii noastre finite, e una foarte mare. Cum ați conștientizat de-a lungul timpului ca Maria Ciobanu, mamă, practic face parte din Patrimoniul național al României, iar lumea vă cunoștea că fiica Mariei Ciobanu, asta fiind „soarta" copiilor cu părinți celebri până devin și ei sau nu, celebri?*

L.V.: Totdeauna numele meu va fi alăturat de cel al mamei pentru că este normal să fie așa - mama este un monument al folclorului nostru, a fost și va rămâne o voce unică cu o facilitate deosebită și sigur că de mică am fost în admirație totală și nici nu-mi trecea vreodată prin cap că voi cânta ca ea, de aceea am și mers spre muzica clasică, chiar dacă desigur, cântăm alături de ea și tindeam să-i semăn, evident, că orice copil, dar niciodată nu cred că aș fi reușit să o egalez sau să o depășesc în ceea ce face sau a făcut. În privința greutății de a fi copilul unei celebrități, vrem nu neapărat să strălucim, dar să nu înșelăm așteptările celor din jur și dorim să fim la înălțimea celebrității părinților și asta într-adevăr este o piatră de încercare pentru fiecare copil cu părinți celebri. Așteptările din partea noastră sunt enorme și din această cauză ne lovim de timiditate și de senzația că nu putem face nimic în viață și că nu vom putea ajunge să depășim înălțimea standardelor părinților. Eu am avut marea șansă de a mă orienta spre clasic și asta m-a salvat. Apoi plecarea mea din țară a făcut să-mi afirm personalitatea artistică și să devin Leontina Văduvă.

D.V.: *Ce gândea mama când și-a dat seama că aveți voce, talent, că o moșteniți, v-a impus să faceți folclor, sau v-a spus vreodată: Leontina, tu ar trebui să faci o mare carieră, să faci operă, să devii o mare solistă, să mă depășești?*

L.V.: Mama, fiind așa o mare vedetă, era atât de ocupată și de preocupată de ce avea de făcut că era destul de greu să mai proiecteze în timp ce o să devenim noi, dar sigur că s-a bucurat nespus de alegerea mea și faptul că am cântat cu ea a încântat-o, dar nu m-a încurajat în mod deosebit pentru că mama e un caracter foarte tare și extrem de exigentă, nu ierta nimic! Este admirabil că e un om drept și spune lucrurilor pe nume, ea întotdeauna a recunoscut: „mamă, eu nu pot să te învăț, descurcă-te, dacă vrei să faci muzică, învață!". Mi-a plătit lecțiile de canto, pregătirea, dar niciodată nu m-a încurajat într-un mod special pentru că își dădea seama că este o muncă titanică și nu și-ar fi dorit în mod special să fac această meserie pentru că nu ești alături de familie, nu ai vacanțe, nu ai zile de naștere, nu ai nimic... Ești robul meseriei și e foarte greu… dar nu m-a împiedicat niciodată să-mi dezvolt

capacităţile, m-a încurajat din punctul ăsta de vedere plătindu-mi pregătirea şi urmărindu-mă din umbră. Sigur că nu a fost uşor pentru că nu era sigur că voi reuşi. Când am ajuns prima dată la Arta Florescu şi mama a întrebat-o: „Doamnă, credeţi că ar putea, că ea vrea?" Şi doamna Arta i-a spus: „Dragă, să încerce!" Eu am muncit foarte mult să mă pregătesc, a fost o muncă incredibilă pentru că la 19 ani să înveţi şi note şi solfegiu nu e uşor, e foarte mult şi de asta mama a început să plângă atunci când am intrat la facultate, pentru că nu credea vreodată că voi reuşi, i s-a părut fenomenal de greu… apoi când am câştigat concursurile de canto a spus: „totuşi, fata asta are talent". Sigur că a început să mă încurajeze şi când a venit confirmarea pe scenele internaţionale a fost foarte fericită, dar de fiecare dată e cu „frică în sân" să-mi reuşească spectacolul.

D.V.: *Când suntem copii ne construim modele, primele fiind părinţii. Aţi avut modele, aveţi modele? Au rămas ele aceleaşi de-a lungul timpului?*

L.V.: Unul din primele modele şi care a şi rămas a fost şi este soprană **Virginia Zeani**, care este un om deosebit. Am reuşit să o cunosc oarecum, dar o ascultăm pe undele Europei Libere şi era extraordinară. A constituit un model pentru mine după care a fost sensibilitatea **Ilenei Cotrubaş**... bineînţeles că nu se poate să nu te inspiri, că de altfel toate solistele de opera din lume, din **Maria Callas**. Un alt model este **Renata Scotto**, alţii o mai critică, dar în rolurile pe care le-a incarnat pe scenă a fost fenomenală şi atunci te întrebi „dar oare de ce să mai fac eu rolul ăsta dacă a fost atât de bine făcut", însă fiecare dă o părticică din sensibilitatea lui, din sufletul lui, aduce rolului ceva în plus, nu că ar fi mai bun sau mai bine făcut…..

D.V.: *Cu cine aţi făcut primele vocalize şi cine şi-a lăsat amprenta asupra vocii dumneavoastră?*

L.V.: Au fost multe persoane care au contribuit la împlinirea mea ca artist, dar ce spun eu împlinire că până la sfârşitul vieţii încercam să ne perfecţionăm că artişti. Impactul cel mai mare l-a avut o fostă colegă care era studentă la Conservator încă – eu am fost primul său produs, Maria Diaconu, care este şi acum profesoară la Conservatorul din Geneva. Influenţe au fost nenumărate, am lucrat cu doamna Romascanu, doamna Ela Urmă, cu doamna Arta Florescu, cu Viorica Cortez, cu Renata Scotto, cu Ileana Cotrubaş. Sunt multe persoane care m-au sfătuit, m-au îndrumat aşa cum au fost şi artiştii Alfredo Kraus sau Renato Bruson. Un artist e ca un diamant, ca să fie bine şlefuit, toate faţetele trebuie să fie atinse. Doamna Arta Florescu avea o vorbă: „nu există profesor prost", avea dreptate pentru că un elev ia de la fiecare ceea ce îi e de folos şi spune „asta trebuie să fac, asta nu trebuie să fac".

D.V.: *Aţi evoluat pe cele mai importante scene ale lumii, aţi cântat alături de mari soliști şi soliste de muzică de operă, aţi cântat sub bagheta marilor dirijori ai lumii. Amintiţi câteva dintre scenele importante de opera pe care aţi călcat şi de asemenea nume mari ale liricii universale alături de care aţi cântat!*

L.V. Am debutat la Toulouse, la **„Theatre du Capitol"** care pentru Franţa este unul din foarte bunele teatre (în afară teatrelor din Paris, evident), am debutat cu „**Manon"** din opera **„Manon"** de **Jules Massenet** cu **Michel Plasson,** ca dirijor, am avut şansa ca în acel spectacol de „Manon", am fost poate singura din generaţia mea, să cânt alături de **Alain Vanzo** care a fost considerat un Kraus al francezilor. Am cântat alături de foarte multe nume mari, este greu de ales nemaivorbind de **Placido Domingo**, **Alfredo Kraus, Sherill Mines, Thomas Hamson, Roberto Alagna, Denis Graves, Viorica Ciortez, Alexandru Agache**. Cu **Agnes Baltsa** am făcut un „Carmen". Am cântat cu **Francesco Araiza**, unii artişti care au fost cu mine pe scena nu mai sunt printre noi. Au mai fost **Jerry Hadley, Neil Shicoff. Louis Limă** mi-a fost partener în primul meu „Carmen", de altfel spectacolul este înregistrat video la **„Covent Garden"**. Am fost dirijată de **Riccardo Mutti la „Teatro alla Scala"** din **Milano**, am cântat la **Munchen, la Koln,** la **Hamburg, Leipzig, Paris, Nice, Bordeaux, Metropolitan** nu mai spun, în Spania la **Teatrul „Liceu"** din **Barcelona,** la **Madrid, la Bilbao,** la **Florenţa** la **Festivalul „Îl lMaggio Fiorentino",** la **Torino,** la **Teatrul „Colon"** din **Buenos Aires,** la **San Francisco, Chicago, Los Angeles** la **„Dorothy Chandler",** în **Olanda** la **Rotterdam,** în **Anglia** la **„Covent Garden"** am făcut foarte multe spectacole şi este unul din teatrele pe care le-am preferat, la Paris.

D.V.: *Există riscul la un moment dat pentru un artist hărăzit de Dumnezeu să nu mai fie cu „picioarele pe pământ", să se creadă un mic Dumnezeu, să-şi „piardă capul"? Vă întreb pentru că există în acest moment la cei tineri acest risc şi cred că a existat dintotdeauna la oamenii care fac artă. Cum se simte artistul când apare în faţa atâtor*

spectatori, primește aplauze, e adulat, răsfățat de public, apare momentul acela de glorie, care te poate orbi, te poate face să uiți cine ești tu de fapt, un om ca toți ceilalți până la urmă, înzestrat de Dumnezeu cu un har, dar totuși un om? Voi aminti aici și cuvintele lui André Gide: „Arta este o colaborare între Dumnezeu și artist și cu cât face artistul mai puțin, cu atât mai bine”.

L.V.: Eu niciodată nu m-am gândit la succes, pentru mine să incarnez un personaj, să cânt muzica lui **Verdi,** a lui **Puccini,** a lui **Massenet,** a lui **Gounod,** a lui **Mozart**, a atâtor mari compozitori, pentru mine asta este șansa pe care mi-a dat-o **Dumnezeu**! Nu m-am gândit niciodată la succes altfel decât ca la o apreciere că a fost bine ce am făcut! Nu am făcut meseria asta doar ca să aștept așa ceva, în nici un caz, ba dimpotrivă dacă am putut după spectacol aproape că m-am ascuns și am ieșit pe ușă, mulți nici nu au știut că eu am fost pe scenă; m-am demachiat și am și plecat imediat de multe ori. Sigur că e plăcut să fii adulat, dar nu am avut niciodată încredere în oamenii care au venit după spectacol să mă felicite, nu am avut totală încredere pentru că mi-am spus că omul vine să se distreze, e normal să aplaude! Ba, de multe ori eu plângeam și mă întrebau: „dar de ce plângeți că ați fost extraordinară” și eu aveam nu știu câte lucruri să-mi reproșez. Când am cunoscut alături de mama succesul, când am văzut un stadion în picioare în fața mamei și poliția scoțând-o pe cai din stadion, pentru mine raportarea la succes era cam aceea. Mie nu mi s-a întâmplat așa ceva, chiar dacă ni s-au aruncat flori la „Covent Garden” din loja, peste noi, la „Romeo și Julieta”, chiar dacă au fost 14.000 de spectator I la „Carmen”-ul cu Placido Domingo de la Munchen… sigur că succesul contează, dar succesul este o confirmare a valorii muncii și mie nu mi s-a „urcat la cap”, nici nu am considerat că sunt așa o mare vedetă. Eu am făcut cât am putut de bine ce am avut de făcut, am dat tot ce am reușit să dau în decursul anilor de scenă publicului și am încercat să stabilesc un magnetism, un schimb de energii între noi cei de pe scenă și cei din sală. Pentru mine a fost un cadou al vieții să pot exprima sentimente. Perioadele mele grele din viața personală am putut să le depășesc pe scenă!

D.V.: Care sunt principiile și valorile Leontinei Văduvă?

L.V.: Deja de la mama am învățat modestia, corectitudinea, respectul față de cei din jur, asumarea responsabilității totale, cred că astea sunt valorile tuturor și sper să fie așa. Artistul face o meserie care este efemeră, durează prin calitatea pe care o dăm lucrului făcut și chiar dacă durează doar o clipă, chiar și clipa aceea în care publicul a fost în sală, ne-a auzit și s-a simțit bine, a vărsat o lacrimă eventual, sau i-a adus aminte să se împace cu mama, sau să se îngrijească, sau s-a bucurat efectiv, a râs și s-a simțit bine, asta e cel mai mare cadou pe care îl pot aduce artiștii. Eu am reușit să conving oameni care habar nu aveau de operă să vină la spectacole de operă și să devină fani ai operei. Este mai mult decât un pariu ca și câștigat!

Spectacolul poate fi un medicament și chiar este, am avut prieteni care au fost bolnavi grav și care își programau chimioterapia, tratamentele în funcție de spectacolele mele pentru că îi încărca cu energie ceea ce se petrecea pe scenă, și nu era meritul nostru și nu este meritul nostru, este muzica compozitorilor, ei ne-au dat această unealtă.

D.V.: *Viața este foarte scurtă și fiecare sau măcar unii dintre noi încercăm să ne căutăm, să ne regăsim, să ne înțelegem rostul, menirea. Leontina Văduvă, care este menirea dumneavoastră dacă vă gândiți la ce ați trăit până acum și la ce vă gândiți pentru anii ce vor veni, cu voia Domnului?*

LV: Menirea Leontinei Văduva este să dea bucurie oamenilor în primul rând, să împărtășească din bucuriile și suferințele ei și după aceea să predea ștafeta pentru că este foarte important că ceea ce am învățat în decursul anilor să oferim tinerei generații – pentru că e o presiune extrem de mare, pentru că totul se face repede și totul e în viteza este nevoie ca tinerii să-și rezolve cât mai repede problemele și să meargă mai departe. Ar trebui de fapt să înțeleagă că au nevoie de timp ca să-și priceapă și rezolve problemele.

D.V.: *Credeți că tinerii mai studiază astăzi așa cum ar trebui să studieze, așa cum se studia pe vremuri, sau așa cum ați studiat dumneavoastră? Sunt ei preocupați într-adevăr de studiu?*

L.V.: Este foarte greu de spus, pentru că cei care vor să reușească să facă ceva sau au așa o mare pasiune, studiază și se preocupă. Cei care vor să ajungă doar vedete, încearcă să ardă etapele, lucru care nu este posibil, este practic imposibil! E ca și cum un copil de doi ani care nu știe să meargă bine vrea să ajungă prim balerin la Operă. Este imposibil!

Va urma

Poeme

Ion Grosu
inginer, scriitor
și epigramist

Cana de lacrimi

Atât mi-a mai rămas
Din miile de zile,
O cană de lacrimi
Și-un munte de fapte
Și patimi...

Îl duc cu greutate
Spre marea carte
Ca să citesc
Cât mai iubesc

Atât mi-a mai rămas
Din miile de prieteni,
Doar un album
Cu imagini developate
Alb-negru, color...
În care așez acum
Copii, nepoți și strănepoți
Găsiți pe drum
Sau chiar uitați de toți.

Atât mi-a mai rămas
Din miile de pagini,
Pe care am așezat,
Bucăți de viață și stele
În nopțile ce păreau zile,
Dar un vers ca un nor
Plutea pierdut pe căi lactee
Așteptând al meu zbor
Spre CEL DE SUS cu o idee.

Atât mi-a mai rămas
Din miile de drumuri,
O potecă șerpuită
Plină de mister...
Și cu ochii dilatați
O parcurg fără grai
Atent să nu cad...
Încolo e rai
Încoace e iad
Deci încotro?!
Atât...

Emoții pictate,...

Pe pânza vieții mele
Întâi am pictat îngeri
Care-mi sorbeau dimineţile
Și mă păzeau
Clipă de clipă
În trecerea nesfârșită
A stelelor prin dreptul meu.

Unul dintre îngeri
Care mă păzea
Mi-a făcut strengărește
Cu ochiul...
Apoi și-a împreunat aripile
Albe sidefii
În fața ochilor lui
Să nu vadă ce voi face.

Aripi mari
Se întindeau peste lume
Și-mi răcoreau
Dimineţile albastre...
Deodată dintr-un tunet de umbre
Apare chipul iubitei
Despletit în așteptările mele
Și răvășit de ceasuri
Cu aripile frânte.

Noaptea plecase definitiv
Din emoţiile mele
Pictate cu mâna iubitei...

Mult mai târziu
Am văzut primul înger
Ce se rotea deasupra
Capului meu
Și mi-a zis zâmbind...
Gata, ... destul,
Lasă jos penelul
la-ţi toate pânzele
Și hai sus să vedem ce-ai făcut
Poate vei mai veni vreodată
Să pictezi ca acum
Emoţii... emoţii...

Cristale de fum
- aforisme -

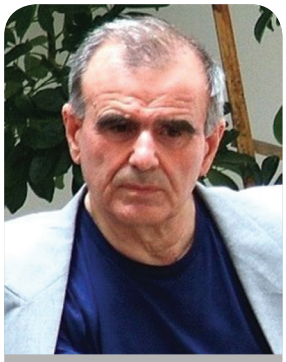

Vasile Ghica
profesor, scriitor

Când o femeie afirmă că nu și-a înșelat niciodată soțul, este foarte greu de înțeles, dacă o spune cu mândrie sau cu regret.

*

Nunta de aur nu e, de fapt, decât un parastas al iubirii.

*

Era atât de elegant,încât puteai să juri că nu este căsătorit.

*

Căsătoria nu reușește întotdeauna să ucidă dragostea. Dar nu se lasă până când nu diluează.

*

Se pare că nu căutăm iubirea, ci statuia ei.

*

Soț înțeles: altă specie pe cale de dispariție.

*

Admir îndrăgostiții pur-sânge, nu corciturile.

*

De la Adam încoace, cam tot ce ne place ni se oprește în gât.

*

Fac unii acupunctură și cu săgeţile lui Cupidon.

*

Marile probleme ale iubirii sunt cam aceleași. Numai că acum Ofelia mege la discotecă, nu la mănăstire.

*

Doi stâlpi ai căsniciei: dragostea față de copii și teama de nevastă.

*

Și patul lui Don Juan a contribuit la surparea Evului Mediu.

*

Cea mai tulburătoare floare ar fi trandafirul, dacă nu ar exista femeia.

*

Neliniștea este impozitul pe care îl plătesc bărbații cu soții frumoase.

*

Săptămâna chioară –adică perioada când îngerul păzitor al bărbatului se află în concediu.

*

Au existat destule muze care i-au stimulat pe poeți să urască femeia.

*

Nu e bărbat acela care păcătuiește refuzând o femeie frumoasă.

*

Căsnicia este ca zidul Meșterului Manole. Mereu se surpă câte ceva.

*

O adolescentă își așeza iubiții într-un tabel ca cel al lui Mendeleev. Numai că ei nu-i rămânea nici o căsuță liberă.

*

După luna de miere, în unele căsnicii, dragostea se transformă în cele mai colorate imprecații zootehnice.

*

Iubirea poate mișca la orice vârstă apa din acvariul simțirii.

*

Necunoscutele înviorează știința. Dar și iubirea.

*

Grație antrenamentului, bărbații căsătoriți sunt imuni la terorism.

*

Tomnaticul cavaler s-a hotărât să-și ia o nevastă. Nu s-a decis încă pe a cui.

*

Marile iubiri bat spre infinit. Și chiar puțin peste.

*

Bărbații vârstnici vor să cucerească neapărat adolescente. În definitiv, și câinii aleargă după mașini. Dar. . .

*

Femeile vor mereu decoruri noi. Acum își modifică sânii, buzele și părul, mâine vor schimba legea gravitației.

*

Femeia continuă să rămână îndeosebi muza poetului și a creatorului de modă.

*

La bătrânețe, omul se poate sminti prin scleroză. Ori prin iubire.

*

Va ajunge oare iubirea un preludiu al drogurilor?

*

Sub aspect sentimental, bărbaţii înnebunesc pe la 40 de ani. Când apare acea pubertate a senectuţii.

*

Nu te duci la bordel ca să cucereşti o femeie. Ci ca să o cumperi.

*

Căsniciile artiştilor sunt din ce în ce mai rezumative.

*

Ca și rugăciunea, iubirea poate fi spovedanie ori nimic.

*

În clipa declanșării, toate iubirile sunt de cinci stele.

*

Și când tace, îndrăgostitul îngână un madrigal.

*

Să fie adulterul doar o formă de altruism?

*

Și acum poţi cuceri femeile cu versuri. Pentru că lor le plac oamenii caraghioşi.

*

A dispărut și luna de miere. Poate scăpăm, în felul acesta, de diabet.

*

În iubire, nu vârsta dă ora exactă.

*

Instinctul sexual este aproape identic la toţi oamenii. Numai artiștii mai toarnă puţină disperare în el.

*

În prea multe căsnicii partenerii locuiesc alături, nu împreună.

*

Tragic e că îmbătrânim numai noi. Nu și iubirea.

*

În materie de sex, bărbaţii îşi doresc o pâine pe zi, femeile o savarină pe săptămână.

*

Dragostea înseamnă și sex, dar , mai ales, voluptatea de a se îmbăta unul cu răsuflarea celuilalt.

*

Iubește-i pe ceilalţi! Și dacă iţi mai rămâne ceva timp, fă-ți și ţie puţină curte.

*

Soţul bătrân cu nevastă tânără seamănă cu un fumător de pipă stinsă.

*

În tinerețe, nu știi prea bine dacă ești prost sau îndrăgostit.

*

Când iubești, viscolul devine simfonie.

*

La pânza freatică a marii iubiri pot ajunge și analfabeţii.

*

Iubirea – un Everest care trebuie cucerit în fiecare zi.

*

Ecuaţia iubirii este doi la puterea nemărginirii.

*

Și în dragoste confundă unii jarul cu cenușa.

*

Bărbaţii cărunţi se uită la femeile frumoase, precum infirmii motorii spre Everest.

*

Dragostea îl poate face și pe olog să uite cârjele pe bancă în parc.

*

În idilele întâmplătoare, bărbaţii sunt atât de grăbiţi, de parcă ar suferi de grave deranjamente stomacale.

*

Ca orice comoară, femeia este greu de păzit.

.

Cel mai divin instrument muzical rămâne tot trupul femeii îndrăgostite.

*

Dragostea – alt cui în coasta perisabilităţii.

*

O femeie îndrăgostită vede și în Quasimodo un Făt-Frumos.

*

Unii nu rămân din dragoste decât cu transpiraţia.

*

Iubirea poate transforma o noapte de catran într-o constelaţie de luceferi.

*

Sunt bărbaţi care își scutură nevestele ca pe niște pomi fructiferi.

.*

Don Juan – acest toreador al iubirii.

*

Iubirea – această catapeteasmă a condiţiei umane.

(Va urma)

Poeme

Ilie Matei
poet

Murmur de dincolo de obscuritate

Sunt lucruri pe care tu
musai le ai în vedere
Pe el însuși salvatorul se
salvează mereu
Ego-ul tău nu se mai sperie
de nicio cădere
În suflet păstrezi multe
amintiri de minereu.

Ești gata să surprinzi prin capacitățile tale
Te înspăimântă chiar propria-ți îndrăzneală
Arbori candidați la veșnicie îți stau în cale
Privești acest spectacol uman, fără îndoială.

Un produs al hazardului evolutiv și tu ești
Și a ta originalitate se cheamă singurătate
Tu îți consumi prezentul fiindcă acum trăiești
Un simplu murmur de dincolo de obscuritate.

Doar din disperare te mai ții și tu pe picioare
Vezi trupul ei în cele mai frumoase veșminte
Tu fiind subiectul din proba asta de alergare
Ție linia de sosire sclipindu-ți acolo, în minte.

Amor frugal

În gimnastica supraviețuirii ești antrenat
Trecutul e obscur și prezentul e tumultos
Dintr-un merit tu ți-ai făcut un falnic dat
Drumul spre afirmare fiind tare anevoios.

Tu ești îmbâcsit de acele informații inutile
Deja ai devenit o sugativă informațională
Timpul trece, trece în mare grabă pe șenile
Și, tu fiind bolnav de insomnie mondială.

Toate ororile lumii ție ți se par acum banale
O ratare o găsești aproape în fiecare pas
O grămadă de plăceri lumești îți ies în cale
Numai tu, ca un învins, cu poezia ai rămas.

În viața privată ai și tu aici, rolul tău social
Pe țeastă ți s-a cuibărit o brumă de nea
În taină gândești degeaba la un amor frugal
De teroarea realității să scapi, musai ai vrea.

Scări din cuvinte

Soarele matinal răsare direct din mare
Sau poate chiar din palmele tale răsare
Prin vene vinul îți cântă un cântec divin
Tu urmezi drumul tău lăuntric de pelerin
Bătălia cu nimicnicia de-o viață tu o dai
Când o mângâi pe ea, tu rămâi fără grai
Moralitatea și adevărul schițează portrete
În biografia ta au mai apărut și alte pete
Tu scormonești în viscerele sensurilor
Decuseara poți constata starea lucrurilor
Ești vizitat de gândul dezlănțuirii carnale
Femei de treabă sunt toate iubitele tale
În sufletul tău găsești buzunare cu povești
Tu ești adeptul unei discreții foarte firești
Și nu savurezi ridicolul precum un cabotin
E minunat printre idei să tranzitezi divin
Un pom tare roditor ți-ai dorit să fii mereu
Pe scări din cuvinte să urci spre Dumnezeu.

Mi-e teamă...

De boala mi-e teamă tare și de moarte
Precum și de acele coroziuni viscerale
Mi-e teamă să mai privesc până departe,
Mi-e teamă de fragilitatea ființei tale.

Mi-e teamă de ascuțișul zilei de mâine,
De gândul că pot ajunge lemn de sicriu,
De chipul de Ianus din bucata de pâine
Mi-e teamă, să nu mai pot, să mai scriu.

De întuneric mi-e teamă și de teste goale
De-atâta teamă, adesea mă regăsesc ghem
Mi-e teamă de-acele coroziuni viscerale
Pentru arborii noștri, numaidecât mă tem.

Poeme

Sorin Strătilă Dorin
poet

Dorință

Dragu-mi e trăirea
nevoii de tine,
mă zămislește surâs
pe coaja de suflet
și mă-npinge la întâlnirea
cu dorul de respirări jindu-
ite
îmbrățișați în amor,
dor cumplit ce mă tânguie,
evadați să fim iar,
în mijlocul lumii,
cu aripele sufletelor noastre
agățate în dorință.
Iubita mea,
cât de mult te doresc.

Tristețe de împrăștiat

Vânt agitat
ce nu-ți găsești locul,
stai doar o clipă
să-ți dau să împrăștii
printre frunzele-n care baţi
inutila tristețe ce mă copleșește
liber să pot,
iubitei ce am,
să-i alin clipa
sufocată de dorul de mine.

Lumea mi-o răpește

Lumea mea,
tu mi-o răpește,
încapsuleaz-o
și arunc-o-n neat,
pe mine mă încremenește
în vrerea de-a te avea,
iar când din alte lumi
exploratori de vise
se arată,
în sarcofag
să nu găsească
decât nisipul a ce a fost,
cât noi,
în timpul dublat la infinit,
uitați de zei,
ne-om dărui-n iubire.

Comoara

Azi frumoasă copilă
prinde curaj și te pierde,
lasă totul la voia întâmplării,
lacăt tu pune universului în care te miști,
uzanţele lumii să nu te perturbe,
mai mult, cu puţin măcar, să înţelegi,
adânc privind în manifestarea naturii,
că iubirea și clipa prezentă
sunt comoara ce viața ne-a dat.

Azi am curaj și vreau să mă pierd,
las totul la voia întâmplării,
lacăt voi pune universului în care mă mișc
uzanţele lumii să nu mă perturbe,
mai mult, cu puţin măcar, să înţeleg
adânc privind în manifestarea naturii,
că iubirea și clipa prezentă
sunt comoara ce viața mi-o dă.

Vreau

Vreau,
- să-mi zboare gândul pe-ntinsul pământ,
și-n tainele lui să pătrundă;
- să aud foșnet de vânt și limpede susur de apă
în răcoarea pădurii;
- să văd explozii de culori
din flori și din panaje de păsări;
- să ne iubim până când uităm
că timpul
are un sfârșit pentru noi.

Hora

Năstase Marin
scriitor

Fermecata horă care a dispărut… Frânturile imaginilor ce au zburat, le-am prins din zborul lor prin Timp şi le-am aşezat cu grijă aici. Mă tem de cariile Uitării şi mă grăbesc să vi le redau pentru îndelungă păstrare.

Eu am apucat acele mirifice hore din duminicile cu înserări aurii… Când soarele uimit alinta cu razele sale obrajii fetelor prinse-n horă şi se juca cu fluturii sclipitori ai iilor înflorate, sărutându-le ghiduş umerii şi sânii. Horele de atunci aveau „ceva” invizibil, inefabil, acel tainic fir care lega deopotrivă pe lăutari, dansatori şi privitori, cu trăiri intense care le curgeau în suflete. La horă se-nfiripau izvoarele de bucurii şi tristeţi, cu legări şi dezlegări de prietenii, iubiri, căsnicii… Nu era doar cântec şi joc. Era şi locul de întâlnire săptămânală, fericit prilej de vedere la faţă, vorbe şi învăţăminte. Acolo turuia „gura satului”, acolo se-ncălzeau şi se răcoreau sufletele şi avea loc o „paradă” fantastică: Prostia sfida Inteligenţa, iar aceasta din urmă o ironiza elegant. Trufaşa Bogăţie îmbrâncea pe mândra Sărăcie, care, la rândul ei, o sfida cu Frumuseţea şi Priceperea la joc. Neobrăzata Lene călca ţanţoşă înaintea Cuminţeniei şi Vredniciei, care priveau stupefiate la băţoşenia ei. Se trăia intens, pentru că Hora cuprindea tot Universul satului. Toţi veneau aici cu vise, iluzii, speranţe, dorinţe…

Eram copil prin anii treizeci-patruzeci… Mă văd în faţa casei noastre, dincolo de pârâul frumos şi liniştit, în locul numit de toată lumea „Piaţa”, deşi acolo nu se vindea nimic, nu era târg, nu erau magazine. Mai degrabă era un fel de parc de distracţii, unde erau aduse uneori bărci, leagăne şi carusele, în special în zilele de Paşti, spre bucuria copiilor şi a tinerilor flăcăi şi fete.

Tot acolo se jucau oina, rişca, ţurca şi alte jocuri care mi-au încântat copilăria. Duminica, de dimineaţă, Piaţa era plină de chiote, râsete şi hârjoneli, care se terminau pe la prânz, când toţi plecau acasă, obosiţi şi flămânzi.

După amiază venea un grup de flăcăi cu lăutarii. Mergeau în partea de nord a Pieţei sub cei doi duzi bătrâni, groşi, de nu puteau fi cuprinşi de trei-patru oameni. Coroanele lor formau o boltă înaltă sub care cântau lăutarii, iar mulţimea de tineri juca hora.

Acolo, sub bătrânii duzi, începeau să cânte lăutarii şi flăcăii să chiuie. Semn că hora începea… Auzeai câte-o vecină:

— Leano, eşti gata, ghea? A-nceput hora!

— Stai, fă, să mă premenesc!

Cântecul lăutarilor nu se auzea până la marginea satului, dar valul de bucurie sonoră se transmitea din suflet în suflet şi toţi ştiau că a-nceput hora. Toată suflarea satului se cuprindea de acel tainic fior. Atunci intrau cu toţii-n febra pregătirilor. Se agitau, se chemau, se-ntrebau:

— Unde mi-ai pus rochia, mamă? Nu găsesc pantofii!

Ce mai! Începea primeneala… Toate fetele se-nghesuiau la oglindă. Se… „găteau”.

— Hai, fă, odată! Ce te mai moşmondeşti?

— Stai, ghea, să-mi pun mărgelele! Şi floarea…

Nu puteau ieşi la horă oricum, dar nu era timp de „moşmondeală”. Hora începuse… Odată primenite, cu feţe zâmbitoare şi poftă de joc, ieşeau pe uliţă, unde se formau grupuri-grupuri. De pe toate liniile, grupurile curgeau spre horă în pas vioi, parcă atrase de un misterios magnet. Pe acasă rămâneau doar unele babe neputincioase şi moşnegii morocănoşi. Dar şi aceştia ieşeau la porţi, pe băncuţe, sau direct pe şanţ. Ori îşi arătau doar nasurile pe la gard. Priveau cu invidie la cei care se-ndreptau spre horă şi-i bârfeau:

— O văzuşi, fă, pe sluta asta… a lu’…

— Aha! Ce caută, ghia, la horă?

— Ce să caute? Asta nici cu naiba nu se mărită!

— Ba se mărită, dac-o peţeşte moartea.

Bârfele leliţelor de pe şanţ forfecau pe toate care treceau pe drum:

— Da’ p-asta lu’… O vezi, fă, cum se ţine mare?

— Păi! Moartea o caută pe-acasă și ea aleargă-ntr-un picior la horă.

— Cum s-a mai împopoţonat , paţachina!

— Asta sparge hora, fă! Sparge hora dac-ajunge-n Piaţă!

Așa se distrau cele care nu puteau sau nu voiau să meargă la horă. Ceilalţi și celelalte mergeau pe drum ţinându-se de mâini sau de braţ, glumind și râzând, fără să ia seama leliţelor de pe șanţ sau a babelor de la garduri.

Când ajungeau în Piaţă, grupurile de fete se plimbau sfioase. Treceau pe lângă alte grupuri de pe alte uliţe, se studiau reciproc cu priviri piezișe și făceau remarci ironice cu șușoteli și chicoteli.

Soseau alte grupuri, de femei, bărbaţi, copii și se așezau fiecare în anumite locuri. Deși nu era nicio regulă sau restricţie, fiecare își cunoștea locul și distanţa faţă de horă.

Bărbaţii însuraţi se așezau mai departe, în apropierea unei crâșme. Făceau roate-roate și discutau despre vreme, politică și alte „probleme” de-ale lor. La-nceput vorbeau pe rând, apoi toţi odată, fără să se mai asculte.

Grupurile de femei se așezau chiar lângă horă ca să urmărească dansatorii. Ochii de „cerber” ai femeilor analizau pe fiecare cum joacă, la cine privește, cui zâmbește, cum este îmbrăcat. Sau… ca viitoare mame-soacre, alegeau posibilii gineri, respectiv nurori. Fetele și flăcăii erau studiaţi, „scanaţi” și „pieptănaţi”, evaluaţi cu atenţie, după zestre, după neamuri, înfăţișare și comportament. Doamne, cum mai cerneau privirile mamelor! Cum le mai înfloreau feţele în zâmbete largi, dacă le convenea și cum li se întuneca privirea și strângeau din gură, dacă nu le plăcea! Le auzeai, bombănind:

— Ce se ţine mare ăsta lu’ Cirifleașcă? Amărâtu’!.. Cu două pogoane?... Hmm!...

— Ce știi tu? îi da replica cea de lângă ea, zâmbind ironic. Are el ceva care-i place fie-tii! Mama fetei înghiţea în sec.

Uneori, în rândul femeilor de pe margine se strecura și câte o vădană, ce se voia pioasă, dar cu ochii ţintă pe flăcăii mai vânoși.

La început, flăcăii care veniseră cu lăutarii jucau hora cu foc. O încingeau cu strigături, atrăgând flăcăii și fetele de pe margine. Se prindeau în horă și ceilalţi flăcăi. Fetele priveau sfioase, ezitând… Până la urmă se prindeau cele mai îndrăznețe. După ele, îndrăzneau și celelalte.

Prinsul în horă era un moment important și deosebit de gingaș. Fiecare fată se gândea toată săptămâna la flăcăul drag. Ajunsă la horă, îl căuta cu privirea și ardea de nerăbdare să joace lângă el. Ei… dar nu era așa de simplu! Când ajungea în dreptul celui care i-a căzut cu tronc, o cuprindeau emoţiile, se înroșea, se fâstâcea. Își închipuia că peste ea plouă toate privirile. Că toţi șoptesc: „uite la asta!” Atunci, ezita.

Alte fete se prindeau în horă fără să ezite. Aoleu! Dacă se prinde alta lângă el?... Dar ce-o să zică lumea? Ei, și? De ce-a venit la horă? Ce, dacă se prinde lângă… Dac-aici a ajuns hora! Roșie foc, îl desprindea din horă, îl apuca de mână, zâmbind stânjenită.

Băiatul… o primea lângă el, că așa-i la horă. Acum… o cuprindea fiorul atingerii (ce mână puternică!) Se întâmpla ca EL nici să nu se uite la ea. Sau, măcar să-i arunce o privire, așa…

Mai grav, i se părea că o privește cu dispreţ. Adică… „ce vrei, fă?” Ce putea să facă biata fată? Juca lângă el, că doar se prinsese-n horă, însă în sufletul ei se stârnea furtuna dezamăgirii. Auzea ca prin vis melodia horei și făcea pașii ca o păpușă mecanică. Îl privea cu coada ochiului, din când în când, și observa înciudată că se uită indiferent înainte, la lăutari sau în dud, ori… zâmbea cu subînţeles la altă fată din horă. Zâmbea și ea trist, cugetând:

„Toată săptămâna m-am gândit numai la el. Și… acum? Mă crede toantă, sau urâtă?... sau… hmm!.. prea săracă. I-o fi spus mă-sa: «mă, să nu te uiţi la orice nenorocită!» Proasta de mine!... Vreau să-mi fie mă-sa soacră?!... Ha! Dar… dacă-mi place de el!... Iar el privește aiurea și nu-i pasă că eu fierb lângă el.”

Erau și situaţii când ea se prindea-n horă lângă EL, care-i zâmbea dulce, îi strângea degetul cu mâna lui puternică și la fiecare pas o privea drăgăstos. Din ochii lui izvorau razele care-i îmboboceau obrajii și-i luminau ochii, făcându-i să strălucească. Atunci, pașii ei ușori se armonizau cu pașii flăcăului, iar

şoldurile ei se arcuiau pe linia sinuoasă a mlădierilor săltăreţe ale lui.

Toate aceste consonanţe sau disonanţe ale celor prinşi în joc reprezentau acel „ceva" care da farmec horei din copilăria mea.

Pe marginea horei, feţele femeilor se luminau sau se întunecau în funcţie de mulţumirea sau nemulţumirea odraslelor prinse-n horă.

Dacă băiatul uneia juca lângă cineva de care nu-i plăcea, faţa ei îngheţa. Făcea mărunt din buze, iar cu gura strânsă „mușca zăbala". Bineînţeles, după cum îi plouau în minte gândurile întunecate. Mormăia:

— Uite la el, amărâtu'! I-am spus acasă: mă, să nu te mai ţii după roşcată, că te mănânc! Nici nu ştii ce zace-n fundu' ei! Că şi mă-sa este-un pui de lele!... Auzi, tu? Te omor cu mâna mea dacă-mi aduci în casă roşcata! Că roşcata mi-a mâncat sufletul! Că şi taică-tău!...

Bietul băiat! S-a ţinut departe de roşcată, dar… când a văzut-o jucând în horă, s-a prins lângă ea, parcă atras de un magnet. Iar când vâlvătăile din părul şi privirea ei l-au cuprins, s-a topit în joc, purtându-şi paşii şi zâmbetul după unduirea şoldurilor ei.

Pe altă femeie care „ronţăia zăbala" o simţeai că mormăie şi ea-n gând:

— Ia uite şi la-mbro-bo-di-ta mea! Ţine, de, lângă ăsta lu' Piciontea. Nu vede, tâmpita, că pe şmecher nu-l interesează decât pogoanele şi galbenii din salba ei? Că ochii lui aleargă după scârba lu' Scârmoci? Pe ea… o târăşte ca pe Vaca Domnului! Cât am mai tocat-o! Da'… degeaba!

De regulă, tinerii ascultau de mamele lor, care ţineau frâiele casei. Dar pârdalnicele de inimi o luau razna aici la horă, vrăjite de farmecele ei. Hora îi prindea în mrejele ei miraculoase, indiferent de pogoanele şi zestrea lor. Am auzit de unele cazuri când, la sfârşitul horei, câte-o astfel de mamă cătrănită îşi căuta copila neascultătoare. Întreba disperată-n jurul ei:

— N-aţi văzut pe fata mea?

Câte-odată, răspunsul venea prea târziu, ca o lovitură de satâr:

— Am văzut-o, ţaţă Drino! A fugit cu Ghiţă a' lu' Păduche acum o oră. Cred că pân-acum…

Ghiţă a făcut-o ferfeniţă! Că Ghiţă… (chicotea codana) e dat dracului!..

Respectiva fată murea de invidie că Ghiţă a făcut-o ferfeniţă pe aia şi nu pe ea. Că ea ştia ce poate Ghiţă… Biata mamă îndurerată alerga la neatentul ei bărbat şi, împreună alergau la casa băiatului. Ieşea Ghiţă, mândru de fapta lui şi le spunea cu un aer obraznic:

— Băă! Fata voastră nu mai e fată!

Începea scandalul. Bieţii părinţi încercau să o-nduplece să meargă acasă aşa cum era. Dar ea, dedulcită la fructul plăcerii, bătea din picior: nu şi nu! Că ea…. numai pe Ghiţă… numai cu Ghiţă… Ce să facă bieţii părinţii? Dacă aşa se întâmplase… După îndelungate negocieri cu fălosul Ghiţă, acceptau situaţia, cedând şi pogoanele de rigoare. Ca s-o ţină de nevastă.

Hora avea şi astfel de efecte, care se dovedeau deseori binefăcătoare pentru tinerii îndrăgostiţi. Alteori, fierbinţeala fetei, apărută la horă, putea deveni un adevărat calvar, dacă nemernicul urmărise doar averea ei. După ce i-o toca, îi făcea zile fripte până pleca singură de la el. Câteodată, ducând după ea şi un copil.

Deşi se cunoşteau astfel de experienţe, deşi mamele le atrăgeau mereu atenţia, mirajul horei pârjolea fetele şi flăcăii, ca lampa pe fluturi.

Farmecul horei era acel fior care-i cuprindea pe toţi cei care jucau, atunci când se prindeau în ea, ţinându-se strâns de degete. Acolo, în vârful degetelor îi fulgera pe tineri. Când fetele şi flăcăii erau electrizaţi de acel fulger, jucau aşa de uşor, plutind legănaţi, ca spicele-n bătaia vântului, purtaţi de ritmul melodiei. Priveai cum joacă şi ţi se păreau foarte simpli paşii lor.

Nici ei n-ar fi fost în stare să-ţi explice cum îi făceau. Jucau, precum bobocii aruncaţi în apă. Pentru că aveau hora-n gena lor. Paşii lor erau simpli doar în aparenţă. Stânga, unu, dreapta, doi. Sau, un pas înainte şi doi înapoi. Ori invers. Ei, nu-i chiar aşa! Că melodia horei are un chichirez: atunci când joci, trebuie să faci un pas „minţit". După paşii normali, la următorul, rămâi în aer cu piciorul, sau baţi măsura cu vârful ori pe călcâi. Dacă nu ai în genă această măsură, nu o simţi şi nu o baţi. Atunci faci „paşii câinelui pe gard", spre hazul celor din jur, sau… zâmbetele lor „amabile".

Străinii care se prind în hora noastră cad în capcana pasului „minţit", mirându-se că ies din ritm. Ei nu pricep că ritmul horei este ritmul sufletului românesc.

Aşa erau horele din anii copilăriei mele!..

N.R.: Fragment din volumul de povestiri „Fermecate obiceiuri" în curs de apariţie.

Lina Codreanu, *Poștalionul*

Emilian Marcu
scriitor

Cartea a apărut la Editura *Junimea*, Iași, 2014, 214 p. prefațată de *Constantin Trandafir*.

După o activitate de istoric literar, cu mare vocație, după publicarea jurnalului *„Viața ca o poveste – lagărul ca un coșmar”*, un jurnal scris într-un fel parcă la patru mâini, împreună cu tatăl ei, Panaite T. Ionică, jurnal în care se pot descoperi multiplele drame pe care le-a trăit eroul acestei aventuri numită viață, Lina Codreanu s-a decis să publice și un volum de povestiri, la editura *Junimea*, volum intitulat *„Poștalionul”*. Multe dintre personajele acestei cărți se pot revendica din universul rural, univers pe care autoarea îl descrie cu multă artă. Cu un titlu de-a dreptul provocator, și anume *„Poștalionul”*, titlu care ne duce mai mult cu gândul la preria nord-americană, acest volum de nuvele-povestiri descrie o lume spectaculoasă, fie și prin comportament, o lume care devoalează trăiri cu totul speciale. Aici preria este înlocuită de satul românesc, dominat de o seamă de personaje, care mai de care mai interesante ca și comportament, ca trăire, ca speranță, personaje cărora Lina Codreanu le dă o particularitate specială. Acet titlu provine dintr-o poreclă, pentru că, după cum se știe, în lumea rurală poreclele au un rol foarte important, definind persoanele ce astfel tind să devină personaje. Un personaj feminin gata-gata să fie lovit cu bicicleta de poștașul satului, după cum reiese și dintr-un scurt pasaj pe care îl voi cita: *Zaharia, cobora în mare grabă pe lângă trotuar... Nălucule ce ești! Nu vezi că dai peste oameni? Apucatule! Cască ochii, poștalionul dracului, se-ncruntă fata țipând nervoasă și aruncând spre el cu poșeta ca și cum s-ar fi apărat de un tâlhar. Împricinatul era deja pe vale, n-a mai auzit reacția mânioasă dar porecla s-a prins de el”*. Grija pentru detaliu, pentru descrierea cu lux de amănunte a unor tablouri, aparent, de mică importanță, la o primă vedere, dar extrem de importante în economia povestirii în sine, are drept rezultat o coerență specială a acțiunii prozei scrise de Lina Codreanu, proză în care micile întâmplări, uneori, prin descriere, capătă aproape valențe cosmice. Lina Codreanu realizează, cu o mână sigură, care dovedește din plin calitățile de prozator, cu o memorie foarte bună, c-o siguranță a scrisului și a derulării epice pe tot parcursul povestirilor, realizează, spuneam, câteva remarcabile pagini de proză și câteva personaje memorabile. Proza ei este cursivă, coerentă, scrisă cu o trăsătură fermă a frazei, alternând frazele scurte, chiar propoziții, cu frazele lungi, reușind astfel să se facă ușor citită, fără greutăți și asperități stilistice sau lingvistice.

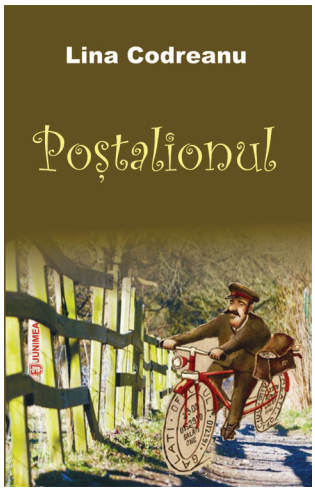

În foarte multe dintre paginile acestei cărți personajele acceptă comunicarea de tip reflexiv, o comunicare mai mult sugestivă, relevând trăiri ca într-un fel de transă, de reverie. Acestea, personajele, reușesc să creeze o tensiune ca de labirint cum spune în prefață criticul literar Constantin Trandafir, cel care afirmă: „neîndoielnic, Lina Codreanu are imaginație epică, între care vocația identificării structurilor singuratice și bizare, a lipsei de orizont afectiv, înstrăinării și ratării”. Aș spune că este o înstrăinare și o ratare creativă a personajelor, care nu au platitudinea locurilor comune și care, prin comportament, se despart de real, intrând în ceea ce am putea numi reverie cosmică. Personajele au nume stranii, unele devenite din poreclă drept nume firești. *„Poștalionul”* constituie o reală surpriză și pentru mine dar și pentru cititorul care va descoperi în Lina Codreanu o prozatoare de forță, o prozatoare care are multe de spus, mai ales în proza scurtă, destul de puțin practicată astăzi la noi.

Expresii celebre

„Războiul Giganţilor“
„La Guerre des Géants“
„The War of the Giants“

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Giganţii sunt odrasle născute din sângele rănii lui Uranos, primit de mama Gaia (Pământul), ca să răzbune pe Titani (v. *Luptă Titanilor*). Condiţia lor este de „neam de muritori şi nu de origine divină” (Pausanias, *Călătorie în Grecia*, II), dar în dimensiuni enorme: „... Puteai să-l vezi acolo pe Titios,/ Vlăstar al Maicii Glii, din care toate/ S-au zămislit: uriaşu-i trup se-ntinde/ Pe nouă iugăre întregi...” (Virgiliu, *Eneida*). Aceste făpturi monstruoase puteau fi omorâte numai prin lovituri simultane ale unui zeu şi ale unui muritor. Sălbatici (păr des, bărbi zbârlite, trupuri reptiliene) şi rebeli, înspăimântătorii giganţi („... mari din cale afară,/ Încinşi cu sclipitoare arme şi-n mâini cu suliţe uriaşe...” Hesiod, *Teogonia*) au vocaţia nesupunerii: „... Cei ce răstoarnă zidirile lumii cu-a lor judecată,/ Vrând să ne stingă şi soarele strălucitor de pe boltă,/ Şi cu un glas muritor ponegresc ce e-n veci fără moarte...” (Lucreţiu, *Poemul naturii*).

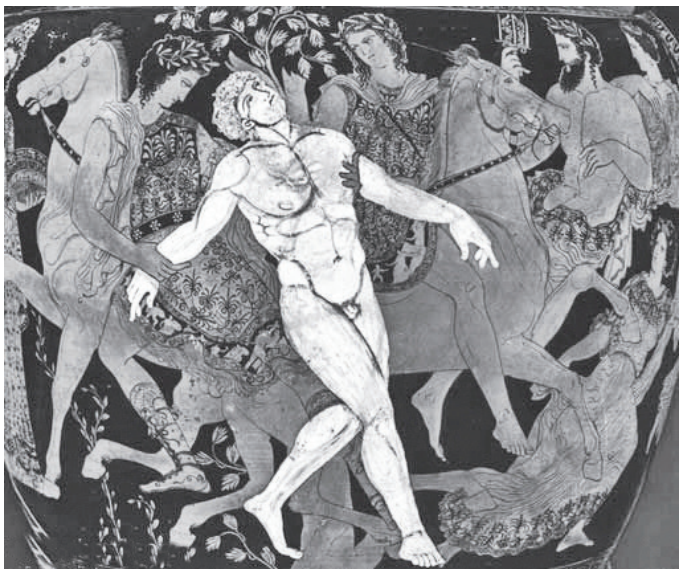

Ei înalţă muntele Pelion din Thessalia peste masivul Ossa şi atacă cerul, folosind stânci imense şi arbori incendiaţi, ca proiectile. În teribila bătălie dintre giganţi şi olimpienii ajutaţi de Heracles Gigantomahie cad memorabil cei mai cunoscuţi răzvrătiţi: Porfirion (trăsnit de Zeus şi săgetat de Heracles), invulnerabilul pe pământul natal Alcioneu (târât de Heracles pe pământ străin, la sfatul Atenei), Efialte (cu săgeţi în ochi, trase de arcaşii Apollo şi Heracles), Polibotes (strivit de Poseidon cu o parte din insula Nisiron), Hippolites (ucis de Hermes), Euritos (lovit de Dionysos cu toiagul), Mimas (ţintit de Hefaistos cu proiectile de fier înroşit), Encelade (copleşit de Atena cu insula Sicilia), Agrios şi Toas (pocniţi de Moire cu buzdugane de bronz) şi mulţi alţii nimiciţi de tandemul Zeus Heracles.

Ca să păstreze neamul celor învinşi, pământul „a însufleţit sângele, prefăcându-l în chipuri de oameni”. Nefirească plăsmuire avea să-i marcheze pe urmaşi, ca un blestem: „Dar şi acea generaţie a fost dispreţuitoare de zei şi foarte setoasă de crime sălbatice şi de violenţă: puteai recunoaşte că s-a născut din sânge.” (Ovidius, *Metamorfoze*).

„Războiul Giganţilor” are sensul de înfruntare cumplită între forţe considerabile (armate, politice, sportive, economice, ştiinţifice etc.), dar, mai nou, interesele publicitare ale reclamei îi conferă involuntare nuanţe parodice, peiorative, accente de fanfaronadă, de exhibiţionism şi derizoriu, lipsite de tensiunea corespondentă metaforei din motivul originar.

„Anii de ucenicie” (I)
Amprenta bucovineană

Adrian Dinu Rachieru
critic literar

Deseori invocată, îndeosebi de către hiperactivii eminescologi bucovineni, o frază așternută cu superbie de Eminescu, că ar fi fost născut în Bucovina (mss. 2263, f. 44), trebuie crezută doar pe jumătate. S-a cheltuit multă cerneală pentru a demonstra *arborigenitatea* poetului. Înainte de a aparține unei provincii, Eminescu, cel care a bătut ţinuturile românești „în cruciș și în curmeziș”, aparține romanității; el afirma fără tăgadă: „vrem să rămânem români”. Un Vasile Gherasim, tot bucovinean, susținând - paradoxal - optimismul funciar al poetului, producea, încă în 1922, date sigure despre originea sa românească, eliminând abundentele speculații (rutean, turc, armean, rus etc.). Negreșit, coborând înspre vatra străbunilor, cu legături străvechi, examinând ascendenții pe linie paternă (așa cum, temeinic, au făcut-o Ion Roșu ori D. Vatamaniuc) putem subscrie spuselor lui Călinescu: „Eminescu este ardelean”. Iar legăturile cu Transilvania, începând cu „lecția Blajului” vin să probeze enunțul „divinului critic”. Poetul debuta în *Familia* lui Iosif Vulcan, cel care (îi) deschidea „coloanele foii”; la Cernăuți s-a bucurat de proteguirea și „lumina” lui Aron Pumnul, un ardelean din Cuciulata Făgărașului, strămutat acolo; Titu Maiorescu, marele său protector, era fiul unui cărturar ardelean; în fine, marea sa iubire, Veronica Micle (născută Ana Câmpeanu) venea din Năsăud. Deși familia Eminovici / Iminovici se fixase vremelnic în Călinești lui Cuparencu, în Bucovina istorică, așadar, doar „apartenența spirituală”, cum scrie D. Vatamaniuc, e de netăgăduit (1, 160), clamată romantic în oda *La Bucovina*. Dar copilul Mihai (1) își legase destinul de Ipotești, acolo unde tatăl său, căminarul Gheorghe Eminovici, cumpărase, în 1848, „o sfoară de moșie” și, evident, de „târgul glodos” al Botoșanilor. Adolescentul peregrin, având (bănuielnic) conștiința propriei vocații („ca să cânt în lume”), afla în spațiul bucovinean un *spațiu-matrice* (M. Drăgan), un spațiu al dorului fără saţiu. Încât, de la imaginea mitică, alegorizată, aducând în scenă o femeie îndoliată, cu frunte „antică”, prin convertire psihică, el va chema timpul mirific (zilele „copile”, jocuri-„june”, „câmpii râzătoare” etc). Deși, mai apoi, „alergând” la documente (observase Călinescu), poetul-gazetar va frecventa cu osârdie tematica bucovineană, atent la evenimentele politico-diplomatice și deplângând, ca „vecinică pată”, *vânzarea Bucovinei*. Să ne amintim că o conferință despre *Influența austriacă asupra românilor din Principate*, ţinută la 13 martie 1876, era un veritabil studiu programatic, obligându-1 pe Iorga să exclame retroactiv: „avem deja un istoric!” Bucovina, un „diamant din stema lui Ștefan” suporta, însă, invazia alogenilor; *Sfânta Cetate* a Sucevei cunoștea pe vremea acelui „zimbru sombru și regal” (cum e descris Ștefan în *Epigonii*) „zgomot de bucium și arme”. Acum, biet burg medieval („mare odată, mic astăzi”) își dezvăluie „ruinele negre”; iar declinul urbei e contemplat, sub lumina selenară, din „uliţa jidovească” (v. *Iconostas și fragmentarium*). Cercetând cronicile bătrâne, poetul speră că veacurile de dezbinare vor îngădui acestui neam să tragă „mari învățături”. De la *veacul* de aur în care Ștefan ctitorea „domnia cea mai glorioasă a Moldovei” și până la Grigorie Ghica, Voievodul detrunchiat, Eminescu dezvoltă, cu inflexiuni patetice ori folosind pana pamfletarului, o proză poematică, de „percuție expresivă” (2, 22), probând înrudirea sa cu o Provincie „nedezlipită de sufletul poetului”, cum scria Al. Oprea (3, 70). Într-adevăr, Bucovina rămâne leagănul formației sale moral-spirituale, topind în creuzetul personalității - varii influențe; tot Bucovina, dincolo de înrudirea sufletească, rămâne, însă, un cutremurător memento: Bucovina - ne reamintea D. Vatamaniuc - „stă în fața Istoriei ca un exemplu cutremurător pentru rapacitatea Imperiilor vecine” (4, 26). Chiar dacă nu putem vorbi de o Bucovină a copilăriei eminesciene, cum crede Cornel Ungureanu (5, 14), amprenta bucovineană îl marchează definitiv. La Cernăuți, zonă de contact etnic, se va bucura de îndrumarea lui Aron Pumnul, părintele său sufletesc, promotorul latinismului transilvan și autorul faimosului *Lepturariu rumânesc*, o carte „de căpătâi”, scoasă la Viena, în patru volume, între 1862-1865. Acolo, la *Czernowitzer K.K. Ober-Gymnasium*, chiar dacă nu l-a avut, „la clasă”, profesor pe A. Pumnul, bolnav lungă vreme, revenind la catedră abia în 1864, junele Mihail va recunoaște, peste ani, sub vraja celui care „fermeca inimile auditorilor săi”, că bătrânul dascăl, un apostol al românismului era „personificarea unui principiu” (v. *O*

scriere critică, 1870), împărtășindu-se din „lumina" lui. Suplinitor din septembrie 1861 și titularizat în 1866, I.G. Sbiera va patrona, se știe, debutul lui Eminescu; moartea lui Pumnul (12/24 ianuarie 1866) va isca, prin inițiativa lui I.G. Sbiera, adept al sistemului fonetic preconizat de Pumnul, apariția celebrei broșuri a „învățăceilor gimnasiali", tipărită în mare grabă, în care și Eminescu, presat de timp, dorind să „prefacă" textul (mărturisea Stefanelli) își aducea obolul. Cum în casa lui A. Pumnul ființa *Biblioteca gimnaziștilor români din Cernăuți*, preluată din noiembrie 1863 de I.G. Sbiera, „privatistul" Mihail, altminteri nu prea silitor, avea prilejul să citească după poftă; un M. Kalinowski, suplinitor o vreme, îl nota în *Katalog* (1860/1861) cu *Suficient*. Sbiera (1836-1916), folclorist și istoric literar, convins de frații Hurmuzachi să vină la Cernăuți, devenind - în 1866 - membru al *Societății literare Române* (viitoarea Academie), pedagog sever, îl notează pe Eminescu, în primele semestre ca *eminent* (*vorzuglich*), constată D. Vatamaniuc (6, 29). Dar în scrisoarea adresată lui Maiorescu (3 iulie 1889), I.G. Sbiera dezvăluie adevăratele motive pentru care Eminescu părăsise cursurile liceului cernăuțean; fără gust pentru „studii serioase", M. Eminescu, „spirit deștept și inimă ușor impresionabilă", era, fatalmente, atras de „efectele reprezentațiunilor" teatrale, căutând „să culeagă floricele" (6, 35). Cuvinte nedrepte, dar explicabile prin optica celui care înțelegea munca intelectuală ca studiu sistematic. Abia după intrarea manuscriselor în fondul Academiei Române, atrage atenția D. Vatamaniuc, se va produce „marea revelație a personalității lui Eminescu" (6, 35), comentatorii săi luând notă, prin recuperarea unor „scrieri pierdute" ori necunoscute, de formidabilul travaliu eminescian. Încât lorga putea decreta (în *Sămănătorul*, II, 1903, nr. 46/16 noiembrie) că a apărut „Un nou Eminescu".

*

Poezia lui Eminescu - observa, cu deplin temei, Cristian Livescu - „pornește sub semnul circumstanțialului" (7, 15). Într-adevăr, provocat de rigurosul Sbiera, privatistul M. Eminoviciu va compune febril, urmând a o preda grabnic, acea poemă omagial-funebră, dedicată lui Arune Pumnul, vestind „nașterea poetului" (7, 18). Surprins de T.V. Stefanelli în chinurile creației, junele își arată nemulțumirea, șlefuind și revenind asupra versurilor: „mai schimba, mai adăoga, mai netezea". Broșura *Lăcrămioarele învățăceilor gimnăziaști den Cernăuți la mormântul preaiubitului lor profesoriu Arune Pumnul*, cuprinzând ofranda lirică a gimnaziștilor va fi apărut, crede D. Vatamaniuc, în „regimul presei cotidiene" (6, 36). Ea va fi tipărită ca Adaus la volumul *Aron Pumnul, voci asupra vieței și însemnătății* sale, îngrijit tot de I.G. Sbiera (1889). Oricum, travaliul tânărului poet, prezent - după *Conspectul* lui V.G. Pop - cu două poezii ocazionale, prilejuite, desigur, de trista constatare că „Pumnul nu mai este", pare a atenua ferma concluzie a severului său profesor, convins că teatrul l-a abătut de la studiul serios, sistematic, nedovedind râvnă, ferindu-se - zicea metaforic Sbiera — de „înghimparea degetelor". E un adevăr însă că mânat de dorul pribegiei, replicând astfel autoritarismului patern, Mihai va alerta familia „dispărând" în lungi peregrinări (cu trupa Fani Tardini, Iorgu Caragiali, Mihail Pascaly), că va manifesta un paradisiac „complex al Ipoteștiului" ori va fi victima unor „precipitări erotice", descărcându-și tumultul; că va fi, deopotrivă, interesat și indiferent, având de pe-acum lecturi întinse, dar citind, ca autodidact, doar ceea ce-i convenea. Înscris la *National Hauptschule* în clasa a IlI-a și apoi la *Ober Gymnasium* unde învățau și frații săi, Șerban și Nicolae, școlarul recalcitrant-repetent („tâlharul", cum îi zice tatăl) fuge în mai multe rânduri, susținând orgolios că „eu sunt învățat și fără Cernăuți".

Poetul Eminescu se naște, însă, odată cu „al doilea debut" (6, 36-38), sub cupola *Familiei*. Dacă vom contextualiza prezența revistei, vom observa că publicația dorise să adune — sub steagul bătăliilor epocii — spiritele luminate ale vremii, încercând, în numele conștiinței originii comune, să impună, prin popularizare, și ideea unității culturale. Cu profil enciclopedic, revista lui Vulcan (care era „proprietar, redactor respunzător și editor") va încuraja „porneala limbii și noima criticii", va iniția concursuri (vegheate de o „comisie criticătoare"), va găzdui traduceri, umor (rubrica *Salon*, de pildă), în fine, cu gândul *la toți românii*, se va deschide colaboratorilor din diverse părți (aproape 1900). Cum prea bine se știe, un june de numai 16 ani (care va deveni Eminescu) publică aici și „nașul" său, Iosif Vulcan, refuzând numele Eminovici (care „nu-i suna bine"), presimte parcă posteritatea glorioasă. E drept, unii comentatori strecoară ipoteza că adevăratul naș ar fi Iulian Grozescu, chestiunea rămânând neelucidată. Iosif Vulcan va rememora în revistă (nr. 2/1885) episodul, întărind paternitatea. Epistola primită într-o dimineață de februarie 1866 de la cel care se subsemna Mihail Eminovici devine un moment istoric și „scriitorul acestor șire i-a fost nașul". Vulcan îi va româniza numele, influențat de blăjenii cu care avea legături; patronimicul îi era cunoscut de la o familie din comuna Lupu, dar reexaminarea chestiunii, cu nuanțele trebuitoare, se impune — recomanda, prudent, D. Vatamaniuc. Oricum, dacă „redacțiunea" *Familiei* purta bătălii pentru a câștiga un public stabil, fidel, cu care să se poată „făli" (după vrerea lui Iosif Vulcan, cel care a păstorit „foaia enciclopedică" timp de 42 de ani) și de „a ține pașii cu progresul cultural al publicului românesc" (cf. nr. 11/1896), gloria *Familiei* se leagă, negreșit, de această prezență eminesciană, deschisă cu *De-aș avea*, tipărită la 25 februarie / 9 martie sub auspiciile unui „botez providențial", cum s-a spus. O prezență care,

chiar prin tatonările de început, facile, ezitante, uzând de „rutina romantică", nu se ferește de a pune limbajul „la încercare". Demonstrația lui Cristian Livescu e fără cusur: dacă în acea primă perioadă de creație, ivind poeme ocazional-canonice, cu „determinație exterioară" (7, 175), poetul face apel la codul de consum cultural al epocii, nu lipsesc nici producțiile neîncredințate tiparului (opera „secretă"), de un imagism neobișnuit, „deplasat" (7, 176). Acele „duble versiuni", cu frapante dislocări motivice, suportând repetate transcrieri, intervenții, păstrează, totuși, „paralelisme afinitare" (7, 30). Și exemplul la îndemână poate fi *O călărire în zori* (publicată în *Familia*, nr. 14,15/27 mai 1866), în care, conservând înrudirile, ambientul mitologic, varianta „oficializată", dezvoltă, deosebitor, un sens ascensional, feminizat, în timp ce versiunea-manuscris propune un debut tenebros. Cristian Livescu pune față în față versiunile și demonstrația sa, fără a se limita la exemplul citat, convinge. N-ar fi vorba acum de o cizelare stilistică, ci de o „epurare", scrie criticul, pentru a nu violenta orizontul de așteptare (7, 32). Dar *cele două direcții* vor coexista, anunțând timpuria sciziune a conștiinței poetice eminesciene. Și, deloc întâmplător, *O călărire-n zori* (firește, varianta-manuscris) va fi așezată în fruntea „operei secrete" (7, 33).

Evident, poeziile de la *Familia* (ignorate suveran de Călinescu) poartă pecetea ocazionalului, tributare fiind unor naivități stilistice. După 1870, odată cu intrarea în publicistică, Eminescu accede la o „deplinătate vizionară" (7, 176), estompând tenta ocazională. Cristian Livescu propune o ipoteză interesantă, credibilă: jurnalismul ar fi absorbit vibrațiile conjuncturale și imperativele clipei, iscând „pasiuni situaționale", pe gustul gazetarului pătimaș, îndreptând poetul înspre „timpul mare".

*

La 19 ani, în septembrie 1869, Eminescu ajunge la Viena și, în scurtă vreme, mai exact la 2 octombrie, se înscrie, ca auditor extraordinar, la Facultatea de filosofie, fără dreptul de a da examene (neavând bacalaureatul). Tânăr și necunoscut, vorbind „o limbă nemțească interesantă" (constata Vasile Gherasim), participant la evenimentele scenei vieneze, el își oferea „o ciudată petrecere", bătând ulițele și pipăind vechiturile de la anticariate, citind și transcriind în acel caiet botezat *Fragmentarium* (conform propriilor mărturisiri). Tot de Viena îl leagă o bogată recoltă lirică și întâlnirea cu Veronica Micle, venită în primăvara anului 1872, pentru șase luni, la pensiunea Lowenbach. În acei ani, Viena era un centru universitar panromânesc (8, 178) și tânărul sosit din Bucovina matricială descoperă aici, cu încântare, imagini familiare. Și tot atunci se produce și intrarea în gazetărie. *O scriere critică*, articol găzduit în *Albina*, ziarul lui V. Babeș, care apărea la Pesta (7/19 ianuarie 1870, nr. 3, Anul V), este un adevărat pamflet, punând în discuție broșura lui D. Petrino despre „coruperea limbei" (vezi Opere, voi. IX, 79-84). S-ar părea - spun editorii opului - că societatea *România* a studenților vienezi, întrunită la 9 noiembrie 1869, ar fi hotărât să-i răspundă baronului Petrino. Cum Eminescu se afirmase, deja, ca un lider de opinie, i-a revenit misiunea de a pregăti acel răspuns. Articolul, luând apărarea bătrânului Pumnul (numit de D. Petrino „rumânul papă-lapte"), anunța, prin stilul bătăios, un program de luptător. Deși Aron Pumnul, strămutat la Cernăuți, nu i-a fost profesor (în sens strict didactic), ci îndrumător spiritual, Eminescu — revoltat de acuzele revărsate în textul - „persiflagiu" - atrage atenția că cel care a deșteptat la viață limba și simțul național este chiar „personificarea unui principiu", nicidecum „muritorul slab". Și tot Viena trezește în sufletul poetului, firește pe canavaua romantismului (visătoria, sacralitatea, absolutul) o viziune imperială, cultivând gigantescul și activând resursele „subconștientului imperial" (8, 161): sânge tracic, origine nobilă, dacismul, eroismul, mitul național, pendulând între măreție și damnare. Schopenhauer-educatorul (așa îl văzuse Nietzsche), frecventat asiduu, îl îndeamnă spre regăsirea rădăcinilor; de aici interesul pentru Orient, îndeosebi budismul, dar și pledoaria, înfocată și documentată, evidențiind drepturile noastre istorice, ca „posesori de drept" ai țării (aici, Bucovina). Dacă la Berlin (cum va demonstra Ilina Gregori), Eminescu - traversând momentele de criză - va descoperi inconștientul și vocile interioare, Viena — crede Cornel Ungureanu - „împlinea o operațiune integratoare" (9, 99). Epoca vieneză marchează, așadar, implicarea poetului, fie ca participant la viața politică (atacând bazele constituționale ale dualismului i se va intenta, reamintim, cel dintâi proces de presă), fie ca ferment al unor inițiative de răsunet (precum serbarea putneană), aflând în generația sa un „credincios agent al istoriei". Tânărul Eminescu nu-și poate găsi „mulțămirea" în ocupațiuni strict literare (aflăm dintr-o scrisoare trimisă lui Iacob Negruzzi, la 4/16 septembrie 1870). Și, dacă Viena, adunând studenți din diferite provincii românești, oferea o „pregătire a vieții unitare" (constatase Iorga), e limpede că Eminescu nu putea trăi în afara evenimentelor politice ale timpului. Serbarea putneană era „purtătoarea unei idei" și urmând îndemnul tânărului Xenopol de a făptui *binele posibil*, Eminescu însuși se va lepăda de mizerabilismul contingențelor și timpul mărunt pentru a accede la timpul mare (mitic). În pofida unor „uneltiri felurite", provocând amânări, zădărnicind „executarea acestei serbări" (va povesti peste ani I.G. Sbiera, martor la eveniment), Serbarea de la Putna (15/27 august 1871) are totuși loc; Ștefan este rechemat în / din istorie pentru a-și *mântui* neamul (cum vom citi ulterior în *Doina*) și de a-i asigura dăinuirea; de a pune capăt unor lungi rătăciri, moartea sa aruncându-ne în labirint:

„te-ai stins şi am rămas în întuneric". Sau „Dumnezeu e mort", va nota Eminescu într-un manuscris vienez (2287, f. 24), insinuând o curajoasă identificare. Deşi Xenopol va ţine discursul festiv, se pare că Eminescu, ca secretar, ar fi fost „principalul actant", crede N. Cârlan (2, 67). Nu era vorba doar de o serbare, glorificând - prin pilda voievodului - trecutul şi istoria acestei părţi de ţară, răpită la 1775, ci de a face un apel la *conţelegere* (frumoasă vorbă eminesciană!), desfăşurând - ca „aginte al Istoriei" - „tot cuprinsul sufletesc", „din toate unghiurile", rezonând în matca unităţii morale. Un acord ideatic, negreşit, cercetând cu fervoare atmosfera epocii, „comitetul aranjator" militând pentru coagularea atâtor iniţiative răzleţe, risipind energiile. Ca dovadă, angajarea frontală a publicistului şi în ceea ce s-a numit *Procesul Arboroasei*, Eminescu devenind „instanţă de apărare" (2, 71). Gazetarul, oferindu-şi largi incursiuni în istorie pe suportul unei ample documentări vorbeşte despre „pământul clasic" şi demontează, ripostând argumentat, toate capetele de acuzare. Până la urmă, arborosenii, acuzaţi pentru telegrama de condoleanţe (glorificând „domnitorul decapitat") şi fluierăturile adresate profesorului de drept roman Schiffner, ameninţaţi cu dizolvarea Societăţii (a *Junimei române*, n.n.), vor fi puşi „pe picior liber", adică achitaţi. Pledând pentru nevinovăţia arborosenilor (judecaţi pentru „înaltă trădare") şi comentând, mai cu seamă, măsurile „aspre şi inoportune" preconizate, Eminescu subliniază, în contextul *deznaţionalizării*, şi soarta altor etnii şi invocă spaţiul matricial (ulterior definit sub o faimoasă sintagmă, intrată în circuitul public: „de la Nistru e pân' la Tisa"). Strigătul său de protest viza drama bucovineană; provincia detrunchiată a vechii Moldove devenea, sub presiunea germanizării, a imigrărilor galiţiene, *un alt tip de civilizaţie* (1, 166). Eminescu discută, cu argumente solide, consecinţele economice (cămătăria, de pildă, folosind lucrarea lui Julius Platter) şi cele identitare, estompând, ca risc previzibil, în „Vavilonul babiloniei împărăţii", tocmai caracterul ei românesc; îndemnând la rezistenţă, el înţelege - înaintea altora — că „posesorii de drept ai acestei ţări" trebuie să-şi apere instituţiile, salvând, întâi, unitatea culturală. Serbarea de la Putna, Congresul Studenţesc, articolele risipite în presa vremii, confirmă această „reciprocitate nemântuită", cum inspirat scria I. Filipciuc (10, 114-116), observând că acest adevărat cordon ombilical, legând indestructibil poetul de soarta provinciei anexate, se răsfrânge, pilduitor, „în sânge, în vorbă şi în spirit" (10, 115).

Parantetic, notăm că dezvelirea primului bust al lui Eminescu în mediul rural se petrecea la Dumbrăveni, în 14/27 iulie 1902, „comanditarul" (scria *Deşteptarea* din Cernăuţi) fiind Leon Ghica (Ghika), mare „iubitor de arte". Evenimentul s-a bucurat de ample reverberaţii în presa bucovineană, un Constantin Berariu (C.B.), evocând tot în *Deşteptarea* (21 iulie / 3 august) acea „serbare literară", întinsă pe durata a trei zile. Iar însemnările lui Victoriu Morariu întregesc tabloul. Pe placa acelui bust (dispărut, suportând o istorie tenebroasă), realizat de O. Späthe, se putea citi, fluturându-se, însă, o mândrie „iluzorie" (2, 101): „Aice s-a născut Eminescu"! Lămuririle lui Nicolae Cârlan vin să spulbere asemenea „contribuţii" eminescologice; iar controversele, firește, nu s-au stins, localnicii „agăţându-se" de o *Psaltire* frecvent invocată şi pe care nimeni nu a văzut-o şi de faptul (real!) că, prin 1834, tatăl poetului era căminar al moşiei Dumbrăvenilor. Dar, vorba lui Călinescu: „puţină mitologie nu strică" în cazul numelor emblematice.

Şi dispariţia lui Eminescu a trezit largi ecouri în presa bucovineană. Un necrolog ignorat, întocmit cu posibilul aport al lui Vasile Bumbac, citând din diverse publicaţii, scos la lumină de acelaşi harnic cercetător N. Cârlan (2, 94-99), vorbea despre „genialul şi nefericitul nostru poet", deplângând „lumea care s-a stins" odată cu moartea lui. Ca să fim drepţi, multe sunt dovezile care întăresc această filiaţiune, perpetuată cu pioşenie. Într-un articol din *Naţiunea* (11, 5), N. Georgescu lăuda nucleul bucovinean al eminescologiei actuale, considerând că acest *documentarism* aduce un „mesaj propriu" prin vocile lui D. Vatamaniuc, I. Filipciuc, George Muntean, N. Cârlan. Alţii, înaintea lor, au trudit cu aceeaşi devoţiune. Să ne gândim, în primul rând, la lecţiunile uitatului I.E. Torouţiu, primul care supune unui examen acribios punctuaţia poeziilor lui Eminescu (vezi 12). Studiile tipărite în *Convorbiri literare* (al cărei director şi proprietar era) pregăteau o dragă „temă spirituală", promisa E*xegesă Eminesciană*, ca „dar bucovinean", plănuită să apară în 1949, cum îl anunţa pe neobositul Perpessicius. Iar *emendaţiile* sale (în 1941!), iscând lungi discuţii despre *iobagiu*, despre virgulită („comatisare", ca derivat nemţesc), voiau să restabilească textele antume, aşa cum le „hotărâse" poetul, condamnând intervenţionismul şi respectând, neabătut, voinţa auctorială. Truda sa, cheltuită pe marginea ediţiilor Eminescu, a fost încununată de acelaşi N. Georgescu (13). Traian Chelariu, tipărind în *Glasul Bucovinei* (18 iunie 1939) articolul *Eminescu şi generaţia tânără*, contrapunea „lampadoforilor guralivi" uriaşa cinste sufletească a marelui poet, „unic creator de valori noi". Şi lista, bineînţeles, se poate lungi interminabil dacă ne-am mulţumi şi cu exemple mărunte, pensând nume din lungul alai al eminescologilor emfatici, autodecretaţi!

N.R.: Fragment din volumul „O întâlnire mirabilă: Eminescu - Creangă", apărut la Bucureşti: Ideea Europeană, 2013.

„Schimbarea la faţă”

Theodor Codreanu
critic literar, scriitor

Schimbarea la faţă a României a fost marea obsesie[1] a lui Emil Cioran. Prin el, prin Mircea Eliade şi Constantin Noica, prin Mircea Vulcănescu şi prin alţii, e de domeniul evidenţei că a existat o componentă românească a mişcării naţionale interbelice, fapt care contrazice teza poate prea simplistă a lui Petre Pandrea. Ce-i drept, mandarinul îi include printre „naivi”, între care, *de facto*, intra şi el. Iar „naivii” au fost cei „manipulaţi” de „criptodinastiile” fanarioto-armeano - hinduso-iudaice! Asemenea identificări pot fi urme, mai degrabă, ale bicefalismului elitar în politica şi cultura românească. Pe de altă parte, demonstraţia mandarinului poate fi folosită numai în stricta focalizare a tezei sale, fiindcă noţiunea de *naţional* este o categorie spirituală, nu reducţionist etnică.

Spre deosebire de Pandrea, Cioran îşi începe atacurile împotriva României politicianiste de la „dreapta”. Cel dintâi nu se recunoaşte „naţionalist”, pe când cel de al doilea acuză politicienii şi România profundă de lipsă de naţionalism. Iată cum se complică infinit lucrurile. Pandrea descifrează în ţăranul român măreţia unui aristocratism izvorând din creştinismul ţărănesc şi are orgoliul să se revendice ca personalitate „mandarinală” din acest ţăran, pe când Cioran îşi varsă acuzele împotriva acestui ţăran mioritic, care ar ilustra, cu asupra de măsură, *neantul valah*. Paradoxul între cei doi se iveşte în ceea ce priveşte susţinerea sistemelor politice: iubitorul de omenie mioritică simpatizează cu un regim totalitar care va distruge tocmai ţărănimea şi, implicit, armonia antivictimitară a creştinismului cosmic; adversarul ţăranului „neantizant” vrea un regim totalitar care să salveze ţărănimea şi să-i pună în mişcare energiile latente. Interesant că radicalul Cioran, în pofida admiraţiei pentru geniul eminescian, îl acuză pe gânditor de pactizare cu neantul ţărănesc, pe când Pandrea, preţuindu-l şi el ca poet, aşază tăcere asupra gânditorului politic spre a nu se întâlni cu „antisemitismul” său. Între cei doi, însă, Eminescu are privirea cea mai realistă asupra destinului românesc. Astfel, extremele Pandrea şi Cioran păcătuiesc prin abatere de la eminescianism.

Scrierea *Schimbarea la faţă* a României, cea mai controversată operă a lui Cioran, se arată ca o „anti-*Mioriţă*” violentă. Filosoful cinic nu a făcut nici un efort intelectual să înţeleagă profunzimile baladei (deşi, în ansamblul operei, a gândit în cheie *kynică*, conform distincţiei lui Peter Sloterdijk). Altminteri, împotriva *Mioriţei* există unul dintre cele mai neghioabe curente de opinie din întreaga cultură românească, preluat necritic şi de unii analişti străini ai fenomenului. La întrebarea de ce nu s-au revoltat românii împotriva regimului ceauşist, în momentul abandonării doctrinei Brejnev de către Gorbaciov, printre cauze sunt puse ortodoxia şi „resemnarea mioritică”[2]. Orbit de teza subistoriei româneşti, Cioran a citit balada într-o grilă precreştină, ca încălcare a legii talionului prin „resemnan”. Or, legea talionului este cea căreia i-a pus capăt Iisus Hristos ca Paraclet, rezolvând pentru totdeauna problema *victimei ispăşitoare*. „Intelectualul” român resentimentar nu înţelege superbia atitudinii ciobanului moldovean, care nu vrea să mai perpetueze răzbunarea, într-o extraordinară *imitatio Christi*, singura în măsură să pună capăt ororilor în istorie. Nu, acest „intelectual dăştept”, care se pretinde super-democrat, vrea răzbunare, vrea sânge, perpetuând o cultură a violenţei, cum se-ntâmplă în stupida producţie cinematografică americană, la fel de anticreştină ca şi cinematografia sovietică prin stimularea afectivităţii mitologice resentimentare.

Nu e de mirare că neocinicul Cioran, moştenitor al aeocinicului Nietzsche, are un colţ ascuţit împotriva creştinismului, deşi, în realitate, ca şi autorul lui Zarathustra, el nu este un cinic, ci un *kynic*[3], în sensul cel mai bun al cuvântului, căci creştinismul e mai tare în ei decât păgânismul. Pe de altă parte, dacă aş fi la rândul meu cinic, aş zice că acuzaţia de antisemitism care i s-a adus lui Cioran este drastic contrazisă de asumarea tacită a legii talionului, cel mai necreştin punct din gândirea lui. Într-un asemenea context, declaraţia lui teribilistă din *Schimbarea la faţă a României* că dacă s-ar fi născut evreu s-ar fi sinucis, mi se pare o aberaţie greu de înţeles. Înţelegându-şi gafa, mai târziu, va scrie textele apologetice la adresa evreilor, care, la rându-le, vor trezi suspiciunea celor avizaţi.

Se cuvine să recunoaştem că vijeliosul *kynism* al lui Cioran izvorăşte dintr-o răvăşitoare dragoste de România. Altminteri, generaţia Criterion este ultima generaţie de tineri care au iubit această ţară necondiţionat. Reevaluându-şi viaţa, Petre Ţuţea spunea că este o cinste să suferi pentru România. La fel a gândit şi Mareşalul Ion Antonescu în scrisoarea testamentară de dinaintea morţii, trimisă Mariei Antonescu, dar şi la proces. Priviţi, în schimb, la rătăcirea ideologică, la

dezmățul pornografic, la cinismul cu care generaţiile de după 1989 disprețuiesc România împreună cu noua elită cleptocratică, și vă veți convinge că generaţia lui Cioran ține de miracol și de sublim. Iată de ce această carte se vrea și un omagiu adus generaţiei lui Mircea Vulcănescu și a lui Emil Cioran. Mircea Vulcănescu a murit în închisorile comuniste și, înainte de moarte, a lăsat testamentul ciobanului mioritic și hristic: *Să nu mă răzbunaţi!* Românii postcomuniști nu numai că n-ar mai fi dispuși să moară pentru ţara lor, dar se grăbesc, cu un egoism imperturbabil, s-o părăsească pentru totdeauna, crezând că vor găsi „mântuirea" pe alte meleaguri.

Ce uriețenie cunoaște suferinţa lui Cioran când, cu debordantele iluzii ale tinereţii, descoperă că geniul său cade într-o cultură marginalizată a Europei! Bântuit de un nemăsurat orgoliu, legitimat de geniul său, Cioran se dezlănțuie ca un uragan ideatic împotriva „orgoliului naţional" al românilor, caracterizat tocmai prin *lipsă de orgoliu* acoperită de fraze patriotarde sforăitoare. Necunoscându-l pe Eminescu, cel din profunzimile publicisticii, el are revelaţia falsă că vinovaţi pentru lipsa de orgoliu naţional sunt Eminescu[4] și *Miorița,* mesagerii resemnării și ai pesimismului naţional, deși era convins că poetul „răzbună mediocritatea" istoriei noastre. Biciuind inexistenţa orgoliului naţional, Cioran vrea *schimbarea la față a României*: „Nu e naţionalist acel care nu suferă infinit că România n-are misiunea istorică a unei culturi mari, imperialismul politic, megalomania inerentă și voința nesfârșită de putere...". Nietzscheanismul voinţei de putere?

Cioran regreta că românii n-au moștenit de la romani decât limba, dar nu și mesianismul imperial, că ritmul de viață și sărăcia țăranului român sunt incompatibile cu ritmul civilizaţiei moderne, că „resemnarea" mioritică l-a făcut pe român prea blând și prea îngăduitor cu agresivitatea vecinilor noștri. Dacă în gândirea lui Petre Pandrea, *omenia* este cea mai înaltă calitate a românismului, în cea a lui Cioran este supremul defect. Oare poți să nu le dai dreptate amândurora?

Argumentul lui Cioran: numai *egoismul* agresiv al popoarelor este făuritor de istorie. (Ironie: asta o spune și Andrei Mureșanu, cel din poemul dramatic eminescian!). Marea Unire, care a venit prea târziu, ar fi, după el, prilej ca România să intre măcar în rândurile culturilor medii europene (precum cea italiană și cea spaniolă). România putea deveni *stăpână* măcar în Balcani, să fie puternică și să-și împartă zonele de influenţă cu Germania, Rusia, Anglia, Franța. Cinstea, omenia, ordinea, ospitalitatea etc. trebuiau recunoscute ca *defecte* ale românismului, care au condamnat această etnie la „sentimentalism", „resemnare", „mediocritate" și au silit-o să poarte, secole de-a rândul, jugul celor care au știut să-și ia partea leului în viață. Oare poți să nu-i dai dreptate lui Cioran?

Istoria românilor i se părea lui Cioran, din atare perspectivă, o lungă noapte de mediocritate care a convenit de minune vecinilor noștri, căci românii s-au lăsat călcaţi în picioare de aceștia. Trei rușini greu de spălat a suferit acest popor: *jugul turcesc, batjocura fanarioților* și *umilința* (*cea mai incredibilă*) *din partea ungurilor*. Pentru toate, Cioran credea că se fac vinovaţi „specificul naţional", spiritul mioritic, țăranul român și Eminescu. În locul unei Românii „cinstite și ordonate", la cheremul minorităţilor și al vecinilor prădalnici, la cheremul celor vicioși și leneși, Cioran voia „o Românie în delir", agitată și agresivă, în stare să trezească teamă și respect altora. El e un „realist" feroce, unul care nu-și face iluzii: e mare și puternic cine e mai agresiv, cine impune condiţii altora. Poți oare să nu-i dai dreptate lui Cioran? Drama lui atingea, într-adevăr, culmile disperării. Așa începuse.

Din nefericire și spre rușinea Europei care s-a vrut creștină, dar a făcut istorie ca păgânii, întrecându-i adesea în barbarie, Cioran avea dreptate. Cei mari și tari au făcut istoria, iar noi am suportat-o. Exact cum remarca și Petre Pandrea, când constata că ororile dintre 1937 și 1944 le-au făcut greco-armenii în rivalitatea lor cu evreii.

În toată această critică radicală, Cioran credea că e original „antieminescian", neștiind că, în realitate, călca pe urmele lui Eminescu. Ba, Eminescu îl întrece în forță de convingere, căci violenţa lui verbală e una similară cu a profeților biblici. Adică *violență benefică*, în termenii lui Girard, cea care pune stavilă *violenței malefice*. Or, din păcate, violenţa voinţei de putere cultivată de Nietzsche și imitată de Cioran a dus la barbaria războaielor mondiale. Și asta s-a întâmplat din pricina îndepărtării de creștinism, de omenia românească, în cazul particularizat.

Note:

1. Obsesie transmisă și noilor generaţii, după 1989, nemulțumite de „defectele" neamului românesc. Marius Ghilezan, „demascând" *hoția la români*, se întreba mai mult decât retoric: „Vom asista la adevărata schimbare la față a României, la spovedanii elective și la băi de mulțime ale căiților împroprietăriților statului?" (Marius Ghilezan, *op. cit.*, p. 82). Pusă în acest fel, întrebarea e naivă, utopică. Singurul răspuns corect nu-l poate da decât justiția, încă neputincioasă, de vreme ce ea a înlesnit apariția „împroprietăriților statului" în cârdășie cu legislativul!

2. Michael Shafir, *Romania: Politics, Economics and Society Political Stagnation and Simulated Change*, London, 1985; Peter Siani-Davies, *The Romanian Revolution of December 1989*, 200 Corneli University.

3. Pentru a înțelege diferența dintre *cinism* (filosofie a Marelui Achizitor dostoievsckian) și *kynism* (filosofia lui Diogene Câinele), se vedea excepționala carte a lui Peter Sloterdijk, *Critica rațiunii cinice* I, II, Editura Polirom, Iași, 2000, 2003.

4. Necunoscând publicistica lui Eminescu, Cioran ar fi putut citi chiar în același an de apariție a cărții sale, scrierea lui Simion Mehedinți, Optimismul lui Eminescu, Tipografia Ziarului „Universul", București, 1936.

Literatura în pericol

Mirela Savin
profesor, publicist

Ce este realmente literatura?, Cât ține ca întindere imaginară?, Există literatură dincolo de școală?, Care sunt formele ei actuale? reprezintă doar câteva întrebări pe care Tzvetan Todorov le aduce în prim-plan prin intermediul lucrării ***„Literatura în pericol”***[1].

Începutul este unul direct, care trimite direct la scopul final al acestei lucrări... oare ce mai este literatura în această societate aflată în plin proces de informatizare: „Începând chiar cu primele mele amintiri, mă văd înconjurat de cărți. (...) Ai mei concepeau permanent planuri pentru noi rafturi care să le cuprindă; așteptând, cărțile se adunau în cameră și pe coridoare, formând teancuri fragile prin mijlocul cărora trebuia să mă strecor[2].”

Plecând de la aceste rânduri, se naște următoarea întrebare: *De ce nu se mai citește?*. Analizând conceptul de expresivitate, Ion Coteanu a stabilit următoarele tipuri: „expresivitatea latentă“, care există virtual în limbă „ca o cantitate depozitată din care vorbirea poate să-și extragă termenii necesari pentru organizarea diverselor *mesaje*“[3]; *„expresivitatea dedusă“*, atunci când într-un mesaj are loc sau se sugerează o confruntare între planul lingvistic și planul extralingvistic (de exemplu, utilizarea arhaismelor); *„expresivitatea dedusă lingvistic“*, ce este realizată prin combinarea mijloacelor lingvistice cu cele extralingvistice sau prin combinarea celor dintâi între ele. Mai mult, expresivitatea se găsește în raport direct proporțional cu cantitatea de informație, iar limbajul prin care se exprimă arta literară dispune de cea mai mare cantitate de informație, întrucât mesajele redate de el sunt alese din cel mai mare număr de posibilități. Astfel, rezultă o altă întrebare: Îi lipsește literaturii expresivitatea de care vorbea Ion Coteanu? Stilul[4], expresivitatea[5] au un rol esențial în a descoperi plăcerea de a citi?!. „Elev la gimnaziu și la liceu, continuam să îndrăgesc lectura. Când intram în universul scriitorilor, clasici sau contemporani, bulgari sau străini, ale căror texte le citeam atunci integral, simțeam întotdeauna un fior de plăcere: îmi puteam satisface curiozitatea, puteam trăi aventuri, puteam satisface curiozitatea și plăcerea, puteam trăi aventuri, puteam să gust groaza și plăcerea, fără acele frustări care mă pândeau în relațiile cu băieții și fetele de vârsta mea, în mijlocul cărora trăiam[6].”

Mijloacele care dau naștere expresivității, în limba română, și care sunt studiate de Iorgu Iordan în *„Stilistica limbii române”* sunt: schimbările de accent, lungirea sunetelor, procedeele morfologice și derivative, sintactice, lexicale, împrumuturile externe și interne. Acesta, de altfel, pune la originea *„expresivității” „fantezia”*: *„Ceea ce mărește expresivitatea unor termeni este faptul că la crearea lor participă și fantezia: aproape toți deșteaptă imagini, fiindcă, de obicei, ei desemnează obiecte materiale, concrete, a căror reprezentare se ivește în mintea noastră odată cu noțiunea respectivă”*[7]. Acestea să fie elementele care atrag lectorul?! „Pentru a-ți duce la bun sfârșit studiile superioare, trebuia să redactezi, la sfârșitul celui de-al cincelea an, o lucrare de licență. Dar cum să vorbești despre literatură fără să te supui exigențelor ideologiei dominante[8]?”

Mergând mai departe, îl amintim pe Tudor Vianu care introduce noțiunile de *„tranzitiv”* și *„reflexiv”*. Mesajul tranzitiv este acela care comunică doar informație, fără a reflecta vreo atitudine sau emoție a emițătorului. În momentul când în comunicare se reflectă starea sufletească a celui care emite mesajul, acesta devine reflexiv: *„considerat în dubla sa intenție, se poate spune că faptul lingvistic este în aceeași vreme **„reflexiv”** și **„tranzitiv”**. Se reflectă în el omul care îl produce și sunt atinși, prin el, toți oamenii care îl cunosc. În manifestările limbii radiază un focar interior de viață ce primește căldură și lumină, o comunitate omenească oarecare”*[9]. Tudor Vianu identifică o *„zona stilistică“* a limbii, alcătuită din *„fapte de stil”*, fără de care nu se pot studia istoria și evoluția unei limbi, deoarece *„cercetătorul stilului trebuie să ia în considerare și notele însoțitoare expresive”*[10]. Astfel că, opțiunea lui Tzvetan Todorov „pentru o anumită abordare a literaturii: gândirea și valorile aduse cu fiecare operă nu mai erau prizoniere într-o cușcă ideologică prestabilită, nu mai aveam motive să le dau la o parte și să le ignor. Rațiunile interesului meu *exclusiv* pentru materialul verbal al textelor dispăruseră. După acest moment, la mijlocul anilor ’70, mi-am pierdut și gustul pentru metodele analizei literare, atașându-mă de analiza însăși, deci de întâlnirile cu autorii[11]” este una logică

și pentru că zona expresivă a limbii unui popor, acea zonă despre care vorbește Tudor Vianu, este influențată de domeniul în care acesta și-a exercitat în principal activitatea, lucru pe care îl putem observa și din lectura cărții lui Tzvetan Todorov: „Pornind de aici, dragostea mea pentru literatură nu se mai simțea limitată de educația pe care o primisem în țara mea totalitară."[12].

Pentru Tzvetan Todorov literatura este o modalitate de a trăi, o realitate intrinsecă. De altfel, Dumitru Caracostea[13] afirma că *„în realitatea ei, limba este expresivitate"*, iar preocupările autorului urmau să fie îndreptate spre studiul limbii privite ca o construcție de artă. În concepția sa, limba posedă anumite virtualități expresive, estetice, lucru pe care îl constatăm și la Tzvetan Todorov: „Nu-i cer atât de mult (ca în adolescență, când voiam să mă salveze de suferințele pe care le-aș fi suportat dacă interacționam cu persoane reale)[14]".

Însă, notează Tzvetan Todorov, o dată cu trecerea timpului, în școli, literatura a devenit un soi de corset sufocant „în care e închisă, fapt de jocuri formale, văicăreală nihilistă"[15], având ca scop ilustrarea conceptelor în loc să ne prezinte textele drept o concretizare a limbii și a discursului pentru a pătrunde sensul lor deoarece adulții au datoria de „a le transmite noilor generații această fragilă moștenire, aceste cuvinte care ne ajută să trăim mai bine[16]".

Referințe bibliografice:

1. Caracostea, Dumitru, *Expresivitatea limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2000;
2. Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române I. Stil, stilistică, limbaj*, București, Editura Academiei, 1973;
3. Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române II. Limbajul poeziei culte,* București, Editura Academiei, 1985;
4. Coteanu, Ion, *Probleme de lingvistică generală*, volumul IV, București, Editura Academiei, 1962;
5. Dubois, Jacquea, Edeline, Francisc, Klinkenberg, Jean-Marie, Minguet, Philippe, *Retorica Poeziei. Lectură lineară, lectură tabulară,* Editura Univers, București, 1997;
6. Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului,* în românește de Antonia Constantinescu, București, Editura Univers, 1977;
7. Iordan, Iorgu, *Stilistica funcțională a limbii române,* vol. I, București, Editura Academiei,1973;
8. Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, București, Editura Științifică, 1975 ;
9. Marchese, Angelo, *L'Officina della poesia. Principi di poetica,* Oscar Mondadori Editore S. P. A., Milano, 2000;
10. Munteanu, Ștefan, *Stil și expresivitate poetică*, București, Editura Științifică, 1972;
11. Săndulescu, Al. (coordonator), *Dicționar de termeni literari*, Editura Acad. Română, București, 1976;
12. Todorov, Tzvetan, *Literatura în pericol*, traducere din limba franceză și postfață de Luigi Bambulea, Editura Art, 2011;
13. Vasiliu, Emanuel, *Elemente de teorie semantică a limbilor naturale*, București, Editura Academiei, 1970;
14. Vianu, Tudor, *Dubla intenție a limbajului și problema stilului*. În: „*Studii de stilistică*". Ediție îngrijită cu studiu introductiv și note de Alexandrescu, Sorin, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968.

Note:

1. Tzvetan Todorov, *Literatura în pericol*, traducere din limba franceză și postfață de Luigi Bambulea, Editura Art, 2011.
2. *Idem*, p. 7.
3. *Ibidem*, p. 73.
4. Poziția lui Tudor Vianu privind existența unei stilistici unice are la bază ideea că, în faptele de limbă putem distinge *„un nucleu al comunicării și o zonă înconjurătoare a expresivității individuale"*, stilul fiind modul specific în care se constituie, există și se manifestă expresivitatea unui text. Obiectul de cercetare al stilisticii îl reprezintă opozițiile expresive, circumscrise în primul rând zonei expresivității individuale, dar, prin aceasta, și raportului dintre zona expresivității individuale și nucleul comunicării. T. Vianu distinge intenția tranzitivă a limbajului, prin care emițătorul comunică un mesaj, de intenția reflexivă, prin care același emițător se comunică, adică exprimă atitudinea sa față de cele comunicate tranzitiv. În *„Dubla intenție a limbajului și problema stilului"* atrăgea atenția asupra celor două primejdii care pândesc expresia literară, primejdii decurgând din însăși natura limbajului. Astfel, expresia literară va fi produsul coadaptării intenției reflexive și celei tranzitive, punerea lor de acord într-un întreg în același timp comprehensibil și expresiv, iar stilul unui scriitor va fi ansamblul notațiilor pe care (scriitorul) le adaugă expresiilor sale tranzitive și prin care comunicarea sa dobândește un fel de a fi subiectiv, împreună cu interesul ei propriu-zis artistic, domeniul stilisticii fiind acela al faptelor de expresie în care transpare reacția atitudinii individuale, subiective, adăugată la comunicarea obiectivă și generală. A se vedea Vianu, Tudor, «*Dubla intenție a limbajului și problema stilului*» în: „*Studii de stilistică*". Ediție îngrijită cu studiu introductiv și note de Alexandrescu, Sorin, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968, p. 12 și urm.
5. Ion Coteanu afirmă că în alcătuirea clasificării termenului de expresivitate, J. Zima a pornit de la ideea că *„este expresiv orice fapt de limbă care conține pe lângă elemente noționale și atitudinea personală, afectivă a vorbitorilor față de realitatea exprimată, cu condiția însă ca această atitudine să fie generalizată, dar nu renunță la aportul individului, care, în formularea sa, continuă să se afle cel puțin la originea expresivității"* în «*Considerații asupra structurii stilistice a limbii*» în: „*Probleme de lingvistică generală*", volumul IV, București, Editura Academiei, 1962, p. 76.
6. Tzvetan Todorov, *op. cit*., pp. 7-8.
7. Iordan, Iorgu, *Stilistica funcțională a limbii române,* vol. I, București, Editura Academiei,1973, p. 12.
8. *Idem*, p. 9.
9. Vianu, Tudor, «*Dubla intenție a limbajului și problema stilului*» în: „*Studii de stilistică*", Ediție îngrijită cu studiu introductiv și note de Alexandrescu, Sorin, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968, p. 32.
10. *Ibidem*, p. 42.
11. Tzvetan Todorov, *op. cit*., pp. 13-14.
12. *Ibidem*, p. 14.
13. Caracostea, Dumitru, *Expresivitatea limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2000, p. 35.
14. Tzvetan Todorov, *op. cit*., p. 15.
15. *Idem*, p. 87.
16. *Idem*, p. 92.

Tudose Tatu, publicist

Ioan Gh. Tofan
scriitor

Tudose Tatu, făcând exces de modestie, se declară doar publicist deşi are numeroase lucrări care pot convinge că este un istoric autentic. Anul acesta a scos un volum incitant despre istoria oraşului Sulina, intitulat *Oraşul cu prea puţine muieri de iubit*…. Cartea începe prin redarea unui fragment de articol dintr-o publicaţie franceză din 1861 (*L'Illustration*), scris de un ziarist necunoscut. Sunt însemnări dintr-o călătorie (în aval) pe Dunăre, unde autorul acestora, revenit la Sulina după patru ani, întâlneşte un medic francez, stabilit în oraş de ceva timp, fost cândva chirurg în celebra Legiune Străină. Ziaristul observă schimbările intervenite după reinstaurarea administraţiei turce şi sosirea în oraş a Comisiei Europene a Dunării care reuşiseră împreună să pună capăt debandadei de la gura Sulinei. Este uimit de urbanizarea mai accentuată a oraşului, urbanizare începută încă de pe vremea stăpânirii ruseşti, mai précis din 1838, de către guvernatorul provinciei Noua Rusie, M.S.Voronţov, a cărui reşedinţă se afla la Odessa, după cum ne informează Tudose Tatu în „*Cheia Dunării împărăteşti*", o altă carte care vine cu informaţii inedite despre istoria oraşului Sulina, apărută cu un an mai înainte. În continuare jurnalistul francez ne pune la dispoziţie *Topografia medicală a Insulei Sulina (Delta Dunării),* scrisă de doctorul Salamo în limba franceză şi publicată la Constantinopol (Istanbul), în serial, de revista *Gazette medicale d'Orient*. Prin insula Sulina doctorul, acest insolit personaj, înţelege porţiunea de deltă aflată între braţul Sulina şi braţul Sf. Gheorghe. Aflăm astfel că în 1856 Sulina avea 4000 de locuitori iar numai peste doi ani, în 1858, numărul acestora ajungea la 6000. Explozia demografică se datora, evident, începerii lucrărilor de amenajare provizorie a gurii braţului Sulina, iniţiate de C.E.D. Medicul face observaţii despre topografia locurilor, familiarizându-ne cu drumurile pe apă sau terestre dintre localităţile jumătăţii de deltă, respectiv Sulina, Catârlez (Sf. Gheorghe) sau Cara Orman (Caraorman). Notează cu scrupulozitate date despre natura solului şi face observaţii meteorologice amănunţite. Nu uită de apele, flora şi fauna ţinutului aproape virgin, aşa cum îi stă bine unui savant. Vine apoi cu amănunte despre casele destul de noi din oraş, zicem noi, dacă ne amintim că oraşului i s-a dat foc în iulie 1854 de către englezi. Atunci au rămas întregi, până în zilele noastre, doar farul de pe malul drept şi biserica ortodoxă de rit vechi, vizibilă astăzi pe strada a II-a a fostului Porto-Franco.

Este extraordinar ce fire leagă cărţile lui Tudose Tatu, una de alta. Amănunte despre incendierea Sulinei ca şi despre masacrarea locuitorilor Sulinei de către englezi în anul 1854, drept represalii pentru moartea căpitanului Hyde Parker în atacul dat de către acesta (aflat la comanda unei flotile de patru nave de război, trei englezeşti şi una turcească) pentru cucerirea poziţiilor deţinute de ruşi la gura braţului Sulina, aflăm din volumul *SULINA – Asalturi însângerate*, lansat de autor la Salonul Literar AXIS LIBRI în anul 2009. Încă de atunci lansează supoziţia bombă că farul vechi din Sulina este construit de ruşi şi nu de către C.E.D. Patru ani mai târziu, în lucrarea *Farul bătrân de Sulina*, revine asupra acestei descoperiri, dând la iveală documente care demonstrează că farul vechi de pe malul drept este construit de ruşi la ordinul guvernatorului Voronţov şi pus în funcţiune în data de 25 octombrie 1841. Cât despre placa de bronz pusă de oficialităţi pe farul vechi, de pe malul drept (al oraşului), care ar atesta faptul că a fost construit de Comisia Europeană a Dunării, istoricul gălăţean ne dezvăluie că aceasta a fost luată de pe un alt far, cel de pe malul stâng, care a fost într-adevăr ridicat de C.E.D. în 1870. Dacă mergeţi la Sulina şi faceţi o plimbare cu barca mai jos de port puteţi observa pe farul părăsit de pe malul stâng urma dreptunghiulară, mai întunecată, a locului de unde a fost luată placa de bronz.

Revenind la doctorul Salamo care e asaltat de atâtea cazuri de îmbolnăviri grave, frigurile și pneumoniile fiind la ordinea zilei, ba chiar și holera, oblojind tot felul de răni provocate de cuțit în încăierări domestice sau în accidente navale, dar care mai are timp să scrie despre arealul înconjurător, atât de sălbatic în acele vremuri, ne exprimăm admirația față de un asemenea om, de altfel cu un trecut glorios, după cum suntem informați. Doctorul Salamo nu este singurul bărbat care trecând prin Sulina, adăstând mai mult sau mai puțin aici, scrie despre oraș și împrejurimile acestuia.

Astfel, merită consemnat ce-i scria la Sulina, Comisarului Dunării (al Marii Britanii) John Stokes, caporalul de clasa a II-a Edward Stephens, pe 17 februarie 1857, despre naufragiul pe mare al unui bric austriac, pe timp de furtună și în plină iarnă, foarte aproape de țărm, în rada Sulina. Militarul englez din Marina Regală Britanică descrie amănunțit eșuarea corabiei, cât și încercarea de salvare a supraviețuitorilor care se cățăraseră pe vergi. Ceea ce frapează în redare este că locuitorii Sulinei au putut urmări de pe țărm întreaga tragedie navală ca pe o scenă, la teatru. Dar pesemne erau destul de familiarizați cu naufragiile, dacă ne uităm la statisticile care au monitorizat în acele timpuri numeroasele eșuări sau scufundări de nave, provocate de furtuni, de adâncimea mică a Barei Sulina (pragul de trecere din mare pe brațul Dunării) sau chiar de reaua voință sau neprofesionalismul piloților, aflați uneori în cârdășie cu diverși indivizi care urmăreau câștiguri cu orice preț, aceștia fiind proprietarii de cabare (șlepuri cu pescaj mic și fundul plat care făceau transbordare de marfă) sau chiar piratii care tâlhăreau navele împotmolite. În această privință Comisia Europeană a Dunării avea pe viitor să-și formeze propriul Corp de Pilotaj, atât pentru Bara Sulina, cât și pentru Dunărea Maritimă și porturile maritime dunărene (acestea fiind atunci Sulina, Tulcea, Galați și Brăila). A monopolizat până în 1938 activitatea de pilotaj, angajând numai profesioniști (căpitani fluviali și maritimi) și plătindu-i așa de bine în franci aur, încât să nu mai fie părtași la provocarea unor accidente navale. Ca fost pilot de Dunăre Maritimă al trecutelor vremuri comuniste, dar și al celor noi, democratice, declar că mi-aș fi dorit să fi fost pilot pe timpul C.E.D. Din spusele bătrânilor navigatori, piloții Comisiunii se numărau printre cei mai bine plătiți angajați. Am avut ocazia prin anii '80, la Sulina, să răsfoiesc statele de plată ale piloților C.E.D. și să mă conving că bătrânii știau ce spuneau.

În *Orașul cu prea puține muieri de iubit*, intitulat astfel de autor pentru că în acele vremuri tulburi, numărul femeilor din oraș era extrem de redus, Sulina fiind un oraș al aventurierilor de tot soiul, sosiți din mai toate țările și insulele Mediteranei, mai întâlnim și alte nume ale unor călători, în trecere pe meleagurile Sulinei, în afara celor doi pomeniți mai sus. Aceștia au consemnat, uneori cu malițiozitate, alteori cu simpatie, ceea ce vedeau. Cernând toate aceste însemnări putem să ne imaginăm cum arăta Sulina de atunci. Este meritul lui Tudose Tatu că ne întoarce cu fața spre trecutul nu numai al Sulinei, ci și al întregului ținut al Dunării de Jos, începând cu Galațiul nostru. Este un autor căruia îi place să șocheze cu descoperirile sale care completează istorii mai vechi despre ținutul Dunării de Jos, neezitând să le corecteze (cu dovezi) acolo unde le consideră viciate de erori. Prozatorii aflați în pană de inspirație vor găsi în cărțile lui destule subiecte pentru scrierea unor opere noi. Am să înșirui mai jos cărțile publicate până acum de Tudose Tatu, poate vă stârnesc curiozitatea:

- *Cărți vechi, corăbii, reisi, negustători și diplomați – Dunărea de Jos. 1745-1856*, Ed. ISTRU, Galați, 2004.

- *Împrăștiatele povești ale Portului de Aur*, Ed. SINTEZE, Galați, 2006.

- *Sulina, asalturi însângerate*, Ed. SINTEZE, Galați, 2009.

- *Istoria trudită a fabricilor uitate*, Galați, 2008.

- *Farul bătrân de Sulina*, Ed. SINTEZE, Galați, 2012.

- *Industriași și comercianți gălățeni, harnici și de temut,* Ed. EVRIKA, Galați, 2013.

- *„Cheia Dunării" împărătești, Sulina cea mâlită,* Ed. SINTEZE, Galați, 2013.

- *Orașul cu prea puține muieri de iubit…,* Ed. SINTEZE, Galați, 2014.

Citiți-le, că nu știți ce pierdeți!

Părintele Ion Croitoru o carte despre Lieşti

Ionel Necula
filosof, scriitor

Mi-am dorit această carte. Dacă-i adevărat că sufletul omului este constituit din prima gură de aer inhalată la naştere, din acea gură de aer cuibărită în interiorul omului şi pe care o poartă peste tot pe unde-l duce destinul, atunci înţelegem mai bine şi starea de nostalgie, de dor, de alean după locul obârşiei, după toposul de unde-a sorbit prima gură de aer, de lumină şi de speranţă. Căci această primă gură de aer nu se elimină prin respiraţie, ci rămâne adăpostită în fibra omenească şi nu se elimină decât în clipa din urmă, sub forma ultimei suflări, când omul părăseşte această lume. Şi insist. Dorul, nostalgia, starea de alean, de acedia, dorinţa de a reveni în locul de obârşie, locul care i-a legănat primele zile de viaţă sunt stări fundamentale pentru înţelegerea specificului românesc. Nici o etnie nu resimte mai dureros ca românul fenomenul înstrăinării, al ruperii de locul obârşiei şi nu arată o dorinţă aşa de mare de a se returna în locul de unde-a sorbit prima gură de aer.

Părintele Croitoru, autorul volumului **Lieşti, locuri şi oameni de odinioară** (Editura Pax Aura Mundi, Galaţi, 2013) nu este lieştean prin obârşii, prin rădăcini, dar a înţeles şi şi-a asumat condiţia intelectualului de provincie, care trebuie să sfinţească locul prin acte de cultură galvanice, apretate şi relevante, să-i confere o anumită demnitate spirituală în competiţia dintre localităţi. Este, orice s-ar spune, un intelectual remarcabil, iar cartea despre care ne-am propus să vorbim în aceste rânduri nu este singura sa ispravă calofilă. Mai este autorul unei plachete de versuri şi a unei alcătuiri insolite cuprinzând cioburile pitoreşti desprinse din vasul fără formă şi fond al istoriei.

Recenta lucrare este rodul unei îndelungate stăruinţe în adunarea de mărturii, de documente şi dovezi privind evoluţia istorică a comunităţii lieştene. Nu este o monografie structurată, nici nu şi-a propus aşa ceva pentru că Lieştiul are deja o monografie, chiar una bine articulată, scrisă şi publicată de gen. Dumitru Iancu Tăbăcaru, sub un titlu nefericit ales, **Nostalgii răzăşeşti.** Am salutat apariţia acestei lucrări la vremea respectivă şi nu mai insist şi în aceste rânduri marginale, care se decontează dintr-o altă ispravă cărturărească datorată, cum am arătat şi în introducerea acestui comentariu, unui cărturar demn de toată lauda, părintele Ion Croitoru.

Insist. Cartea părintelui Ion Croitoru nu este o monografie, dar sunt convins că oferă material de importanţă fundamentală celor ce se vor încumeta în viitor la elaborarea unei lucrări monografice. Doar se ştie că nicio monografie, oricât de documentată ar fi, nu este definitivă, că la un interval de 7-10 ani trebuie să fie revizuită, îmbunătăţită şi completată cu tot ce se cumulează între timp. Nu e nici o îndoială că şi monografia generalului Tăbăcaru, mai devreme sau mai târziu, va fi supusă unui tratament asemănător. Cine va fi temerarul care să se încerce într-un astfel de proiect, este greu de anticipat, dar sper să apară la vreme.

Insist. Cartea părintelui Croitoru nu este o monografie articulată, după toate regulile instituite de Şcoala monografică de la Bucureşti, aşa cum o concepuse Dimitrie Gusti, dar sunt convins că va oferi material de mare importanţă viitorilor monografişti.

Nu ştiu dacă autorul e convins de această idee, dar pot să-l asigur că strădania sa nu va rămâne nevalorificată în viitoarele tocmiri monografice. Cartea, cum şi mărturiseşte în succinta sa prefaţă, se revendică din alte temeiuri şi noime. *Pământul nostru ascunde multe taine şi am în vedere în primul rând, zona inundabilă dintre Bârlad şi Siret. Această parte a satului vechi este ca un manuscris care se lasă greu descifrat. Când spun acest lucru mă gândesc la multe indicii şi descoperiri arheologice care s-au pierdut şi pe care trei monografişti lieşteni nu le-au cunoscut.*

Totul este interesant în această carte. Scrisă din perspectivă teologală, cu secvenţe decupate din evoluţia creştinismului la români, lucrarea frapează prin ineditul faptelor aduse în partitură monografică – elemente care, altfel, ar fi scăpat unui istoric, oricât de bine intenţionat ar fi. Nu ştiu cât de verosimilă este legenda cu Lie, din vremea împăratului Maximilian,

de unde ar proveni și denumirea localității, dar e bine că s-a adăugat celorlalte alternative cunoscute.

Un capitol important și așteptat cu interes de toți cei interesați de toposul lieștean este cel care limpezește misterul celor 9 sate vechi, dispărute ulterior, problemă care a încurcat mult demersul istoricilor.

Nu putem, într-un simplu comentariu marginal, să subliniem imensul serviciu pe care lucrarea o aduce satului, în care-a fost distribuit de destin și de care s-a legat, dintr-o perspectivă duhovnicească, afectiv și emoțional.

Mă opresc însă la diviziunea care identifică personalitățile legate prin obârșie sau prin alte împrejurări aleatorii de toposul lieștean. Autorul identifică 26 de personalități, firește, diferite ca importanță, care s-au remarcat în diferite domenii ale vieții publice – știință, artă, cultură și chiar sport. Includerea sportivilor de performanță în cadrul personalităților unei localități este legitimă și-l felicităm pe autor pentru această idee.

Cred că inventarierea autorului este completă, deși putea fi mai generoasă. Mai putea fi inclus și profesorul Gheorghe Hâncu – un intelectual de mare perspectivă, dar cu activele rămase în nelucrare, din motive care n-au mai depins de el, sau scriitoarea Ana Dobre, cu care am avut o discuție prealabilă și-a convenit că deși s-a născut la câțiva metri după borna care delimitează Lieștiul de Bucești, se consideră lieșteană. Și-ar fi trebuit, (dar asta n-o spun, Doamne ferește, ca reproș), s-o menționeze în această diviziune și pe eleva Adina Tăbăcaru, autoarea unei plachete de versuri - naive, e adevărat - încă de pe când era elevă în clasele gimnaziale. Acum este elevă la Liceul Pedagogic din Galați și dacă apetența pentru poezie va dăinui nu este exclusă și o anumită performanță.

Părintele Croitoru este singurul, dintre cei puțini cu preocupări monografice (părintele Ion Ariton de la Corod, Mihaela Gudană de la Ghidigeni), care consacră un capitol special celor ce-au trecut, din considerente politice, prin temnițele comuniste. Jertfa de penitență adusă de comuna Liești este de 26 de persoane trecute prin lagărele comuniste - fiecare cu drama și cu suferințele sale. N-am înțeles absența din acest cadru a lui Stancu Dumitru și a profesorului Gheorghe Hâncu, amândoi victime pentru mulți ani ai regimului comunist.

Am propus, cu mulți ani în urmă, ca pe partea liberă a soclului din curtea bisericii Cuvioasa Paraschiva din Liești, unde păstorește cu evlavie și duhovnicie autorul acestei cărți, să fie încrustate numele tuturor celor ce-au avut curajul să înfrunte fiara comunistă și-au plătit pentru această temerară neîncolonare cu irosirea tinereții lor.

Toate cazurile prezentate sunt interesante și demne de a fi așezate într-un cadru de recunoștință și admirație, pentru insurgența lor lipsită de șansă, dar ne oprim, tot așa, fugitiv și în repezeală, la cazul Matei Ioana, condamnată la 4 ani de penitență pentru *vina* de a-și fi rupt cererea de intrare în colectiv, luată prin presiune și samavolnicie. La arestare, era însărcinată în luna a șaptea și, firește a născut în închisoare. Pentru că la Jilava nu exista un specialist în probleme de nașteri, a fost adusă la Penitenciarul din Galați. Copilul născut în aceste condiții, o fetiță, i-a fost ridicat imediat după naștere și abia târziu, după ce-a executat trei ani de închisoare, *a primit o înștiințare să-și ridice fetița pe care n-o văzuse de la naștere, de la o creșă din Galați.* Model de dârzenie și de atitudine neînfricată a fost și Tănase Simiz – care nu s-a dezis niciodată de convingerile lui legionare. Cum toate metodele de convertire folosite de securitate au eșuat, a fost declarat bolnav mintal și lăsat în pace. L-am cunoscut bine. Era un om simplu, fără știință de carte, din care cauză n-a primit, în timpul guvernării legionare, decât un post de ajutor de primar. Opera cu o înțelegere populară, clișeizată, după nivelul lui, a doctrinei legionare. Era convins că între legionari și comuniști nu există decât o singură diferență. Atitudinea față de biserică și credință.

Cartea se închide cu transcrierea unui mare număr de acte și documente crude, necomentate, descoperite de autor în arhiva bisericii unde păstorește, în arhivele Protopopiatului din Tecuci și la Arhivele Statului din Galați sau alte localități. Prin această ispravă cărturărească putem spune c-a sfințit locul și-a reactivat menirea veche a cărturarilor și a preoților așa cum le-a prevăzut, printre alții, Andrei Șaguna. Să sperăm că exemplul său va fi urmat și de alți confrați, legați de spațiul endemic al Lieștiului.

Repet, părintele Croitoru a realizat o carte de excepție, a realizat Biblia localității și prin asta i-a redat demnitatea ce i-a fost conferită prin actul de început al Facerii. Îl felicităm sincer pe autor pentru această ispravă, îi mulțumim pentru acest dar minunat și-o recomandăm cu căldură tuturor celor interesați de spațiul spiritual lieștean.

Fără a se raporta antitetic la monografia generalului Dumitru Iancu Tăbăcaru, până acum cea mai izbutită întreprindere, lucrarea părintelui Croitoru o complinește, o completează și-i adaugă elemente întregitoare noi.

Adrian Dinu Rachieru: *Legea conservării scaunului* (II)

Mioara Bahna
scriitoare

Prizonierul sorţii, personajul este unul dintre lianţii naraţiunii, cel care se introspectează, dar, mai ales, adună date, făureşte scenarii, imaginează, reclădindu-l, trecutul şi, în special chipul tatălui, colaţionează totul, căutând, involuntar, a se elibera de o ***vină*** inexplicabilă, pe de o parte, aceea de a se fi născut după plecarea tatălui la război, şi, pe de altă parte, de a nu putea să-şi salveze soţia, aflată, de-a lungul primului volum în anticamera morţii, aşteptându-şi, cu luciditate şi ea, sfârşitul pregătit de cancer şi, aşa cum consideră o voce narativă, poate chiar predestinat. În acest context, pentru Alex Trifa, posibila scriere a romanului, dar, cu precădere, adunarea materialului şi consideraţiile pe marginea procesului de creaţie sunt salutare, pentru că, altfel, personajul se lasă copleşit de ***neputinţă***, este ***absent*** ori ***abătut***, invadat de gânduri ***bezmetice*** sau ***dezordonate***, el însuşi apreciind introspectiv: ***mă contemplam detaşat***, dar ***nu mă puteam aduna*** şi, în consecinţă, ***nimic nu mă mai intrigă***. La acestea se adaugă un alt proiect – pentru care consumă energie şi aproape că se luptă cu morile de vânt –, acela de a înălţa un monument în amintirea militarilor morţi în ofensiva împotriva Rusiei.

Întâiul volum aduce câteva destine excepţionale, în primul rând prin cantitatea de dramatism pe care o înglobează, conferită, cu deosebire, de obstinaţia de a-şi asuma solitudinea parcurgerii suferinţei traversate de orgolii, temeri, emoţii de toate felurile. E vorba de Ion Trifa, în special (ale cărui urme le caută fiul în propria imaginaţie sau în amintirile transfigurate de timp ale celor care l-au cunoscut demult), de soţia acestuia (care şi-a atenuat durerea pierderii lui premature, amplificându-şi, în schimb, amara satisfacţie legată de moartea soţului prin faptul că ar fi trădat-o, găsindu-şi o altă sau poate reala iubire în braţele unei Polia, rusoaica alături de care ar fi pierit într-un bombardament declanşat parcă ad-hoc, însă mărturiile sunt doar aproximative), de Maria, soţia lui Alex (***condamnată*** de cancerul neiertător, cum decretează doctorul care îl ***îndeamnă s-o ia acasă***), dar, în primul şi în primul rând, e vorba de Alex Trifa, cel care îşi asumă toate aceste suferinţe şi caută să judece, să înţeleagă, reiterând străvechea atitudine mioritică, de vreme ce îşi conştientizează neputinţa de a ***corecta vectorul destinului***, simţindu-şi, în consecinţă, cu ***luciditate paralizantă, insula eului*** în derivă, într-o lume ***golită de afect***.

Drama cu valenţe multiple în care e implicat îi impune personajului o reconsiderare a tot. Se lansează, ca urmare, în teorii, coroborate cu trimiteri la filosofie, psihologie, literatură etc., cu sperată finalitate cathartică, încât prin scris să se salveze, pentru că ***infernul e în noi şi printre noi***, şi, de aceea, se întreabă: ***Să fie oare adevărată afirmaţia că aşa cum trăim aşa scriem?*** Prea multele, importantele şi complicatele mize pe care le are romanul proiectat îl determină pe eroul acestor baricade să-şi exprime absenţa oricăror preocupări legate de posibilitatea de a fi, de exemplu, acuzat de către ***specialişti*** de abordarea, deliberată, a ceea e se cheamă ***poetica nonimitativă*** decât, cel mult, tangenţial.

În acest scop, personajul-scriitor caută resorturile situaţiei, încearcă să-i înţeleagă mecanismele şi, cu datele adunate, să discearnă raportul dintre ficţiune şi realitate şi dacă şi cât fiecare o influenţează pe cealaltă, o construieşte. Pentru el, Ioan Trifa, tată şi personaj, este o entitate proteică: ***transcriu o existenţă, omorând un personaj***. Dar romanul ***nu este, nu poate fi o invenţie pură***. Concluziile la care ajunge le formulează deseori axiomatic: ***E un permanent decalaj (...) între evenimente şi înţelegerea lor. Le trăieşti, dar nu le pricepi. Suferi, plângi, te bucuri fără a te dumiri, nu le înţelegi complet, nu se poate.*** Preocupat de raportul dintre real şi imaginar, formulează observaţii paradoxale: ***Vom pricepe până la urmă că adevărul trece, inevitabil, prin ficţiune pentru că ficţiunea „face să fie", naşte întâmplări.***

Totodată, indecis între a afla adevărul despre omul care i-a fost părinte și a uita realitatea, Alex încearcă să înțeleagă motivația unor manifestări: ***Implorăm igiena uitării, aruncăm un văl peste fapte, opacizăm; fericirea, zic maliţioşii, înseamnă memorie proastă, gălnoasă***. Și, totuși, așa cum remarcă un fost coleg al lui Alex, acesta trăiește ***sub fascinația unui model, bănuit doar***, tatăl, cel pe care bătrânul colonel Drăgușanu, care l-a cunoscut și de la care fiul află lucruri pe care le intuise deja sau pe care le transformă după intuiţiile sale (***Tot ce auzeam mi se părea cunoscut***), îl numește ***dilematicul învăţător***, pacifistul ***stânjenit în uniformă***.

Fiind doar o potenţialitate, la care se fac tot timpul referiri, romanul lui Alex Trifa dă cărţii lui Adrian Dinu Rachieru statut de metaroman, în care se reliefează, pas cu pas, aventura scrisului. Așa, de exemplu, un personaj e amintit dispărând din ***raza noastră auctorială***. Sub acest aspect, se oferă cititorului consideraţii despre literatură, în discuţiile dintre personaje, descrieri de mare rafinament, tulburătoare, încărcare de poezie, ale stepei ruse, din perspectiva unui cărturar, care speră că războiul, cu toată stupiditatea, cu tot eroismul și cu toate spaimele induse de el, e doar un intermezzo, a cărui depășire urmează să însemne revenirea la normalitatea din care au fost smulși atâţia oameni îndrăgostiţi de viaţă, dar obligaţi să ucidă pentru a se salva, pagini care amintesc, spre exemplu, de romanul tradiţional, intercalate în jurnalul, imaginat de fiu, al lui Ion Trifa, în maniera romanului experienţei, ilustrat pe larg în perioada interbelică.

În **Vina**, pluriperspectivismul se armonizează, vocile narative uneori părând că se contopesc, încât, la nivelul ansamblului, verosimilitatea e atenuată de incertitudine, mai ales că, în timp ce naratorul auctorial e, așa cum arătam, discret, cei actoriali au identităţi reale, dar și himerice: Alex Trifa, romancierul în devenire, Ion Trifa din ipoteticul jurnal, despre care sunt mărturii verbale că ar fi fost scris, dar și un Ion Trifa care trece de paginile jurnalului, având o existenţă autonomă, și, implicit, posibilitatea de a judeca detașat lumea pe care n-o mai poate străbate, dintr-o altă dimensiune, muribunda Maria, soţia lui Alex.

Trecând de la bovarism la oblomovism, personajul lui Adrian Dinu Rachieru parcurge în zigzag un traseu, jalonat de grija neobosită a Mariei și de ipoteticele manifestări ale tatălui, cu care adesea se identifică, neliniștit, deci, și nemulţumit de sine și de lume, umplându-și universul lăuntric de ***sofisme lunecoase***, într-un ***balet speculativ***. Lumea pe care o observă Alex e receptată și ea prin pași făcuţi înainte și înapoi, mereu între factual și ficţional, naratorul auctorial însuși ghidându-se după direcţia memoriei afective a personajului, iar, între acești doi poli, tinde să opteze pentru ficţiune, ca spaţiu în care poate fi temperată frica, paradoxal, tocmai de realitatea pe care o caută. Frica determină fuga de realitate, fiindcă acolo e adevărul: ***Adevărul? Ce, nu poţi trăi fără el? Lasă-l dracu', e inconfortabil. Adevărul e permutabil***, așa cum observă un fost coleg, la o întâlnire după mulţi ani de la absolvire.

Dar actul scrisului nu e preocupant doar pentru Alex Trifa – pentru care prezentul poate căpăta sens doar prin asumarea trecutului, necunoscut însă direct, iar zvonurile dinspre acesta sunt aproximative și, de aceea, ficţiunea vine să suplinească golurile –, ci, în grade diferite, și pentru cei din jur, ***fiindcă au făcut cândva umbră pământului***. În ceea ce-l privește, preluând rolul de narator auctorial și făcând din introspecţie principalul instrument și principala metodă de lucru, Alex mărturisește: ***Aș fi vrut să mă scriu.*** Pentru el, actul scrierii are însă și caracter punitiv:(***Pedeapsa de a scrie te urmărește, te chinuie***) și e definit ca sinteză a câtorva acţiuni: a fi atent, a filtra, a te ridica ***deasupra existenţei proprii, să te privești neutru...***

Triumful mediocrităţii organizate, laşitatea intrinsecă sau indusă, speranţele năruite de realitate, fiindcă majoritatea învaţă că, până la urmă, ***mai mult decât e nimeni nu poate fi***, ***disperarea golului*** etc. sunt alte câteva teme pe care le atinge romanul lui Adrian Dinu Rachieru, unde, prin Andrei, un fost coleg de facultate, Alex se confruntă cu o imagine a sa pe care acesta se obstinează să-l facă să o conștientizeze, fiindcă ***viaţa e scurtă*** și ***nimeni nu ne-o dă înapoi***. Andrei, de pildă, îi atrage atenţia că ***numai proștii sunt modești*** și că trebuie ***să iasă în lume*** din Strâmtura, ***din balta aia puturoasă***.

Așadar, de la Camil Petrescu la Marin Preda, de la Descartes la Celine ori intersectându-și gândurile cu ale altor frământaţi de condiţia umană, Adrian Dinu Rachieru, în primul volum al trilogiei, aduce o însumare de drame, într-o încercare a personajelor, mai ales a lui Alex Trifa, de a da seamă de avatarurile impuse de lumea pe care o tranzitează, fără a pretinde că ar spune totul despre aceasta, într-o încercare uneori disperată de a face abstracţie de statutul de victimă impus, într-o măsură mai mare sau mai mică, oricărui existent.

Cultura ca dimensiune universală. Festivalul Naţional al Cărţii „Axis Libri", Galaţi, 2014, Ediţia a VI-a (II)

Cezarina Adamescu
scriitoare, eseistă

Alocuţiuni, prelegeri, conferinţe, spectacole de divertisment, concerte, ateliere de lectură, studii, un atelier neconvenţional de cultură generală condus de Leon Magdan, noi apariţii, prezentări, lansări de cărţi, oferte, recitaluri poetice, expoziţii fotografice, prezenţe româneşti peste hotare (Prix litteraires – antologie apărută la Beirut), spectacole de teatru de păpuşi, Armonii dunărene, recitaluri de poezie şi muzică folk, scriitori români din diaspora, muzică de promenadă, recital din lirica eminesciană – care nu putea lipsi, o evocare emoţionantă Nina Cassian, în „Poeme de neuitat ale copilăriei" – iniţiativa tinerei poete Denisa Lepădatu, *Autorii de crime-fiction faţă în faţă cu occidentul* – conferinţă ţinută de Bogdan Hrib, directorul Editurii Tritonic, prezentarea noutăţilor din Colecţia "*Raftul Denisei*", Editura Humanitas, invitată specială a acestei edituri Denisa Comănescu. Muzică, dans, voie bună, scenete pentru copii ale basarabeanului Vitalie Filip, Editura Epigrapf Chişinău.

La final au fost acordate distincţii şi diplome: „Cupa Axis Libri" la şah copii, ediţia a II-a, cu participarea Şah Club Galaţi. Acestea şi multe altele au fost ofertele Festivalului Naţional al Cărţii „Axis Libri".

Personal, m-am bucurat de lansarea a 7 cărţi personale publicate recent la Editura InfoRapArt, dar am avut onoarea de a-i prezenta şi pe unii autori, pe buzoianca Maria Mânzală, cu o carte originală pentru copii, „Bobiţă Cineastul", apărută chiar zilele acestea la Editura Rafet Râmnicu Sărat şi adusă direct din tipografie la Festival şi de prezentarea mai multor autori gălăţeni pentru copii: Gh. Antohi, cunoscuta scriitoare Olimpia Sava care şi-a lansat 6 cărticele pentru copii cu acest prilej, tânăra traducătoare Nina Mihaela Sava, Denisa Lepădatu, dar şi a cărţii de *Recenzii* a Mihaelei Rotaru, apărută la Editura Olimpias.

Iubitorii literaturii pentru copii au fost prezenţi şi s-au bucurat de surprize şi oferte de carte.

Revistele şcolare au fost şi ele prezentate cu succes de prof. Onorica Tofan şi prof. Vasile Leonte, aceste reviste având un impact pozitiv asupra tinerelor condeie gălăţene care s-au gândit la aceste formule de popularizare a talentelor.

Prezenţa autorilor din Basarabia a fost de mare impact emoţional în cadrul Târgului, prezentaţi de Cassian Maria Spiridon, Marius Chelaru şi Nicoleta Onofrei.

Spiritul acestui Festival însă a fost directorul general al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia", prof. dr. Zanfir Ilie, prezent permanent în aceste zile, fie la prezidiu, fie în mijlocul manifestărilor. Alături de această personalitate gălăţeană, Valentin Ajder – moderator şi organizator al Târgului de Carte, un vechi împătimit al manifestărilor de anvergură culturală, prezent şi el permanent alături de autori, editori sau directori de edituri.

Ieşirea cărţii din Sanctuarul Bibliotecii în stradă, în locuri neconvenţionale este o dovadă că ea trebuie să vină în întâmpinarea categoriilor de beneficiari, a eventualilor cumpărători, a iubitorilor cuvântului scris, difuzat, transmis prin orice mijloace.

Timpul depozitelor de carte, neatinse de mâini şi ochi de cititori, timpul rafturilor înţesate cu documente de referinţă nevizitate, a fost depăşit. E vremea întâlnirilor esenţiale între creatori-carte-cititori – şi aceste întâlniri pot avea loc oriunde; chiar şi pe un bulevard (Unter den Linden), în agora, în standuri stradale, în gări, la metrou, în tramvai şi în uitatele bibliobuze care efectuau servicii biblioteconomice complete de difuzare şi împrumut în cartiere, în uzine, acolo unde există oameni.

S-a demonstrat că acest mod de conectare a cititorilor la viaţa culturală este foarte eficient. Dar când e vorba de edituri şi vânzare de carte, e cu atât mai rentabil şi benefic pentru ambele părţi şi pentru difuzor şi pentru beneficiari.

Cinci zile providenţiale.

Timp hrănit şi adăpat cu Lumină.

Timp generator de Lumină.

Lumină primită şi transformată în lumină de sine.

Fiecare om luminat, împărţitor la rândul lui de fascicule luminoase.

Un transfer necesar.

Un feed-back continuu.

Empatii.

Oameni necunoscuţi legaţi cu firul freatic al nevoii de cunoaştere a izvoarelor Luminii, revărsându-se peste fiecare într-alt fel, dar benefică pentru toţi.

Şi noi, cronicari afectivi, consemnând cu emoţie mirabilul schimb: primind şi dăruind Lumină, în aceeaşi măsură, sau poate mai intensă, cine să stea să măsoare?

Lumina zămislitoare de Duh, spre împărtăşire.

Sintagma: *„Citeşte şi dăruieşte!”* – nicicând n-a devenit mai actuală.

O invitaţie şi o provocare.

O reuşită totală.

O iniţiativă care se vrea continuată, îmbunătăţită şi în anii următori pentru că ea contribuie la edificarea spirituală a omului.

Toate acestea vor fi tezaurizate şi păstrate în patrimoniul sufletesc al fiecăruia, ca dovezi, ca mărturii vii că am existat pe acest tărâm dunărean, în calea apelor fluviului, în oraşul celor trei ape esenţiale: Dunărea, Siretul şi Prutul şi ne-am ridicat pe încă o treaptă a desăvârşirii spirituale.

Pentru vremea când totul va deveni amintire, estompată de scurgerea zilelor, imaginile şi înregistrările, fotografiile şi afişele vor rămâne consemnate în Paginile Galaţiului din Cartea de aur. Vii mai rămân doar luminiţele din ochii celor ce asistaseră, timp de cinci zile la Sărbătorile Cărţii, luminiţe aprinse de alţii, ori chiar izvorând din ei înşişi.

Şi nu mai ştiai ce-s: luminile oraşului în serile de vară timpurie, luminile din ochi, luminile din gând, sub forma unor cărţi, ori luminile aprinse în suflete.

Dragostea pentru Cuvânt este mai grea decât cea dintre oameni şi din aceea că acest cuvânt dăinuie, nu poate fi şters şi e înscris în inimi drept cea mai înaltă treaptă a conştiinţei umane.

Scriitori consacraţi, nume notorii, debutanţi, iubitori sau numai consumatori de cultură, lucrători în vastul câmp al literaturii, redactori, graficieni, tehnoredactori, cu toţii şi-au găsit teren prielnic de afirmare la acest Festival Naţional, nespus de generos, cu tot ce înseamnă noţiunea de Carte, indiferent de suport, dar, cu predilecţie pe suport de hârtie. Nimeni nu a fost refuzat, nimeni îndepărtat. Şi toate acestea sub semnul invitaţiei la lectură, la cunoaştere, la edificare spirituală. Poate că nici nu ne dăm seama ce important este rolul nostru de participanţi activi sau de actori-spectatori pe scena culturii actuale.

Toate palierele reprezentative şi toate gusturile au fost atinse şi împlinite pentru slujirea în chip fericit a Cuvântului scris, cel care aduce şi face lumină în jur şi în suflete. Într-adevăr istoria culturii naţionale şi a istoriei culturii gălăţene n-ar fi complete fără această suită de manifestări de spirit.

Efervescenţă creatoare, emulaţie spirituală, comuniuni şi conexiuni între oamenii creatori de cultură şi consumatori ai actului cultural, într-o săptămână fastă, aflată sub auspiciile brandului cultural „Axis Libri”.

Revenind duminică, a doua zi după încheierea Festivalului, în acelaşi spaţiu, am constatat că unele edituri nu-şi încheiaseră socotelile şi nu se îndurau să părăsească acest décor natural de sub teii de pe Calea Domnească, acea uşoară briză a Dunării în creştere vertiginoasă a cotelor sale în aceste zile fecunde şi mai zăboveau străjuind aleea principală în căutarea eventualilor întârziaţi, doritori de noutăţi editoriale şi de spectacol.

În rest, pensionarii jucau iarăşi table şi şah la aceleaşi măsuţe pătrate din piatră, copiii alergau ca întotdeauna şi se ascundeau după copaci, supravegheaţi de ochiul vigilent al bunicuţelor şi mămicilor, tinerii citeau sustraşi, dar şi absorbiţi de muzica difuzată direct în urechi, prin minuscule aparate, totul părea la fel, chiar şi teii, în înţelepciunea lor, salutau uşor din frunze şi crengi, adunarea aceea de oameni nostalgici, ieşiţi în parc înspre prânz, unii făcându-şi siesta, alţii făcându-şi poftă de mâncare, mergând în pas de promenadă pe esplanada dintre blocurile turn, cele mai vechi din oraş, pe locul unde odinioară, localnicii veneau să târguiască ori să caşte gura în Piaţa Veche, (aşa cum magistral a descris-o un prozator gălăţean – Ioan Gh. Tofan – în cartea cu acelaşi titlu) - reper, iată, încă o dată fundamental în viaţa trăitorilor acestui meleag dunărean, odinioară „cumplit oraş de negustori”, după cum s-a spus, iar în zilele noastre, şi prin acest Festival Naţional, o metropolă a culturii româneşti şi universale.

„La revedere!” pentru ediţia a VI-a. Pe curând, la cea de a VII-a ediţie, în 2015.

Felicitări tuturor organizatorilor, participanţilor şi vizitatorilor la aceste prestigioase manifestări de spirit care fac cinste şi onoare Galaţiului şi ţării întregi.

Timpul acţiunii între sentinţă şi execuţie

Paul Sân-Petru - *La limita şansei*

Ed. Cartea Românească, 2004

Aureliu Goci
eseist, critic literar

Ştim că proza poeţilor păstrează distincţiile de lirism şi de subiectivitate, că nu reuşeşte să se obiectiveze în conturul unui univers imaginar, chiar realistic. Nici prozele poetului Paul Sân-Petru nu sunt construcţii obiective, dar reuşesc să păstreze aspectul de credibilitate, de „felie de realitate", de eşantion specific, de specimen dintr-o teritorialitate ficţională variabilă.

Apariţii stranii, dispariţii incontrolabile, comprimări ale timpului, suprimări ale spaţiului, identităţi alterate se petrec într-o lume mai degrabă rurală, asemănătoare cu cea din povestirile lui Vasile Voiculescu, dar cu subtilităţi şi transmutaţii fantasmagorice în Tipologia lui Mircea Eliade. Cu dezvoltări epice extrem de comprimate, fără nuanţări tipologice, dar cu o semnificaţie bine conturată sau ca o morală dintr-o fabulă, prozele scurte îşi păstrează aspectul de parabole sau de povestiri sapienţiale. Şi peste tot se evidenţiază marea bogăţie lingvistică, limba simplă şi bogată, aşa de firească în curgerea ei sintactică şi totuşi controlată de gustul impecabil al unui scriitor născut iar nu făcut. Spiritul de observaţie, acuitatea şi fineţea percepţiilor, conciziunea şi acţiunea multisemnificantă sunt dominante în proza foarte scurtă, cu aspect parabolic a lui Paul Sân-Petru.

Exagerând un pic, am spune că autorul rescrie, sub formă de schiţe, subiecte de roman. Subiectele nu sunt dezvoltate, în schimb tensiunea poetică a confruntărilor şi a desfăşurărilor narative se concentrează într-un nucleu parabolic cu finaluri sapienţiale, aproape moralizatoare.

Poetul nu dezminte, mai ales în paginile înceţoşate, uneori parcă marcate de o atmosferă ermetică, absconsă, în care cu greu se deslușește o mișcare epică. Poate nici nu proiectează așa ceva, intenționalitatea auctorială reducându-se la atmosferă și nucleele conflictuale. Un joc superior care angajează semnificaţiile şi sonorităţile cuvintelor ironizează, dacă nu desfide chiar, actul creator, dar Creatorul, Unicul, Divinul Creator apare în toate textele ca „Atoatefacător". Religiozitatea nu e o rezultantă sau o implicaţie marginală, ci chiar sensul creaţiei textuale, care pendulează liber între liric şi epic şi nu de puţine ori într-o năuceală suprarealistă. Paradoxal este că textele se generează dintr-un spirit de observaţie foarte acut care, însă, se poate dezmărgini pe un tărâm al himerelor*: „Nu se ştie sigur dacă citise ăsta undeva sau a prins-o de la vreun snob infatuat, dar îi ajungea cât să dea impresia de om cultivat printre mediocrii oraşului. „Ţine minte, măi băiatule, că omul e măsura tuturor lucrurilor; iar dacă lumea n-ar fi, va trebui să fii singurul care poţi justifica dictonul. Vezi tu cum e cu maratonul ăsta, eu aş spune că e mai mult un sport de unul singur, şi nu de echipă. Uneori deja i-ai uitat pe ceilalţi şi-abia ţi-i aminteşti când apar în urma ta ca puii de potârniche. Cum, de ce în urma ta?, pentru că tu eşti primul, măi băiete. Şi până să fii primul, uită-te înainte, iar după ce eşti în frunte, nu te mai uita în urmă, pentru că atunci tu cu tine concurezi. Dacă te trezeşti cu altul înainte, pe care nu l-ai văzut, trage tare ca să-l ajungi... Dacă e unul în urmă care gâfâie să te ajungă, trage tare să nu reuşească. Deci nici aşa, nici altfel nu ai de ales decât să tragi. Omul e, cum am mai zis, măsura; şi atunci concurează măsura cu măsura - care e mai mare. Ei, nu ştiu ce ai înţeles tu, dar acum, la*

treabă!, pentru că teoria sine praxis e cum rota sine axis, *înţelegi cum vine asta, nu?*".

Unicitatea alergătorului de cursă lungă sau a luptătorului singuratic este un topos psihologic de mare frecvenţă şi autoritate în literatura tuturor epocilor.

Fantasticul sau mai degrabă fantasmagoricul se insinuează în peisaj ca în prozele lui A.E. Baconsky, iluminate de o conştiinţă interioară, de o ardere fără justificare în ordinea existenţei în lume. Sfera imaginarului se insinuează printre jaloanele realităţii, iar cele două lumi se interferează şi se resemnifică într-un mod firesc, fără nici o tranziţie de acomodare.

Toate prozele camuflează identitatea autorului, dar conturează un spirit neliniştit şi foarte creativ care bate mult mai departe (şi în altă parte) decât marchează intenţiile explicite. De asemenea, dincolo de text, se ascunde un talent profund şi polivalent care se pricepe, deopotrivă, la muzică şi mecanică, la agricultură şi religie şi, mai ales, are ştiinţa de a prelucra şi de a structura aceste informaţii în contexte narative.

Paul Sân-Petru

Activ şi contemplativ, autorul poate să obiectiveze o problematică transfigurată într-o substanţă epică de o rară complexitate ce dovedeşte o cunoaştere exemplară - şi nu doar profesională - a fiinţei umane, pe diferite trepte de intelectualitate, dar tulburător de tragică în relaţia cu lumea. În fine, nu-i lipseşte simţul umorului şi nici detectorii sensibili ai unei filosofii de viaţă acolo unde apare numai întâmplarea, pura întâmplare.

Şi gama tipologică a povestirilor este destul de largă, de la schiţe sau snoave dirijate de sfătoşenia unui Anton Pann la texte de subtilă analiză a unor conştiinţe complexe.

Personajele au consistenţă iluzorie, plasmatică, tranzitorie între diferite forme. Bătrânul şi copilul din textul următor pot trece printr-o comutare identitară: *Copilandrul îl privea cu jind şi bătrânul simţise asta pe când urca să tragă clopotele. Bătrânul dădea uşor în mintea copiilor. În mintea clopotelor; în mintea a toate şi a tot ce-i era drag. I-a spus să stea mai la o parte, că asta nu-i o treabă uşoară. Şi-a dat o frânghie după o mână, o alta după cealaltă, iar vârful piciorului drept şi l-a proptit într-un laţ ce atârna deasupra podelei.*

Frânghiile au pornit să mişte încrucişat şi mut, din ce în ce mai tare, până ce limbile clopotelor începură să atingă arama, intrând fiecare, în ordine, într-un anumit fel, în împletitura sunătoare ce smintea auzul băietanului; dar el tocmai de aceea învăţase pe de rost toate Sărbătorile - ca să fie pe-aproape atunci când bătrânul se va pregăti să urce zig-zagul scărilor - sperând că şi el, într-o zi... Dar până atunci voia să afle totul despre clopotele acelea, iar bătrânul îşi găsise chiar azi răgazul să-i povestească.

Amprenta originalităţii marchează textele fulgurante atât prin ineditul subiectelor şi prin concentraţia narativă, cât şi prin limba aleasă, un model de expresivitate performantă într-un context literar care promovează strident un fel de naturalism lingvistic. Iată cum vorbeşte un pui... în ou: *Aflase că trebuie să fie pasăre şi îi era teamă. Orice altceva dacă trebuia să fie, tot teamă i-ar fi fost, dar asta trebuia să fie, şi-i era teamă de singurătatea de deasupra lumii, de ascuţişul copacilor şi al turlelor, se temea că nu vor reuşi culorile penelor (cele văzute de jos, mai ales) sau poate cântecul să nu-i iasă la fel cu al celorlalte şi să se facă de râs, să i se arunce pe creangă cu ouă clocite; şi de fapt de ce să-i iasă ca al celorlalte, de ce să nu iasă cu totul altceva, care să fie numai al ei? Trebuie neapărat să fii altă pasăre ca să cânţi ceva numai al tău? Şi cine să te facă o altă pasăre, care să nu existe?*

Şi totuşi avea să meargă înainte, ascultase prin coajă că pasăre trebuie să fie, dar cum o să facă ea faţă unor călătorii atât de istovitoare fără să se vadă de departe locul unde bobocul picioarelor în zbor îi va înflori pentru o nouă aşezare, să zboare pe întuneric în sensul norilor sau împotriva lor, pe sub ei sau pe deasupra, traversându-i, încrezătoare într-o singură pasăre... Atâtea motive de teamă să nu poată lupta cu nici unul care s-o fi împins înapoi şi să uite că pasăre trebuia să fie; dar până atunci mai erau multe zile.

Paul Sân-Petru a reuşit o strălucită revenire în prim-planul fenomenului literar după ani de acumulare, latenţă şi sedimentare şi după ce a reluat experienţa limită a actului poetic.

Spiritualitatea ţărănească, arhaică, în perspectiva unei cercetări moderne

Decupajul estetic (II)

Eugen Holban
etnolog

Decupajul estetic a fost o metodă de creaţie fundamentală în culturile arhaice. Se făcea doar la nivelul memoriei până în momentul în care săteanca se hotăra să ţească un covor sau un levicer ales. Este vorba de un proces de foarte lungă durată şi începea cu primele percepţii ale copilăriei. Era, de fapt, un exerciţiu permanent, propriu majorităţii sătencelor, dar nu era neapărat uniform ca intensitate. Pentru persoanele cu vocaţie deosebită, adică foarte talentate, exerciţiul era permanent, intens şi profund, ca o adevărată obsesie, iar rezultatele erau pe măsură.

În bună parte, procesul creator al acestei categorii de sătence nu se deosebea de cel al artiştilor plastici profesionişti. În ambele cazuri, totul se elabora în această primă fază mai întâi mental. Numai că, informaţia exhaustivă, existentă în domeniul istoriei artelor, informaţie pe care aspiranţii o primesc în şcolile de artă, precum şi un exerciţiu intens de tehnică picturală practicat de elevii unor şcoli cu profil artistic, precum şi a unor studenţi din academiile de artă, a impus o metodologie specială predată de către profesori de strictă specialitate. Ei exersează, după un plan bine întocmit, transpunând şi prelucrând ideile şi sentimentele imediat ce apăreau mintal. Transpunerea se făcea pe hârtie, pe pânză, pe lemn şi pe alte suporturi. Folosesc pentru aceste exerciţii, mai întâi hârtie şi creioane colorate – culori de apă şi apoi uleiuri. Încep mai întâi cu schiţe mici, cu crochiuri pe care le perfectează apoi succesiv până când consideră că pot fi transpuse în forma definitivă.

Toate acestea le lipseau ţărăncilor. La ele, acest exerciţiu se producea doar la nivelul mintal, solicitată fiindu-le memoria, să reţină şi să prelucreze datele acumulate până în momentul în care se „*îndeplinea sorocul*”, adică până când se hotărau să ţească covorul mult visat şi pregătit.

Erau însă şi unele fete – femei – mai puţin active sub acest aspect. Ele nu se descurcau singure la ţesutul unui covor şi chemau rude, prietene, vecine mai pricepute, ca să le ajute nu numai la ţesutul covorului, ci şi la vopsitul lânii.

Interesant este faptul că nici această categorie de sătence nu erau străine de metoda decupajului estetic. Preocuparea lor în timp ca intensitate, precum şi puterea lor de concentrare nu era însă la fel de mare ca la cele recunoscute în sat a fi foarte pricepute.

Din momentul în care o săteancă se hotăra să ţească în sfârşit covorul, închipuirea din memoria ei începea să prindă viaţă, să se materializeze. Ceea ce până la acea dată fusese doar un vis, adică se producea doar prin combinarea unor culori şi forme, acum se muta într-un plan mai pragmatic, adică trebuia să calculeze cantităţile de lână necesare. Bineînţeles că nici până acum aceste probleme nu erau întru totul ignorate. Ele nu depăşeau însă prea mult cadrul memoriei.

Mai întâi era pregătită materia primă, adică lâna. După tundere, lâna era spălată – în timpul verii – apoi, toamna, după ce se strângeau recoltele de pe câmp, se trecea la scărmănat şi la dărăcit. În aparenţă, toate aceste operaţiuni, pur tehnice, de pregătire a materiei prime solicitau doar efort fizic din partea sătencelor. În realitate însă şi, mai ales, în cazul persoanelor implicate direct, memoria în care se închipuise deja – în faze succesive – de

foarte multă vreme covorul, era solicitată într-o activitate creatoare, efervescentă, mult mai intensă decât în restul timpului.

Dacă până în acest moment ţăranca se „juca" oarecum decupând mintal anumite pete de culoare, motive decorative sau accente cromatice de pe ţesăturile aflate pe pereţii locuinţelor, pe lada de zestre sau chiar în războiul de ţesut asamblându-le în imaginea „covorului ei" aflat la nivelul memoriei, acum, covorul ei începea să prindă viaţă, în material definitiv. Tria mai întâi tonurile naturale, distribuindu-le în compoziţia cromatică a covorului, calculând şi necesarul de lână, sub aspect cantitativ al diferitelor tonuri şi nuanţe.

Apoi, când torcea lâna de o anumită nuanţă, ea se oprea la un moment dat din tors, lua câte un scul de lână de altă nuanţă – negru, brun, sârbă, albă – şi le apropia de fusul cu lână – pe care o torcea atunci. Lua apoi un fir de lână brun-roşcat şi unul alb şi le răsucea. Privea îndelung transformarea cromatică suferită de firul răsucit, apoi mai adăuga celor două fire încă un fir alb sau brun-roşcat, în funcţie de tonalitatea pe care urmărea să o obţină, apoi răsucea din nou şi „jocul" continua, aşa până ce ajungea la anumite concluzii. Căuta, desigur, un ton de roşu (roz) „stins", pastelat. Lăsa apoi fusul şi furca deoparte şi mergea în magazie, lua o cantitate mică de lână albă, nescărmănată şi nedărăcită şi o alta de lână brun-roşcat în aceeaşi stare, le amesteca bine, prin scărmănare – şi dărăcit – până la aproximativa omogenizare. Apoi lua o altă furcă şi un alt fus şi torcea acest amestec. Apropia apoi firul astfel rezultat de cel obţinut prin răsucire, le privea un timp, le compara apoi, alternativ, încercând să le integreze în compoziţia din memoria ei.

Procedeul tehnic devenea astfel cu atât mai eficient şi necesar, cu cât săteanca – artista – se apropia de faza finală, ţesutul.

De obicei, firul obţinut prin încercarea de omogenizare a celor două tonuri de lână amestecate prin scărmănat şi dărăcit înainte de a fi toarse nu se mai cunoştea că a fost obţinut prin amestec, iar cel obţinut prin răsucire dădea o anume vibraţie petei de culoare în care era integrat.

Ceea ce am descris în acest pasaj se petrecea în mod deosebit într-o epocă mult mai veche, adică pe vremea când în ţesăturile de lână tonurile naturale, adică cele care nu erau obţinute prin vopsire, apăreau în cantităţi semnificative sau chiar predominau.

Procedeul devenea asemănător atunci când săteanca începea să vopsească lâna albă. Fierbea mai întâi plantele – frunze, coaja de pe trunchi, fructe, tulpini, rădăcini. Introducea apoi câteva fire de lână albă în zeama respectivă şi vedea dacă şi în ce măsură culoarea obţinută se apropie de cea din covorul ei. Dacă era prea tare mai adăuga o anumită cantitate de apă. Dacă era prea slabă, mai adăuga plante, până se ajungea la tonul dorit.

Pregătirea tonurilor de lână, fie a celor naturale, fie a acelora obţinute prin vopsirea lânii albe, era un adevărat exerciţiu de pictură, apropiat în bună parte de cel făcut de pictor cu ajutorul paletei. Deosebirea constă însă în faptul că pictorul putea şterge sau acoperi în cazul în care nu-i convenea un anumit ton, pe când ţăranca trebuia să gândească foarte bine înainte de a introduce firele de lână colorată printre cele de urzeală. Şi totuşi sătencele aveau – şi ele – soluţii pentru cazurile în care tonurile pregătite pentru o pată de culoare erau prea tari sau prea slabe. În cazul în care erau prea tari, intercalau în timpul ţesutului fire de lână vopsite cu un ton ceva mai slab, iar dacă era prea slab, operau invers. În felul acesta, pata de culoare ajungea la valoarea dorită şi, în plus, căpăta şi mai multă vibraţie, mai multă picturalitate, decât atunci când foloseau doar fir de aceeaşi tonalitate. Şi aceasta se obţinea fără a afecta decorativul ca tehnică. Deseori, ca cercetător, nu-ţi poţi da seama ce anume a determinat-o pe ţesătoare să facă aceste intercalări. Adică, dacă a fost determinată de o nepotrivire de ton sau este vorba, pur şi simplu, de o tehnică bine gândită şi pregătită chiar la nivelul memoriei.

Indiferent de motiv, totul se făcea cu multă discreţie, cu multă ştiinţă, iar în final se ajungea de cele mai multe ori la o capodoperă.

Acest exerciţiu tehnic era uşurat foarte mult de cel mintal, al decupajului estetic, exerciţiu care începea, deseori, aşa cum am mai afirmat, chiar din frageda copilărie.

Constantin Schifirneț. *Românii, cum au fost și cum sunt*
București: Tritonic, 2013

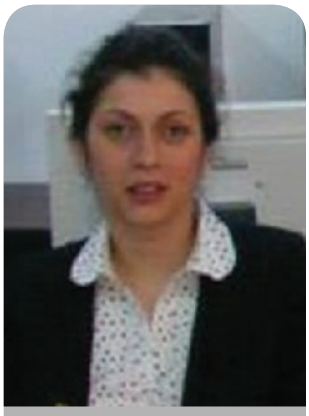

Mihaela Ramona Andreiu
studentă

Constantin Schifirneț ridică, în cartea de față, o serie de probleme care au afectat societatea românească de-a lungul procesului de modernizare, oferind în același timp și soluții. După titlu cartea ar putea induce câteva dubii, *Românii cum au fost și cum sunt* ar putea indica o analiză a spiritului românesc *de atunci* și *de acum*, dar ajungând în esența ei ne vom da seama că aduce o critică constructivă societății românești și o prezentare a unor personalități ale căror ideologii au avut impact semnificativ în procesul de modernizare a țării.

Mihai Eminescu, Titu Maiorescu, Spiru Haret sunt spirite care au schimbat indubitabil mersul societății românești spre o Românie modernă aliniată cerințelor de integrare europeană din ziua de azi, chiar dacă activitatea lor socială și politică aparține unui trecut masurat prin secole. Constantin Schifirneț îi îndemnă pe cei care dețin astăzi o demnitate politică să citească analizele sociale competente la adresa societății din secolul al XIX-lea ale lui Eminescu, pentru formarea unui spirit critic argumentat și o evaluare corectă a imaginii despre evoluția modernă a societății românești. Titu Maiorescu, mentor al multor personalități culturale, este adus în atenția cititorului ca fiind emblematic pentru perioada de schimbare socială din epoca sa. Așa cum sesizează și autorul, cu regret, lui Titu Maiorescu nu i se acordă o foarte mare importanță în spațiul cultural românesc, având în vedere că „a orientat cultura și societatea românească de la barbarie orientală și bizantinism către civilizația modernă națională și europeană”. (p. 34) Constantin Schifirneț amintește în carte de centenarul celebrat la data de 17 decembrie 2012 a unui mare vizionar al țării din perioada anilor 1900, Spiru Haret, personalitate care a văzut în Biserica Ortodoxă Română o instituție integrată în procesul de schimbare modernă a României cu toate că nu există în studiile de istorie ale acesteia nici o activitate de legiferare a treburilor bisericești. Creator de mari instituții din România, autorul prezintă succesul acestuia de a reforma școala ca specialist și nu ca politician, intuind rolul preotului și al învățătorului în „formarea comportamentului de consum al cartofului și eradicarea analfabetismului”. (p. 10)

Specialist fiind în sociologie și în gândirea filosofică și sociologică românească, autorul analizează în lucrarea sa stadiul modernității românești, vehiculând cu o sintagmă specifică stării sociale din România, *modernitatea tendențială*. „Societatea românească cunoaște o modernitate proprie pe care eu o denumesc modernitate tendențială.”(p. 81) –o modernitate care n-a fost pe deplin realizată, deoarece statul român a acordat prioritate doar construcției de unitate națională și nu ideii de dezvoltare economică și socială.

O altă temă a cărții o reprezintă nevoia României de a ajunge la nivelul țărilor dezvoltate, cursă care nu se poate finaliza cu succes dacă elitele politice românești nu aplică politicile europenizării tuturor instituțiilor sociale. La aceste politici avem acces în urma aderării din 2007 la Uniunea Europeană, iar faptul că aceste elite în loc să construiască „preluând direcții viabile din epocile precedente, (...) au criticat și au demolat tot ce a fost înaintea lor, cheltuind multă energie în acest sens.” (p. 98)

În concluzie, *Românii cum au fost și cum sunt* este o lucrare care ia prin surprindere având în vedere dimensiunea, dar reușește cu succes să aprofundeze teme de interes pentru modernizarea și dezvoltarea societății românești actuale: alinierea la valorile europene, bunăstarea economiei românești, influența nocivă a subculturii în trasformarea societății, universitățile și traficul cu diplome de studiu, cât și nivelul demografic al populației, „socializarea” în cadrul „rețelelor de socializare” virtuale și impactul fenomenului asupra tinerilor.

A XXV-a Conferinţă Naţională a Asociaţiei Bibliotecarilor din România

În perioada 3-5 septembrie 2014, Asociația Bibliotecarilor din România a desfășurat la Cluj-Napoca, în parteneriat cu Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga", Biblioteca Județeană „Octavian Goga", Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Haţieganu"- Biblioteca „Valeriu Bologa", Biblioteca USAMV, Universitatea Tehnică - Biblioteca, Biblioteca Academiei, Filiala Cluj și Casa Corpului Didactic, cea de a XXV-a Conferință Națională a ABR intitulată „Bibliotecile – Acces la educație și cultură".

Deschiderea Conferinţei a avut loc în Aula Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Haţieganu" Cluj-Napoca unde au fost prezente oficialitățile locale, care au ținut să prezinte comunității biblioteconomice un cuvânt de salut.

Alături de cei peste 300 de bibliotecari reprezentanți ai tuturor categoriilor de biblioteci – naţionale, universitare, specializate, publice și școlare, reprezentanţi ai Ministerului Culturii și Ministerului Educaţiei, precum și personalităţi ale vieţii culturale și ştiinţifice din ţară și de peste hotare, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" Galați a participat cu o delegație formată din: Dorina Bălan, Catrina Căluian, Daniela Aldea, Violeta Opaiț și Constantina Nedelcu.

Lucrările *Conferinţei* s-au desfășurat atât în plen, cât și în cadrul celor 11 secțiuni profesionale unde au fost prezentate peste 80 de comunicări ştiinţifice pe problemele cele mai actuale ale biblioteconomiei contemporane. Pe lângă contribuțiile la Ghidul național de catalogare, studii realizate de către echipa care reprezintă biblioteca la nivel național (Violeta Moraru, Dorina Bălan, Catrina Căluian) depuse în cadrul secțiunii Catalogare, au fost susținute și două lucrări: una în cadrul secțiunii Tehnici pedagogice de bibliotecă - *Educarea intelectului utilizatorilor în regăsirea informației*, întocmită și prezentată de Constantina Nedelcu și una în cadrul secțiunii Periodice, realizată de Daniela Aldea - *Biblioteca „V.A. Urechia" - istoric*. Din partea Bibliotecii Universității „Dunărea de Jos" au participat Lenuța Ursachi și Mioara Voncilă cu lucrarea *Contribuţia bibliotecii Universităţii „Dunărea de Jos" din Galaţi la promovarea culturii informaţiei,* susținută în cadrul secțiunii Cultura informației și referințe.

Considerăm că participarea activă a bibliotecarilor care au reprezentat comunitatea gălățeană, dar și informațiile culese de la colegii noștri, noutățile de ultimă oră din domeniu, prezentate în diferitele secțiuni ale Conferinței, vor constitui repere demne de urmat de către bibliotecari, astfel

încât să putem corespunde caracterizării făcute de președintele ABR, prof. univ. dr. Mircea Regneală: „Dacă ar fi să facem un scurt profil al bibliotecarului contemporan, acesta ar fi următorul - un om care poate, din fața unui computer, să deschidă pentru utilizatorii bibliotecilor o fereastră spre lumea întreagă, spre mii de biblioteci de pe glob, spre educație, cultură și cunoaștere".

Filiala Galați a ABR

Şedinţa Consiliului ştiinţific al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi, octombrie, 2014

În data de 3 octombrie 2014, ora 10:30, la Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia” a avut loc o nouă întrunire a *Consiliului ştiinţific*, care a fost constituit şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta are rol consultativ în domeniul cercetării ştiinţifice, al activităţilor culturale şi în dezvoltarea colecţiilor şi este alcătuit din personalităţi gălăţene din diverse instituţii de cultură, învăţământ şi administraţie. Ordinea de zi anunţată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului ştiinţific pe trimestrul al III-lea al anului 2014, înaintarea propunerilor de activităţi pentru trimestrul al IV-lea şi aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

Şedinţa a debutat cu urările de *bun venit!* adresate participanţilor de către prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”. A fost prezentată ordinea de zi, apoi s-a trecut la discuţii şi propuneri.

Prof. dr. Zanfir Ilie a prezentat Raportul Consiliului ştiinţific pe trim. al III-lea 2014, după care a menţionat principalele realizări ale Bibliotecii „V.A. Urechia”, din perioada precedentă: pregătirea pentru editare a revistelor proprii (*Axis Libri, Buletinul Fundaţiei Urechia, Antares-Axis Libri, Anuarul ştiinţific al Bibliotecii „V.A. Urechia”, Asociaţia*); editarea lucrărilor: *Catalogul Cantacuzino* – Vol. 2: *Bălaşa Cantacuzino, Elena Donici Cantacuzino, Ina Donici,* autor Gabriela Debita şi *Valori patrimoniale în colecţiile Bibliotecii „V.A. Urechia”: Cărţi poştale ilustrate* (în limba română şi în limba engleză); inaugurarea Sălii de lectură care poartă numele acad. prof. univ. dr. Constantin Gheorghe Marinescu, în spaţiul Oficiului de Informare Comunitară, în prezenţa acestei distinse personalităţi culturale gălăţene şi naţionale care a făcut o importantă donaţie de carte Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi. Directorul instituţiei a precizat activităţile de amploare desfăşurate în trimestrul al treilea al acestui an: manifestările din cadrul Bibliotecii estivale, precum şi desfăşurarea Taberei de creaţie şi recreaţie „Galaţi – oraşul Valurilor Dunării”, organizată de Asociatia Universul Prieteniei Iaşi, în urma căreia a fost editată *Antologia literară de la Dunărea de Jos.* Apoi managerul Bibliotecii a prezentat auditoriului colectivul de redacţie şi cuprinsul *Anuarului ştiinţific al Bibliotecii „V.A. Urechia”,* publicaţie ce va apărea în premieră anul acesta, ca urmare a propunerilor membrilor Consiliului ştiinţific. Ca perspectivă pentru anul următor, Biblioteca îşi propune să realizeze volumul *Clarobscurul la Rembrandt*, care să cuprindă o parte din gravurile existente în celebra *Culegere de 85 de stampe originale*, album unicat în România, deţinut de instituţia noastră în cadrul Colecţiilor speciale. De asemenea, cel mai târziu în luna ianuarie a anului

2015 va apărea *Calendarul evenimentelor culturale*, principal punct de reper al manifestărilor culturale ale anului următor.

În aceeași ordine de idei, prof. dr. Zanfir Ilie a subliniat că cel mai important proiect al perioadei următoare rămâne *Istoria literaturii de la Dunărea de Jos*, lucrare care se va realiza în cadrul Consiliului ştiinţific, în colaborare cu Facultatea de Litere şi cu Uniunea Scriitorilor Români, Filiala Sud-Est condusă de scriitorul Corneliu Antoniu.

Ca neajunsuri, managerul Bibliotecii a menţionat insuficienţa fondurilor financiare, reflectată în mod deosebit în lipsa unui sistem integrat de bibliotecă și sincopele din colaborarea cu celelalte instituţii.

În ceea ce privește *Istoria literaturii de la Dunărea de Jos*, prof. dr. Zanfir Ilie a făcut propuneri pentru alcătuirea colectivului care se va ocupa de realizarea lucrării: prof. univ. dr. Simona Antofi, prof. Doinița Milea, Oana Cenac, Nicoleta Ifrim, Alina Crihană, din partea Universităţii „Dunărea de Jos" - pentru proză, Victor Cilincă și Zanfir Ilie – pentru presă, Victor Cilincă - pentru dramaturgie, Camelia Toporaș – pentru biografii.

În același context, Victor Cilincă a propus realizarea unui forum pe internet, pentru discuţii și completări.

În continuare, prof. dr. Zanfir Ilie a semnalat evenimentul major organizat de Biblioteca „V.A. Urechia" în data de 4 octombrie 2014 - *Noaptea în Bibliotecă la Galați* - manifestare culturală aflată la a IV-a ediție. Directorul instituţiei a evidenţiat contribuţia esenţială a lui Cătălin Negoiță la manifestările culturale derulate în comunitatea gălățeană, precizând că în cadrul evenimentului menţionat va participa cu două filme, sub genericul Picătura de cultură gălățeană. De asemenea, a adus la cunoștință auditoriului inițiativa Arhiepiscopiei Dunării de Jos de a înființa Muzeul Istoriei, Culturii și Spiritualității Creștine de la Dunărea de Jos, care se va inaugura în data de 30 noiembrie și care a constituit subiectul unuia dintre cele două filme. Cătălin Negoiță a menţionat că filmul va fi o premieră în care sunt prezentate lucrările premergătoare înființării Muzeului.

Scriitorul Corneliu Antoniu a adresat felicitări directorului Bibliotecii pentru realizările instituţiei și a propus includerea studenților și a doctoranzilor în activitatea de elaborare a lucrării *Istoria literaturii de la Dunărea de Jos*. Totodată, a subliniat necesitatea găsirii resurselor financiare pentru cei care vor contribui la realizarea acestui proiect, luând în considerare, în același timp, și posibilitatea voluntariatului.

Prof. univ. dr. Simona Antofi a apreciat în mod deosebit lucrarea *Valori patrimoniale în colecţiile Bibliotecii „V.A. Urechia"*, considerând că ea reprezintă o carte de vizită nemaipomenită pentru Biblioteca „V.A. Urechia". În privința *Istoriei literaturii de la Dunărea de Jos,* se declară optimistă, oferindu-și întreaga disponibilitate, împreună cu echipa de la Universitatea „Dunărea de Jos", pentru desfășurarea acestui grandios proiect.

Prof. Theodor Parapiru și-a exprimat reticența în ceea ce privește elaborarea *Istoriei literaturii de la Dunărea de Jos*, considerând, în același timp, că este necesar un comitet alcătuit din 3-4 persoane pentru a se stabili un stil unitar de lucru. Totodată, a revenit asupra ideii din ședințele anterioare, de a se înființa un post de televiziune, *TV Urechia*, care să difuzeze emisiuni literare de calitate.

Cătălin Negoiță a afirmat că, deși inițiativa este foarte bună, publicul amator de de emisiuni culturale este limitat, iar postul nu ar avea parte consistentă de publicitate astfel încât să-și asigure resursele financiare necesare funcționării.

În final, prof. dr. Zanfir Ilie a anunțat redeschiderea, pe 9 octombrie, a Salonului Literar Axis Libri și i-a invitat pe toți cei prezenți la *Noaptea în bibliotecă la Galați*, eveniment de anvergură organizat în data de 4 octombrie.

Consiliul ştiinţific
al Bibliotecii „V.A. Urechia"

Activităţile Secţiei pentru Copii în cadrul manifestării *Noaptea în Bibliotecă la Galaţi*

Maricica Târâlă-Sava
şef birou, Împrumut la domiciliu pentru copii, Biblioteca „V.A. Urechia”

În cadrul manifestării culturale „Noaptea în Bibliotecă la Galaţi”, ediţia a IV-a, desfăşurată anul acesta în data de 4/5 octombrie, Secţia pentru copii a organizat mai multe acţiuni atractive şi interesante. În primul rând s-a lansat Clubul de şah „Axis Libri”, care urmează a se desfăşura în fiecare zi de miercuri, începând cu ora 16:30. Participarea la club este gratuită, astfel încât orice doritor se poate înscrie venind la Secţia pentru copii din cadrul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia”, sediul central. Instructorul de şah este domnul ing. Adrian Smărăndoiu, reprezentant al C.S. „Şah Club Galaţi”. Programul pentru copii a continuat cu un Atelier „Art Hobby Creativ”, la care au participat membrii Clubului Curioşilor, dar şi alţi copii care au realizat cele mai frumoase brăţări şi obiecte din elastice. La acţiune au participat 50 de copii, cu vârsta cuprinsă între 4 şi 12 ani. După atelier a urmat mult aşteptatul concurs „Căutătorii de comori”. După o scurtă prezentare a Bibliotecii şi a Regulamentului de concurs, cei 60 de concurenţi înscrişi au fost împărţiţi în patru echipe. Fiecare echipă a avut de găsit indiciile, care au fost lăsate strategic de bibliotecare în secţiile cu acces pentru public, cu ajutorul cărora participanţii au fost conduşi la descoperirea comorii. În pregătirea indiciilor s-a avut în vedere învăţarea şi orientarea celor mici la raft, pentru a-şi găsi singuri cărţile la Secţia pentru copii şi totodată cunoaşterea celorlalte secţii ale Bibliotecii. Iată câteva indicii:

Mergi la raftul de Poveşti! Caută în cărţile „Alice în Ţara Minunilor”- Carroll Lewis, până vei găsi indiciul nr. 3; Mergi pe hol, la pupitru „Referinţe”! Convinge-o pe doamna bibliotecară să îţi dea Indiciul 5; Mergi în Sala Adolescent, raftul Poezii! Caută volumul Poezii de M. Eminescu şi vei găsi indiciul 4; Urcă scările până la prima expoziţie! Admiră expoziţia! În spatele afişului vei găsi indiciul 6.

Din indiciu în indiciu fiecare echipă a descoperit comoara, care nu putea fi alta decât o carte. Copiii s-au descurcat foarte bine prin labirintul cunoaşterii, parcurgând traseul într-un timp cuprins între 5 şi 10 minute. Fiecare echipă a avut de prezentat cartea-comoară, cei mici învăţând să lucreze în echipă. La finalul concursului toţi copiii au primit cărţi şi dulciuri. Seara a continuat cu lectura la lumina felinarelor, mai exact a lanternelor. De data aceasta cei mici au cerut să citească poveşti de groază.

După întreg maratonul de acţiuni ale Secţiei pentru copii, unii au plecat acasă, iar alţii au mers la compartimentul Împrumut pentru adulţi pentru a participa şi la alte activităţi. A fost o zi şi o noapte plăcută, educativă şi distractivă!

Raftul cu inițiativă

Celozena Diaconu
șef birou, Biblioteca „V.A. Urechia”

Asociatia Naţională a Bibliotecarilor din Romania în parteneriat cu PROVOBIS, Centrul Naţional de Voluntariat, derulează în perioada mai 2014 - iunie 2015 Proiectul Raftul cu Inițiativă - Dezvoltarea de programe de voluntariat în biblioteci, finanțat prin Granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România. Din cele 28 de biblioteci județene care au aplicat pentru implementarea de programe de voluntariat au fost selectate 16 biblioteci: Biblioteca Județeană Brăila, Biblioteca Județeană Cluj, Biblioteca Județeană Dâmbovița, Biblioteca Județeană Galați, Biblioteca Județeană Gorj, Biblioteca Județeană Iași, Biblioteca Județeană Mureș, Biblioteca Județeană Neamț, Biblioteca Județeană Vaslui, Biblioteca Județeană Vrancea, Biblioteca Metropolitană București, Biblioteca Municipală Bârlad, Biblioteca Municipală Medgidia, Biblioteca Municipală Mediaș, Biblioteca Pontus Euxinus Năvodari și Biblioteca Publică Locală Pietrari, Vâlcea.

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați și-a propus ca, prin programul de voluntariat pe care-l va implementa și dezvolta prin proiectul Raftul cu inițiativă, să realizeze un Centru de informare și educare a voluntariatului pe rețeaua Centrului de formare regională. Vor fi realizate proiecte pentru promovorea culturii locale și județene, proiecte de interes comunitar, in care vor fi implicați voluntari care au abilitățile necesare activităților la care vor fi solicitați.

Proiectul *Raftul cu Inițiativă* promovează conceptul de Bibliotecă V – o bibliotecă dinamică ce prin implicarea voluntarilor în realizarea proiectelor de informare a cetățenilor asupra ofertei culturale, a oportunităților de educație nonformală, servicii pentru persoane dezavantajate sau discriminate, consiliere și cursuri pentru persoane în căutarea unui loc de muncă, ateliere de dezvoltare a creativității, a competențelor, să-și valorifice toate resursele pentru indeplinirea misiunii pe care o are în comunitate.

Biblioteca V – cuPRINDE inițiativa!

Concept care va include o competiție între bibliotecile participante la proiect.

În perioada 14-17 septembrie 2014 s-a desfășurat la Cluj-Napoca sesiunea de instruire în Managementul programelor de voluntariat și Managementul voluntarilor, organizată și realizată de formatorii PROVOBIS pentru bibliotecarii selectați. Au fost instruiți un număr de 31 de bibliotecari care au primit informaţii utile privind noutăţile aduse de Legea 78/2014, reglementările și documentele necesare activităţilor de voluntariat în România, clarificări privind pașii implementării unui program de voluntariat, precum și managementul voluntarilor.

Trainerii au fost selectați din rândul foștilor voluntari cu activitate și experiență, care la ora actuală fac parte din echipa PROVOBIS:

Cristina Rigman
Corina Pintea
Nicoleta Chis – Racolța
Oana Țicle
Andrea Demeter.

Obiectivele trainingului au fost:

- oferirea de informaţii privind Managementul Programelor de Voluntariat;
- dezvoltarea de abilităţi specifice pentru coordonatorii programelor de voluntariat;
- instrumentele necesare pentru implementarea programelor de voluntariat;
- cadru pentru a împărtăși metodele aplicate în lucrul cu voluntarii de PROVOBIS în cei 20 de ani de activitate.

Agenda cursului a cuprins sesiuni de lucru având ca tematici:

- Programe de voluntariat în instituții publice;
- Pregătirea organizației pentru implicarea voluntarilor;
- Recrutarea voluntrilor;
- Selecția voluntarilor;
- Orientarea, instruirea și supervizarea voluntarilor;
- Monitorizarea și evaluarea voluntarilor și a programelor de voluntari;
- Motivarea și recunoașterea meritelor voluntarilor;
- Managementul riscului și al conflictului în activitatea cu voluntarii;
- Planificarea activităților în programele de voluntariat;
- Evaluarea finală și inițiativă.

Prezentarea formularelor agreate pentru anexele Contractului de Voluntariat, întocmit conform Legii 78/2014, realizate de VOLUM - Federatia organizaților care sprijină dezvoltarea voluntariatului în Romania, http://www.federatiavolum.ro/

S-au dezbătut prin jocuri de rol (director, angajați, coordonator, voluntar) argumente pro și contra implementării Programelor de voluntariat în biblioteci.

Au fost identificate nevoi de informare a comunității, nevoi de dezvoltare personală și experiență profesională în studiile absolvite ale voluntarilor, precum și nevoile bibliotecilor de atragere la lectură, de diversificare a serviciilor, de valorificare a culturii locale și județene care pot fi realizate fără costuri suplimentare prin implementarea programelor de voluntariat.

Cursanţii, la inițiativa trainerilor, au prezentat proiecte de succes derulate pentru publicul țintă din comunităţile pe care le deservesc în care au fost implicaţi și voluntari. Unul din proiectele prezentate a fost „Învăț să previn cancerul la sân” care s-a derulat la Mediaș, Copșa Mică, finanțat prin Biblionet, coordonator CIP Biblioteca Municipală „St.L. Roth” Mediaș, Antonela Sofia Barbu.

Bibliotecarii de la Biblioteca Județeană Brăila au prezentat schița Proiectului „Biblio - cardul de sănătate” pe care îl vor implementa începând cu luna ianuarie 2015 prin Proiectul Raftul cu inițiativă.

Inițiatorul și promotorul Proiectului Cărțile pe față, Miron Victor, proiect realizat prin intermediul contului său de socializare, https://www.facebook.com/miron.victor, a fost o prezență inedită prin ideile și modalitățile pe care le-a folosit pentru atragerea la lectură prin intermediul internetului a tinerei generații.

În încheiere a fost prezentat videoclipul finanțatorului programului de training, Consiliul Europei care a lansat **No Hate Speech Movement Campaign of Young People for Human Rights Online** pe care îl găsiți la adresa:

http://www.nohatespeechmovement.org/

Boris Volodarsky, *Între Stalin și Franco: spionajul sovietic în Războiul civil din Spania, 1936-1938*

traducere de Petru Iamandi (II)

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr. Universitatea „Dunărea de Jos" Galați

Fost căpitan în serviciul de informații militare al URSS, în 1989 Boris Volodarsky a rămas în Occident, unde a publicat mai multe cărți despre KGB și predecesorii acestuia: Ceka și NKVD. În 2010 și-a prezentat teza de doctorat „Serviciile sovietice de informații în Războiul Civil din Spania, 1936-1939" care, trei ani mai târziu, a apărut în Spania sub titlul de mai sus. În prezent este consultant pe probleme de securitate internațională. Fragmentul de mai jos îl are drept protagonist pe scriitorul și jurnalistul Mihail Kolțov, corespondent al ziarului ***Pravda*** *pe frontul spaniol, victimă a represiunii staliniste.*

Fragment

În seara zilei de 12 decembrie, după ce Kolțov a prezentat timp de două ore cartea lui Stalin în supraaglomerata Sală de Stejar din Casa Centrală a Scriitorilor (fostă lojă masonică), Boris Efimov și-a invitat fratele acasă, la un ceai cu fursecuri. Deși se dădea în vânt după fursecuri, Kolțov i-a spus că mai are treabă la birou. A fost ultima oară când s-au văzut. Dis-de-dimineață șoferul lui Kolțov, Konstantin Derevenskov, l-a sunat pe Efimov. „Boris Efimovici, știți?… Nu știți?!" Efimov a înțeles imediat ce s-a întâmplat.

Kolțov nu fusese arestat oficial, ci doar „reținut", Beria însuși semnându-i mandatul de reținere. A fost dus la închisoarea Lubianka. Sergentul Kuzminov a început primul interogatoriu oficial și de data aceasta nu a mai fost Kolțov cel care a pus întrebările. Acei comentatori care susțin că primul anchetator „nu putea scrie două cuvinte fără să facă trei greșeli de ortografie și era convins de existența unei conspirații a tuturor prozatorilor și poeților de frunte ai Rusiei" nu au dreptate. În ziua aceea, datoria sergentului a fost doar să îi facă formele deținutului și să îi ia datele biografice. Kuzminov știa destulă carte ca să scrie și să citească, dar pentru el nu era nicio diferență între Friedland, numele real al lui Kolțov, și „Friedlander" – așa cum l-a notat el. Și nici nu s-a deranjat să înregistreze corect data și locul nașterii fiindcă știa că următorul document va fi biografia scrisă de deținut. Prin urmare a notat, după cum reiese din dosarul de anchetă preliminară, faptul că deținutul avea doi frați, dintre care unul – dușman al poporului – fusese împușcat, iar celălalt, Efimov, era un troțkist turbat ca și Kolțov.

Maiorul superior al securității de stat, Bogdan Kobulov, care a întocmit dosarul lui Kolțov în septembrie 1938, a lăsat o notă interesantă. Printre altele, Kobulov afirma că deținutul o „ocrotea" pe actrița germană Carole Neher. Acuzată de spionaj, actrița fusese arestată și împușcată după arestarea soțului ei, fost ofițer albgardist care se refugiase la Berlin după revoluție. „Kolțov a angajat-o la redacție și o plătea peste medie", a scris Kobulov. Aceasta pare a fi încă una dintre minciunile care îl incriminau pe Kolțov. David Caute remarcă: „Printre celelalte deținute, ea [Margarete Buber-Neumann] a dat de prietena lui Brecht, actrița Carola Neher, care jucase rolul lui Polly în filmul după *Opera de trei parale* de Brecht și Weill. După ce naziștii au pus mâna pe putere, Neher a fugit la Praga, unde s-a măritat cu un inginer german. Cei doi au venit la Moscova, unde actrița a început să joace în filme și în piese de teatru la radio, dar în 1936 a fost arestată și condamnată la zece ani de muncă silnică. Nu și-a mai văzut fiul, care avea un an când a fot arestată. A refuzat să acționeze ca spion NKVD în închisoare, drept care a fost închisă într-o carceră, fără căldură, fără pat și fără hrană. Apoi a fost adusă înapoi la Moscova, tunsă chilug. În timpul Războiului Rece, detractorii occidentali ai lui Brecht, mai ales Koestler, îl vor acuza că nu a făcut nimic ca să-și ajute fosta amantă când a vizitat Uniunea Sovietică în 1936". În timp ce îi făcea dosarul lui Kolțov, Kobulov ar fi trebuit să știe că Neher nu fusese acuzată de spionaj și că încă mai trăia. A murit în iunie 1942, într-un gulag de lângă Orenburg.

În timp ce se lucra intens la cazul lui Kolțov, pe 17 noiembrie, Biroul Politic a aprobat rezoluția comună

a Consiliului Comisarilor Poporului și a Comitetului Central. „Simplificarea procedurilor de anchetare și judecare a inculpaților", scria în document, a dus la „greșeli și denaturări grave" în activitatea NKVD și a Procuraturii. Dușmani ai poporului și spioni care se infiltraseră în poliția secretă și sistemul judiciar „au încercat în fel și chip să-i inducă în eroare pe anchetatori, au pervertit legile sovietice, au făcut arestări în masă nefondate, în același timp salvând viața complicilor… Au comis falsuri, au ascuns documente, au inventat tot felul de proceduri penale, au arestat oameni pe motive banale sau fără niciun motiv și le-au făcut dosare unor persoane nevinovate, căutând să le distrugă". Unul dintre autorii proiectului de rezoluție a Biroului Politic era Iejov.

Iejov aproape sigur a inițiat ancheta care se va finaliza cu trei volume groase ale dosarului lui Kolțov, nr. 21620. Cel care s-a ocupat de caz a fost Leonid Reichman. Dar, pe 23 noiembrie, Iejov a fost chemat la o ședință cu Stalin, Molotov și Voroșilov și în aceeași zi și-a înaintat demisia care a fost imediat acceptată de Biroul Politic. Două zile mai târziu Beria a devenit noul șef NKVD.

Până ca Beria să semneze mandatul de arestare, pe 14 decembrie 1938, dosarul conținea deja suficiente materiale compromițătoare despre fostul redactor al *Pravdei*. Ancheta s-a încheiat pe 5 ianuarie 1939, când Reichman a scris: „Propun: arestarea lui KOLȚOV Mihail Efimovici [acum pentru o anchetă oficială înainte de proces] și acuzarea lui potrivit Articolului 58-11". Semnat: locotenent major al securității de stat Reichman, șeful secției 5, departamentul 2, GUGB; „De acord": căpitan Fedotov, șef adjunct, departamentul 2, GUGB; „Confirmat": Schwartzman, asistent, unitatea de investigații, GUGB. Primul interogatoriu al suspectului a fost luat de sergentul Kuzminov în ziua următoare. Sergentul va fi ridicat la gradul de locotenent și va deveni anchetator șef până la definitivarea dosarului.

În cursul primul interogatoriu, pe 6 ianuarie, Kolțov a negat totul. A fost avertizat că vor fi folosite tehnici dure împotriva lui. Pe 21 februarie, era ezitant, dar tot nu recunoștea că fusese implicat în vreo activitate contrarevoluționară. Dar la sfârșitul interogatoriului a recunoscut brusc că în 1917-19 scrisese articole pentru presa burgheză din Ukraina. Apoi Kuzminov l-a lăsat în pace timp de o lună, fără a-i da posibilitatea să citească, să scrie sau să comunice în vreun fel sau altul. A reapărut cu hârtie și toc, propunându-i să mărturisească tot.

Oare Kolțov uitase ordinul lui Stalin, scris cu creion roșu pe dosarul lui Tal, pe care îl văzuse în biroul lui Mehlis? Sau credea că dacă va spune „adevărul, tot adevărul și nimic altceva decât adevărul" va supraviețui camerelor de tortură din Lubianka?

Kolțov a scris mult, implicând aproape toate persoanele pe care le cunoscuse de-a lungul vieții și pe cele întâlnite în cursul numeroaselor călătorii în străinătate. A scris că, în timpul Congresului Scriitorilor Anti-fasciști din Spania, Vsevolod Vișnevski, delegat sovietic, s-a îmbătat, a declarat că tocmai împușcase zece fasciști și le-a propus scriitorilor străini să încerce și ei acest hobby. L-a acuzat pe Roman Karmen, prietenul lui, cineastul care fusese cu el în Spania, că provocase un scandal uriaș în a doua jumătate a anului 1937 însușindu-și o parte din aparatura de filmare. L-a criticat pe Ehrenburg (și s-a criticat și pe sine) pentru crearea unor probleme în „activitatea internațională" a scriitorilor sovietici, probabil cu referire la același congres. De remarcat că a făcut comentarii extrem de nefavorabile la adresa unor înalți oficiali NKVD precum Frinovski, Stanislavski și Feldman, motiv pentru care anchetatorul a trebuit să le consemneze în procesul verbal.

Kolțov a scris și despre amanta lui, Maria Osten, afirmând că, în 1936 aceasta l-a însoțit în Spania, a stabilit „contacte" suspecte și s-a implicat în discuții antisovietice (Kolțov știa că Osten se afla relativ în siguranță la Paris și reușise să o sune din Praga, unde se dusese la sfârșitul lunii septembrie 1938 ca să scrie despre situația din Cehoslovacia, interzicându-i să vină în Rusia). A făcut o descriere amănunțită a întâlnirilor avute cu André Malraux, spunând că îl cunoscuse prin intermediul lui Ehrenburg, la Moscova, în vara anului 1934. Kolțov a adăugat că a devenit prieten la toartă cu amândoi și chiar a reprodus un dialog cu Malraux, la Paris, în timp ce pregătea congresul din Spania. Potrivit lui Kolțov, Malraux acuza mai multe probleme de ordin birocratic din cadrul Partidului Comunist Francez și dezinteresul ambasadorului sovietic Potiomkin. Când Kolțov a spus că îl va ajuta să rezolve problemele, criticând și el tendințele birocratice din aparatul de partid și de stat din Uniunea Sovietică, Malraux s-a arătat extrem de interesat de spusele lui Kolțov și a adăugat pe neașteptate: „Poate ai auzit că unii mă consideră agent al Ministerului Afacerilor Externe. Dar nu trebuie să-ți faci griji, în ziua de azi toți scriitorii trebuie să fie ofițeri de informații. Bunul nostru prieten, Ehrenburg, de exemplu, lucrează pentru noi de mult timp. Motiv pentru care e oricând bine primit de guvernul nostru. Hai să lucrăm împreună și să ne ajutăm reciproc. Așa vom putea realiza multe lucruri". Astfel, scria Kolțov, am fost recrutat ca agent al serviciului francez de informații. Conform declarației lui, în discuțiile ulterioare cu Malraux a prezentat un raport detaliat despre situația din Uniunea Sovietică și i-a caracterizat pe câțiva dintre liderii politici și militari, menționând care dintre ei erau susținători și care adversari ai ideii de a ajuta Franța în confruntarea cu Germania.

În aceeași depoziție, Kolțov a evocat multe episoade din activitatea lui în Spania, subliniind rolul „subversiv" al consilierilor sovietici. Dintr-un motiv obscur generalul Batov, care a primit steaua de aur a Eroului Uniunii Sovietice în timp ce se afla în Spania, pare să fi fost ținta lui principală. În cursul bătăliei de la Jarama, scria el, Batov s-a îmbătat alături de ofițerii spanioli și, drept rezultat, a

trimis tancurile în altă parte, pierzând astfel o importantă poziţie strategică. În plus, Kolţov ştia şi că generalul Batov îşi însuşise soldele, pe care le folosea că să-şi finanţeze chiolhanurile.

Al doilea volum al dosarului de anchetă a lui Kolţov conţine şi el „mărturisiri". „În ceea ce mă priveşte", scria Kolţov, „am desfăşurat o intensă activitate subversivă încercând să cultiv atitudinea sceptică a tovarăşilor mei sovietici şi spanioli faţă de felul în care se va sfârşi războiul. I-am îndemnat pe intelectualii spanioli să distrugă bisericile şi să-i ucidă pe preoţii care îndemnau populaţia să protesteze". Kolţov susţinea şi că a furnizat informaţii serviciilor germane, a colaborat cu serviciile franceze, a ajutat-o pe Maria Osten să ia legătura cu serviciile britanice şi, cât a stat în Spania, să intre în contact cu serviciile americane. Surprinzător, Kolţov nu a amintit nimic despre contactele lui cu GRU, menţionate în raportul lui Gorev trimis Centrului pe 5 aprilie 1937, şi nu a dat niciun nume din cadrul serviciului de informaţii militare, cu toate că şi el, şi Ehrenburg, după cum reiese din memoriile acestuia, erau în relaţii amicale cu câţiva sau îi cunoşteau pe mulţi dintre ei, dacă nu chiar pe toţi.

Potrivit lui Boris Sopelniak, există şi o notă informativă în dosare, provenită din mărturiile lui Iejov. Întrebat despre activitatea de spionaj a soţiei lui, fostul şef NKVD a răspuns: „Aici nu ştiu exact cum au stat lucrurile. După ce s-a întors din Spania, Kolţov a devenit foarte apropiat de soţia mea care, după cum ştiţi, era redactorul şef al Iliustrirovanaia Gazeta. Prietenia lor era atât de mare încât soţia mea a fost şi la spital, când s-a îmbolnăvit Kolţov. Când am întrebat-o ce treabă are cu Kolţov, la început mi-a spus că e doar o relaţie de serviciu. Pe urmă am insistat: este vorba de preocupările lor literare sau altfel de preocupări? Soţia a recunoscut că e vorba de amândouă – preocupări literare şi altfel de preocupări. Într-un final am înţeles că soţia mea era legată de Kolţov prin colaborarea lor cu serviciul britanic de informaţii".

Pe 15 decembrie 1939, Kolţov a fost pus oficial sub acuzare iar pe 1 februarie a început procesul. A fost un proces cu uşile închise, judecător fiind Vasili Ulrich, unul dintre cei mai răi acoliţi ai lui Stalin. Ulterior desfăşurarea procesului a fost considerată „strict secretă". Ulrich a pus o întrebare standard: „Vă recunoaşteţi vinovăţia?" Kolţov a răspuns că „nu se recunoaşte vinovat în niciunul dintre capetele de acuzare. Toate declaraţiile au fost scrise de el după cinci luni de bătăi şi torturi şi sunt doar minciuni şi născociri. Tot volumul 2 [al „mărturisilor" lui] a fost scris la presiunea anchetatorilor. Kolţov declară că mărturia lui a fost obţinută prin bătăi administrate de anchetatori. Tot ce a spus despre Maria Osten şi recrutarea lui de către serviciile germane, franceze şi americane a fost ca urmare a presiunii la care a fost supus. La final, Kolţov a declarat că niciodată nu s-a implicat în vreo activitate anti-sovietică şi nu a fost spion. Toate denunţurile pe care le-a făcut sunt urmarea bătăilor, a fost bătut peste tot, i-au fost scoşi dinţii, motiv pentru care a trebuit să incrimineze persoane nevinovate şi să spună că a colaborat cu toate serviciile de informaţii din lume. Toate acestea sunt minciuni şi născociri". Completul de judecată s-a retras pentru a delibera asupra verdictului.

De fapt, nu era nimic de deliberat. Când mai târziu Boris Efimov a reuşit să obţină o audienţă la Ulrich ca să discute despre soarta fratelui său, acest aşa-zis judecător i-a explicat: „Fratele dumneavoastră, după cum ştiţi, a fost o persoană celebră, de succes, o persoană cu un statut social deosebit. Trebuie să înţelegeţi că, în aceste condiţii, arestarea lui a fost hotărâtă la vârf". Un fapt evident, la fel ca şi instrucţiunile privind ce avea să urmeze pentru Kolţov. Dar, sub Stalin, a minţi rudele unui condamnat era ceva obişnuit, iar Ulrich s-a supus ritualului, anunţându-l senin pe Efimov că fratele lui a fost condamnat la „zece ani fără dreptul de a coresponda".

Înainte de prăbuşirea Uniunii Sovietice, nimeni nu a ştiut exact ce s-a întâmplat cu Kolţov. Au existat zvonuri contradictorii că ar fi murit într-un lagăr de muncă în 1942 sau că ar fi fost văzut pe mai multe fronturi, în calitate de corespondent de război. La revenirea în sală, completul de judecată a anunţat: „Kolţov-Friedland Mihail Efimovici a fost condamnat la pedeapsa capitală prin împuşcare şi confiscarea averii personale". La dosarul cazului nr. 21620 este anexată o scurtă notă: „Sentinţa a fost dusă la îndeplinire pe 2 februarie 1940. Şef adjunct, departamentul special 1, NKVD, locotenent major al securităţii de stat (Kalinin)".

Deşi unele personalităţi temerare din Uniunea Sovietică, precum Alexandr Fadeiev, influentul preşedinte al Uniunii Scriitorilor Sovietici, au încercat să intervină, trimiţând o scrisoare lui Stalin în care îşi exprimau îndoiala privind comiterea de către Kolţov a vreunei crime împotriva statului, occidentalii radicali nu doreau să îl supere pe dictatorului sovietic. Hitler se pregătea de invazie. În februarie 1940 Polonia era deja ocupată, Austria anexată, iar Cehoslovacia nu mai exista. În trei luni, Germania nazistă urma să invadeze Franţa şi, în cuvintele lui Winston Churchill, să dea startul Bătăliei pentru Anglia. După cum scria Donald Rayfield, „democraţii credeau că, de dragul luptei împotriva fascismului, criticii crimelor judiciare ale lui Stalin trebuia potoliţi. Istoricii, juriştii şi diplomaţii îi asigurau pe europenii de rând că procesele din Rusia erau ireproşabile din punct de vedere legal. Scriitori precum Theodor Dreiser şi Bernard Shaw garantau pentru Stalin. Bertold Brecht, pe de altă parte, cu un cinism impenetrabil, i-a spus unui prieten uimit de mărturisirile unor victime importante: „Cu cât sunt mai nevinovaţi, cu atât mai mult merită să moară". La vremea aceea Brecht trebuie să fi uitat cu totul de Carola Neher, pentru care scrisese multe dintre cele mai bune roluri feminine ale sale. Piesa se sfârşise.

Biblioteca „V.A. Urechia”: 125 de ani de la fondarea prin Decret Regal

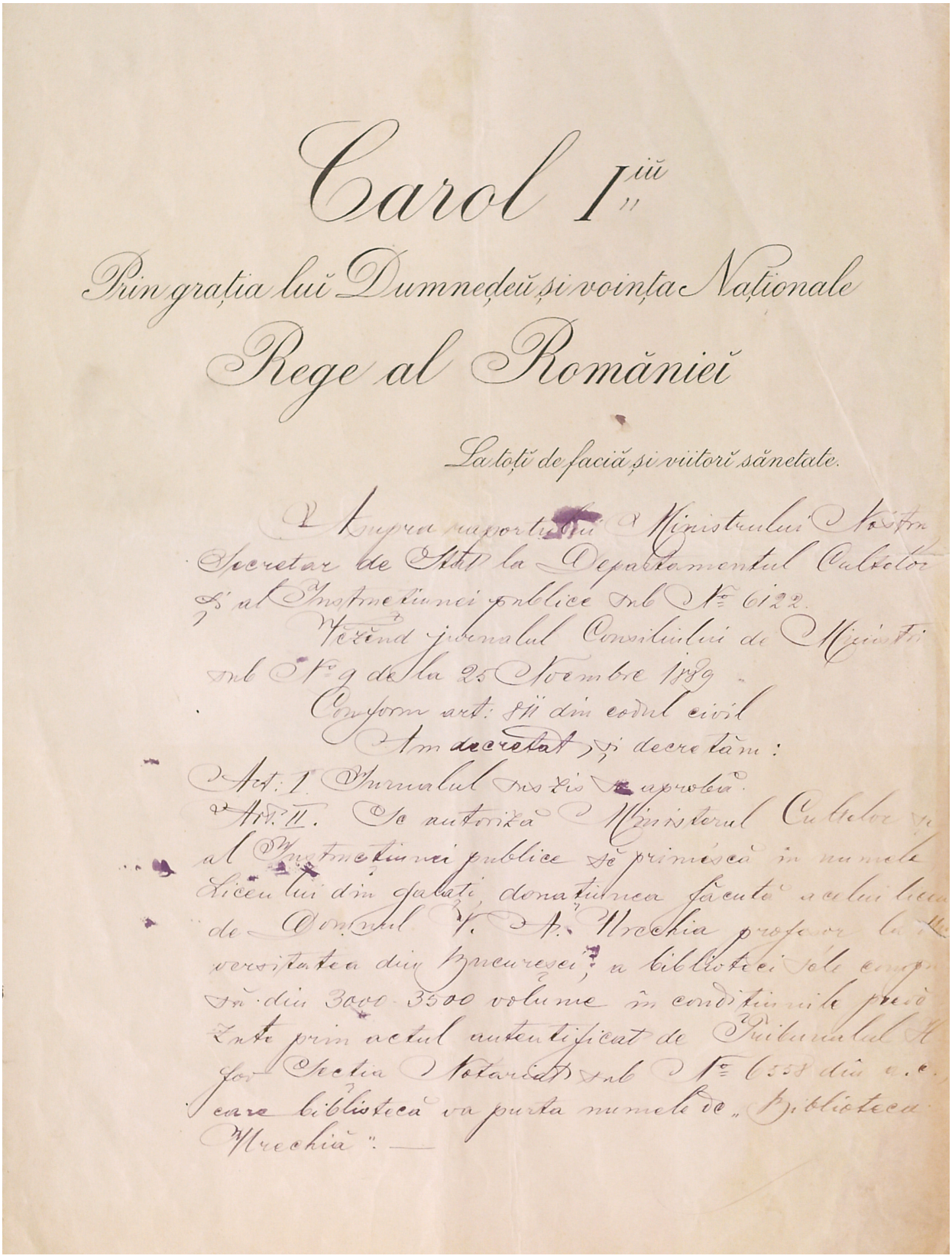

Carol I^iŭ

Prin grația luĭ Dumnedeŭ și voința Naționale

Rege al Românieĭ

La toțĭ de faciă și viitorĭ sănetate.

Asupra raportului Ministrului Nostru Secretar de Stat la Departamentul Cultelor și al Instrucțiunei publice sub No 6122.

Vezĕnd jurnalul Consiliului de Miniștri sub No 9 de la 25 Noembre 1889.

Conform art: 811 din codul civil

Am decretat și decretăm:

Art: I. Jurnalul sus zis se aprobă.

Art: II. Se autoriză Ministerul Cultelor și al Instrucțiunei publice se primescă în numele Liceului din Galați, donațiunea făcută acelui liceu de Domnul V. A. Urechia profesor la Universitatea din București, a bibliotecei sale compusă din 3000-3500 volume în condițiunile prevĕzute prin actul autentificat de Tribunalul Ilfov Secția Notariat sub No 6558 din a.c., care biblistecă va purta numele de „Biblioteca Urechiă”. —

ION GROSU
a plecat să stârnească zâmbetul îngerilor

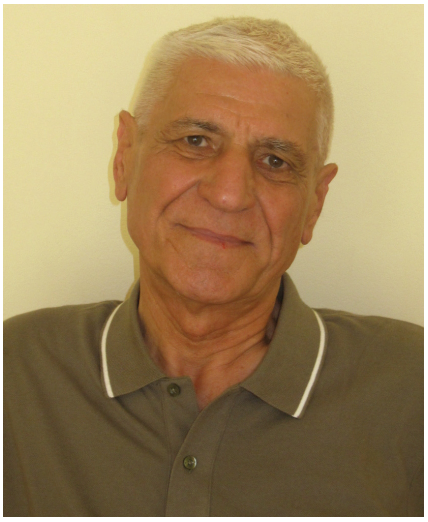

Lumea prietenilor lui ION GROSU, a scriitorimii și a epigramiștilor, a poeților satirici este mai săracă prin ridicarea unui semen prețuit la cele veșnice.

Omul care reușea să surprindă cu rafinament și eleganță esența momentului, cel care cu finețe și sensibilitate știa să fie un umorist curajos și un generos dăruitor de zâmbete, persoana a cărei absență se simțea atunci, și numai atunci, când problemele de sănătate îl motivau să lipsească de la Salonul literar „Axis Libri" a plecat la ceruri pentru a determina îngerii să-i deschidă calea, surâzând.

ION GROSU lasă moștenire gălățenilor un număr însemnat de epigrame publicate fie în volum, fie în diverse publicații seriale la care colabora, fapt care îl clasează printre cei mai notorii și apreciați gălățeni ai genului liric, specia epigramă.

Născut la Galați, împlinise pe 6 iulie 75 de ani. Deși studiase silvicultura și deținea chiar și un masterat în domeniu, Ion Grosu a debutat, încă de la 20 de ani, pe vremea studenției, în ziarul „Drum nou" din Brașov, fiind, de-a lungul anilor, colaborator la: „Viața liberă", „PresaGalati.ro", „Urzica", „Moftul român", „Epigrama", „Satiricon" din Cluj, revista „Literatura și Arta" din Chișinău etc.

Debutul editorial l-a realizat cu volumul „Amânatele sosii" în 1997 (Editura Hipatya, Galați). De-a lungul timpului a publicat „Sunt un om important" (Editura Latina, 1997), „Nu aștepta la uși capitonate" (Editura Geneze, 2000), „Vă rog, schițați un zâmbet" (2000), „Ploaie și rugăciuni" (Editura Dominus, 2001), „Fum negru, fum alb" (Editura Axis Libri, 2012). Anul acesta, epigramistul dorea să-și lanseze cartea „Vitrina cu zâmbete", un volum cu peste 300 de epigrame și peste 10 eseuri umoristice.

A fost membru și vicepreședinte al Societății Scriitorilor „Costache Negri" și membru fondator al Clubului scriitorilor umoriști „Verva" din Galați, precum și al Uniunii Epigramiștilor din România.

Începând cu anul 1979, a cules roadele muncii sale, obținând numeroase premii la festivalurile și concursurile de umor din România și Republica Moldova.

Presimțindu-și parcă apropierea sfârșitului, ION GROSU ne surprinde în poezia „Măsura vieții" prin întrebarea retorică „*Și-atunci ce este important în viață?/ Ce mai rămâne după moarte?/ O casă, un copil zâmbind, o carte./ În rest sunt gesturi simple de paiață*" și, considerând că și-a îndeplinit toate aceste misiuni, în poezia „Emoții pictate", cu o profunzime care, astăzi, ne emoționează până la lacrimi de frumoasă aducere-aminte, se hotărăște să-și asculte îngerul: *Mult mai târziu,/ Am văzut primul înger/ Ce se rotea deasupra/ Capului meu/ Și mi-a zis zâmbind,... / Gata,... destul,/ Lasă jos penelul, /Ia-ți toate pânzele/ Și hai sus să vedem ce-ai făcut./ Poate vei mai veni vreodată/ Să pictezi ca acum/ Emoții... emoții.*

Revista și Salonul literar „Axis Libri" vor fi mult mai sărace fără condeiul satiric al lui ION GROSU, dar suntem convinși că recunoașterea cititorilor săi va fi rugăciunea care îl va bucura în ceruri și îl va ajuta să ajungă mai aproape de Dumnezeu pentru a-l pomeni în cartea veșniciei Sale.

Bunul Dumnezeu să-l aibă în pază!

Redacția „Axis Libri"

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi

semnalează următoarele apariții:

2013

Incompatibila noapte / Coriolan Păunescu
Regele ghioceilor / Ion Manea
Sărutul lui Simun / Rareș Strat
Viața ca o poveste lagărul - un coșmar / Lina Codreanu
The cork from Badalan to New York / Grid Modorcea
Caietele Colocviilor Constructorilor de Nave 2011 nr. 2
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2011
Umbra sunetului / Valentina Leonte
Vâltoarea clipelor eșarfe / Ioan Toderiță
Fațete ale publicistului și memorialistului V.A. Urechia / Zanfir Ilie
Non moriro' a causa della mia morte / Mihail Gălățanu
Ochiul de sticlă / Katia Nanu
Fie ca morții să rămână morți / Rareș Strat
La triste France / Rareș Strat
Aventurile lui SpiderVlăduț: Banda Șobolanilor / Iulian Voicu

2014

Românii la Odesa: Pagini de istorie (1764-2012) / Vadim Bacinski
Galații în timpul Marelui Război: 1916-1918 / George Munteanu
Poezii, epigrame, proză scurtă / Petre Grigore
Mângâiați de ploi sunt macii / Gheorghe Gurău
Galați and the Danube: Danubian essays / Zanfir Ilie
Wuhan: Viteza clipei / Zanfir Ilie
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2012-2013
Femei tinere pe calea regală / Grigore Postelnicu
Marafeturi marginale / Toader Buhăescu
Victo® Cilincă / *Quermessa ori Mirodeniile minții*
Petru Iamandi / *Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice*
Angela Ribinciuc / *Viața începe mereu*

◇◇

SUMAR

2014 - Anul Vasile Alexandrescu Urechia Coperta 2
ZANFIR ILIE - Zbor de iarnă deasupra bibliotecii 1

BIBLIO-BREVIAR

VIOLETA IONESCU - Donaţia Schwartz (scrisori, fotografii, autografe): O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (IV) 3
CAMELIA TOPORAȘ - Generoasa donaţie a acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu către Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia” Galaţi 6
VIOLETA OPAIŢ - Momente din timpul liber al gălățenilor la început de secol XX 8
CATRINA CĂLUIAN - Colectivităţi – aspecte generale 10
DORINA BĂLAN - Declaraţia de la Lyon privind accesul la informare și dezvoltare 13
ADA TĂBĂCARU - Biblioteca în literatură (II) 15
ANDREI PARAPIRU - Fluxul comunicării în biblioteca publică (III) 18

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI

SILVIA MATEI - Bilanţ la intrarea în cel de-al 6-lea an de activitate 19

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: RECENZII

VIOLETA MORARU - Rogojan, Aurel I. *1989: Dintr-o iarnă în alta… România în resorturile secrete ale istoriei*. Baia Mare: Proema, 2009 21
CĂTĂLINA ȘOLTUZ - Chelariu, Șerban. *Gălbenușul soare*. Cluj-Napoca: Limes, 2014 22
LUMINIŢA OBREJA - Kazan, Nicholas. *Under the Juggernaut of History and Religion*. Cluj-Napoca: Limes, 2014 23
VERONICA STRUNGĂ - Udroiu, Neagu. *Mass-media și societatea*. Iași: Tipo Moldova, 2014 24
SIMONA FELEA - Dănacu, Viorel. *Francmasoneria așa cum a fost*. București: Paco, 2014 25
GABRIELA ISTRATE - Ușurelu, Culiţă Ioan. *Jurnalul unui singuratic*. Odobești: Salonul Literar, 2013 26
CAMELIA BEJENARU - Grama, Marius. *Dresorul de duminici*. Iași: Junimea, 2013 27
DANIELA PRUTEANU - Stoica, Corneliu. *Dicţionarul artiștilor plastici gălăţeni*. Galați: Axis Libri, 2013 28
LUCIAN-FLORIN PLEȘA - Cristian, Constantin. *Când muza mea o ia pe arătură*. Galați: Axis Libri, 2013 29
IOANA CHICU - Iamandi, Petru. *Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice*. Galați: Axis Libri, 2014 **30**
LEONICA ROMAN - Drăgoi, Eugen. *Sfinţii Martiri Brâncoveni: 300 de ani de la mucenicie*. Galaţi: Partener, 2014 31

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME

VASILE MANOLE 32
IOAN FĂRCĂȘANU 33
CONSTANTIN CRISTIAN 34
TOADER BUHĂESCU 35

GALERIA DE ARTĂ

MARIA DUNAVĂȚU - Flora 36
EUGEN HOLBAN - Somnoroase păsărele 37
CORNELIU STOICA - Gina Hagiu-Popa, la 90 de ani 38

LOCALIA

RADU MOŢOC - Biserica „Sfântul Gheorghe” din Ivești (III) 41
EUGEN DRĂGOI - Biserica Mavromol: Mărturii inedite (II) 43

PERSONALIA
LIVIA CIUPERCĂ - Flori creştine 45
RODICA ŢEPEŞ AVRAM - O întalnire de neuitat 47
CONSTANTIN TRANDAFIR - Secvenţe biografice 48
REFLECŢII DIALOGICE
GHIŢĂ NAZARE - Am fost şi am rămas un cioranian prin temperament: Interviu cu Ionel Necula (II) 51
DANA VLAD - Leontina Văduva - un dar: Interviu (I) 54
CUTIA DE REZONANŢĂ
ION GROSU - Poeme 58
VASILE GHICA - Cristale de fum - aforisme 59
ILIE MATEI - Poeme 61
SORIN STRĂTILĂ DORIN - Poeme 62
NĂSTASE MARIN - Hora 63
CONFLUENŢE CULTURALE
EMILIAN MARCU - Lina Codreanu, *Poştalionul* 66
THEODOR PARAPIRU - „Războiul Giganţilor"/„La Guerre des Géants"/„The War of the Giants" 67
ADRIAN DINU RACHIERU - „Anii de ucenicie" (I): Amprenta bucovineană 68
THEODOR CODREANU - „Schimbarea la faţă" 72
MIRELA SAVIN - Literatura în pericol 74
IOAN GH. TOFAN - Tudose Tatu, publicist 76
IONEL NECULA - Părintele Ion Croitoru: o carte despre Liești 78
MIOARA BAHNA - Adrian Dinu Rachieru: *Legea conservării scaunului* (II) 80
CEZARINA ADAMESCU - Cultura ca dimensiune universală. Festivalul Naţional al Cărţii „Axis Libri", Galaţi, 2014, Ediţia a VI-a (II) 82
AURELIU GOCI - Timpul acţiunii între sentinţă şi execuţie. Paul Sân-Petru - *La limita şansei* Ed. Cartea Românească, 2004 84
EUGEN HOLBAN - Spiritualitatea ţărănească, arhaică, în perspectiva unei cercetări moderne. *Decupajul estetic* (II) 86
MIHAELA RAMONA ANDREIU - Constantin Schifirneţ, *Românii, cum au fost şi cum sunt*. Bucureşti: Tritonic, 2013 88
EVENIMENT
A XXV-a Conferinţă Naţională a Asociaţiei Bibliotecarilor din România 89
Şedinţa Consiliului ştiinţific al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" Galaţi, octombrie, 2014 90
MARICICA TĂRĂLĂ-SAVA - Activităţile Secţiei pentru copii în cadrul manifestării *Noaptea în Bibliotecă la Galaţi* 92
PROIECTE
CELOZENA DIACONU - *Raftul cu iniţiativă* 93
SEMNAL EDITORIAL
Boris Volodarsky - *Între Stalin şi Franco: spionajul sovietic în Războiul civil din Spania, 1936-1938* traducere de Petru Iamandi (II) 95
MEMENTO
Biblioteca „V.A. Urechia": 125 de ani de la fondarea prin Decret Regal 98
ION GROSU a plecat să stârnească zâmbetul îngerilor 99

Mirajul sărbătorilor de iarnă
să vă însenineze spiritul şi cugetul,
să vă aducă
speranţă, bucurie şi armonie!
Crăciun Fericit şi un An Nou mai bun!
Cu preţuire,
Colectivul de redacţie al
Revistei „Axis Libri

N.R.: ***În numărul următor al revistei vom prezenta informaţii despre Ziua Culturii Naţionale.***

Publicaţie editată şi realizată cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Galaţi.

Director: ZANFIR ILIE
Redactor-şef: Letiţia Buruiană
Secretar general de redacţie: Dorina Bălan
Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaş, Violeta Moraru
Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasilică, Sorina Radu
Ilustraţia revistei a fost realizată după colecţiile Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" Galaţi.
Adresa: Galaţi, str. Mihai Bravu, nr. 16.
Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060
E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro
Web: http://www.bvau.ro/axislibri
ISSN: 1844-9603

Revista **Axis Libri** este membră **ARPE** (Asociaţia Revistelor, Publicaţiilor şi Editurilor).

Responsabilitatea asupra conţinutului intelectual al articolelor aparţine în exclusivitate autorilor.

Cerşetori primind pomană, la poarta unei case
Acvaforte, gravură cu acul şi dălțița; Gravat dr. jos, nedatată: Rembrandt (17 X 13,5).

Gravură existentă în albumul Recueil de Quatre-Vingt-Cinq Estampes originales dessinées et gravées par Rembrandt, Paris: Ches H.-L. Basan, [sec. XVIII], aflată în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”Galați

1844- 9603